

KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ

FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

MİMARLIK ANABİLİM DALI

**MANNHEİM / ALMANYA ÖRNEĞİNDE GÖÇ, KÜLTÜR, KONUT
ETKİLEŞİMİNİN MEKÂNSAL İZLERİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

İç Mimar Merve KILIÇBAY

HAZİRAN 2014

TRABZON

KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ

FEN BİLİMLERİ ENSTİTİSÜ

MİMARLIK ANABİLİM DALI

**MANNHEİM / ALMANYA ÖRNEĞİNDE GÖÇ, KÜLTÜR, KONUT
ETKİLEŞİMİNİN MEKÂNSAL İZLERİ**

İç Mimar Merve KILIÇBAY

**Karadeniz Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsünde
“YÜKSEK LİSANS (MİMARLIK)”
Unvanı Verilmesi İçin Kabul Edilen Tezdir.**

Tezin Enstitüye Verildiği Tarih :23.05.2014

Tezin Savunma Tarihi :27.06.2014

Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Serbülent VURAL

Trabzon 2014

Karadeniz Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü

Mimarlık Anabilim Dalında

Merve KILIÇBAY Tarafından Hazırlanan

**MANNHEİM / ALMANYA ÖRNEĞİNDE GÖÇ, KÜLTÜR, KONUT
ETKİLEŞİMİNİN MEKÂNSAL İZLERİ**

**başlıklı bu çalışma, Enstitü Yönetim Kurulunun 03 / 06 / 2014 gün ve 1556 sayılı
kararıyla oluşturulan jüri tarafından yapılan sınavda**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

olarak kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri

Başkan : Prof. Dr. Sonay ÇEVİK

Üye : Doç. Dr. Tülay ZORLU

Üye : Yrd. Doç. Dr. Serbülen VURAL

Prof. Dr. Sadettin KORKMAZ

Enstitü Müdürü

ÖNSÖZ

“Göç, Kültür Ve Konut Etkileşiminin Mekansal İzleri: Mannheim / Almanya Örneği” isimli bu araştırma, KTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü Mimarlık Anabilim Dalında Yüksek Lisans Tezi olarak hazırlanmıştır.

Katkı ve desteklerinden dolayı öncelikle tez danışmanım Yrd. Doç. Dr. Serbülen Vural’a, Akad. Dir. Cornelia Leopold’a, Prof. Dr. Sonay Çevik’e, Doç. Dr. Tülay Zorlu’ya, Amasya Üniversitesi ve KTÜ’deki tüm hocalarıma ve çalışma arkadaşlarıma teşekkür ederim.

Almanya’da tanıdığım ve bana her konuda yardımcı olan ailelere, arkadaşlarıma ve alan çalışması süresince evlerini açan görüşme yaptığım tüm kişilere teşekkürü bir borç bilirim.

Yardımları, destekleri ve sevgileri ile her an yanımda olan arkadaşlarıma ve aileme sonsuz teşekkürler.

Merve KILIÇBAY

Trabzon, 2014

TEZ BEYANNAMESİ

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Göç, Kültür Ve Konut Etkileşiminin Mekansal İzleri: Mannheim / Almanya Örneği” başlıklı bu çalışmayı baştan sona kadar danışmanım Yrd. Doç. Dr. Serbülent VURAL’ ın sorumluluğunda tamamladığımı, verileri/örnekleri kendim topladığımı, analizleri kendim yaptığımı, başka kaynaklardan aldığım bilgileri metinde ve kaynakçada eksiksiz olarak gösterdiğimi, çalışma sürecinde bilimsel araştırma ve etik kurallara uygun olarak davrandığımı ve aksinin ortaya çıkması durumunda her türlü yasal sonucu kabul ettiğimi beyan ederim. 23/05/2013

Merve KILIÇBAY

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa No</u>
ÖNSÖZ	III
TEZ BEYANNEMESİ	IV
İÇİNDEKİLER	V
ÖZET	VIII
SUMMARY	IX
ŞEKİLLER DİZİNİ	X
TABLolar DİZİNİ	XI
1. GENEL BİLGİLER.....	1
1.1. Giriş.....	1
1.2. Çalışmanın Amaç ve Kapsamı	2
1.3. Göç, Kültür ve Konut Kavramları.....	4
1.3.1. Göç	4
1.3.1.1. Türkiye'den Almanya'ya İşçi Göçünün Yakın Tarihi.....	5
1.3.1.2. Türkiye'den Almanya'ya İşçi Göçü ve Konut Etkileşimi.....	8
1.3.2. Kültür	11
1.3.2.1. Kültür ve Mekan Etkileşimi.....	15
1.3.3. Konut.....	18
1.3.3.1. Konut ve Kültür Etkileşimi.....	25
1.3.4. Göç, Kültür ve Konut Etkileşimi.....	28
2. YAPILAN ÇALIŞMALAR	33
2.1. Çalışmanın Yöntemi.....	33
2.1.1. Araştırma Alanının Belirlenmesi.....	36
2.1.1.1. Araştırma Alanına Ait Bilgiler: Almanya/ Mannheim.....	37
2.1.2. Görüşme Formunun Oluşturulması.....	41
2.1.3. Görüşme Yapılacak Kişilerin Belirlenmesi.....	48
2.1.4. Alan Çalışması.....	49
2.1.5. Görüşme Verilerinin İçerik Analizi.....	50
2.1.6. Görüşme Verilerinin Sayısal Analizi.....	50
2.1.7. Görüşme Tanıtım Kartlarının Oluşturulması.....	52
2.2. Görüşme Tanıtım Kartları.....	54

3.	BULGULAR VE İRDELEME.....	84
3.1	Görüşme Yapılan Kişilere ve Konutlarına Ait Bilgiler.....	84
3.2.	Görüşme Verilerinin Temalar Kapsamında İrdelenmesi	85
3.2.1.	Davranışsal İzler	85
3.2.2.	Fiziksel İzler	104
3.3.	Bölüm Değerlendirmesi	144
4.	SONUÇLAR VE ÖNERİLER.....	146
5.	KAYNAKLAR.....	151
6.	EKLER.....	157
	ÖZGEÇMİŞ	

Yüksek Lisans Tezi

ÖZET

GÖÇ, KÜLTÜR VE KONUT ETKİLEŞİMİNİN MEKÂNSAL İZLERİ:
MANNHEİM / ALMANYA ÖRNEĞİ

Merve KILIÇBAY

Karadeniz Teknik Üniversitesi
Fen Bilimleri Enstitüsü
Mimarlık Anabilim Dalı
Danışman: Yrd. Doç. Dr. Serbüent VURAL
2014, 156 Sayfa, 27 Sayfa Ek

Kişinin köken yerinden başka bir yere giderek orada kalıcı yerleşmesi ve böylece ikametinin değişmesi olan göç, daha büyük gelişme süreçlerinin sebep-sonucu ve globalleşen dünyamızın esaslı bir özelliğidir. Küreselleşme etkisi ile günümüzde yüzlerce milyon birey doğdukları ülke ve kültürden farklı yerlerde yaşamaktadır. Doğdukları, ait oldukları kültürlerden koparak başka bir kültür ortamında yaşamaya başlayan bireyler, kültürel bir değişim yaşamaktadır. Göçmenler değişim süreci içerisinde yaşadıkları mekânlar ile etkileşime girerek bu mekânları kendi kültürlerine göre şekillendirmekte, değiştirmektedirler. Bu tezde 1961 yılında Almanya ile imzalanan “misafir işçi” anlaşması sonrasında göç deneyimi yaşamış kişilerin, kültür ve konut etkileşimi ve konutlarındaki kültürel izler araştırılmıştır.

Birinci bölümde, çalışmanın amacı ve kapsamı tanımlanarak, konu ile ilgili alt yapıyı sağlayacak genel kavram ve tanımlar verilmektedir. İkinci bölümde, yapılan çalışmanın yöntemi süreci ve araştırma alanı hakkında bilgiler verilmektedir. Üçüncü bölümde, yapılan alan çalışması sonucunda elde edilen veriler, oluşturulan temalar kapsamında, sistematik bir biçimde sunulmuş ve irdemeler yapılmıştır. Dördüncü bölümde ise, tezin ulaştığı sonuçlar ve öneriler yer almaktadır.

Anahtar Kelimeler: Göç, Kültür, Mekân, Konut, Kültürel Değişim- Etkileşim, Mekânsal Değişim

Master Thesis

SUMMARY

SPATIAL TRACES OF EMIGRATION, CULTURE AND HOUSING INTERACTION :
A CASE STUDY MANNHEIM / GERMANY
Merve KILIÇBAY

Karadeniz Technical University
The Graduate School of Natural and Applied Sciences
Architectural Graduate Program
Supervisor: Asst. Prof. Dr. Serbüent VURAL
2014, 156 Pages, 27 Pages Appendix

Migration, to leave originating place to settle in another, is both a cause and effect of broader development processes and an intrinsic feature of our ever globalizing world. By the great effect of globalization, millions of people live in countries and cultures that are different than they derive from. Individuals who start to live in a different culture experience cultural transformation. Emigrants alter spaces where they live in according to their own cultures during this process. The interactions between emigrants – culture – house, and cultural traces in houses after “Guest worker” covenant of 1961 signed by Turkey and Germany are researched.

In the first section, the purpose and scope of the study, general concepts and definitions are given. In the second section, the methodology, process, and research area of the study are defined. In the third section, the obtained data as a result of the field study is systematically presented according to themes. In the fourth section, conclusions and recommendations are stated

Key Words: Emigration, Culture, Space, House, Cultural Transformation – Interaction, Spatial transformation.

ŞEKİLLER DİZİNİ

	<u>Sayfa No</u>
Şekil 1.1.	Avrupa Ülkelerinde bulunan Türk asıllı nüfusun dağılımı..... 2
Şekil 1.2.	İşçi anlaşması ile Almanya’da çeşitli fabrikalarda çalışan göçmen işçiler ... 5
Şekil 1.3.	Yıllara göre Almanya’daki Türk nüfusunun gelişim grafiği..... 6
Şekil 1.4.	İşçi yurtları 8
Şekil 1.5.	İlk göçmen konutları 10
Şekil 1.6.	Türk kökenli vatandaşların 1999-2009 yılları arasındaki konut grafiği. 10
Şekil 1.7.	Kütür kavramı; ana öğeler ve kültür haritası..... 13
Şekil 1.8.	Fiziksel çevre kültür etkileşiminin tasarım sürecinde ele alınması için önerilen mekan örgütlenmesi modeli..... 16
Şekil 1.9.	Mimarlık ve sosyal değerler arasındaki ilişki modeli 17
Şekil 1.10.	Konut oluşumuna etki eden faktörler..... 19
Şekil 1.11.	Maslow’un insan gereksinimleri hiyerarşisi 20
Şekil 1.12.	Konut gereksinimleri hiyerarşisi..... 21
Şekil 1.13.	Mahremiyet, kişisel mekan, egemenlik ve kalabalık arasındaki ilişkilere genel bakış..... 23
Şekil 1.14.	Kültürün bileşenleri arasındaki ilişki ve süreç 26
Şekil 1.15.	Kültürün ifadeleri ve kültürün bileşenlerinin konutla ilişkisi 27
Şekil 1.16.	İşçi göçünü anlatan bir karikatür, Köln Katedrali’nde bayram namazı kılan Müslüman göçmenler 28
Şekil 1.17.	Mannheim’da Türk işletmeleri ve DITIB Cami..... 28
Şekil 1.18.	Bir göçmen mahallesi ilkokul binasının duvarı ve mahalle parkı..... 29
Şekil 1.19.	Göçmen mahallesinde bulunan iç avlu ve sokak görünümü..... 30
Şekil 1.20.	Göç, kültür ve konut ilişkisi..... 31
Şekil 2.1.	Tez kapsamında izlenilen araştırma süreci..... 34
Şekil 2.2.	Baden Württemberg Eyaleti 1952- 2010 yılları arası yabancı nüfusunun ve Türk Nüfusu değişimi..... 37
Şekil 2.3.	Manheim kentinin Almanya haritasında yeri 38
Şekil 2.4.	Mannheim kenti 38
Şekil 2.5.	Mannheim şehrinde yaşayan yabancı vatandaşların mahallelere göre dağılımı..... 39
Şekil 2.6.	Mannheim şehrin nüfus dağılımı ve yabancı vatandaşların ülkelere göre dağılımı..... 40

Şekil 2.7.	2012 yılı ikamet edilen konut durumu ve ev halkına göre konut dağılımı.....	41
Şekil 2.8.	Alan çalışması sırasında uygulanmak üzere hazırlanan görüşme forumu.....	46
Şekil 2.9.	Elde edilen sayısal verilerin görselleştirilmesi.....	52
Şekil 2.10.	Görüşme tanıtım kartları.....	53
Şekil 3.1.	Jungbusch mahallesinde aynı sokağın iki yanında bulunan kilise ve cami.....	89
Şekil 3.2.	Sıklıkla karşılaşılan rahatsızlık tuvalet ve banyonun konum	97
Şekil 3.3.	Odalar arasında geçişlerin olması ve kişisel alanın bulunmaması	97
Şekil 3.4.	Mahremiyetle ilgili en fazla karşılaşılan rahatsızlık, odalar arasında geçiş bulunması ve banyo/ tuvaletin konumun	98
Şekil 3.5.	Üçüncü jenerasyon konutlarında bulunan kişisel mekanlar	99
Şekil 3.6.	Yarı açık mekanların kişiselleştirilmesi	101
Şekil 3.7.	Bahçeli konutlarda oturmayan kullanıcıları kiraladıkları bahçeler	103
Şekil 3.8.	Bahçelerde yetiştirilen yöresel sebzeler	103
Şekil 3.9.	İlk Jenerasyonların tercih ettikleri düşük metrekareli konutlar	106
Şekil 3.10.	Yerleşme kararı ile edinilmeye başlanan bahçeli müstakil konutlar	107
Şekil 3.11.	Genellikle yeni evli üçüncü jenerasyonun tercih ettiği düşük metrekareli ve şehir merkezinde bulunan konutlar	110
Şekil 3.12.	Almanlar tarafından tercih edilen bir muhitte bulunan bahçeli, müstakil, kiler katlı ikinci jenerasyon konutu örnek.....	113
Şekil 3.13.	Küçük boyutlu mutfaklardan örnekler.....	115
Şekil 3.14.	Küçük metre kareli konutların birleştirilmesi ile oluşturulan sirkülasyon alanı bulunmayan bir konut örneği.....	116
Şekil 3.15.	Tüm jenerasyonlara ait konutların kapı girişleri	119
Şekil 3.16.	Konutlarda karşılaşılan bazı dini objeler	120
Şekil 3.17.	Konutlarda bulunan geleneksel objelerden örnekler	120
Şekil 3.18.	Tüm jenerasyonlardan kullanıcıların konutlarının girişlerinde karşılaşılan bazı dini obje ve süslemeler.....	123
Şekil 3.19.	Konutlarda karşılaşılan geleneksel oturma elemanları.....	123
Şekil 3.20.	İlk Jenerasyon oturma odaları.....	124
Şekil 3.21.	Ara Jenerasyon oturma odaları.....	125
Şekil 3.22.	İkinci Jenerasyon oturma odaları.....	125
Şekil 3.23.	3. Jenerasyon oturma odaları.....	126
Şekil 3.24.	İstenildiğinde sırt bölümünün kaymasını sağlayan mekanizma	127
Şekil 3.25.	Mutfağın ikinci bir oturma odası olarak kullanılması	128
Şekil 3.26.	Odalar arasındaki geçişin kapatılması	129

Şekil 3.27	Küçük dairelerin birleştirilmesi ile oluşturulan konut planı ve sonradan eklenen balkon.....	130
Şekil 3.28.	Tuvaletlerde temizlik ile ilgili yapılan değişim ve adaptasyonlar.....	132
Şekil 3.29.	İkinci bir oturma odası olarak da kullanılan mutfaklardan örnekler.....	133
Şekil 3.30.	İkinci bir yemek masasına dönüşen orta sehpa.....	133
Şekil 3.31.	Çocuk odaların ikinci bir oturma odası olarak düzenlenmesin	134
Şekil 3.32.	Oda sayısının yetersizliği dolayısıyla antrenin uyuma dinleme mekanı olarak kullanılması.....	135
Şekil 3.33.	Odalar arasında geçiş, oda sayısının yetersiz olması	137

TABLULAR DİZİNİ

Sayfa No

Tablo 1.1	1960-2006 Yılları arasında Almanya’da yaşayan Türk vatandaşlarının sayısal değişimi.....	6
Tablo 1.2	Konut biçiminin belirleyicileri.....	20
Tablo 1.3	Mekan Memnuniyetini Etkileyen Faktörler.....	22
Tablo 2.1	Almanya’daki Türk Nüfusun Eyaletlere Göre Yüzdeleri.....	36
Tablo 2. 2	Alan çalışması sırasında görüşmelerin gösterdiği çeşitlilik.....	49
Tablo 2. 3	Görüşme verilerinin temalar kapsamında alt kategorilere ayrılması.....	51
Tablo 2. 4	Elde edilen görüşme verilerin sayısallaştırılması.....	51
Tablo 2. 5	01 nolu görüşme konut tanıtım künyesi.....	54
Tablo 2.6:	02 nolu görüşme konut tanıtım künyesi.....	55
Tablo 2.7	03 nolu görüşme konut tanıtım künyesi.....	56
Tablo 2.8	04 nolu görüşme konut tanıtım künyesi.....	57
Tablo 2.9	05 nolu görüşme konut tanıtım künyesi.....	58
Tablo 2.10	06 nolu görüşme konut tanıtım künyesi.....	59
Tablo 2.11	07 nolu görüşme konut tanıtım künyesi.....	60
Tablo 2.12	08 nolu görüşme konut tanıtım künyesi.....	61
Tablo 2.13	09 nolu görüşme konut tanıtım künyesi.....	62
Tablo 2.14	10 nolu görüşme konut tanıtım künyesi.....	63
Tablo 2.15	11 nolu görüşme konut tanıtım künyesi.....	64
Tablo 2.16	12 nolu görüşme konut tanıtım künyesi.....	65
Tablo 2.17	13 nolu görüşme konut tanıtım künyesi.....	66
Tablo 2.18	14 nolu görüşme konut tanıtım künyesi.....	67
Tablo 2.19	15 nolu görüşme konut tanıtım künyesi.....	68
Tablo 2.20	16 nolu görüşme konut tanıtım künyesi.....	69
Tablo 2.21	17 nolu görüşme konut tanıtım künyesi.....	70
Tablo 2.22	18 nolu görüşme konut tanıtım künyesi.....	71
Tablo 2.23	19 nolu görüşme konut tanıtım künyesi.....	72
Tablo 2.24	20 nolu görüşme konut tanıtım künyesi.....	73
Tablo 2.25	21 nolu görüşme konut tanıtım künyesi.....	74
Tablo 2.26	22 nolu görüşme konut tanıtım künyesi.....	75

Tablo 2.27	23 nolu görüşme konut tanıtım künyesi.....	76
Tablo 2.28	24 nolu görüşme konut tanıtım künyesi.....	77
Tablo 2.29	25 nolu görüşme konut tanıtım künyesi.....	78
Tablo 2.30	26 nolu görüşme konut tanıtım künyesi.....	79
Tablo 2.31	27 nolu görüşme konut tanıtım künyesi.....	80
Tablo 2.32	28 nolu görüşme konut tanıtım künyesi.....	81
Tablo 2.33	29 nolu görüşme konut tanıtım künyesi.....	82
Tablo 2.34	30 nolu görüşme konut tanıtım künyesi.....	83

1. GENEL BİLGİLER

1.1. Giriş

İnsanlık tarihi kadar eski olan göç en basit anlamıyla toplulukların yaşadıkları yerden başka bir yere giderek orada yaşamaya başlamalarıdır. Küreselleşme ile birlikte göç hareketleri artarak dünya geneline yayılmış ve günümüze ulaşmıştır. Göç sonucunda kişiler alışkın oldukları sosyo-kültürel ortamdan koparak yeni bir ortama girmektedirler. Bunun sonucunda da bireyler gibi kültürler de yer değiştirmektedirler.

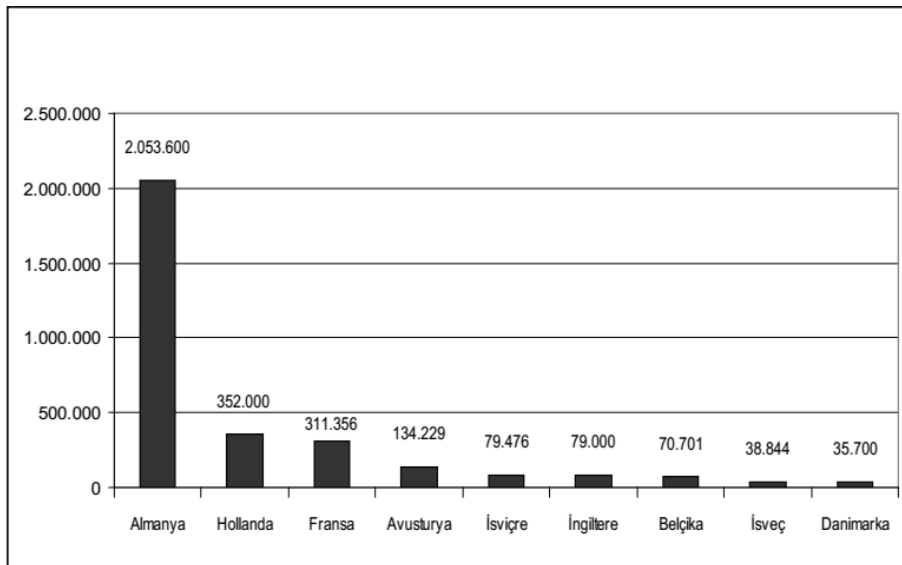
Kültür insanın çevresini yaşanır kılma çabasıdır. Bu yolla yapılanların tümü kültürdür. İnsanlar kültürü oluşturmakta, değiştirmekte ve ondan etkilenmektedir. Toplumdan topluma değişiklik gösteren kültür, zaman içinde değişerek geçmişten günümüze kadar ulaşmaktadır. Kültürel değişim her toplumda farklı olacağı gibi değişim hızı da birbirinden farklıdır (Bektaş, 1999; Güvenç, 1979; Zorlu, 2004). İnsanların toplumlar ve doğal çevre ile olan etkileşimleri kültürlerinin şekillenmesinde önemli rol oynamaktadır. Tarih boyunca oluşan, değişen ve gelişen kültür dinamikleri toplumların etkileşimleri ile değişmekte/dönüşmekte ve kültür potasında eriyip yeniden şekillenerek, yeni dinamiklerin doğmasına sebep olmaktadır.

Sürekli aktarılan ve değişen bir kavram olan kültür; sosyo-kültürel, ekonomik ve coğrafi bir değişim olan göç ile birlikte çeşitli sonuçlar oluşturmaktadır. Dil, din, gelenek, gibi pek çok açıdan birbirinden farklı geçmişlere sahip bireyler aynı ortamda yaşamak durumunda kalmaktadır. Farklı kültürlerden gelen bireylerin etkileşimi ile kültürel uyum problemleri ortaya çıkmaktadır (Aksoy, 2012). Kültürel etkileşim sonucunda bireyler, göç ettikleri yeni ülkede sahip oldukları kültürün doğal akışını bozarak yaşadıkları ülkenin kültürüne aşırı derecede bağlanabilir, onu reddederek geldiği yeni kültürü benimseyebilir ya da iki ülkeye ait kültür katmanlarını bir araya getirerek çok katmanlı (çok kültürlü) bir yapı oluşturabilirler. Birçok farklı kültürün bir arada yaşadığı ve etkileşimde bulunduğu bölgelerde yaşayan toplumlar arasında kurulan iletişim ve etkileşim sonucunda kişilerin günlük yaşam biçimleri, algıları ve mekân kullanımları değişmektedir. Yabancı bir toplumda yaşanan kültürel, ekonomik ve sosyal değişimlerin, etkileşimlerin, uyum ve uyumsuzlukların izlerini bireylerin ilişki içinde oldukları mekânlarda görmek mümkündür.

Rapoport'a göre (1969) konut kültürel bir olgudur. İklim, malzeme, teknoloji, ekonomik durum, din ve çevre, konutun biçimini etkilemektedir. Göç, tüm bu etkenleri ve değişimleri içinde barındıran bir olgu olduğundan dolayı; bireyin kişisel varoluşunda önemli bir yere sahip ve kültürle en yakın ilişki kuran mekân olan konuta etkisi büyüktür. Bachelard'a (1996) göre ilk evrenimiz dünyada sığındığımız köşe olan konut, kültürün en önemli olduğu yerde var olmaktadır (Rapoport, 2004). Konut, kültür ve sosyal değişkenlerin oluşmasını sağlayan maddesel ifadelerdir (Lawrence, 1987; Norberg-Schulz, 1985). Göçmenler ekonomik sebeplerden dolayı ilk zamanlarda ucuz ve niteliksiz konutlarda yaşarken, ekonomik, sosyal ve kültürel değişimler sonucunda yaşadıkları konutlar da değişime uğramıştır. Tezde Türk göçmenlerin yaşadıkları kültürel değişim ve etkileşim sonucunda oluşturdukları konut düzenlemeleri, yaptıkları değişimler, adaptasyonlar ve oluşan kültürel izler alan çalışması ile incelenmiştir.

1.2. Çalışmanın Amaç ve Kapsamı

T. C. Dışişleri Bakanlığının verilerine göre yurtdışında yaşayan 5 milyonu aşkın Türk toplumunun yaklaşık 4 milyonu Batı Avrupa ülkelerinde, 300.000'i Kuzey Amerika'da, 200.000'i Orta Doğu'da, 150.000'i de Avustralya'da yerleşmiştir (URL 1) . Almanya ise Avrupa'da en fazla Türk uyruklu nüfusu barındıran ülkedir (Bkz. Şekil 1.1).

Şekil 1.1. Avrupa Ülkelerinde bulunan Türk asıllı nüfusun dağılımı (Küçükcan ve Güngör, 2006).

Federal Almanya İstatistik Kurumu verilerine göre Almanya’da yaşayan en büyük yabancı kökenli topluluğu Türkler oluşturmaktadır (URL2). Almanya’nın birçok sanayi şehrinde yoğun Türk nüfusu bulunmaktadır. Almanya da Türk kültürünün, Türk yaşamının izlerini restoranlarda, marketlerde, kafelerde, mağazalarda, ibadethanelerde, parklarda, sokaklarda, meydanlarda, pazaryerlerinde kısacası günlük yaşamın geçtiği her mekânda görmek mümkündür. Ancak araştırmada “kültürün en önemli olduğu yerde var olan” konut mekânları incelenmiştir.

Göç hareketlerinin hızlanması ve artması ile birlikte, tüm mekânlarda homojenlik yerine yeni bir zevk karmaşıklığı, eklettik bir kültür zevkinin yaygınlaşmasına yol açmıştır. Geçmiş araştırmaların bugünü yeterince aydınlatıcı nitelikte olmaması nedeniyle güncel araştırmalara ve değişik perspektiflerden yorumlara gerek duyulmaktadır (Abadan-Unat 2009; Akcan, 2006). Göçmenlerin konutları konusunda güncel araştırmaların azlığı, göçmenlerin perspektifinden anlatacak temsillerin yokluğu nedeniyle yapılan çalışma ile literatürdeki bu eksikliğin giderilmesine yardımcı olunması hedeflenmiştir.

Tez kapsamında yaşadıkları topraklardan ayrılarak Almanya’ya göç eden, Türk kökenli vatandaşların yaşadıkları göç deneyimi sonucunda, değişen kültür ve alışkanlıklarını konutlarına nasıl uyarladıkları, nasıl izler bıraktıklarının araştırılması amaçlanmıştır.

Yapılan alan çalışmasında; Türkiye’deki hangi kültür ve yaşam biçimlerinin devam ettirildiği, konutlarında Türkiye’deki kültür ve yaşam biçimlerine göre hangi değişiklik ve düzenlemelerin yapıldığı, hangi mekânsal düzenlemelere ihtiyaç duyulduğu; Almanya’da yaşanan süre içerisinde nasıl bir kültürel değişim olduğu, bu değişime yönelik evlerinde hangi değişiklik ve düzenlemeleri yapıldığı; jenerasyonlar arasında kültürel değişimin, konutta yapılan değişiklik ve düzenlemelerin nasıl farklılaştığı; hangi davranışsal ve fiziksel izlerin bulunduğu araştırılmıştır.

Almanya’nın Mannheim şehri önemli bir sanayi ve ticaret merkezi olması nedeniyle yoğun göçmen nüfusuna sahiptir. Çok kültürlü bir yapıya sahip olan şehirde 170 milletten göçmen grubu yaşamaktadır. Yoğun Türk nüfusuna sahip olan ve Türk kökenli vatandaşların büyük topluluklar halinde yaşadığı mahallelerin bulunduğu Almanya’nın Mannheim şehri, göçmenlerin konut durumları ilgili güncel araştırmaların eksikliği göz önüne alınarak çalışma alanı olarak belirlenmiştir.

1.3. Göç, Kültür ve Konut Kavramları

1.3.1. Göç

Göç, politik, sosyolojik, psikolojik, demografik, mekânsal, boyutları göz önüne alınarak araştırmacı ve düşünürler tarafından farklı şekillerde tanımlanmıştır.

Türk Dil Kurumu göçü; ekonomik, toplumsal ya da siyasal nedenlerle kişilerin ya da toplulukların bir yerleşim yerinden başka bir yerleşim yerine ya da bir ülkeden başka bir ülkeye gitme eylemi olarak tanımlamaktadır. Göçmen ise kendi ülkesinden ayrılarak yerleşmek için başka bir ülkeye giden kişi ya da topluluk olarak tanımlanmaktadır (Hançerlioğlu, 1992). Sosyoloji sözlüğüne göre ise göç; bireylerin ya da toplumların siyasal sınırların ötesine, yeni yerleşim alanlarına ve toplumlara doğru kalıcı hareketini içermektedir (Marshall, 1999). En basit biçimiyle insanların kalıcı ya da yarı kalıcı yer değiştirmeleri olarak tanımlanabilir (Lee, 1996).

Hillman göçü insanların içinde yaşadıkları coğrafi ve sosyo-kültürel çevreden ayrılarak başka bir coğrafi ve sosyo-kültürel çevreye girmesi olarak tanımlayarak sosyo kültürel değişimi de göç tanımının içerisine eklemektedir (Durugönül, 1997).

Göç, mekân içinde çeşitli şekillerde yer değiştirmeler biçiminde kendini gösteren insan toplulukları hareketidir (Bouiver, 1988). Özer'in, toplulukların mekân değiştirme sürecinin sosyal, ekonomik, kültürel ve siyasi olarak toplum yapısını değiştiren nüfus hareketleri tanımında ise göçün sonuçlarına yer verilmektedir (Özer, 2004).

Göç hareketlerinde psikolojik, sosyolojik, ekonomik, siyasal ve eğitimsel kaynaklı birçok itici ve çekici faktör vardır (Kaya ve Kentel, 2005). Siyasal baskı, işsizlik, iklim değişikliği gibi bireyüstü etkilerin yanında kişilerin kendisi ve çocukları için daha iyi yaşam olanakları elde etmek amacıyla doğup büyüdüğü toprakları terk ettikleri bireysel kararlar da etkili olmaktadır (Abadan-Unat, 2009). Göç, iç göç ve dış göç olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Nüfus hareketi eğer ülke içerisinde bir şehirden diğerine ya da kırdan kente/kentten kıra ise iç göç, bir ülkeden diğerine ise dış göç ya da uluslararası göç olarak adlandırılır (Mutluer, 2003).

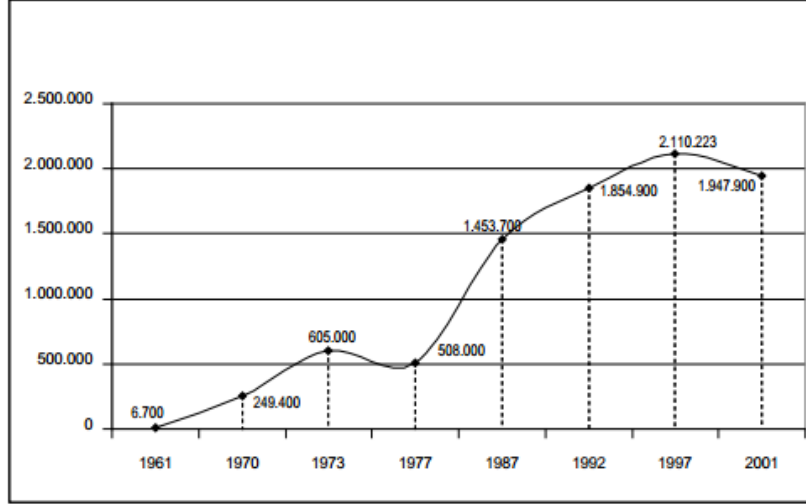
1.3.1.1. Türkiye'den Almanya'ya İşçi Göçünün Yakın Tarihi

İkinci Dünya Savaşı'nın ardından Batı Avrupa ekonomik kalkınma sürecine girmiş ve savaş sırasında kaybettiği insan gücü açığını savaştan daha az etkilenmiş ülkelerden karşılamaya başlamıştır. 1960'lı yıllarda Almanya Türkiye'nin de içerisinde olduğu bazı ülkelerden "misafir işçi" statüsünde işçi talebinde bulunmuştur. "Misafir işçi" (Gastarbeiter) kavramı böylelikle ortaya çıkmıştır. Federal Almanya Cumhuriyeti ile Türkiye Cumhuriyeti arasında 1961 ve 1964 yıllarında hükümetler arası sözleşme imzalayarak Türkiye'de işçi alım ofisleri kurulmuştur, (Bkz. Şekil.1.2.). Bu dönemde yapılan anlaşmalar "dönüşümlülük" (rotation) prensibine dayanmakta ve işçilerin geldiği birinci yılın sonunda geldikleri ülkeye döneceği varsayılmaktadır. Bu nedenle ülkelere döndüklerinde iş kurmalarına yetecek kadar bir tasarruf sağlayabilmek, göç eden işçilerin temel hedefi olmuştur (Abadan-Unat, 2009; Kaya ve Kentel, 2005).

Şekil 1. 2. İşçi anlaşması ile Almanya'da çeşitli fabrikalarda çalışan göçmen işçiler (Domid Arşivi)

Türkiye'de dış göç hareketi geç başlamasına rağmen istatistikler bu göç hareketinin yüksek hızla gerçekleştiğini göstermektedir. 1961'de Federal Almanya'da bulunan Türkler yabancı nüfusun %1'i (6,700) iken, 1987'de yabancı nüfusun %34,3'üne (1,530,700) ulaşmıştır (Bkz. Şekil 1.3.) (Abadan- Unat, 2002).

Şekil 1. 3.Yıllara göre Almanya'daki Türk nüfusunun gelişim grafiği (Kaya, 2005).

1960'lı yıllar ile başlayan göç sürecinde 1970'li yıllarda dönüştürücü yasaların çıkması ve işçi alımının durdurulması ile birlikte Türk nüfusunda azalmalar yaşanmıştır. Aile birleşimleri ve Almanya'da kalıcı konuma geçilmesi ile birlikte Türk nüfusu yeniden artış göstermiştir. Günümüze kadar uzanan göç sürecinde Alman vatandaşlığına geçişlerin artması ile Türk nüfusunda azalmalar görülmesine rağmen, Türk kökenli nüfus Almanya'daki en büyük yabancı nüfusu oluşturmaktadır (Bkz. Tablo 1.1.), (Almanya Federal İstatistik Ofisi verileri).

Tablo 1.1. 1960-2006 yılları arasında Almanya'da yaşayan Türk vatandaşlarının sayısal değişimi

Yıl	Göçmenler (Toplam)	Türk Vatandaşları	Türklerin Oranı (%)	Toplam Nüfusta Göçmenlerin Oranı (%)
1960	686.200	2.700	0,4	1,2
1970	2.976.497	469.200	15,8	4,9
1980	4.453.308	1.462.400	32,8	7,2
1990	5.342.532	1.694.649	31,7	8,4
1996	7.314.046	2.049.060	28	8,9
1998	7.319.593	2.110.223	28,8	8,9
2000	7.296.817	1.998.534	27,4	8,9
2002	7.335.592	1.912.169	26,1	8,9
2004	6.717.115	1.764.318	26,3	8,2
2006	6.751.002	1.738.831	25,8	8,2

1950’li yılların ikinci yarısından itibaren Almanya’ya gerçekleşen işçi göçü hareketi altı önemli aşamaya ayrılmıştır:

1. 1950’li yıllar: Bireysel girişimler ve özel araçlar
2. 1960’lı yıllar: İkili anlaşmalara dayanılarak devlet eliyle düzenlenen artan işgücü ihracı
3. 1970’li yıllar: Ekonomik kriz, yabancı işçi alımının durdurulması, turist (illegal) göçmenlere yasal bir statü kazandırılması, aile birleşmesi, çocuk paraları
4. 1980’li yıllar: Çocukların eğitim sorunları, getto yaşamı, dernekleşme hareketleri, sığınma isteklerinin artması, vize zorunluluğu, dönüşü özendiren yasalar
5. 1990’lı yıllar: Yabancı yasası, yabancıların kimlik kazanması, artan yabancı düşmanlığı, etnik işletmelerin yaygınlaşması, etnik ve dinsel derneklerin yaygınlık kazanması, siyasal hakların istenmesi
6. 2000’li yıllar: Alman vatandaşlığına geçişlerin artması ve çifte vatandaşlık hakkının kazanılması, ana yurda kesin dönüşler, çok kültürlülük, uyum ve katılım politikalarının gündeme gelmesi (Abadan- Unat, 2002; Abadan-Unat, 2007).

Almanya’ya gelen ilk misafir işçilerin genellikle Anadolu’nun kırsal bölgelerinden Almanya’nın büyük şehirlerine gelmeleri yaşanan uyum probleminin başlangıcını oluşturmuştur. Türk işçilerin karşılaştıkları yaşam biçiminin farklılığı, dil bilmemeleri ve kendilerinin geçici olduğunun düşünülmesi nedeniyle herhangi bir uyum çalışmasının yapılmaması yaşanan problemlerin günümüze kadar uzanmasının nedenlerindedir (Gündüz, 2009). İlk kuşak giden Türk göçmenlerin “bir gün geri dönme” fikriyle oluşturdukları göçmen stratejisi, ayrımcılık ve yabancı düşmanlığına karşı kalkan olarak kullandıkları bir stratejidir. Bu stratejinin temel dayanak noktası geri dönme arzusuydur ve bu nedenle ilk kuşak kendini gurbetçi olarak nitelendirmiştir. Ancak geçici alınan bu işçiler zamanla ailelerini aile birleşimi ile yanlarına alarak kalıcı bir süreci başlatmışlardır. İkinci ve üçüncü kuşak olmak üzere iki nesil daha orada yetişmiştir. Sonrasında çocuklar evlenerek aileler genişlemiş ve yeni nesiller doğmuştur. Alman vatandaşlığına geçişler artmış çifte vatandaşlık hakkı kazanılmıştır. Artık geçici olarak gelinen Almanya’yı vatan kabul edip kendi ülkelerindeki kültürel ve sosyal yapıyı buraya uyarlamışlardır (Kaya, 2000; Abadan-Unat, 2007).

1.3.1.2. Türkiye’den Almanya’ya İşçi Göçü ve Konut Etkileşimi

Göçmenler geldikleri yeni ülkede dil, din, eğitim, işsizlik gibi birçok problem ile karşılaşmıştır. Almanya’da yaşayan yabancı göçmenlerin, özellikle de Türk göçmenlerin en büyük sorunlarından birisi barınmadır (Demirbaş, 1990).

1974 yılına kadar yabancıların ikamet edeceği yerler işverenler tarafından belirlenmektedir. “Misafir İşçi” anlaşması ile göçün ilk yıllarında Almanya’ya giden kadın ve erkekler kendi tercihlerine göre ev kiralama ya da yaşadıkları yerleri düzenleme imkanına sahip değillerdi. Endüstrinin yoğun olduğu bölgelerde işverenler tarafından çalışan şantiyeleri ve firma evleri inşa edilmiş, ülkesinden yeni gelen çalışanlar öncelikle buralara yerleştirilmiş ve zor şartlarda uzun yıllar buralarda yaşamışlardır (Ulu 2008; Abadan-Unat, 2009).

İşverenlerin kendilerine sağladıkları tüm işçilerin beraber kaldığı yurtlarda (Heim) fotoğraflar, bayraklar ve memleket resimlerinden başka pek fazla özel bir düzenleme bulunmamaktadır. İlk göçmenler para biriktirip yurda dönmek amacı ile Almanya’ya gittikleri için yurtların kötü koşullarında uzun süre oturmak zorunda kalmışlardır (Bkz. Şekil 1.4.), (Abadan-Unat, 2009; Ulu 2008).

Şekil 1. 4. İşçi yurtları (Domid arşivi)

Gelir düzeyi artan işçilerin yerleşmeye ilişkin düşüncelerin değişmesi ile 1973 itibari ile aile birleşimleri başlamıştır. Bunun sonucunda Türkiye’de kalan eş ve çocukların Almanya’ya gelmesi ile konut ihtiyacı ortaya çıkmıştır (Abadan-Unat, 2009; Ulu 2008). Türk ve diğer göçmenlerin göç edilen toplumla ilişkiye girmekten kaçınarak kendi

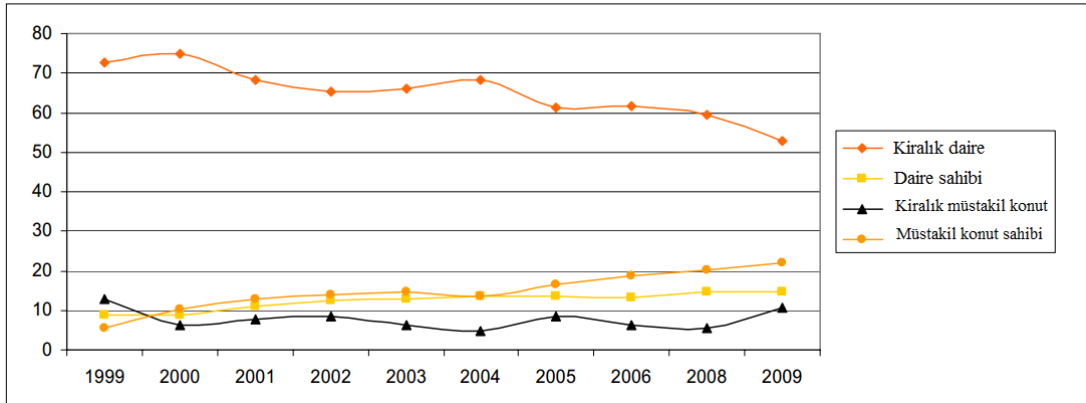
kabuğuna çekilmesi ile birlikte getto tipi hayat tarzı ortaya çıkmıştır. Kendi vatandaşlarıyla daha kolay iletişim kurarak gurbetteki kabul eksikliğini giderme anlayışı ve ekonomik nedenler ile getto yerleşim yerleri tercih edilmiştir. (Perşembe, 2008). Zaman içerisinde meydana gelen gettolaşmaya karşı olarak Almanya yabancılara 1975 tarihinde yürürlüğe giren “giriş ve yerleşme yasağı” (Zuzugssperre) ile nüfusu yoğun bölge ve şehirlere yerleşme yasağı koymuştur. Bu yasağa göre bir şehirde ikamet eden yabancı sayısı nüfusunun %12’sine tekabül ediyorsa, bu yerleşme birimine yeni bir yabancının taşınmasına kesinlikle izin verilmemektedir (Hasırcı, 2008).

Göçmenler memleketlerinde bir ev ya da iş yeri sahibi olabilmek için konut tercihlerinde de tasarruf eğiliminde bulunmuşlardır. Ailelerin Almanya’ya gelmesi ile genellikle endüstri bölgelerindeki kentlerin savaştan zarar görmüş, bakımsız konutlarında ikamet etmişlerdir. Almanların tercih etmedikleri, 19. yüzyıldan kalma, üç dört avlunun çevresinde yer alan, 2. Dünya Savaşı’nın izlerini taşıyan, düşük metrekareli konutlar düşük kiralari nedeniyle tercih edilmiştir, (Abadan-Unat, 2009). Konut ve çevresi genellikle kaliteli yerler değildir ve beklentilerini karşılamamaktadır. Konutlarda banyo- tuvaletin genellikle evin dışında, koridorun sonunda bulunduğu ya da tüm ailenin bir oda içerisinde yaşadığı durumlara sıklıkla rastlanmaktadır, (İlgin, 2005). Ev içi düzenlemelerinde ekonomik nedenlerden dolayı kullanılmış eşya satanlardan alınan, birbiriyle uyuşmayan koltuklar, yıpranmış karyola ve yataklar tercih edilmiştir. Genellikle 3-4 çocuğa sahip olan göçmenlerin konutları yatılı misafir karşılamaya elverişli olmadığı gibi gurbetçi psikolojisi ile birbirlerine daha fazla bağlı yaşayan göçmenlerin konutları komşu, akraba ziyaretlerinde de konut boyutu olarak yetersiz kalmaktadır. Çocuklara ait bir oda, hatta çocukların ders çalışmasına ayrılan bir köşe de bulunmayan bu evlerde oturanların, ayrı bir yemek odası ya da yemek masası bulunmamaktadır. Konutlar daha çok eskicilerden parça parça toplanan, gerek renk gerekse stil olarak uyum içinde olmayan eşyalar ile döşenmiştir (Bkz. Şekil 1. 5). İlk dönemleri ev döşeme tarzı eklektik, çoğunlukla yalın, işlevsel ve içedönüktür. Ayrıca Türk göçmenlerin evleri sadece tek bir aileyi barındırmamaktadır. Bazı zamanlarda yakın akraba, hatta komşular da geçici konuk olarak, belli bir süre bu evlerde ikamet edebilmektedir (Abadan- Unat, 2009).

Şekil 1. 5. İlk göçmen konutları (Domid "Fremde Heimat" sergisi).

Göçmen işçilerin ve ailelerinin Almanya'ya yerleşme kararı alması ile konutlarda değişim ve farklılaşmalar oluşmaya başlamıştır. Yerleşme kararı ile birlikte oda sayısı fazla evler aranmaya başlanmıştır. Artık "yabancıların" yaşadıkları şehrin çöküntü mahalleleri yerine kente yakın "Almanların" yaşadığı yarı kırsal alanlar yerleşim yeri olarak tercih edilmeye başlanmıştır. Genellikle orta sınıfın yeğlediği salon mobilyaları konutlarda tercih edilmiştir (Abadan- Unat, 2009).

Şekil 1.6. Türk kökenli vatandaşların 1999-2009 yılları arasındaki konut grafiği (Essen Türkiye Araştırmaları Merkezi).

Almanya'ya yerleşme kararının verilmesi konut mülkiyet durumlarını da etkilemiştir. Kirada oturanların sayısı azalırken, konut sahibi olanların sayısı giderek artmıştır. Müstakil konutlar giderek daha fazla tercih edilmeye başlanmıştır (Bkz. Şekil 1.6.).

1.3.2. Kültür

Latince “colore” kelimesinden türeyen, sürmek, ekip biçmek, yetiştirmek, üretmek anlamlarına gelen “culture” kelimesinin dilimizdeki karşılığı kültürdür. 17.yüzyıla kadar Fransızca’da bu anlamlarıyla kullanılan “culture” sözcüğü ilk kez Voltaire tarafından insan zekâsının oluşumu, gelişimi, geliştirilmesi ve yüceltilmesi anlamında kullanılmıştır (Güvenç, 1974).

Güvenç (1974) kültür sözünün dört ayrı anlamda kullanıldığını belirtmektedir:

1. Bilimsel anlamda kültür, uygarlıktır.
2. Beşeri anlamda kültür, eğitim sürecinin ürünüdür.
3. Estetik anlamda kültür, güzel sanatlardır.
4. Maddi (teknolojik) ve biyolojik alanda kültür, üretme, tarım, ekin, çoğalma ve yetişmedir.

Kültür kuramsal bir yapıdadır. Rapoport’a (2004) göre kültür soyut bir kavramdır, hiç kimse hiçbir zaman onu görmemiş, gözlemlememiştir; yalnızca etkilerini, ifadelerini ve ürünlerini görebilmiştir. Bu yüzden gözlenemeyen bir varlık olan kültür üzerinde gözlenebilirliğe dayanan çıkarımlar yapılmaktadır. Kültür’ün soyut bir kavram oluşu ve içinde çok anlam barındırmasından dolayı tek bir tanımla ifade edilmesi mümkün değildir.

Leslie Whyte’a göre: “Kültür biyolojik bir sistem tarafından yaratılan ve bu sistemin varlığını sürdürmek için kullanılan bir mekânizmadır.” İnsanoğlu yeryüzünde görüldüğünden bu yana doğal çevre ile ilişkileri sonucu varlığını sürdürmek amacı ile kültürü yaratmış ve bugünkü düzeyine getirmiştir. Biyolojik varlık olan insanın bir arada yaşamaya başlaması ile oluşturduğu yerleşmeler en önemli maddi kültür yaratmalarından birisidir (Aysu,1976).

Antropolojinin kurucularından olan ve sosyal antropolojinin konusunun “kültür” olduğunu savunan Tylor’un 1871 yılında yapmış olduğu tanıma göre “Kültür ya da uygarlık, bir toplumun üyesi olarak, insanoğlunun öğrendiği (kazandığı) bilgi, sanat, gelenek-görenek ve benzeri yetenek, beceri ve alışkanlıkları içine alan karmaşık bir bütündür.” Kültür kavramının bütün niteliklerini, özünü ve biçimlerini içine alan bu tanıma göre; kültür, öğrenilmiş, korunmuş ve öğretilen; eğitimle yeni kuşaklara aşılana bir değerler bütünüdür (Güvenç, 1974; Turgut,1990).

Gür’ün (2000) kültür tanımlamasına göre aynı coğrafi koşullara karşı uzun süre başa çıkma uğraşımı vermiş, tutarlı, dengeli, bütünlük arz eden, ortak değerleri, sanat,

zanaat, beceri ve alışkanlıkları olan ve bunları nesilden nesle aktarmış insan topluluklarıdır.

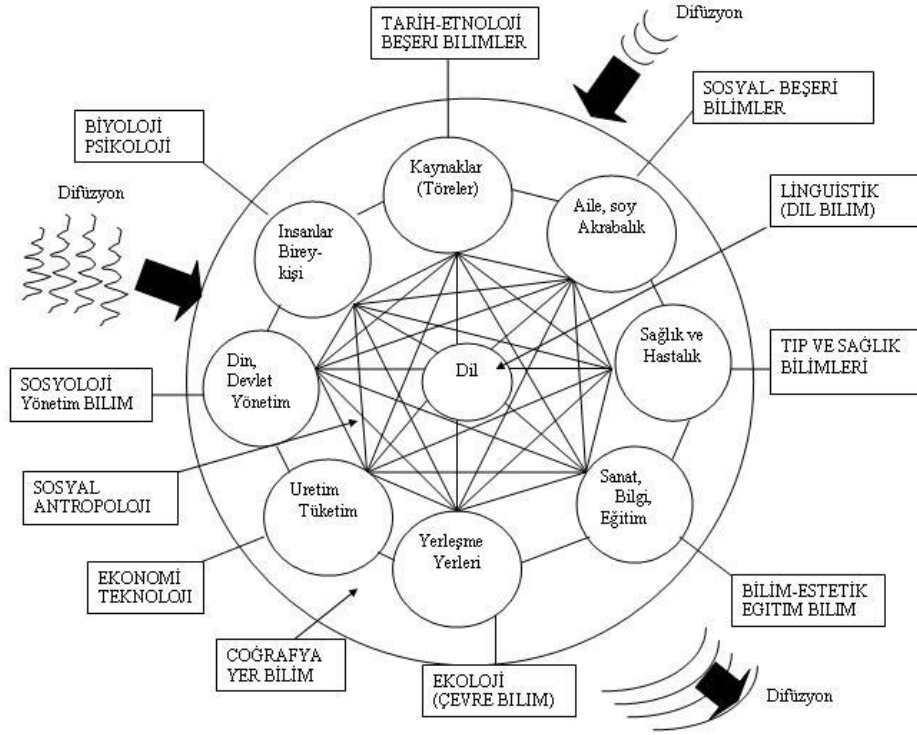
Uygur (1996) ise kültürü insanın kendini evinde duymasını sağlayacak bir dünya ortaya koyması olarak tanımlamaktadır. İnsanın nasıl düşündüğü, duyduğu, yaptığı, istediği; insanın kendisine nasıl baktığı, özünü nasıl gördüğü; değerlerini, ülkülerini, isteklerini nasıl düzenlediği kültürün öğelerini oluşturmaktadır. İnsanın ne tür bir yaşama biçimi, ne tür bir var olma programı, ne tür bir eylem kalıbı benimsediği kültürün göstergeleridir.

Yapılan tüm bu kültür tanımlamalarına bakıldığında hepsinin ortak paydasının insan olduğu görülmektedir. Marx'ın tanımıyla özetlemek gerekirse “Kültür, doğanın yarattıklarına karşılık, insanoğlunun yarattığı her şeydir” (Güvenç, 1974).

Kültür kavramı bir harita niteliğindedir. Nasıl belli bir coğrafya haritası, bir bölgedeki topografyayı – dağ, tepe, ova, nehir, göl ve ormanları – köy ve kent gibi yerleşmeleri, yolları, bunların yerlerini, birbirinden uzaklıklarını ve yüksekliklerini gösterirse; kültür kavramı da belli toplumdaki kültürel öğeleri, kurum ve süreçleri ve bunların karşılıklı ilişkilerini temsil eder (Bkz. Şekil 1.7.), (Güvenç, 1974).

Kültürü oluşturan öğeler Güvenç (1974) tarafından aşağıdaki gibi sınıflandırılmıştır (Bkz. Şekil 1.7.);

1. Töreler, kaynaklar
2. Aile, soy, akrabalık ilişkileri
3. Yerleşmeler (köy, kent)
4. Üretim, tüketim
5. Din, devlet, hukuk (yönetim)
6. İnsan, dil ve iletişim
7. Sanat, bilgi, eğitim
8. Sağlık ve hastalık

Şekil 1.7. Kültür kavramı: Ana ögeler ve kültür haritası (Güvenç, 1974).

Güvenç (1974) kültür tanımlarından yola çıkarak kültürün özelliklerini aşağıdaki şekilde özetlemiştir;

- Kültür öğrenilebilen bir olgudur. Kalımsal değildir.
- Kültür görelidir. Her toplumun kendine özgü kültürü vardır.
- Kültür soyuttur. Kültürün etkileri, ifadeleri ve ürünleri gözlemlenebilir.
- Kültür tarihseldir. Geçmişten günümüze süregelen bir olgudur.
- Kültür insan eseridir. İnsan kültürü hem oluşturur hem de ondan etkilenir.
- Kültür durağan değildir, zaman içerisinde değişir. Her toplumun kültürel değişim hızı birbirinden farklıdır.

Toplumbilimcilere göre “İnsanlar ve toplumlar benzer, çünkü kültürleri benzer; insanlar ve toplumlar benzemez, çünkü kültürleri farklıdır; insanlar ve toplumlar değişir, çünkü kültürleri değişmektedir.” Geçmişten günümüze süregelen tarihsel bir olgu olan kültür sürekli ve devingendir. İnsan-insan ile insan-kültür ve kültür-kültür varlıkları arasındaki ilişkiler, etkileşimler, başı ve sonu belli olmayan, fakat başlangıç ve sonuçları çok önemli ve anlamlı görünen süreçler içinde gerçekleşir (Güvenç,2007).

Kültürel değişimler belli başlı süreçlerde gerçekleşir. Bu süreçler Güvenç (1974) tarafından aşağıdaki şekilde tanımlanmıştır;

- Kültürleme: Sosyal bilimlerdeki sosyalizasyon ya da geniş anlamıyla eğitim. Doğumdan ölüme kadar, bireyin, toplumun istek ve beklentilerine uyacak şekilde etkilenmesi ve değiştirilmesidir.
- Kültürel Yayılma: Belli bir toplumda, dıştan içe doğru ya da içten dışa doğru, maddi ve manevi ögelerin sürekli yayılmasıdır.
- Kültürleşme: Kültürel yayılma süreciyle gelen maddi ve manevi ögelerle, başka kültürden birey ve grupların, belli bir kültüre girmesi ve karşılıklı etkileşim sonucu, her ikisinin de değişmesidir.
- Kültürlenme: Belli bir toplumun alt-kültürlerinden, ya da farklı toplumlardan kopup gelen birey ve grupların, buluşması ve bir etkileşim süresi sonunda, asıl kültür ve alt-kültürlerde bulunmayan yepyeni bir senteze varılması, ulaşılmasıdır.
- Kültür Şoku: Bir kültürden başka bir kültüre giden bireylerin, yeni kültüre uyum yapmakta karşılaştıkları güçlükler, sıkıntı ve bunalımlar, gösterdikleri tepkilerdir.
- Zorla Kültürleme: Bir kültüre mensup birey ve grupların, başka bir kültür tarafından zorla değiştirilmesidir.
- Kültürel Asimilasyon: Bir kültürel sistemin başka bir kültürel sistemi, giderek, kendine benzetmesi, kültürel egemenliği altına almasıdır.
- Kültürel Değişme ve Kültür Değişmesi: Diğer bütün süreçlerin ve öteki kültürel etkenlerin bir bileşkesi olarak, toplumun bütünüyle veya bazı kurumlarıyla değişmesi ya da değişikliğe uğramasıdır (Güvenç, 1974).

Kültür değişir. Değişme, uyum yoluyla gerçekleşir. Doğal şartlar kültürel özellikleri belirleyecek kadar güçlü olmasalar da zaman içinde kültür doğal çevreye uyum gösterir. Bu değişim difüzyon, ödünç alma, taklit etme yoluyla ya da kültürel sistemi oluşturan bireylerin biyolojik ve psikolojik istek ve ihtiyaçlarını karşılaması biçiminde oluşabilir (Güvenç,1974). Tarihin hiçbir döneminde başka kültürle bir biçimde ilişkiye girmeyen bir kültür yoktur; çünkü hiçbir kültür yalıtılmış bir ortamda varlığını sürdüremez ve gelişemez (Kula, 2012).

Heynen, kültürün şimdi, geçmiş ve gelecek arasındaki açıkça tanımlanmış bir ilişkiyi ima eden açık anlamlı, tutarlı bir varlık olmadığını ve modernite ile geçmişle

kurulan sürekliliğinin koparıldığını savunur (Heynen, 2011). Aydınlanma ve sanayileşmeyle başlayan değişimler bugün özgün kültürleri hızla birbirine yaklaştırmakta, kültürler arası farklar eriyip yitmekte, buna karşın kültürlerin kendi içindeki farklılıklar derinleşmektedir (Gür, 1996).

Geleneksel kültürleri zamanla değişime zorlayan etmenler arasında din, siyaset ve yaşamın tüm alanlarındaki özgürleşmeye tartışmaları, sanayileşme, kentleşme ve bunlara bağlı olarak toplumların düşünsel yapısında meydana gelen değişiklikler sayılabilir (Gür, 1996).

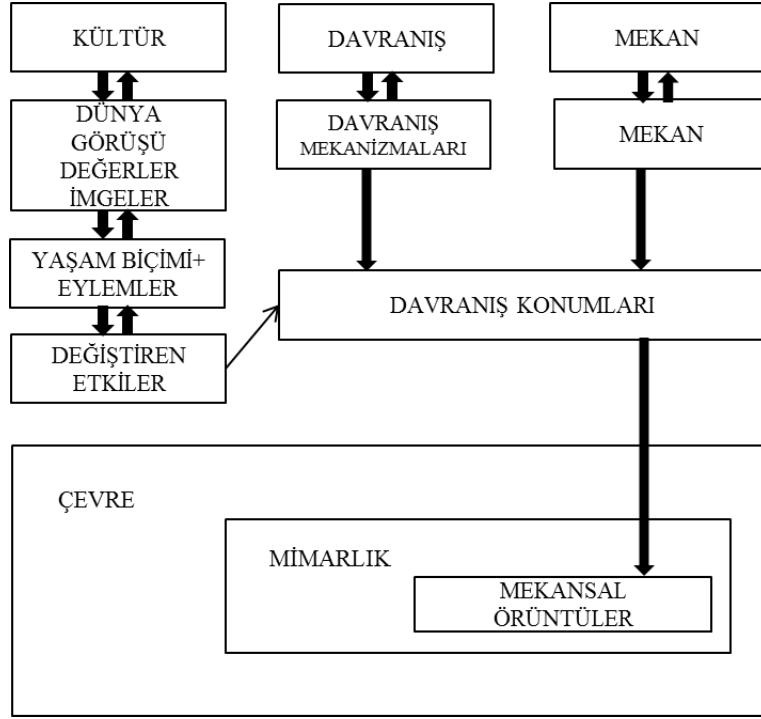
Kültür öğelerinden herhangi biri değişime uğradığı an, bu değişim öğelerinden her birini etkileyerek harekete geçirir ve sonuçta toplumun kültürü değişime uğrar. Toplum kültürünün değişmesi de kültür öğelerinin her birinin yeniden değişime uğramasına neden olur. Süreç sürekli hareket halindedir (Ödekan,2013).

İnsanla çevreyi birbirine bağlayan kültürdür ve zaman içerisinde artan geziler ve göçlerin sonucu olarak kazanılan başka kültürel edinimlerle kültürün bütün ifadelerinde değişimler olmaktadır.

1.3.2.1. Kültür ve Mekân Etkileşimi

Mimarlık bir bölgede yaşayan insanların kültürel birikimine ve yorumuna işaret eder. Mekân, en basit tanımıyla bir kişi veya grubun yeridir. İnsanın insanlar, insanın nesneyle ve nesnenin nesneyle olan aralıklarının ve ilişkilerinin yani bizi saran boşunun üç boyutlu bir anlatımıdır (Gür, 1996).

Kültür durağan değil devingen bir olgudur. Zaman içinde çok karmaşık yapıdaki etkiler süregelen biçimde kültürü değişmeye zorlar ve kültürün aynası olan mimarlık da değişime uğrar (Bkz. Şekil 1. 8.) (Gür, 1996).

Şekil 1.8. Fiziksel çevre kültür etkileşiminin tasarım sürecinde ele alınması için önerilen mekân örgütlenmesi modeli (Gür, 1996)

Rapoport (2004), çevrenin oluşmasında sosyal ve kültürel bileşenlerin rolünü, yerleşim, iklim, malzeme, teknoloji gibi çevresel faktörlere göre ön plana almaktadır. Kültür, çevrenin biçimlenmesinde önemli bir değişken ve insan-çevre etkileşiminde temel belirleyicidir. Bir mekânın tasarlanması ve planlanması demek; hangi ölçekte olursa olsun örgütlenmeyi yapan grubun veya bireyin etkinlik, değer ve amaçlarını yansıtan farklı kurallara göre ve farklı amaçlar için bir mekânın örgütlenmesi demektir.

Walter Benjamin iç mekânın doğuşunu tartışırken “yaşamak iz bırakmaktır.” der. iç mekânda bu izler vurgulanır. Onlarca örtü ve koruyucu, astar ve kasa tasarlanır; gündelik kullanım nesnelere bunların üzerine izlerini bırakır. Mekân sakini de iç mekânda iz bırakır. (Colomina, 2011). Lefebvre, Benjamin’in söylemine paralel olarak, beden hareketi ile mekânın yazı haline geldiğini, böylece mekânı işgal eden gövdenin ipuçlarını bıraktığını belirtir (Lefebvre, 2002). Yaşamın dolayısıyla kültürün izleri mekânlarda görülmektedir. Bu sayede kültüre dair çeşitli ipuçları oluşmaktadır.

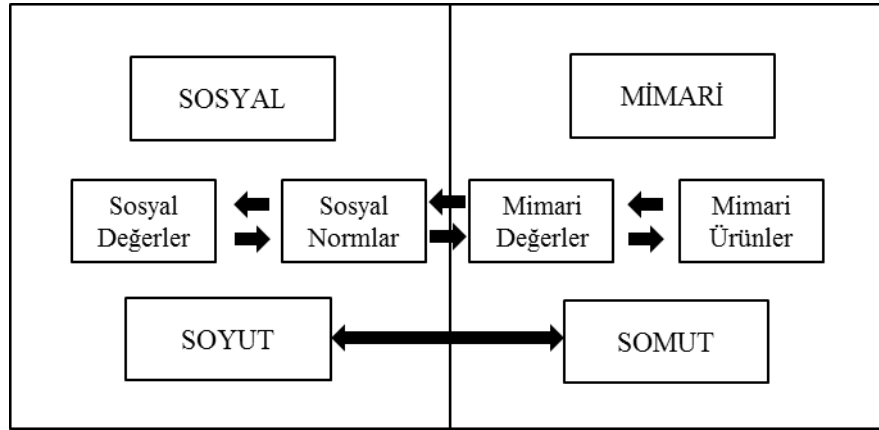
İnsanlardaki kişisel mekân anlayışının daha çok kültürel olduğunu belirten Roth, mekânın kullanımının ve düzenlenişinin bu anlayış doğrultusunda yapılması gerektiğini

belirtir (Roth, 2000). Böylelikle Roth, mekânın bilişsel, psikolojik ve kültürel yönlerine dikkat çekmiştir.

Gür, başarılı mekân örgütlemelerine erişmek için hangi çevrede, kim için, ne zaman, hangi koşullarda, niçin ve kültürün hangi yönleri önemlidir, sorularının yanıtlanması gerektiğini savunur. Belli kültür öğelerinin geçmişte gerçekleştiği biçimde değil bu gün ve gelecek için yeniden belirlenmesi; değiştiren etkilerin neler olduğu ve olabileceğinin araştırmalarla ortaya konması zorunludur (Gür, 1996).

Aynı bölgede yaşayan farklı kültürel toplumlar arasındaki iletişimin bir sonucu olarak etkileşim oluşmakta ve bu sayede yaşadıkları bölgeyi kendilerine ait kılmaktadırlar. Değişen varoluş ve algılama biçimleri ile toplumsal etkileşimlerin yansımalarını kültürün direk ilişkili olduğu kentsel tasarımda, mimaride ve iç mimari de görmek mümkündür.

Mekânsal biçimleniş sadece fiziksel etkilerin ya da etkenlerin sonucu değil, tüm sosyo-kültürel faktörlerin sonucudur. Bunlar, Rapoport'a göre kültürel değerler ve seçimler Mazumdar'a göre kurallar, normlar ve sosyal ilişkiler, Lawrence ve Low'a göre ise sembolik anlamlardır (Atik ve Erdoğan, 2007). Mimari ve sosyal yaşam karşılıklı bir iletişim ve etkileşim içerisindedir. Mimari değer ve ürünler, sosyal değer ve normları etkileşimi ile soyut ve somut değişimler meydana getirmektedir (Bkz. Şekil 1.9.).

Şekil 1.9. Mimarlık ve sosyal değerler arasındaki ilişki modeli
(Mazumdar & Mazumdar, 1994)

Tarih boyu, mimarlık nasıl form ve anlatım değişiklikleri geçirdiyse, mimari mekân da değişiklikler geçirmiştir. Mimari form ve anlatım, teknik buluşlar, sosyo-politik devrimler ve felsefi değişikliklerden büyük çapta etkilenmiş, ani değişikliklere uğramıştır.

Fakat mimari mekân tarih boyu devamlı gelişme göstermiştir. Aslında mekân farklı devirleri ve kültürleri bir araya getirebilen mimarlığın geçmişi ile geleceğini bağlayan en önemli ögesidir (Gür,1996).

1.3.3. Konut

İnsanın temel ihtiyaçlarından olan barınma ihtiyacını karşılan konut; ilk çağlardan günümüze kadar süreçte, insanlar için sadece bir barınma mekânı olmaktan öte, birçok fiziksel aktivite, anlamlar ve amaçlar içeren bir mekân haline gelmiştir. (Rapoport 1969).

Konut; iletişim, etkileşim, mekân zaman ve anlamın örgütlü bir örüntüsüdür. Bir yandan ait olduğu kültürün özelliklerini, yaşam biçimini, davranış kurallarını, mekânsal tercihlerini, imgelerini, zaman mekân taksonomilerini yansıtırken, öte yandan kullanıcısının özüyle ilgili imgeleri, kendini kanıtlama ve anlatma eğilimini, böylece tasarım, donatım ve biçemi ile bireyin kişilik ve ayrıcalığını yansıtır (Gür, 2000).

Avrupa Kentli Hakları Şartı'na göre konut herkesin kimliğini belirleyen kişisel bir mekân ve alandır. Bu sebeple konut ve barınma koşulları, kültürel kimliğin, çeşitliliğin korunup geliştirilmesine olanak vermelidir (Keleş, 2009).

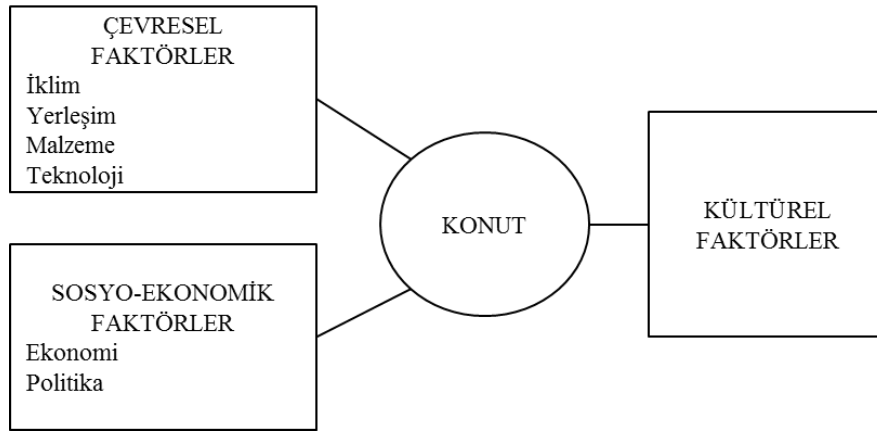
Konutta konut içerisinde birçok eylem barındırmaktadır. Konutta gerçekleştirilen eylemler, eylemlerin yapılış biçimi, sıklığı, bu eylemler için ayrılan alanlar kullanıcıların kültürü, yaşam biçimi, gereksinimleri, sosyo-ekonomik özellikleri, dünya görüşü gibi birçok etkene bağlı olarak değişir ve çeşitlenir (Zorlu, 2010). Konutlar tasarlanırken konutu kullanacak kişi ya da kişilerin kim oldukları ve kullanıcıların yaşam tarzları belirleyici nitelikte önem taşımaktadır. Bir konut ancak doğru yerde, zamanda ve kullanıcıya özel tasarlandığında başarılı olmaktadır. Konutların temel işlevlerinin örgütlenme şekli ve taşıdığı anlamlar kültürel belirleyiciler olarak kabul edilmektedir (Gür, 2000).

Ev, konut anlamından çok daha geniş ve zenginliği olan bir kavramdır. Ev kavramı içinde rahatlık, huzur, kimlik, güvenlik, aidiyet gibi özellikler de saklıdır. Ev insanın başkalarıyla anlamlı toplumsal ilişkiler kurabildiği alandır. Bu alanın biçimlenmesine kültürel koşullar da katkıda bulunur (Keleş, 2009). Sosyal ve psikolojik anlamlar konutun eve dönüşmesini sağlamaktadır (Lawrence, 1987). Soyut kavramlardan oluşan ev; bireylere, yere, geçmişe ve geleceğe bağlıdır. Ev kavramı mekândaki deneyimlere anlam, bütünlük ve düzen getiren ilişkiler bütünüdür (Dovey 1985). Duncan'a farklı kültürlerde,

evlere verilen anlam ve algı farklıdır. Konutun anlamı ve algısı kültür ile doğrudan ilişkilidir (Duncan, 1982; Zorlu, 2004). Konutun hissettirdiği sosyolojik ve psikolojik anlamlar her birey için farklılaşacak olan konutun anlamını ve ev tanımını oluşturmaktadır.

Konut biçimlenmesinden konutun anlamı ve konutla kurulan ilişkiler gibi bireysel faktörlerden iklim, malzeme, topoğrafya gibi çevresel faktörlere kadar birçok faktör etki etmektedir. Konut biçimlenişi sadece fiziksel etkilerin ya da tek bir etkenin sonucu değil, tüm sosyo-kültürel faktörlerin sonucudur. Konutun biçimlenişinde fiziksel, davranışsal ve kültürel faktörlerin önemli yer tutmaktadır (Rapoport, 1969).

Çevre mikro ve mezo ölçekte ele alındığında, bir konutun oluşum sürecinde çevresel ve sosyo ekonomik faktörler, kültür bileşenleri ve bina formu arasında dönüşümlü bir ilişki vardır (Bkz. Şekil 1.10.), (Turgut, 1990).

Şekil 1.10. Konut oluşumuna etki eden faktörler (Altman vd., 1980)

Rapoport' a göre konut; insan ile biyolojik yapı, sosyal organizasyon, dünya görüşü, yaşam şekli, sosyal ve psikolojik ihtiyaçlar, kişi ve grup ihtiyaçları, fiziksel ihtiyaçlar gibi ihtiyaçlar arasındaki; fiziksel çevre ile iklim, yerleşim, malzeme, teknoloji gibi bileşenler arasındaki etkileşimdir (Rapoport, 1969; Turgut, 1990).

Gür(2000) konutun biçimlenişine etki eden faktörleri çevresel, kültürel, sosyal ve bireysel faktörler olmak üzere dört grupta ele almıştır, (Bkz. Tablo 1.2.). Gür'e (2000) göre bu günün konutu, sosyal- kültürel ve bireysel bir anlatım aracı olarak görülmeli ve nesnel ve öznel boyutlarıyla kültür, topluluk ve birey ortamında yorumlanmalıdır.

Tablo 1. 2. Konut biçiminin belirleyicileri (Gür, 2000)

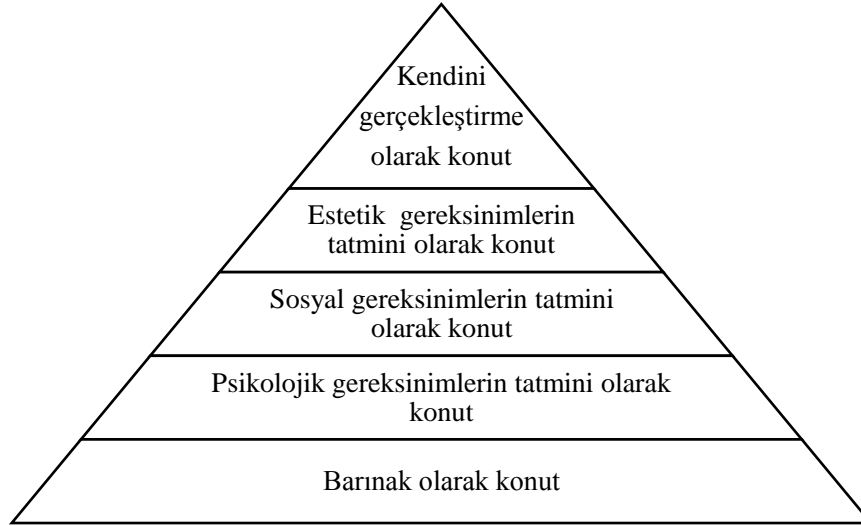
Çevresel faktörler	Kültürel faktörler	Sosyal faktörler	Bireysel faktörler
<ul style="list-style-type: none"> ▪ İklim ▪ Topoğrafya ▪ Doğal örüntü ve doku ▪ İnsan yapısı doku ▪ Çevrede var olan malzemeler vb. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Dünya görüşü ▪ Kültürel değerler ve normlar ▪ Din, dil ve diğer sınıflama kategorileri ▪ Aile, akraba ve toplum ilişkileri ▪ Yaşam biçimi ▪ Çevre ve mekân kullanma normları ▪ Konut kullanımına ilişkin normlar ▪ Konutun temel işlevleri ve anlam 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Aile büyüklüğü ▪ Ailenin sosyo-ekonomik statüsü ve toplumsal etki alanı ▪ Ailenin dünya görüşü ve toplumsal tutumları ▪ Aile yapısı/ ailede roller ▪ Ailenin yaşam biçimi ▪ Ailenin öz imgesi, beklentileri ve umutları ▪ Ailenin konut deneyimleri ve konut imgesi 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Bireyin konutla kurduğu yararlı ilişkiler/ standartlar ▪ Bireyin konutla kurduğu duygusal ilişkiler-özdeşleşim/bağlanma vb. ▪ Bireyin kültürel normları yorumlaması-eğitim ▪ Bireyin yaşam yoğunluğu ▪ Bireyin konut deneyimleri ▪ Bireyin öz imgesi

Konutun biçimlenişini belirleyen tüm faktörler sonucunda kullanıcıların farklı gereksinimleri ortaya çıkmaktadır. Maslow'a (1954) göre insanı davranışa iten nedenler onun gereksinimleridir. Maslow teorisine göre insan gereksinimleri; fizyolojik gereksinim (beslenme, dinlenme, barınma, çoğalma), güvenlik gereksinimi (korunma, emniyet, güven), sosyal ihtiyaçlar (sevgi, aidiyet, bağlanma), saygınlık ihtiyacı (saygınlık, özgürlük, prestij) ve kendini tamamlama ihtiyacı (kişisel tatmin, estetik tatmin) olarak beş kategoride gruplanmaktadır (Bkz. Şekil 1.11).

Şekil 1.11. Maslow'un insan gereksinimleri hiyerarşisi (Maslow, (1954)

Maslow'un temel ihtiyaçlar hiyerarşisinde yola çıkarak Israel (2003)' ün oluşturduğu konut gereksinimleri hiyerarşinde “kendini gerçekleştirme olarak konut” seviyesine ulaşmak için öncelikle hiyerarşinin alt basamaklarını oluşturan gereksinimlerde tatmine ulaşılmalıdır. Bu gereksinimler en alt basamaktan en üst basamağa doğru şu şekilde oluşmaktadır (Bkz. Şekil 1.12) .

Şekil 1.12. Konut gereksinimleri hiyerarşisi (Israel, 2003)

- Barınak olarak konut: Güvenlik ve korunma ihtiyacı da dahil olmak üzere temel fiziksel gereksinimleri karşılayan bir yapıdır.
- Psikolojik gereksinimlerin tatmini olarak konut: Kendini ifade etme, sevgi ve aidiyet duyguların paylaşımı gibi gereksinimlerin karşılandığı sahne, alan.
- Sosyal gereksinimlerin tatmini olarak konut: Mahremiyet, bağımsızlık ve özgürlük gereksinimlerini karşılar, insanın toplumun bir parçası olarak saygınlığını kazanabilmesine olanak veren yer.
- Estetik gereksinimlerin tatmini olarak konut: Güzellik hazzının deneyimlenebileceği bir ortam.
- Kendini gerçekleştirme olarak konut: Kendileştirebildiği, kişileştirebildiği bir yer olarak konut (Israel (2003))

İnsanın çeşitli gereksinimlerine bağlı olarak belirlenen eylemler için gerekli koşullar fiziksel (mekânsal, termal, akustik, aydınlatma, malzeme, renk, doku v.b.) ve psiko-sosyal (aidiyet, mahremiyet, güvenlik, bireysellik, yoğunluk, saygınlık v.b.) koşullar şeklinde gruplandırılmaktadır (İzgi, 1999). Mekânların işlevine yönelik olarak anlam

kazandırılmasında ortam faktörleri (sıcaklık, ses, koku, ışık vb.), tasarım faktörleri (mimari plan, renk, malzeme, mobilyaların düzeni vb.) ve sosyal faktörlerden (kullanıcı yaşı ve cinsiyeti gibi) oluşan kavramların bütünleşik etkisi önemlidir. Bu faktörlerin etkin ve doğru kullanılması mekân kalitesini ve kullanıcı memnuniyetini beraberinde getirmektedir. Baker kullanıcılar açısından mekân memnuniyetini etkileyen faktörleri fiziksel ve psikolojik olmak üzere iki temel grupta ele almıştır (Bkz. Tablo 1. 3.), (Baker, 1986).

Tablo 1. 3. Mekân Memnuniyetini Etkileyen Faktörler (Baker, 1986)

Mekân Memnuniyetini Etkileyen Faktörler	
Fiziksel Faktörler	Psikolojik Faktörler
<ul style="list-style-type: none"> ■ İnsan ölçeğine duyarlılık ■ Alan gereksinimi ■ Aydınlatma ■ Termal konfor ■ İşitsel konfor 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Aidiyet ■ Mahremiyet ■ Bireysel mesafelere duyarlılık

Kullanıcıların gereksinimini karşılayamayan, kullanışsız konutlar, yaşama standartlarını düşüreceği gibi, zaman içinde ciddi sosyal ve toplumsal çöküntülere neden olabilmektedir (Sarıyel,2001).

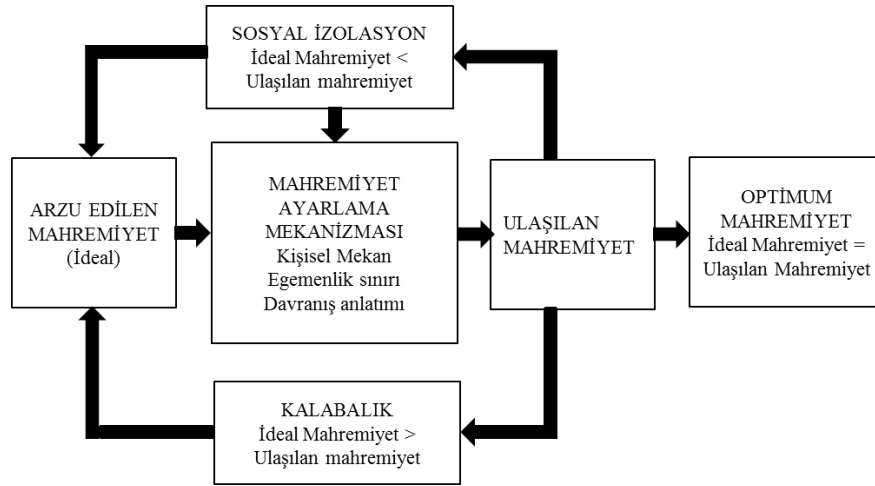
Rapoport'a (2004) göre insanlar, örneğin konut gibi bir çevre seçtikleri zaman, sadece en geniş kapsamıyla özel bir ortamlar sistemini değil, aynı zamanda bu sistemlerin özel çevresel kalitesini de seçmiş olurlar; yolda geçen zamanı, konutun büyüklüğünü ve tipini, semti, konutların kalitesini, komşuların toplumsal niteliklerini vb. de dikkate alırlar. Tercih ve seçimlerde isteklerin ihtiyaçlardan daha fazla rol oynadığı görülmelidir ve bu istekler de daha çok anlamla dolayısıyla kültürle ilişkilidir. (Rapoport, 2004).

Çevre davranış araştırmaları kültür, toplum, insan ve mekân ilişkilerini irdeleyerek mekânın yeni kavramlar ile düşünülmesini sağlamıştır (Gür, 2000). Konutun biçimlenişinde, konut gereksinimlerinde ve konut memnuniyetinde önemli bir yere sahip olan mekânsal davranışlar kültüre göre farklılık göstermektedir. Aynı coğrafyalarda aynı fiziksel koşullarda yaşayan bireyler farklı mekânsal davranışlar sergilemektedirler. Konutlarda görsel çevrenin biçimlenmeye etkisi daha çok görsel mahremiyete ve iç-dış mekân ilişkisinin kurulmasına dayanmaktadır (Turgut, 1990). Turgut'a (1990) göre

mahremiyet, kişisel mekân, egemenlik alanı kavramları mekân davranış ilişkisinin odak noktasıdır.

Mahremiyet, kişinin diğer insanlarla kurmak durumunda olduğu etkileşim ve iletişimin kontrolünü elinde bulundurma istemidir (Gür, 2000). Rapoport'a (1977) göre, mahremiyet birbirleriyle olan ilişkileri kontrol etmek, seçeneklere sahip olmak ve istenen ilişkileri gerçekleştirmektir. Mahremiyet davranışı tüm kültürlerde insan ilişkilerinin merkezinde bulunmaktadır. Kültürler arasında farklı seviyelerde ve sınırlarda mahremiyet davranışı bulunmaktadır. Mahremiyet davranışı ait olunan kültüre, yaşa, cinsiyete, sosyo-ekonomik statü vb. birçok etkene bağlı olarak değişir (Turgut, 1990).

Altman'ın oluşturduğu temel çerçeveye göre mahremiyet, kişisel mekân, egemenlik sınırı, ve diğer sosyal davranışlar arasında köprü vazifesi gören merkezi bir kavramdır (Bkz. Şekil 1.13.), (Turgut, 1990).

Şekil 1.13. Mahremiyet, kişisel mekân, egemenlik ve kalabalık arasındaki ilişkilere genel bakış (Altman, 1975; Göregenli, 2013)

Kişisel mekân, bireylerin diğer insanlar ile aralarında oluşturdukları, düzgün olmayan sınırlarını zihinlerinde belirledikleri, kendileriyle birlikte hareket eden bir mekândır. İnsan diğer kişilerle kendi arasında, sınırlarını belleğinde belirlediği bir mekân kurmaktadır. Bu mekân sosyal bir mekândır, kişilerarası, sosyal ve kültürel, herkesin etrafında bulunan bu mekân, sınırları savunulan bir mekândır.

Kişiler sosyal ilişkilerine ve farklı koşullara göre dört mekânsal bölge oluşturmaktadırlar. Hall'a göre kültür, cinsiyet ve kişilik farklılıkları göz önünde tutularak oluşturulan bölgeler; samimi mesafe (0-46 cm arası), kişisel mesafe (46-122 cm arası,

sosyal (toplumsal) mesafe (122-366 cm arası), kamusal (genel) mesafe (366cm'den sonra) olarak isimlendirmiştir. Kişilik ve çevresel faktörlerdeki değişimle birlikte mesafelerin ölçüsü de değişmektedir. Sosyal etkileşimler, insanlar arasındaki mesafeler tarafından belirlenmektedir. Bu da kişinin mikro mekânını kendiliğinden yapılandırmaya çalışmasını, yani mekân örgütlenmesinde, bina ve evlerde, kent planlarında insanlar arası mesafeyi kendiliğinden yapılandırma biçimini ifade etmektedir. Hall (1966) üç tip mekânsal organizasyondan söz etmektedir. Bu mekânlar;

1. Sabit özellikli mekân: Şehir, kasaba, bina, ev, oda gibi çevrelerin düzenlenmiş biçimi olarak tanımlanır.
2. Yarı sabit özellikli mekân: Masa, sandalye gibi hareketli eşyaları kapsar.
3. İformel mekân: Diğerleri ile olan ilişkilerimizde mesafelerin kurulmasını ve korunmasını kapsar. (Göregenli, 2013)

Egemenlik alanı; kişinin ya da grubun kullandığı, mülkiyet duyduğu sınırları belirlenmiş özel mekân parçasıdır. Bu mekân parçası sahiplenilerek sembolize edilen psikolojik bütünleşmeyi betimlemektedir (Turgut, 1990).

Gür'e göre ise egemenlik alanı;

- Kişinin mülkiyetinde olan ve/veya yasal ve töresel yoldan denetleme hakkına sahip olduğu alandır.
- Farklı ölçülerdeki alanları kapsayabilir, ölçekten bağımsızdır.
- Yabancılara ve dış tehditlere karşı savunulan sınırlara sahiptir ve korunan bir alandır.
- İnsanın herhangi bir gereksinmesini karşılayan herhangi bir yerdir.
- Kişinin egemenliğinde olduğu için rahatça kişiselleştirdiği bir alandır.

Altman egemenlik alanını birincil, ikinci ve üçüncül bölgeler olarak üçe ayırmaktadır. Birincil bölgeler, bireyler ve çok küçük gruplar tarafından kontrol edilen, sahiplenilen ve kullanıcının yaşamında çok önemli yer tutan mekânlardır (yatak odası, yaşama mekânları vb.). İkincil bölgeler, kullanıcılar tarafından daha az kontrol edilen ve kullanıcıların yaşamında daha az önemli olan mekânlardır (Sosyal merkezler, kulüpler vb.). Üçüncül bölgeler, toplum üyeleri tarafından kısa süre için kullanılan sahipliği ve kontrolü geçici olan mekânlardır (otobüslerdeki oturma yerleri, lokontadaki masalar vb.) (Turgut, 1990).

Egemenlik alanı mahremiyet ve kişisel alan ile ilişkili olarak belirlenmektedir. Birinci bölgelerde kişiselleştirme en üst seviyede iken üçüncü bölgede genellikle kişiselleştirme/kendileştirme görülmemektedir.

Kişiselleştirme, bir yerin veya mekânın dönüştürülmesinde ortaya çıkan bir otorite, bir denetim göstergesidir. Kişiselleştirmenin gerçekleşmesi için sahip olma zorunlu bir koşul değildir. Bir yeri kendi anlayış veya zevkine göre düzenlemek, mekânlar içinde sınırlar ve bölgeler oluşturmak, eşyaları sınırlayıcı yada geçiş olanağı verecek şekilde yerleştirmek, kendi zevk aldığı biçim, renk ve dokuyla doğanın yada mekânın varlığını etkilemek, bir parçayı tamamen yok etmek, mekân kişiselleştirmenin ve kişinin özünün dışavurumunun gerçekleşmesidir (Gür, 1996). Yaşanan çevreyi kişiselleştirme olgusu, kişilerin isteklerine, özelemlerine ve tasarılarına göre hareket etmek, dinlenmek, sahip olmak, duymak, düş görmek, yaratmak olanaklarını sunar. Bu olgu, bir özne-nesne ilişkisi içinde çevreyi kişiselleştiren birim, özne (birey veya grup), günlük yaşamda onun etrafında bulunan eşyaları nesnelere olarak düşünüldüğünde özne-nesne arasında yer alan psiko-sosyolojik süreçlerin bütünüdür (Bilgin, 1991).

1.3.3.1. Konut ve Kültür Etkileşimi

Kültürün etkisi ile biçimlenen mimari yapıtların başında konut biriminin geldiği görülmektedir. Dünyada ne kadar tanımlanabilir kültür varsa, o kadar sayıdaki kültürün etkisiyle biçimlenmiş konut dokusu bulunmaktadır. Konut; bir kültürün dünya görüşü, değer normları, imge şemaları, yaşam biçimleri olarak mekânın birincil ve ikincil işlevlerini yansıtan bir anlatım aracıdır (Sami, 2007); (Zorlu, 2010).

Konut kültürel bir olgudur ve ait olduğu toplumun kültürel değerlerinden büyük ölçüde etkilenmektedir (Rapoport, 1969). Konut basit tanımlamalarında yer almayan, kültürden kültüre, yöreden yöreye farklılıklar gösteren birçok aktivite, gereksinim ve insan ilişkilerini de ifade etmektedir. Konutlar buldukları bölgenin ve toplumun kültürü, yaşam biçimi, refah düzeyi, insan ilişkileri gibi birçok konuda önemli bilgiler aktarır (Zorlu, 2010). Bu sebeplerden dolayı konut içerisinde birçok kültürel gösterge bulmak mümkündür. İçindeki donatılar ve bunların örgütlenme biçimiyle birlikte konut içinde yaşayanların sembolik dünyasının ve yaşam şeklinin bir uzantısıdır (Gür, 1993)

Konut biçimlenişini sadece fiziksel etkilerin ya da tek etkenin sonucu değil, tüm sosyo-kültürel faktörlerin sonucudur (Rapoport, 1969).

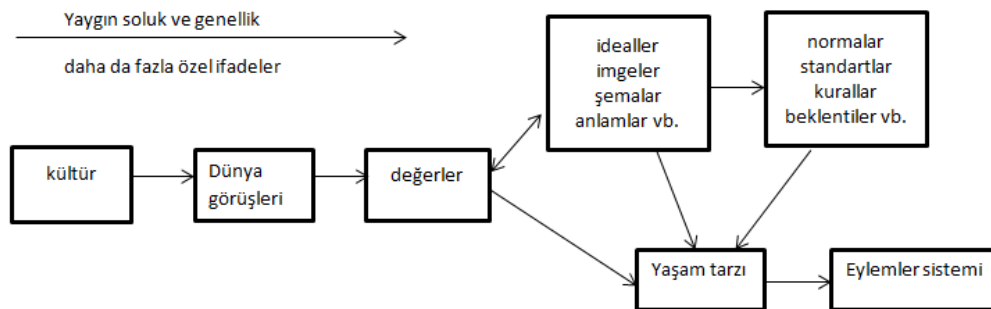
Rapoport (1980) konut formunu etkileyen kültürel bileşenleri aşağıda sıralanan kültürel öz elemanlar ile analiz etmektedir;

- Etnik köken, dil ve din benzeri özellikler
- Aile ve akrabalık strüktürleri ve çocuk yetiştirme yöntemleri
- Yerleşme örüntüleri, toprak bölünmeleri ve toprak sahipliği sistemleri
- Yiyecek alışkanlıkları
- Töresel ve sembolik sistemler
- Statü belirleme yöntemleri ve sosyal kimlik
- Tavırlar ve sözsüz iletişim
- Bilişsel şema
- Mahremiyet, yoğunluk, egemenlik sınırı
- Konuttaki davranışlar
- Çalışma, ortak iş yapma, ticaret

Turgut (1990) konutla ilgili kültürel bileşenleri çevresel imgeler, dini inanışlar, aile strüktürü ve konuta ait yaşam şekli olmak üzere dört grupta incelemiştir. Gür (2000) ise konutun biçimlenişini belirleyen kültürel bileşenleri aşağıdaki dört ana gruba ayırmıştır;

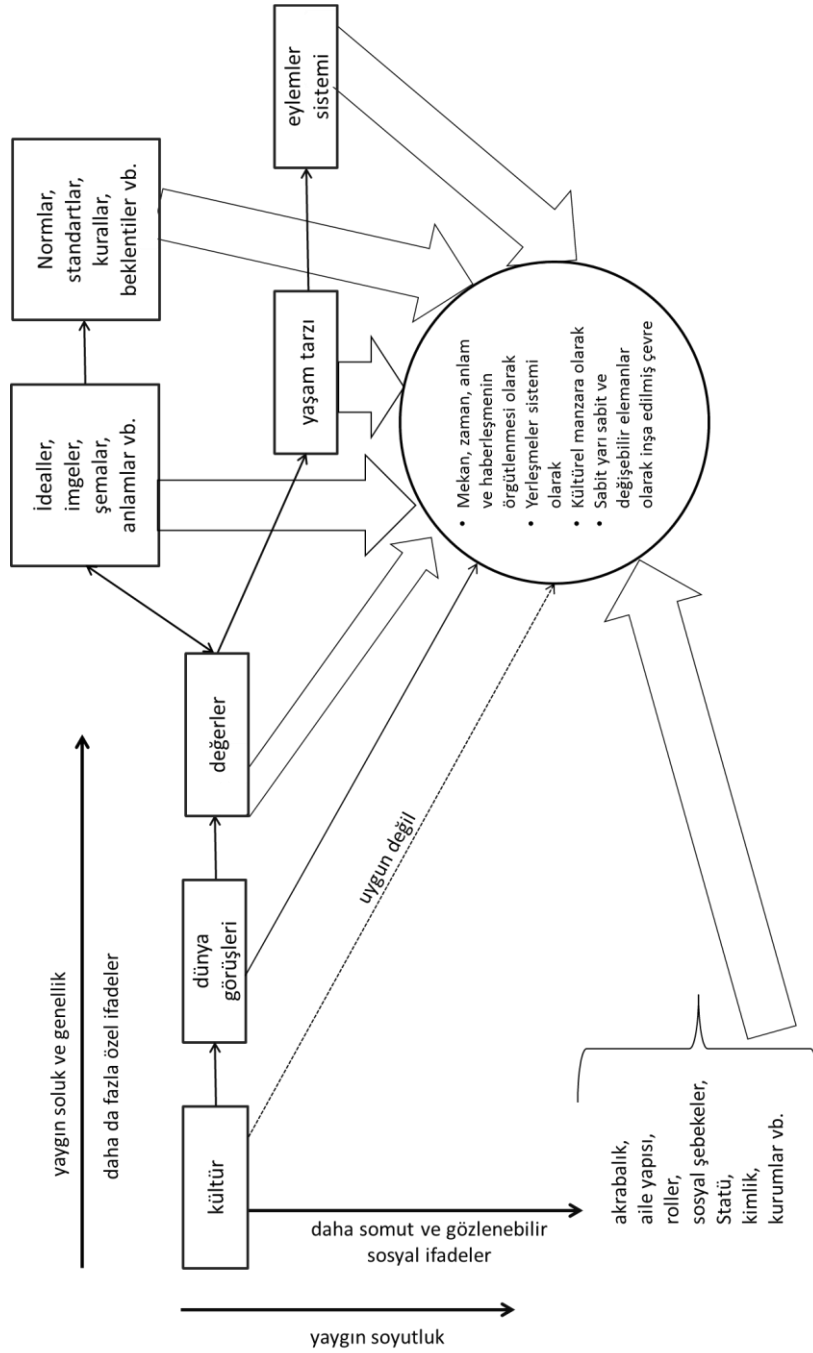
- Dünya görüşü (kültürel değerler ve normlar)
- Yaşam biçimi ve davranışlar
- Çevre/ Mekân kullanım normları
- Konutun kullanımı ve konutun anlamı

Çalışmalarında konut formu ile kültür arasındaki önemi vurgulayan Rapoport (2004), kültürü bileşenlere ayırarak, kültür ve insan davranışları arasındaki ilişkiyi; dünya görüşü, inanışlar, değerler, imge ya da şemalar ve yaşam biçimleri, eylemler zinciri olarak soyuttan somuta giden bir süreç ile açıklamıştır (Bkz. Şekil 1.14).

Şekil 1.14. Kültürün bileşenleri arasındaki ilişki ve süreç (Rapoport, 2004)

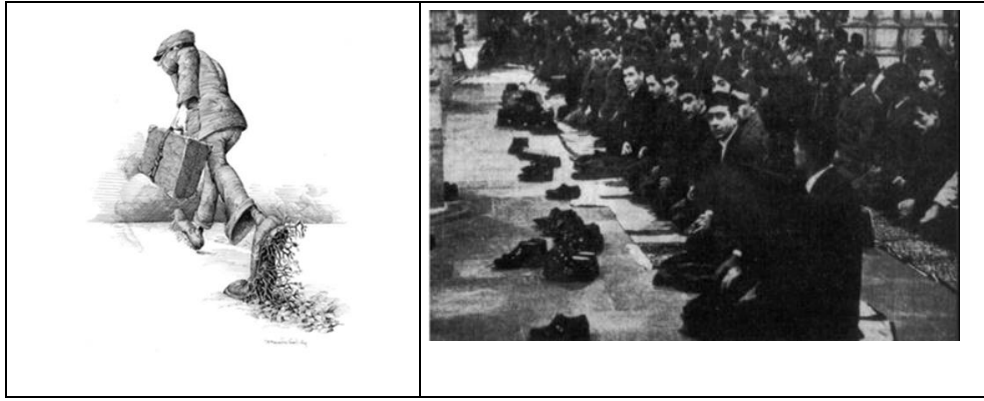
Rapoport, Şekil 1.14 'deki diyagramdan yola çıkarak konut ile olan ilişkiyi ve kültürel bileşenlerin ve kültürün ifadelerin kullanımı gösteren Şekil 1. 15 diyagramını oluşturmuştur. Rapoport'un (2004) kültürün bileşenlere ayrılmasını gösterdiği diagramda okların genişliği, konutun tasarımında ve çözümlenmesinde kültürün bileşenlerinin ve ifadelerinin yararını ve kullanım kolaylığını göstermektedir.

Şekil 1. 15. Kültürün ifadeleri ve kültürün bileşenlerinin konutla ilişkisi (Rapoport, 2004)

1.3.4. Göç, Kültür ve Konut Etkileşimi

İsviçreli yazar ve mimar Max Frisch'in “ işçi istemiştik insanlar geldi.” cümlesi günümüze kadar uzanan göç sürecinde yaşanan problemlerin özetlemiştir (URL 3). Gelen insanlar kültürlerini, alışkanlıklarını ve geleneklerini de beraberlerinde getirmişlerdir. Yıllar boyunca yeni çevrelerinden etkilendikleri, değiştikleri gibi getirdikleri kendi kültürleri, gelenekleri, alışkanlıkları ile yeni çevrelerini etkilemiş ve değiştirmişlerdir, (Bkz. Şekil 1.16.).

Şekil 1.16. İşçi göçünü anlatan bir karikatür (URL 4), Köln Katedrali'nde bayram namazı kılan Müslüman göçmenler (Domid arşivi)

Almanya'da Türk kültürünün, Türk yaşamının etkilerini restoranlarda, marketlerde, kafelerde, mağazalarda, ibadethanelerde, parklarda, sokaklarda, meydanlarda, pazaryerlerinde kısacası günlük yaşamın geçtiği ve ihtiyaç duyduğu her mekânda görülmektedir (Bkz. Şekil 1.17).

Şekil 1.17. Mannheim'da Türk işletmeleri ve DITIB Cami (Kılıçbay, 2013)

Düzgün'e göre (2009) göçmenler, karşılaştıkları farklı kültür ve çevreye karşı çeşitli refleksler geliştirmektedir:

1. Kendini bütünüyle yeni kültüre teslim etmek
2. İki kültür arasında kesin bir ayırım yapmak ve eski kültüre tamamen bağlı kalmak.
3. Uyum göstermek
4. Kendine hiçbir grup içinde yer bulamamak, arada kalmak.

Depeli (2010) göçü zamansal ve mekânsal kopuş olarak tanımlamaktadır. Toplumsal yapıda önemli değişmelere neden olan göç, konutu da zaman içerisinde etkilemiştir. Göçmenlerin yabancı kültür ve çevre karşısında geliştirdikleri çeşitli reflekslerin etkileri ve izlerini konutlarında da görmek mümkündür. Kendini bütünüyle yeni kültüre teslim eden yani asimile olan göçmenler konutlarını seçerken ve düzenlerken de yeni kültürün etkisi altında davranmaktadırlar.

Asimilasyonun tam tersi olarak, iki kültür arasında kesin bir ayırım yaparak, eski kültüre tamamen bağlı kalmanın meydana getirdiği en önemli sonuç gettolardır. Belli göçmen grupların yaşadıkları, genellikle farklılaşmış ve ayrımlaşmış kent mekânlarına getto adı verilmektedir (Köksal, 1986). Sosyoloji sözlüğünde ise getto tanımı "Dezavantajlı konumdaki grupların bir bölgede toplanmasıyla nitelenen bir kent içi alan" şeklinde yapılmıştır (Marshall, 1999). 1973 yılı ile başlayan aile birleşimi sürecinde ilk konut edinimleri sonucunda göçmen mahalleri, Almanya'nın sanayi şehrinde Duisburg, Kreuzberg gibi "Küçük İstanbul" oluşmaya başlamıştır. Çok kültürlü, çok milletli bir yapıya sahip olan göçmen mahalleleri genellikle düşük gelirli işçi aileleri tarafından tercih edilmektedir (Bkz. Şekil 1.18).

Şekil 1.18. Bir göçmen mahallesi ilköğretim binasının duvarı ve mahalle parkı
(Kılıçbay, 2013)

Türk göçmenlerin konutlarının genellikle gettolarda toplanması, daha büyük tehlikelere neden olabilmektedir. Getto problemi sadece yabancı dil konuşan bir nüfusun belirli yerleşim yerlerine terk edilmesinin yanında buralarda Almanların bulunmaması, Almanların norm ve değerlerinin geçerli olmaması ve oturanların kendi milli görüşlerinin geçerli olmasıyla sonuçlanmaktadır. Türk göçmenlerin bu şekilde Almanlardan soyutlanmış olarak yaşamaları, onların Alman toplumuyla entegrasyonunu engellemektedir, (Demirbaş 1990).

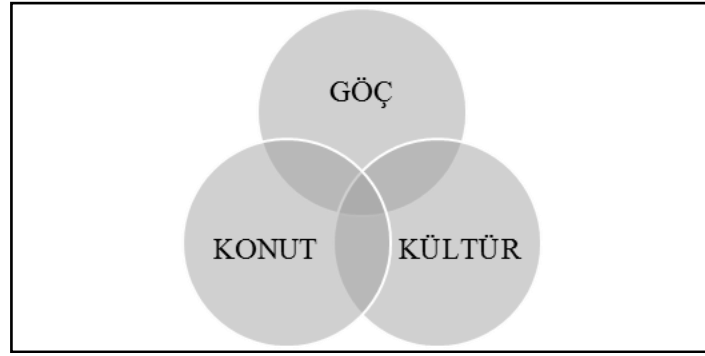
Kula'ya (2012) göre de, sosyal açıdan çok güçlü olmayan toplumsal grupların ve Türk göçmen ailelerinin konut olanaklarının, kültürel gelişimlerini etkilemektedir. Konut koşullarının iyileştirilmesi, yerleşim yerindeki kültürlerarası yaşam tasarımı ve biçimlerinin geliştirilmesi ile yaşama geçirilmesini olanaklı kılar. Çevreden kopuk bir içe yönelme, yerleşim alanındaki toplumsal ilişkileri zayıflatmakta ve kültürel farklılaşmayı artırmaktadır (Bkz. Şekil 1.19.). Bu nedenle kültürel kimlik oluşumunun canlı bileşeni olan etkileşim de körelmektedir. Etkileşimin olmaması kültürel farklılaşmayı daha da derinleştirerek bir kısır döngü yaratmaktadır (Berger, 1983).

Şekil 1.19. Göçmen mahallesinde bulunan iç avlu ve sokak görünümü
(Kılıçbay, 2013)

Toplumsal yaşamda yerleşim birimleri, çevresinden soyutlanmış bir ada gibi düşünülemez. Konut ve komşuluk ilişkileri, insanın bütüncül toplumsal yeniden üretim ilişkilerinden bağımsız görülemez. Kişilerin yerleşim yerindeki ilişkilerinin iyileştirilmesi çabası, onların genel yaşam koşullarını iyileştirme uğraşı ve önlemleri ile doğrudan ilgilidir (Kula, 2012) .

Göçmen ailelerin oturdukları yerleşim alanlarında kendilerine kültürlerarası ilişkilerini geliştirme olanağı verilmesi halinde kültürel etkileşime geçerek kültürel kimliklerini geliştirip, güçlendirebilirler. Yeni toplumsal duruma uygun olarak kendilerini ve içinde buldukları durumu değiştirmek için isteklendirilebilirler. Kendi ve diğer Alman komşuları arasında, toplumsal duyguları keşfedip geliştirebilirler. Türkiye'de komşuluk ilişkilerinin çok önemli olduğu bir ortamda yetişen, özellikle birinci jenerasyon Türk göçmen aileler için böyle bir ortamın yaratılması anlamlıdır. Türkiye'de, özellikle birinci göçmen kuşağın geldiği kırsal bölgelerde, iyi komşuluk ilişkileri, üst düzeyli bir toplumsal işlevi yerine getirmektedir (Kula, 2012).

Şekil 1.20. Göç, kültür ve konut ilişkisi

Akcan (2012), Berlin Kreuzberg' de yaptığı araştırmada, kentsel yenileme sonrasında yapılan Eisenman-Robertsoriun binasında Türk göçmenlerin kış bahçelerinin farklı kullanımlar için adapte ettiğini saptamıştır. Bazı kullanıcılar kış bahçesini mekânsal ihtiyaçlarından dolayı bir yatak odasına çevirmiştir. Katılımcı konut tasarımını savunan Alvaro Siza Hollanda'da yapacağı çoğunluğu müslüman konut projesinde müslüman yerleşimcilerin ihtiyaçlarına cevap verebilmek için Türk bir sosyolog ile birlikte çalışmıştır. Bu sayede Hollanda'daki evlerin geleneksel düzeninin, evin özel bölümü ile kadınlar görünmeden erkeklerin misafirlerini ağırladığı yarı-özel alan arasında tam bir ayırım isteyen göçmenler için uygun olmadığını fark etmiştir. Bu nedenle Siza, kullanıcının tercihine göre kapalı ya da açık tutulabilecek çift dağılımlı bir alan önermiştir. Dairelerin inşasından sonra buraya yaptığı ziyarette Siza, kadınların bu ikinci dağıtım alanını bir yemek yeme alanına çevrildiğini görmüştür, bu fikrinin işlediğinin kanıtıdır (Akcan, 2012). Kültürlerin, geleneklerin yaşamasına olanak verecek esnek mekânlar tasarlanması farklı kültürlerden kullanıcıların uyum süreci için son derece önemlidir.

Rapoport (1969) kültürel bir olgu olan konut inşası, evin formu ve organizasyonu da ait olduğu kültürel çevreden etkilenmektedir. Bir barınak sağlamak konutun pasif amacı iken, grup insanın yaşam tarzına en uyumlu bir sosyal alan ünitesi yaratmak konutun asıl amacıdır. Gür tüm mimari tasarımlarda özel olarak da konut tipleri ve konut bölgelerinin tasarımında kültürün önemini vurgular. Başarılı mekân örgütlemelerine erişmek için hangi çevrede, kim için, ne zaman, hangi koşullarda, niçin ve kültürün hangi yönleri önemlidir, sorularının yanıtlanması gerektiğini savunur. Belli kültür öğelerinin geçmişte gerçekleştiği biçimde değil bu gün ve gelecek için yeniden belirlenmesi; değiştiren etkilerin neler olduğu ve olabileceğinin araştırmalarla ortaya konması zorunludur. Konut, kültürle özgü görsel değerlerden değil, yaşamı oluşturan özünden kaynaklı farklılığını açığa vuran ve küreselleşen anonim maskesinden böylelikle kurtulacak şekilde tasarlanmalıdır (Gür, 1996; Gür, 2000).

Sonuç olarak göç sonrasında, mekânlar arasında, toplumsal, siyasal, kültürel aktarımlar oluşmaktadır Yaşanılan kültürel değişim, gelinen ülke ve yaşanılan ülkedeki süreçten farklı olarak gerçekleşmektedir. Kültürel değişimin mekânlardaki yansıması yine gelinen ülke ve yaşanılan ülke ile farklılaşmaktadır. Kendini iki ülkenin belli yöreleri ile özdeşleştiren, bu farklı ortamların beğeni ve kültürlerini sürdürmek isteyen yeni jenerasyonlar, yeni kültürel alışkanlıklar, yeni zevkler ve yeni sentezler oluşturmaktadır. Günümüzde göçmen kavramı yerini ulus-ötesi yurttaş kavramına bırakmıştır. Ulusötesi yurttaşların bazıları Avrupa'da yaşayan akrabalarıyla özdeşleşmekte, diğer bir kısmı ise aile bağlarına sadık kalmakla birlikte yeni bir zevk sentezi yaratmaya çalışmaktadır. Konutlarında Türkiye'den getirdikleri kültürün izlerine sıklıkla rastlanabilmektedir (Abadan- Unat, 2009; Faist, 2003; Tosun, 2006).

2. YAPILAN ÇALIŞMALAR

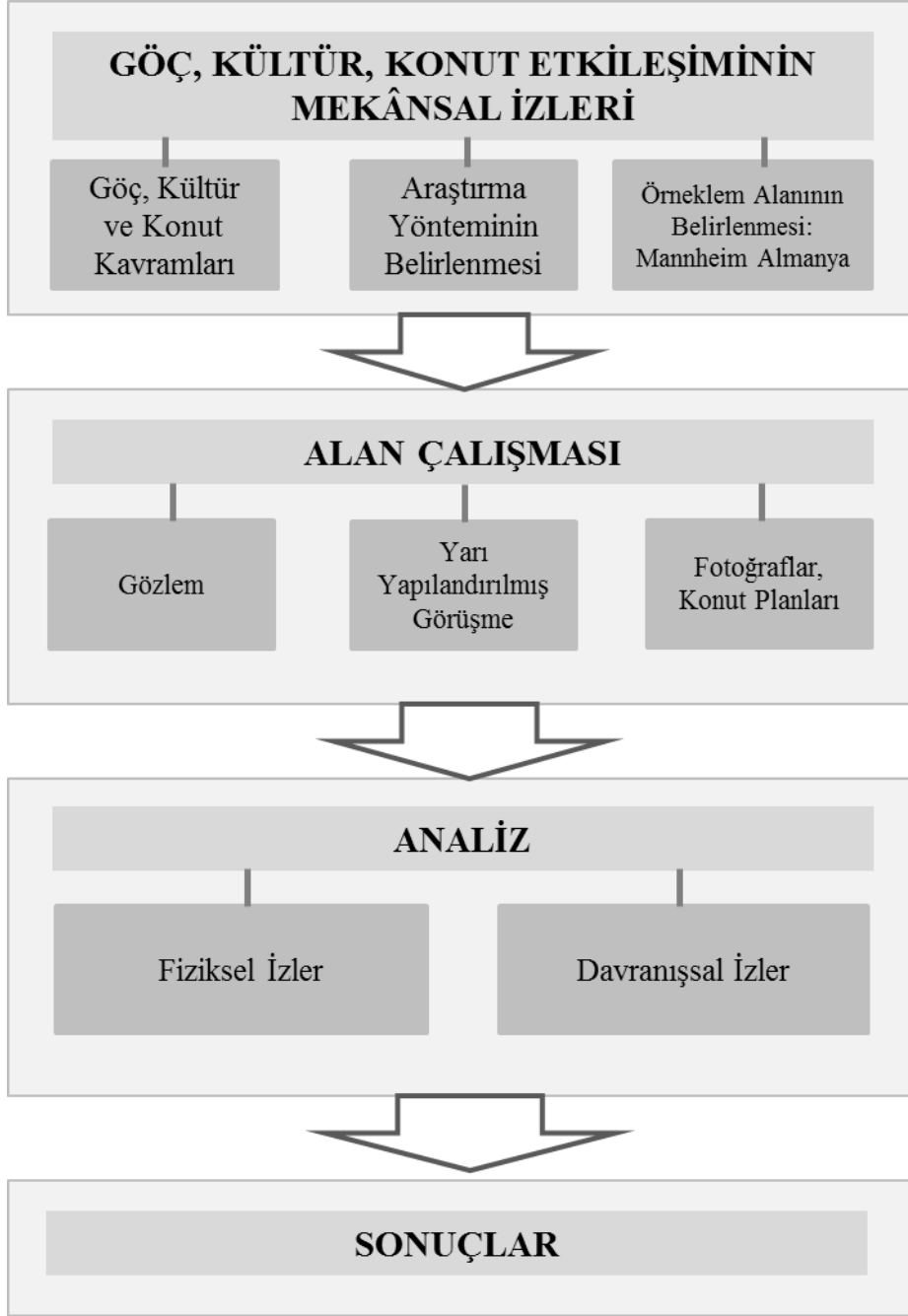
Bu bölümde yapılan çalışmanın yöntemi ve süreci, çalışma alanının belirlenmesi ve alanın tanıtımı, alan çalışması öncesi ve sonrası yapılan çalışmalar hakkında detaylı bilgi verilecektir.

2.1. Çalışmanın Yöntemi

Wright tarafından biçim haline gelmiş yaşam olarak da tanımlanan mimarlık, matematik, fizik gibi fen bilimleri ve psikoloji, sosyoloji, antropoloji, felsefe gibi sosyal disiplinler ile ilişkili bir alandır (Hasol, 2005). Sosyal disiplinlere göre insan davranışını araştırmada, fen bilimleri alanında geleneksel olarak kullanılan nicel araştırma yöntemleri yetersiz kalmaktadır. İnsan davranışı ancak esnek ve bütüncül bir yaklaşımla araştırılabilir ve bu yaklaşımda araştırmaya dahil olan bireylerin görüşleri ve deneyimleri büyük önem taşır. (Yıldırım ve Şimşek, 2013; Erman, 2009)

Göç, kültür ve konut etkileşiminin konut mekânları üzerindeki izlerinin araştırıldığı bu araştırmada kullanıcılarının mekânsal davranışları, tercihleri, mekân kullanımları ve deneyimleri araştırmanın temelini oluşturmaktadır. Bu sebeple nitel yöntemlerinin öne çıkartılarak değerlendirildiği bir alan çalışması gerçekleştirilmiştir.

Gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemleri kullanılarak şekil 2.1’de belirtilen araştırma süreci gerçekleştirilmiştir.

Şekil 2.1. Tez kapsamında izlenen araştırma süreci

İlk olarak problem belirlenerek kavramsal çerçeve oluşturulmuş, araştırma soruları yazılarak araştırmanın amacı belirlenmiştir. Literatür çalışması yapılarak göç, kültür, konut kavramları ile ilgili yapılan çalışmalar ve araştırma yöntemleri incelenmiştir. Göç, kültür, konut kavramlarının birbirleri ile olan ilişkileri, Almanya'ya göçün tarihi, Türk kültürü ve Türk konut yaşamı ile ilgili kaynak ve dokümanlar incelenmiştir. Alan çalışması için Türk

ve Türk kökenli nüfusun yoğun olduğu, Türklerin yoğun olarak yaşadığı Türk mahallelerinin olması ve göç-konut-kültür etkileşimi bağlamında çalışılmamış bir şehir olması sebebiyle Almanya'nın Mannheim şehri seçilmiştir. Alan çalışması kapsamında yapılacak olan görüşme sorularının bulunduğu görüşme formu oluşturulmuş ve uygulanabilirliği denenmiştir. Görüşme soruları pilot çalışma sonrasında düzenlenerek nihai görüşme formu elde edilmiştir. Örneklem gurubu belirlenerek görüşme yapılacak kişilerin konutlarında görüşmeler gerçekleştirilerek kayıt altına alınmıştır. Konut planları çizilmiş, konut fotoğraflanarak gözlemler yapılmıştır. Kayıt altına alınan görüşme verileri yazıya dökülerek düzenlenmiştir. Düzenlenen verilerin içerik analizi yapılmış ve genel frekans dağılımları elde edilmiştir. Elde edilen bulgular irdelenerek sonuçlara ulaşılmıştır.

Alan çalışması Nisan - Ekim 2013 tarihleri arasında ve Ocak - Şubat 2014 tarihlerinde, Almanya'nın Mannheim şehrinde gerçekleştirilmiştir. Şehirde bulunan Türk dernek ve kulüpleri ile irtibata geçilerek şehir tarihi ve Türkler hakkında bilgiler alınmış, dokümanlar incelenmiştir. Türk dernekleri yardımı ile Türk ailelere ulaşılmış ve görüşme yapılacak kişiler belirlenmiş görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Araştırma alanının ve görüşme yapılacak kişilerin belirlenmesi bölüm 2.1.3'de detaylı olarak ele alınmıştır.

Görüşme tekniği, görüşme yapan kişinin cevap almak amacıyla soruları, sözlü ve genellikle yüz yüze olmak koşulu ile katılımcılara yönelttiği şekildedir. Görüşmeler, görüşme formundaki soruların açık ve kapalı uçlu oluşuna paralel olarak yapılandırılmış ya da yapılandırılmamış şeklinde ikiye ayrılmaktadır. Yapılandırılmış görüşmelerde görüşme formuna sadık kalınarak sorular sadece bir kez okunur ve hiçbir açıklama yapılmazken yapılandırılmamış görüşmelerde araştırma konusuna bağlı kalmak koşulu ile istenilen soruların sorulabilmesi mümkündür (Kaplan, 1981; Çevik, 1991; Çevik, 2010).

Araştırma kapsamında bu iki görüşme şeklinin birleştirilmesi ile oluşturulan yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Görüşme yapılacak kişilerin konutlarına gidilerek gözlemler yapılmış, konutlarının planları çizilmiş, fotoğrafları çekilmiş ve yarı yapılandırılmış görüşme tekniği ile ortalama 1-2 saat süren görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Bu yolla kişilerin yaşam biçimleri, kültürel özellikleri hakkında anket yöntemi ile ulaşılamayacak derinlikte bilgilere ulaşılmıştır.

Yapılan görüşmelerin sohbet ortamında gerçekleşebilmesi için, kişilerin izinleri alınarak görüşmeler ses kayıt cihazı ile kayıt altına alınmıştır. Yapılan görüşme sırasında alınan kayıtlar daha sonra dinlenilerek yazıya geçirilmiş ve oluşturulan temalara göre düzenlenmiştir.

Görüşmeler sırasında elde edilen nicel veriler yardımı ile grafikler oluşturulmuştur. Elde edilen nitel veriler ise temalara göre analiz edilerek 2.1.6. Bölümde detaylı olarak incelenen tablolar yardımı ile sayısallaştırılmıştır.

Alan çalışmasında elde edilen fotoğraflar, konut planları ve görüşme metinleri düzenlenerek, incelenen her bir konut için tanıtım kartları (Bkz. Bölüm 2. 2) oluşturulmuştur. Elde edilen genel frekans dağılımları, görüşmelerin yazılı dökümleri, konut plan ve fotoğrafları bir bütün halinde irdelenerek yorumlanmıştır.

2.1.1. Araştırma Alanının Belirlenmesi

Uluslararası göçün konut üzerindeki etkilerinin ve izlerinin araştırıldığı bu çalışmada, Türkiye'nin en çok göç verdiği ülke olması sebebiyle, araştırmanın Almanya üzerinden yapılmasına karar verilmiştir. Almanya Federal İstatistik Ofisi bilgilerine göre Almanya' da 1 549 808 Türkiye Cumhuriyeti.(T.C.) vatandaşı ve A.F.C. (Almanya Federal Cumhuriyeti) vatandaşlığına geçmiş Türk kökenli 33,246 kişi yaşamaktadır. Almanya'daki en büyük azınlık grubu oluşturan Türklere Almanya'nın her kentinde rastlamak mümkündür (Tablo2.1.).

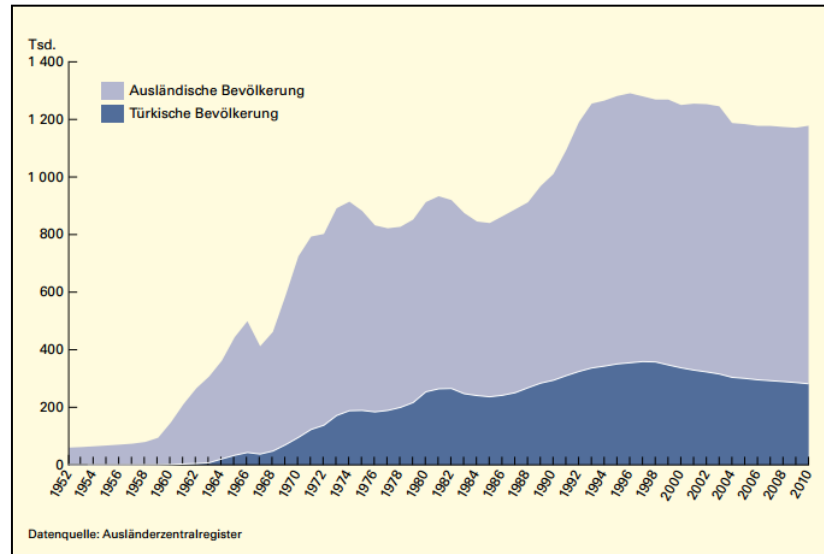
Tablo 2.1. Almanya'daki Türk Nüfusun Eyaletlere Göre Yüzdeleri (Federal Almanya İstatistik Ofisi)

	Zahl (x1.000) (Kişi Sayısı)	Prozent (an türkeistämmiger Bevölkerung) (Türk asıllı nüfus yüzdesi)	Prozent (an Gesamtbevölkerung im Bundesland) (Toplam nüfus yüzdesi)
Baden- Württemberg	430	17,2	4
Bayern	316	12,6	2,5
Berlin	186	7,4	5,4
Bremen	41	1,6	6,2
Hamburg	81	3,2	4,6
Hessen	237	9,5	3,9
Niedersachsen	173	6,9	2,2
Nordrhein- Westfalen	843	33,7	4,7
Rheinland Pfalz	98	3,9	2,4
Saarland	20	0,8	1,9
Schleswig- Holstein	55	2,2	1,9
Neue Bundesländer	21	0,8	0,2
Gesamt (Toplam)	2.502	100	3,1

Yapılan literatür çalışmasında Almanya'da yaşayan Türklerin eğitim, dil, kimlik ve aidiyet sorunlarını inceleyen birçok kaynağa ulaşılmış ancak konut yaşamları ile ilgili

Berlin şehri örnekleminde 1979 ve 2005 tarihli ve Kassel şehri örnekleminde 2007 tarihli üç adet doktora tezine ulaşılmıştır (Arın, 1979; Ilgın, 2005; Güneş, 2007). Önemli bir sanayi ve ticaret şehir olan Mannheim şehri; çok kültürlü bir yapıya ve yoğun göçmen nüfusuna sahiptir. Türk ve Türk kökenli nüfusun çok yoğun olması, topluluklar halinde yaşanan “Türk mahallelerinin, Türk sokaklarının bulunması ve Türk göçmenler perspektifinde göçmenlerin konut kullanımını inceleyen araştırmaların bulunmaması nedeniyle çalışma alanı Mannheim şehri olarak belirlenmiştir.

Baden Württemberg eyaletinde bulunan Mannheim şehrinde 46,490 Türk ve Türk kökenli vatandaş yaşamaktadır. Şehrin toplam nüfusunun % 14, 1 ini Türk kökenli vatandaşlar oluşturmaktadır. (Mannheim İstatistik Ofisi, 2012)

Şekil 2.2. Baden Württemberg Eyaleti 1952- 2010 yılları arası yabancı nüfusunun ve Türk Nüfusu değişimi (Baden Württemberg İstatistik Ofisi)

2.1.1.1. Araştırma Alanına Ait Bilgiler: Almanya/ Mannheim

Resmi adı Almanya Federal Cumhuriyeti olan Almanya orta Avrupa’da bulunmaktadır. Ülke toprakları 357.000 km² büyüklüğündedir ve 80.5 milyon toplam nüfusu bulunmaktadır. Başkenti Berlin’dir. Baden-Württemberg, Bağımsız Devlet Bavyera, Berlin, Brandenburg, Bağımsız Hansa Kenti Bremen, Bağımsız ve Hansa Kenti Hamburg, Hessen, Mecklenburg-Vorpommern, Aşağı Saksonya Kuzey Ren-Vestfalya, Rheinland-Pfalz, Saarland, Bağımsız Devlet Saksonya, Saksonya-Anhalt,

Schleswig-Holstein, Bağımsız Devlet Thüringen olmak üzere 16 eyaletten oluşmaktadır (Bkz. Şekil 2.3.), (URL 5) .

Ren ve Neckar nehirlerinin kıyısında 327,708 nüfuslu tarihi ve kültürel bir şehir olan Mannheim, bulunduğu Baden-Württemberg eyaletinin üçüncü en büyük şehridir.

Şekil 2.3. Mannheim kentinin Almanya haritasında yeri, (URL6),

1607 yılında Frederick IV tarafında kare planlı olarak kurulan kent “Kare şehir” olarak adlandırılmaktadır (Bkz. Şekil 2.4.), (URL 7, 2014).

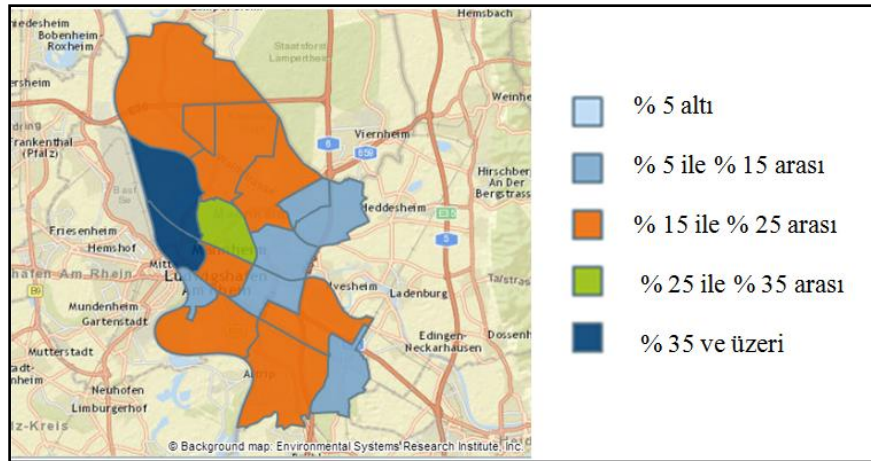

Şekil 2.4. Mannheim kenti (URL 8)

Mannheim şehri toplam 17 semttten oluşmaktadır. Mannheim Şehir Belediyesi'nin bulunduğu şehir merkezi çevresinde bulunan semtler iç semt "innere Stadtbezirke" olarak, merkeze uzak olan semtler dış semt "äußere Stadtbezirke" olarak adlandırılmaktadır (Mannheim Şehir Belediye Kanunu). İç semtler; Innenstadt/Jungbusch, Lindenhof, Neckarstadt-Ost, Neckarstadt-West, Neuostheim/Neuhermsheim ve Schwetzingenstadt/Oststadt semtleridir. Dış semtler ise; Feudenheim, Friedrichsfeld, Käfertal, Neckarau, Rheinau, Sandhofen, Seckenheim, Schönau, Vogelstang, Waldhof ve Wallstadt semtleridir. Mannheim şehir haritası ve şehre ait istatistik veriler EK 1 ve EK 2 de bulunmaktadır.

Birçok uluslararası makine, kimya, teknoloji şirketlerinin fabrikaların bulunduğu Mannheim ekonomik bir merkez olma özelliği taşımaktadır. Bu özelliğinden dolayı da yurtdışından çok miktarda göç almıştır. Mannheim İstatistik Ofisi bilgilerine göre Mannheim' da 170 ulustan insan yaşamaktadır.

Toplam nüfusu 327,708 kişi olan Mannheim'da göçmen geçmişi olan 126,828 kişi yaşamaktadır. Bu rakam toplam nüfusun %38,7 sine karşılık gelmektedir. Göçmen geçmişi olan nüfusun %17,5 i Alman vatandaşlığına geçmiş, % 21,2 si ise kendi milletlerinin vatandaşlığında kalmıştır (Mannheim İstatistik Ofisi, 2012). Göçmenler yoğun olarak şehir merkezi ve yakın çevresindeki göçmen mahallelerinde yaşamaktadırlar (Bkz. Şekil 2.5.)

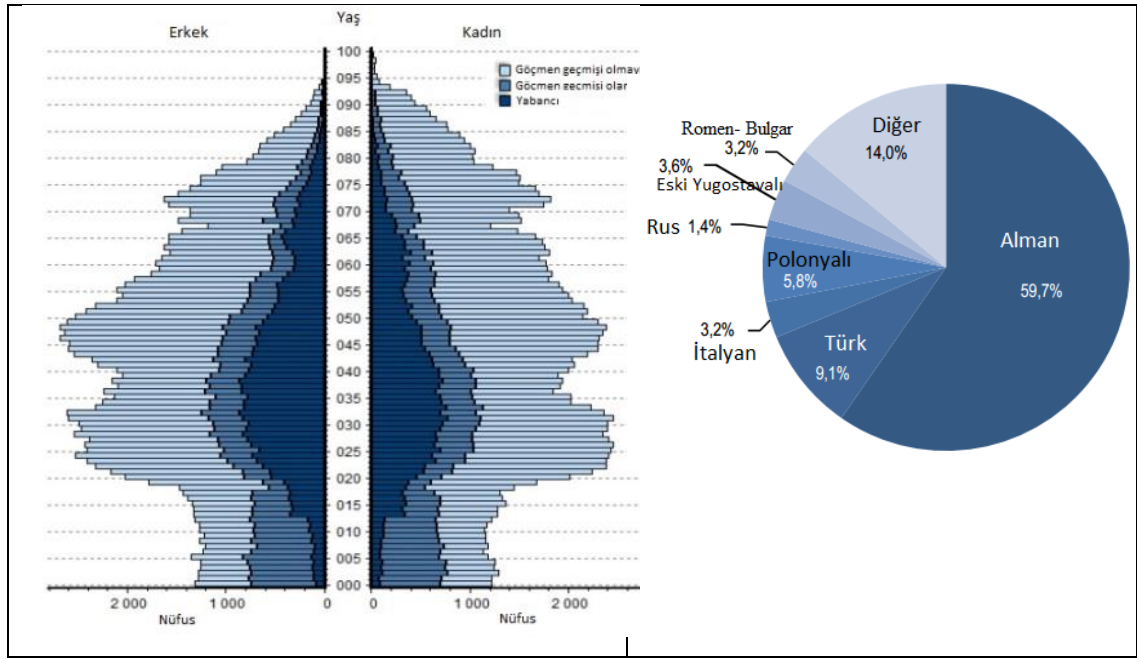

Şekil 2.5. Mannheim şehrinde yaşayan yabancı vatandaşların semtlere göre dağılımı (Mannheim İstatistik Ofisi, 2012)

Mannheim nüfusunun % 14, 1 ini oluşturan Türk asıllı vatandaşlar, göçmen kökenli vatandaşlar arasında en büyük grubu oluşturmaktadır. Toplam 46,490 Türk kökenli

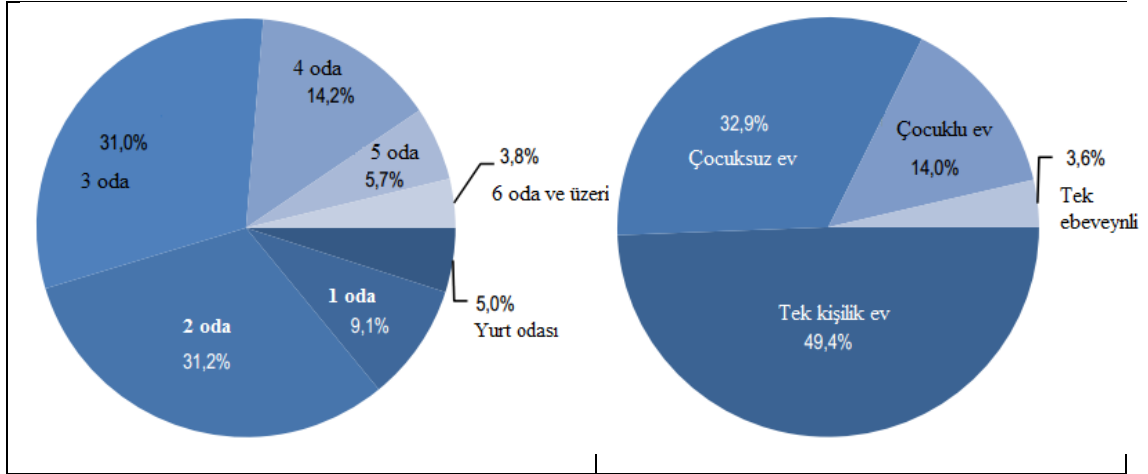
vatandaşın, 28,354' ü Alman vatandaşı 18,136 sı ise TC vatandaşıdır (Mannheim Şehri İstatistik Ofisi verileri).

Yoğun Türk nüfusundan dolayı şehirde Türklere ait birçok lokanta, fırın, kasap, market, giyim mağazası, kahvehane, dernek, ibadethane ve okul bulunmaktadır. Şehirde Türk dükkanlarının yoğun olarak bulunduğu bölge Almanlar tarafından “Küçük İstanbul” olarak adlandırılmaktadır.

Şekil 2. 6. Mannheim şehrin nüfus dağılımı ve yabancı vatandaşların ülkelere göre dağılımı (Mannheim² İstatistik Ofisi, 2012)

Manheim kentinde yaşayanlar yurt odaları, tek odalı konutlar, iki odalı konutlar, üç ve daha fazla odalı konutlarda ikamet etmektedirler.

Şekil 2. 7. 2012 yılı ikamet edilen konut durumu ve ev halkına göre konut dağılımı

2.1.2. Görüşme Formunun Oluşturulması

İlgili alan taraması yapılarak benzer çalışmaların görüşme formları incelenmiş ve taslak görüşme formu düzenlenmiştir (İlgin, 2005; Güneş 2007). 10 kişilik grupla, bir pilot çalışması yapılarak, görüşmenin uygulanabilirliği denenmiş ve alınan veriler değerlendirilmiştir. Bu çalışma sonucunda görüşmeye katılan kişilerin bazı soruları anlayamadığı, yanlış algıladığı ve verilen cevapların araştırma amacının dışına çıktığı belirlenmiştir.

Ulaşılan sonuçlar neticesinde temalar belirlenmiş daha yalın ve anlaşılabilir nihai görüşme formu oluşturulmuştur. Görüşme formu oluşturulurken görüşmecilerin anlamakta zorlanacağı mekân, donatı, form, özellik, tarz, tasarım gibi kelimelerden kaçınılarak, eşya, mobilya, şey, oda vb. gibi anlaşılabilir ve konuşma dilinden seçilen kelimeler kullanılmıştır. Din ve ekonomik durum ile ilgili soruların görüşülen kişilerde rahatsızlık uyandıracığı ve objektif cevaplar alınamayacağı düşünülerek, bu sorular görüşme formundan çıkartılmış, gözlemler ve sohbet tekniği ile bu soruların cevaplarına ulaşmaya çalışılmıştır (Çevik, 2010).

Kültür kavramının konut tasarımı ve kullanımı üzerindeki önemini vurgulayan Lawrence kültürü normatif kavramlar ve insan davranışı ile ilgili süreçler ya da görünen ve görünmeyen kültürel faktörler olarak iki grupta ele almaktadır (Lawrence, 1987; Turgut, 1990). Lawrence'ın gruplandırmasından yola çıkarak "Davranışsal İzler" ve "Fiziksel

İzler” olmak üzere iki ana tema belirlenmiştir. Belirlenen iki tema çerçevesinde sorular şekillendirilmiştir.

Görüşme formu hazırlanılırken, literatür araştırmasında incelenen göç, kültür ve konut kavramları ve etkileşimleri, konutu biçimlendiren faktörler, kullanıcı gereksinimleri ve kullanıcı memnuniyeti ile ilgili bilgilerden faydalanılmıştır (Abadan-Unat, 2002; Rapoport, 1969; Rapoport, 2004; Gür,2000; Turgut, 1990, Israel, 2003; Baker, 1986).

Davranışsal ve fiziksel izleri belirlemeye yönelik oluşturulan görüşme formunda 4 ana bölüm bulunmaktadır. Birinci bölümde görüşme yapılan kişinin ve eşinin demografik özelliklerini belirlemeye yönelik sorular bulunmaktadır. Göç ve kültürel etkileşime yönelik sorular ikinci bölümde sorulmuştur. Üçüncü bölümde ise konutun fiziki özelliklerini belirlemeye yönelik sorular ve geçmiş konut deneyimleri sorulmuştur. Dördüncü bölümde ise göç-kültür-konut etkileşimini ortaya çıkarmaya yönelik olarak, konut anlamı ve aidiyeti, konut kalitesi ve memnuniyeti, çevresel davranışlar, kültürel göstergeler ve izler, konut adaptasyonu, konut farklılaşmasına dair açık uçlu ve kapalı uçlu sorular bulunmaktadır (Bkz. Şekil 2. 8.).

Giriş Bölümünde görüşme yapılan kişilere görüşme ve araştırma amacı hakkında kısaca bilgi verilmiştir. Bu bölümün devamında görüşme numarası, konut tipi, kat sayısı, oda sayısı bilgilerin işlenebileceği bir alan oluşturulmuştur.

1. soru ile görüşme yapılan kişinin ve eşinin demografik bilgilerine ulaşılmak amaçlanmıştır.

2. 3. ve 4. sorular görüşme yapılan kişilerin kültürel etkileşimi belirlemeye yönelik sorulardır.

- 2. soru ile görüşme yapılan kişilerin Almanya’da ki yaşam tarzı, sistem, dil, çevre, din, eğitim gibi konularda uyum sağlayıp sağlamadıkları, hangi konularda nasıl uyum sağladıkları hangi konularda zorluklar yaşadıklarını belirlemek ve sosyal ilişkilerinin nasıl olduğu belirlenmek istenmiştir.
- 3. soruda komşuluk ilişkilerinin nasıl olduğu, hangi sıklıkla hangi milletlerden komşuları ile ne şekilde ilişkiler kurdukları ve geleneksel komşuluk ilişkilerini nasıl devam ettirdikleri öğrenilmek istenmiştir.
- 4. soruda ise görüşme yapılan kişilerin Türkiye’ye dönmekle ilgili planları sorulmuştur. Bu soru ile Almanya’da kendilerini kalıcı hissedip hissetmedikleri, gelecek planlarının hangi ülke ile bağlantılı olduğu ve hangi ülke ile nasıl bir bağ kurduklarını tespit etmek istenmiştir.

5, 7, 8 ve 9. sorular konut ile ilgili bilgileri belirmeye yönelik sorulardır.

- 5. soruda ne kadar süredir bu konutta oturdukları sorulmuştur. Bu soru ile konutla kurulan bağ ve yapılan değişikliklerin oturulan süre ile olan ilişkisi tespit etmek istenmiştir.
- 7 ve 9. sorularda konutta yaşayan kişi sayısı ve konutun büyüklüğü sorulmuştur. Bu sorularda amaç konutta yaşayan kişi sayısı, konut büyüklüğünün ve kişi başına düşen metrekarenin belirlenmesidir.

6. soru ile Almanya'da yaşadıkları geçmiş konut deneyimleri sorularak, önceki konut şartları ve yaşam koşulları öğrenilmek istenmiştir. Geçmiş konut deneyimlerinin şu an yaşadıkları konutu etkileyip etkilemediği ve konut şartlarının hangi yönde değiştiği belirlenmek istenmiştir.

8. soruda konutun mülkiyet durumu sorularak, konutta yapılan değişikliklerin niteliklerinin, konut aidiyetinin ve mekânların kişiselleştirilmesinin konut mülkiyeti ile nasıl bir ilişkisi olduğu, nasıl değişiklikler gösterdiğinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

10. soru ile konut kullanıcılarının oturdukları konutu seçerken nelere dikkat ettikleri sorulmuştur. Konut seçiminde çevrenin, ekonomik şartların, dost ve akrabaların, konutun fiziksel özelliklerinin ne derece etkili olduğu bu yolla öğrenilmeye çalışılmıştır.

11. ve 12. sorular konutun anlamı ve konut aidiyetini tespit etmeye yönelik sorulardır.

- 11. soru ile kullanıcıları konutlarını kendilerine ya da kendilerini konutlarına ait hissedip hissetmedikleri sorularak, görüşülen kişilerin konut aidiyeti öğrenilmek istenmiştir.
- 12. soru ile konutun kullanıcılar için nasıl bir anlam ifade ettiğini ve konutları ile kurdukları duygusal bağları belirlemek amaçlanmıştır.

13. ve 14. sorular konut kullanıcıların konutlarında memnun oldukları ve memnun olmadıkları özelliklere yönelik sorulardır.

- 13. soru ile konutun hangi özelliklerinden memnun oldukları bu memnuniyetlerinin nedenleri sorulmuştur. Bu soru ile konut iç mekânında memnuniyeti etkileyen faktörleri ve nedenleri belirlemek amaçlanmıştır.
- 14. soru ile konutun hangi özelliklerinden memnun olmadıkları ve bu memnuniyetsizliklerinin nedenleri sorulmuştur. Bu soru ile konutta iç mekânda memnuniyetsizliğe neden olan faktörler tespit edilmek istenmiştir.

15. soruda konutta meydana gelen değişimler ve kullanıcıların mekânsal gereksinimleri ve ihtiyaçları tespit etmek amaçlanmıştır.

16. ve 17. sorular çevresel davranışları belirlemeye yönelik sorulardır.

- 16. soru ile konut kullanıcılarının kişisel mekânları olup olmadığı sorularak eğer var ise; bu mekânı belirlerken kendilerine özgü ne gibi değişiklikler ve düzenlemeler yaptıkları öğrenilmek istenmiştir. Kişisel mekânın belirlenmesinde faydalanan öğelerin özellikleri ve hangi kültür ile ilişkili olduğu belirlenmek istenmiştir.
- 17. soruda kullanıcıların konutlarında bulunan mutfağın açık olması, yatak odalarının, banyo- tuvaletin konumu gibi özelliklerden rahatsızlık duyup duymadıkları, mahremiyetle ilgili rahatsızlıklarının olup olmadığı sorulmuştur. Bu soru ile kişilerin mahremiyet kavramlarında nasıl bir değişim olduğunun belirlenmesi amaçlanmıştır.

18. ve 20. sorular konut kalitesine ait bilgilere dair sorulardır.

- 18. soruda konut mobilyalarının seçilmesinde etkin olan kıstaslar belirlenmeye çalışılmıştır. Alınan cevapların gözlemler ile karşılaştırılması sonucunda mobilya beğenilerinde geldikleri kültürün nasıl bir etkisi öğrenilmek istenmiştir.
- 20. soruda kullanıcıların konutlarını dekore ederken nasıl mobilyalar, renkler, malzemeler kullandıkları sorulmuştur. Bu soru ile bireylerin konutlarının tasarımını nasıl tanımladıkları, nasıl ilişkiler kurdukları öğrenilmek istenmiştir.

19. 21. ve 22. sorular kültürel göstergeler ve izleri tespit etmeye yönelik sorulmuş sorulardır.

- 19. soruda kullanıcıların konutlarında kendilerine Türkiye'yi hatırlatan hangi eşyaların bulunduğu ve bu eşyaların neden Türkiye'yi hatırlattığı sorulmuştur. Böylece kullanıcıların eşyalar üzerinden kültür ile nasıl bir bağ kurduklarının belirlenmesi amaçlanmıştır.
- 21. soru ile konut kullanıcılarının Türkiye'deki yaşamları ile Almanya'daki yaşamları arasında nasıl farklılıklar olduğu, bu farklılıkların konut yaşamlarını ve kullanımlarını etkileyip etkilemediği öğrenilmek istenmiştir.
- 22. soru ile konutlarında gündelik yaşamlarına yönelik ne gibi eksiklikler hissettikleri bu yönde bir değişim yapıp yapmadıkları belirlenmek istenmiştir.

23. 24. ve 27. sorular konutta yapılan değişiklikleri ve bu değişikliklerin kültür ve göç ile ilişkilerini belirlemeye yönelik olarak önceki sorular ile elde edilemeyen verileri tespit etmek için belli aralıklarla ve farklı yollarla tekrar sorulan sorulardır.

25. ve 26. sorular ile konut kullanıcılarının geldikleri ülke ve yaşadıkları ülkedeki konutlar ile kendi konutlarını nasıl algıladıkları, ne tür farklılıklar gördükleri öğrenilmek istenmiştir.

- 25. soruda kullanıcıların kendi konutlarını Almanların konutları ile karşılaştırmaları istenmiştir. Bu yolla kendi konutlarını Almanya’da nasıl tanımladıkları, algıladıkları ve konutları arasında nasıl farklılıklar gördükleri öğrenilmek istenmiştir.
- 26. Soruda kullanıcıların kendi konutlarını Türkiye’deki dost ve akrabalarının konutları ile karşılaştırmaları istenmiştir. Türkiye’deki konutlar ile kendi konutları arasında nasıl farklılıklar gördükleri öğrenilmek istenmiştir.

**KTÜ MİMARLIK FAKÜLTESİ TRABZON/ TÜRKİYE
GÖÇ, KÜLTÜR VE KONUT ETKİLEŞİMİ GÖRÜŞME FORMU**

Yüksek lisans tez çalışması kapsamında göç ve kültür etkileşimi üzerine bir araştırma yapmaktayım. Bu görüşme ile Almanya’da bulunduğunuz süre içerisinde yaşadığınız konut değişimini ve konut kullanımınızı belirlemeyi amaçlıyorum. Verdiğiniz cevapların doğruluğu araştırma için önem taşımaktadır.

Görüşmemiz araştırma yönteminin özeliği nedeniyle izin vererseniz kayıt altına alınacaktır. Görüşme verileri hiçbir şekilde içerdiği kişisel bilgiler açısından araştırma amacının dışında kullanılmayacak ve cevaplar gizli tutulacaktır. Zaman ayırdığınız ve yardımcı olduğunuz için teşekkürler...

Arş.Gör. Merve Kılıçbay

Görüşme No:

Konut tipi: Apartman dairesi Bahçeli müstakil konut

Kat sayısı:

Oda sayısı: Oda +Mutfak+.....+.....

A. KONUTTA YAŞAYANLARA YÖNELİK BİLGİLER

1. Kendinize ve var ise eşinize ait aşağıdaki bilgileri lütfen doldurunuz.

	Yaş	Cinsiyet	Vatandaşlığınız (tâbiyetiniz)	Meslek	Eğitim durumu	Doğum Yeri	Almanya’ya geliş tarihi	Çocuk sayısı
Siz								
Eşiniz								

B. KÜLTÜREL ETKİLEŞİME YÖNELİK BİLGİLER

2. Almanya’da ki yaşama uyum sağladığınızı düşünüyor musunuz?(Sistem, Yaşam Tarzı, Dil, Çevre, Din, Eğitim)

.....

3. Komşuluk ilişkileriniz nasıldır? (Ne sıklıkta ve hangi komşularınızla görüşürsünüz? Nasıl görüşürsünüz?)

.....

4. Türkiye’ye dönmekle ilgili bir planınız var mı?

.....

C. KONUT TANITIM BİLGİLERİ

5. Kaç yıldır bu konutta oturuyorsunuz?

1-5 yıldır 5-10 yıldır 10-20 yıldır 20-30 yıldır

6. Daha önce yaşadığınız konutlar nasıldı?

.....

7. Konutunuzda kaç kişi yaşamaktadır?

1 2 3 4 5 6 ve üzeri

8. Oturduğunuz konuttaki mülkiyet durumunuz nasıldır?

Kiracı Ev sahibi

9. Konutunuz kaç metrekairedir?

.....

D. KÜLTÜR - KONUT ETKİLEŞİMİNE YÖNELİK BİLGİLER

10. Oturduğunuz evi seçerken nelere dikkat ettiniz? Neden bu evi seçtiniz?

.....

11. Kendinizi evinize ya da evinizi kendinize ait hissediyor musunuz?

.....

12. Eviniz sizin için ne ifade ediyor? Konutunuzu seviyor musunuz?

.....

13. Evinizin nelerinden memnunsunuz? Neden? (boyut, oda, mobilya, konum...)

.....

14. Evinizin nelerinden memnun değilsiniz? Neden? (boyut, oda, mobilya, konum...)

.....

Şekil 2.8'in devamı

15. Memnun olmadığınızı neleri değiştirdiniz? Neleri yeniden düzenlemek istediniz?

16. Evinizde, kendinize ait bir yeriniz/ odanız var mı? Kendinize has ne gibi bir değişiklik yaptınız? Memnun musunuz?

17. Odalar arasında geçiş olması Mutfağın açık olması
 Yatak odalarının ayrı bir holünün olmaması Banyo- tuvaletin girişinin sürekli göz önünde olması
 Diğer

Sizi rahatsız ediyor mu? Neden? Nasıl olmasını istediniz?

18. Evinizin mobilyalarını seçerken nelere dikkat ettiniz? Sizin için nasıl olması önemlidir?(Ekonomik olması, Estetik olması, Anısının olması, Kullanışlı olması, Size özel yapılması, Markası olması, Türkiye'de kullanılanlara benzer olması, Dekorasyona uyumlu olması...)

19. Evinizde size Türkiye'yi hatırlatan neler var? Neden bu eşyalar size Türkiye'yi hatırlatıyor?

20. Evinizi dekore ederken neleri kullandınız? Nasıl mobilyalar, renkler, malzemeler.....

21. Türkiye'deki yaşamınız ile buradaki yaşamınızı karşılaştırabilir misiniz? Gündelik hayatınızda neler değişti?

22. Evinizde gündelik yaşantınız için eksik olan şeyler var mı? Evinizin artıları eksileri nelerdir? Evinizde bir şeyleri bu yönde değiştirdiniz mi? Türkiye'den farklı ya da eksik neler var?

23. Oturduğunuz süre içerisinde evinizde aşağıdaki değişimlerden hangilerini yaptınız?

	Boya, duvar kâğıdı, seramik değişimi	Zemin yenileme	Mobilya değişikliği	Odalar arasındaki duvarı kaldırmak	Odayı duvar ile bölerek oda elde etmek	Tesisat değişimi	Kapı / Pencere Değişimi	Ek yapmak
Oturma Odası								
Mutfak								
Çalışma Odası								
Eb. Yatak Odası								
Çocuk Odası								
Tuvalet/Banyo								
Koridor								
Balkon/Teras								
Bahçe / Garaj								
Diğer								

24. Gündelik yaşamınıza göre yaptığınız hangi değişiklikler ile eviniz daha kullanışlı ve anlamlı olmuştur?

25. Almanların evleri ile kendi evlerinizi karşılaştırmak gerekirse, sizce ne tür farklılıklar vardır?

26. Türkiye'de yaşadığınız ev ya da akrabalarınızın evleri ile kendi evinizi karşılaştırmak gerekirse, sizce ne tür farklılıklar vardır?

27. Tüm soruların sonunda, tekrar düşündüğünüzde size göre evinizde en güzel, en hoş, en memnun kaldığınız şeyler nelerdir? Bunlara ulaşmak için değişimler yaptınız mı? Sonuç olarak evinizden memnun musunuz?

2.1.3. Görüşme Yapılacak Kişilerin Belirlenmesi

Örneklem büyüklüğünü belirlenmesinde nicel ve nitel araştırmalar farklılık göstermektedir. Nitel araştırmalarda örneklem büyüklüğünün belirlenmesinde araştırmanın hedefi ve elde edilecek verilerin derinliği büyük önem taşımaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2013; Çevik, 2010).

Nitel araştırma yöntemlerinin öne çıktığı araştırmada, örneklem büyüklüğü; sayısal verilerin anlamlı olabilmesi için araştırmanın hedefi ve yöntemi göz önüne alınarak 30 kişi olarak belirlenmiştir (Çevik, 2010). Görüşme yapılacak kişilere ulaşılmasında yoğun çalışma saatleri ve konut mahremiyetinden dolayı güçlükler ile karşılaşmıştır. Bu nedenle şehirde bulunan Türk dernek ve vakıflarından Türk kökenli vatandaşlara ulaşma konusunda yardım alınmıştır. Zincir örnekleme yöntemi kullanılarak ilk etapta uzun süredir şehirde yaşayan ve derneklerde aktif rol almış kişilere ulaşılmıştır. Bu kişilerin yönlendirmesi ile başlayan zincirleme ile görüşme yapılabilecek kişilerin bir listesi oluşturulmuştur. Listedeki kişilerden görüşme yapmayı kabul edenler arasında en fazla çeşitliliği oluşturacak şekilde görüşme yapılacak kişiler belirlenmiştir.

Göçmenlerin jenerasyonlara ayrılmasında çeşitli görüşler bulunmaktadır. Genellikle birinci jenerasyon, ikinci jenerasyon ve üçüncü jenerasyon olarak devam eden sınıflandırma kullanılmaktadır (Güneş, 2007; Ilgın 2005). Jenerasyon ayrımı ilk jenerasyon referans alınarak yapılmakta ve sonradan göç edenler yaşdaşlarının ait olduğu jenerasyona dahil edilmektedir. Bir diğer yöntem ise gelinen yaşa ve tarihe bağlı olarak yapılan sınıflandırmadır. Erken göçmenler, geç göçmenler, ara jenerasyon, ikinci jenerasyon olarak yapılan sınıflandırma ilk yöntemle göre daha fazla çeşitliliği içerisinde barındırmaktadır (Euwals vd., 2007).

Araştırma kapsamında görüşme yapılan kişiler gruplanırken her iki yöntem incelenmiş, pedagojik yaş aralığı ve göç süreçleri ile referans alınarak Tablo 2. 2 'de görülen gruplama oluşturulmuştur.

Tablo 2. 2. Alan çalışması sırasında görüşmelerin gösterdiği çeşitlilik

Görüşmeler	Ev sahibi	Kiracı	Toplam
İlk Jenerasyon	2	4	6
Ara Jenerasyon	2	7	9
İkinci Jenerasyon	5	4	9
Üçüncü Jenerasyon	4	2	6

İlk jenerasyon 1980 yılı öncesinde çalışma amacıyla ilk kez Almanya'ya gelen göçmenlerdir. Göçmen sayısının hızla artması ile 1980'den sonra vize yükümlülüğü getirilmesi nedeniyle 1980 yılı öncesi Almanya'ya gelen 18 yaş üzerindeki göçmenler araştırma kapsamında ilk jenerasyon olarak tanımlanmıştır. (Abandan- Unat, 2002),

Ara jenerasyon ise Almanya'ya 8-18 yaş aralığında gelmiş olan ilk jenerasyon çocuklarıdır. Pedagojide 0-8 yaş aralığı döneminde fiziksel, kişisel ve kültürel kimliklerin temellerinin olduğu erken çocukluk dönemi olarak adlandırılmaktadır. Bu dönemi Türkiye'de geçirmiş olan göçmenler araştırma kapsamında ara jenerasyon olarak adlandırılmıştır. (Kılıçgün, 2013)

İlk jenerasyonun 0-8 yaş aralığında Almanya'ya gelmiş olan çocukları araştırmada ikinci jenerasyon olarak adlandırılmıştır. İkinci jenerasyonun Almanya'da doğan büyüyen çocukları ise üçüncü jenerasyon olarak araştırma içerisinde adlandırılmıştır.

2.1.4. Alan Çalışması

Görüşme yapılacak kişilerin belirlenmesi ile birlikte kişilerden randevu alınarak bir görüşme takvimi oluşturulmuştur. Görüşme saatinde görüşme yapılacak kişilerin konutlarına gidilerek görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Görüşmeler genellikle 1-2 saat arasında sürmüştür ancak bazı görüşmelerde görüşme yapılan kişiler görüşme ilerledikçe geri dönüşler yapmışlardır, bu sebeple 4 saate kadar süren görüşmeler olmuştur. Görüşmelerin tamamı görüşme yapılan kişinin izni alınarak ses kayıt cihazı ile kayıt altına alınmıştır. Görüşme sonrasında izin alınarak konutun fotoğrafları çekilmiştir. Basit ölçüm teknikleri ile konutun plan krokisi çizilmiştir. Her görüşme için bir klasör oluşturularak tüm belgeler düzenlenmiştir.

2.1.5. Görüşme Verilerinin İçerik Analizi

İçerik analizinin amacı toplanan verileri açıklayan kavramlara ve ilişkilere ulaşmaktır. İçerik analizi yoluyla elde edilen veriler tanımlanır ve verilerde saklı olan bilgiler ortaya çıkar. Bu amaçla birbirine benzeyen veriler belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde düzenlenerek, gözlemler ve elde edilen fotoğraf, planlar ile birlikte yorumlanır (Yıldırım ve Şimşek, 2013) Araştırmanın içerik analizinde ilk olarak görüşme ses kayıtları dinlenilerek yazıya geçirilmiştir. Görüşme verileri ilk etapta sorulara göre düzenlenmiştir. Daha sonrasında ise sorulara verilen cevaplar temalarla ilişkisi göz önünde alınarak tüm cevaplar ilişkili temalar altında düzenlenmiştir. Temalar arası ilişkiler belirlenerek elde edilen veriler arasındaki ilişkiler incelenerek bulgulara ve sonuçlara ulaşılmıştır.

2.1.6. Görüşme Verilerinin Sayısal Analizi

Bu çalışmada elde edilen verilerin sayısallaştırılmasındaki amaç istatistiksel yöntemlere başvurarak genellemeler yapmak veya değişkenler arasında ilişki aramak değildir. Bunu yapmak nitel verilerin doğasına ters düşer. Nitel verilerin sayısallaştırılmasında amaç güvenilirliğin artması, yanlılığın azaltılması, diğer tema veya kategoriler arasında karşılaştırma yapabilmek ve son olarak elde edilen sonuçların daha geniş örneklem ile yapılacak araştırmalarda anket gibi araçlarla kullanılarak yeniden sınanabilir olmasıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2013).

Alan çalışmasında görüşme, gözlem veya dokümanların incelenmesi ile elde edilen veriler, belirlenen “Davranışsal İzler” ve “ Fiziksel İzler” tema başlıklarına göre düzenlenmiştir. Düzenlenmiş bu veriler, ortak cevaplara ve literatüre göre kategorilere ayrılmıştır. Tablo 2. 3’de görüldüğü gibi her görüşülen kişinin görüşü ve bu görüşün ait olduğu alt kategori tablolar yardımı ile belirlenmiştir. “Davranışsal İzler” teması altında düzenlenen Tablo 2. 3 yardımı ile elde edilen veriler Tablo 2. 4’de görüldüğü gibi düzenlenmiş, genel toplam ve yüzdeler hesaplanarak nitel araştırma yöntemleri ile elde edilen bilgiler belirli bir düzeyde sayısallaştırılmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2013) . (Sayısallaştırılan verilerin tamamına ait tablolar Ek 3 de sunulmuştur.)

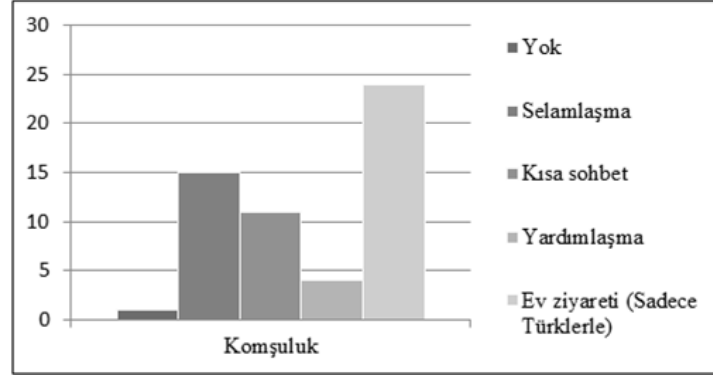
Tablo 2. 3. Görüşme verilerinin temalar kapsamında alt kategorilere ayrılması (Davranışsal İzler - Komşuluk)

Kişiler	Alt Kategori	Görüş (Görüşmelerden alıntılar)
1	Kısa Sohbet Ev ziyareti*	“Türklerle, çok Türk yok yaşadığım yerde ama diğer komşularım iyi. Alman komşularım çok var Rus asıllılar var ama hiçbir sorun yaşamadık şimdiye kadar. Herkes kendi halinde insanlar. Ev oturması bi tek Türklerle oluyor yabancılarda o pek yok”
2	Yardımlaşma Ev ziyareti*	“Purda Almanlar ile o şeye girmedik hani bi komşuluğumuz olmadı olsa bile... kendi komşularımızla diyelim Sivas, Akçaabat, Yozgat işte her şehirden insanla karşılaştık ve çok sıcak karşılaştık ya vatan hasretliğinden dolayı oldu... Opa'mızın hanımını kaybettik bu sene ona çok üzüldük, şimdi de adam yetim gibi yani dini olmasın, bi baban gibi bi deden gibi acıyosun ona yani”
3	Ev Ziyareti*	“Türklerle çok iyidük ama Almanlarla gidiş gelişimiz yok tabi. Türk'ten başka kimse yok zaten biz 13 aile bu binadayduk, beraberduk bunlarla çok yani kavga gürültü yoh. İstersen Trabzonlu olsun isterse Malatyalı olsun hepimiz birbiriyle kaynaşmışız...”
~	~	~
28	Selamlaşma Yardımlaşma	“Yani burda pek fazla kimseyi tanımıyorum. Yanımdaki bi Alman kadın var o bazen bir iki kere çocuğunu bıraktı falan öyle çok fazla görüşmüyoruz, gidip gelmiyoruz. Ailemizle yaşarken çok fazla misafir ağırlardı. Çok misafir geliyordu.”
29	Selamlaşma	“Çok fazla değil burda değil. Buraya taşındıktan sonra değil çünkü çalışıyorum eve geliyorum, yaşlı insanlar zaten. Almanların yaşlıları çok da böyle gel-gitleri sevmiyor. Çok şey yaşantıları var böyle izole yaşantıları var aslında. Ama daha önceleri evimizde annemle otururken komşuluk ilişkilerimiz çok farklıydı tabi binada hep türkler oturuyordu, çok içli dışlıydık, çok da güzeldi ama burda değil..”
30	Yok	“Hiçbiri ile görüşmüyoruz. Belirli arkadaşlar var onlarla komşu değil ama aile iken çok öyle arkadaş olarak öyle çok şey değil. Arkadaşlara pek vakit almıyor.”

Tablo 2. 4. Elde edilen görüşme verilerin sayısallaştırılması (Davranışsal İzler- Komşuluk)

Komşuluk	Görüşme Yapılan Kişiler																														Σ	%
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30		
Yok																															1	3,3
Selamlaşma																															15	50,0
Kısa sohbet																															11	36,7
Yardımlaşma																															4	13,3
Ev ziyareti*																															24	80,0

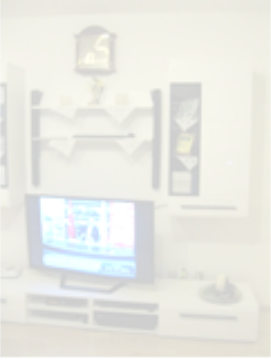
Elde edilen sayısal veriler kelime işlemci yazılımlara girilmiş, grafikler oluşturularak görselleştirilmiştir (Şekil 2. 9).

Şekil 2. 9. Elde edilen sayısal verilerin görselleştirilmesi
(Davranışsal İzler-Komşuluk)

2.1.7. Görüşme Tanıtım Kartlarının Oluşturulması

Görüşmelerin gerçekleştirildiği konutun plan ve fotoğrafları, görüşme yapılan kişiye ve eşine ait bilgiler, konuta ait bilgiler, temalar kapsamında kategorize edilerek düzenlenen görüşme verileri ve gözlemler bir araya getirilerek okuyucuya bilgi vermek amacı ile Şekil 2.10. de bulunan künyeler oluşturulmuştur. Konut bilgileri, kişisel bilgiler, göç ve kültürel etkileşim bilgileri, konut ve kültürel etkileşim bilgileri olmak üzere 4 yatay bölüm bulunmaktadır. Konuta ait fotoğraflar ve konu planı düşeyde olarak ayrılan bölüme konularak künye oluşturulmuştur.

GÖRÜŞME NO: 01	KONUT BİLGİLERİ	
 	Tipi: Metrekaresi: Oda sayısı: Konum:	Yaşayan Kişi Sayısı: Kişi Başına Düşen Alan: Mülkiyeti: Oturulan Süre:
	KİŞİSEL BİLGİLER	
	Kendisi Cinsiyeti: Yaşı: Vatandaşlığı: Doğum yeri: Mesleği: Eğitim Durumu:	Eşi Yaşı: Vatandaşlığı: Doğum yeri: Mesleği: Eğitim Durumu: Çocuk Sayısı:
GÖÇ VE KÜLTÜREL ETKİLEŞİM BİLGİLERİ		
Almanya'ya geliş nedeni: Almanya'da yaşanan süre: Almanya'daki yaşama uyum: Yabancılar İletişim: Türkler ile İletişim: Türkiye'ye dönme planı:		
KONUT VE KÜLTÜR ETKİLEŞİM BİLGİLERİ		
Konutun tercih nedeni: Konut memnuniyeti: Komşuluk: Devam ettirilen gelenekler, davranışlar: Kültürel Göstergeler: Konut Kullanımı: Mekânsal Davranışlar: Konutun Adaptasyonu: Mekânsal Gereksinimler:		

Şekil 2. 10. Görüşme tanıtım kartları

2. 2. Görüşme Tanıtım Kartları

Tablo 2.5. 01 nolu görüşme konut tanıtım künyesi

GÖRÜŞME TANITIM TABLOSU	
GÖRÜŞME NO: 01	KONUT BİLGİLERİ
	Tipi: Toplu konut apartman dairesi Metrekaresi: 85 m ² Oda sayısı: 3 oda, 1 Mutfak, 1 Banyo, 1 Kiler, 1 Balkon
	Yaşayan Kişi Sayısı: 4 Kişi Başına Düşen Alan: 21 m ² Mülkiyeti: Ev sahibi Oturulan Süre: 1 yıl Konum: Dış mahalle
	KİŞİSEL BİLGİLER
	Cinsiyeti : Kadın Yaşı: 37 Vatandaşlığı: D Doğum yeri: Trabzon/Türkiye Mesleği: Pazarlamacı Eğitim Durumu: Meslek Lisesi
	Eşi Yaşı: 44 Vatandaşlığı: TC Doğum yeri: Trabzon/Türkiye Mesleği: İnşaat teknisyeni Eğitim Durumu: Yüksekokul Çocuk Sayısı: 2
	GÖÇ VE KÜLTÜREL ETKİLEŞİM BİLGİLERİ
	Almanya'ya geliş nedeni: Aile ile birlikte Almanya'da yaşanan süre: 36 Almanya'daki yaşama uyum: Dil ve sisteme uyum Yabancılarla İletişim: Orta Türkiye'ye dönme planı: Yok, ileride belki.
	KONUT VE KÜLTÜR ETKİLEŞİM BİLGİLERİ
	Konutun tercih nedeni: İç mekân niteliği, ekonomik uygunluğu Konut memnuniyeti: Konuttan memnun, aileye uzaklığından rahatsız Komşuluk: Var , orta Devam ettirilen gelenekler, davranışlar: Aile ziyaretleri, dini etkinlikler, kalabalık ev oturmaları, Türk yemek alışkanlıkları. Kültürel Göstergeler: Dini objeler ve kitaplar, danteller, halılar, perde ve tüller, Karadeniz manzara fotoğrafları, saat, Mekânsal Davranışlar: Mahremiyet ile ilgili rahatsızlık, kişiselleştirilmiş bir alan yok, yemek bölümü en fazla kullanılan alan. Konutun Adaptasyonu: Temizlikten dolayı zemin değişimi, yemek yenilebilen orta sehpa, geniş koltuk ve yemek masası. Mekânsal Gereksinimler: Yemek bölümü ve salon arasında kapı.
	

Tablo 2.6. 02 nolu görüşme konut tanıtım künyesi

GÖRÜŞME TANITIM TABLOSU		
GÖRÜŞME NO: 02	KONUT BİLGİLERİ	
	Tipi: Apartman dairesi Metrekaresi: 54 m ² Oda sayısı: 2 oda, 1 Mutfak, 1 Banyo, 1Balkon	
	Yaşayan Kişi Sayısı: 2 Kişi Başına Düşen Alan: 27 m ² Mülkiyeti: Ev sahibi Oturulan Süre: 6 yıl Konum: Merkez iç mahalle	
	KİŞİSEL BİLGİLER	
	Cinsiyeti: Kadın Yaşı: 65 Vatandaşlığı: TC Doğum yeri: Trabzon/ Türkiye Mesleği: Ev Hanımı Eğitim Durumu: İlkokul	Eşi Yaşı: 67 Vatandaşlığı: TC Doğum yeri: Trabzon/ Türkiye Mesleği: Emekli İşçi Eğitim Durumu: İlkokul Çocuk Sayısı: 3
GÖÇ VE KÜLTÜREL ETKİLEŞİM BİLGİLERİ		
Almanya'ya geliş nedeni: Evlilik- Aile Birleşimi Almanya'da yaşanan süre: 35 Almanya'daki yaşama uyum: Dil konusunda uyum yok Yabancılarla İletişim: Sınırlı Türkiye'ye dönme planı: Yılın yarısı Türkiye'de yarısı Almanya'da		
KONUT VE KÜLTÜR ETKİLEŞİM BİLGİLERİ		
Konutun tercih nedeni: Tüm aile bir arada olmak, aynı mahallede kalmak Konut memnuniyeti: Memnun Komşuluk: Var, İyi Devam ettirilen gelenekler, davranışlar: Çocuklar ile aynı çatıda yaşamak, toplu aile yemekleri, ev oturmaları, dini faaliyetler, misafirperverlik, Türk yemek alışkanlıkları. Kültürel Göstergeler: Ezan okuyan saat, örtü ve danteller, perdeler Mekânsal Davranışlar: Mahremiyetle ilgili rahatsızlık (banyo konum) Kişisel alan yok. Konutun Adaptasyonu: Banyo yenileme (abdest alabilmek için), toplu yemeklere elverişli bir yemek masası Mekânsal Gereksinimler: Daha geniş bir balkon, bahçede oturma yerleri, çocuk oyun yeri, sebze ekmek ağaç dikmek için bir yer.		
		
		
		
		

Tablo 2.7. 03 nolu görüşme konut tanıtım künyesi

GÖRÜŞME TANITIM TABLOSU	
GÖRÜŞME NO: 03	KONUT BİLGİLERİ
	Tipi: Apartman dairesi Metrekaresi: 80 m ² Oda sayısı: 4 oda, 1 Mutfak, 1 Banyo, 1 Tuvalet Yaşayan Kişi Sayısı: 2 Kişi Başına Düşen Alan: 40 m ² Mülkiyeti: Kiracı Oturulan Süre: 37 yıl Konum: Merkez iç mahalle
	KİŞİSEL BİLGİLER
	Cinsiyeti: Kadın Yaşı: 65 Vatandaşlığı: TC Doğum yeri: Artvin/ Türkiye Mesleği: Ev Hanımı Eğitim Durumu: İlkokul
	Eşi: Yaşı: 73 Vatandaşlığı: TC Doğum yeri: Artvin/ Türkiye Mesleği: Emekli İşçi Eğitim Durumu: İlkokul Çocuk Sayısı: 3
	GÖÇ VE KÜLTÜREL ETKİLEŞİM BİLGİLERİ
	Almanya'ya geliş nedeni: Evlilik- Aile birleşimi Almanya'da yaşanılan süre: 37 Almanya'daki yaşama uyum: Dil konusunda uyum yok Yabancılarla İletişim: Yok Türkiye'ye dönme planı: Yılın yarısı Türkiye'de yarısı Almanya'da
	KONUT VE KÜLTÜR ETKİLEŞİM BİLGİLERİ
	Konutun tercih nedeni: İhtiyaçtan dolayı Konut memnuniyeti: Eski olmasından memnun değil. Komşuluk: Eskiye göre daha az Devam ettirilen gelenekler, davranışlar: Aile ziyaretleri, komşularla ortak kışlık erzak hazırlama. Kültürel Göstergeler: Danteller, örtüler, perdeler, halılar, minderler, dini tablolar, manzara resimleri, saat, takvim, fotoğraflar, çaydanlık Mekânsal Davranışlar: Kişisel bir alan yok Konutun Adaptasyonu: Banyo ve tuvalet ekleme Mekânsal Gereksinimler: Balkon yada teras , mutfaka yakın yemek yeme bölümü
	

Tablo 2.8. 04 nolu görüşme konut tanıtım künyesi

GÖRÜŞME TANITIM TABLOSU		
GÖRÜŞME NO: 04	KONUT BİLGİLERİ	
    	<p>Tipi: Apartman dairesi</p> <p>Metrekaresi: 50 m²</p> <p>Oda sayısı: 2 oda, 1 Mutfak, 1 Banyo</p> <p>Yaşayan Kişi Sayısı: 4</p> <p>Kişi Başına Düşen Alan: 12 m²</p> <p>Mülkiyeti: Kiracı</p> <p>Oturulan Süre: 20 yıl</p> <p>Konum: Merkez iç mahalle</p>	
	KİŞİSEL BİLGİLER	
	<p>Cinsiyeti: Kadın</p> <p>Yaşı: 43</p> <p>Vatandaşlığı: TC</p> <p>Doğum yeri: Trabzon/ Türkiye</p> <p>Mesleği: Ev Hanımı</p> <p>Eğitim Durumu: Meslek Lisesi</p>	<p>Eşi</p> <p>Yaşı: 47</p> <p>Vatandaşlığı: TC</p> <p>Doğum yeri: Trabzon/ Türkiye</p> <p>Mesleği: İşçi</p> <p>Eğitim Durumu: Teknik Lise</p> <p>Çocuk Sayısı: 2</p>
	GÖÇ VE KÜLTÜREL ETKİLEŞİM BİLGİLERİ	
	<p>Almanya'ya geliş nedeni: Aile ile birlikte</p> <p>Almanya'da yaşanılan süre: 36</p> <p>Almanya'daki yaşama uyum: Dil ve sisteme uyum var</p> <p>Yabancılarla İletişim: Orta</p> <p>Türkiye'ye dönme planı: Yok, ileride belki yarı zamanlı</p>	
KONUT VE KÜLTÜR ETKİLEŞİM BİLGİLERİ		
	<p>Konutun tercih nedeni: Aileye yakınlığı</p> <p>Konut memnuniyeti: Konum memnuniyeti, boyut memnuniyetsizliği</p> <p>Komşuluk: Türklerle iyi, yabancılarla az.</p> <p>Devam ettirilen gelenekler, davranışlar: Dini faaliyetler, aile ziyaretleri, ev ziyaretleri</p> <p>Kültürel Göstergeler: Sedir, dini kitaplar ve tablolar, perdeler, halılar, örtüler, aile fotoğrafları</p> <p>Mekânsal Davranışlar: Mahremiyetle ilgili rahatsızlık (odalar arası geçiş)</p> <p>Konutun Adaptasyonu: Daha geniş oturma alanı ve yatak olarak kullanılabilmesi amacıyla sedir seçimi, dekoratif düzenlemeler</p> <p>Mekânsal Gereksinimler: Daha geniş bir ev, ayrı yatak odası, balkon.</p>	

Tablo 2.9. 05 nolu görüşme konut tanıtım künyesi

GÖRÜŞME TANITIM TABLOSU	
GÖRÜŞME NO: 05	KONUT BİLGİLERİ
	<p>Tipi: Apartman dairesi</p> <p>Metrekaresi: 84 m²</p> <p>Oda sayısı: 3 oda, 1 Mutfak, 1 Banyo, 1 Tuvalet</p>
	<p>Yaşayan Kişi Sayısı: 4</p> <p>Kişi Başına Düşen Alan: 21 m²</p> <p>Mülkiyeti: Kiracı</p> <p>Oturulan Süre: 16 yıl</p> <p>Konum: Merkez iç mahalle</p>
	<p>KİŞİSEL BİLGİLER</p> <p>Cinsiyeti: Kadın</p> <p>Yaşı: 47</p> <p>Vatandaşlığı: TC</p> <p>Doğum yeri: Sivas / Türkiye</p> <p>Mesleği: Ev Hanımı</p> <p>Eğitim Durumu: Ortaokul</p>
	<p>Eşi</p> <p>Yaşı: 48</p> <p>Vatandaşlığı: TC</p> <p>Doğum yeri: Sivas / Türkiye</p> <p>Mesleği: İşçi</p> <p>Eğitim Durumu: Ortaokul</p> <p>Çocuk Sayısı: 3</p>
	<p>GÖÇ VE KÜLTÜREL ETKİLEŞİM BİLGİLERİ</p> <p>Almanya'ya geliş nedeni: Aile ile birlikte</p> <p>Almanya'da yaşanılan süre: 35</p> <p>Almanya'daki yaşama uyum: Dil ve sisteme uyum var</p> <p>Yabancılarla İletişim: Orta</p> <p>Türkiye'ye dönme planı: İleride yarı zamanlı</p>
	<p>KONUT VE KÜLTÜR ETKİLEŞİM BİLGİLERİ</p> <p>Konutun tercih nedeni: Aile büyüklerinin tercihi</p> <p>Konut memnuniyeti: Memnun</p> <p>Komşuluk: İyi</p> <p>Devam ettirilen gelenekler, davranışlar: Dini faaliyetler, bahçe kullanımı (yün çırpma, halı yıkama, makarna yapma, sebze yetiştirme), kalabalık aile buluşmaları</p> <p>Kültürel Göstergeler: Dini tablolar ve objeler, perdeler, halılar, aydınlatmalar, örtü ve danteller.</p> <p>Mekânsal Davranışlar: Mahremiyetle ilgili rahatsızlık, kişisel alan yok.</p> <p>Konutun Adaptasyonu: Dekoratif değişiklikler, yatak olabilen koltuk seçimi.</p> <p>Mekânsal Gereksinimler: Ayrı bir çocuk yatak odası.</p>
	
	
	

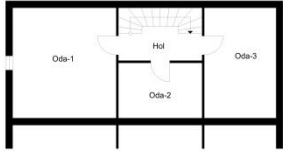
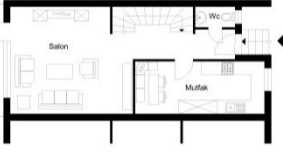
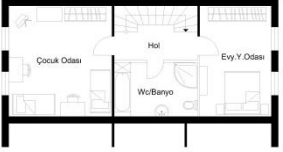

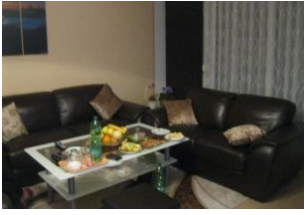

Tablo 2.10. 06 nolu görüşme konut tanıtım künyesi

GÖRÜŞME TANITIM TABLOSU	
GÖRÜŞME NO: 06	KONUT BİLGİLERİ
	<p>Tipi: Apartman dairesi (Belediye evi) Yaşayan Kişi Sayısı: 5</p> <p>Metrekaresi: 85 m² Kişi Başına Düşen Alan: 17 m²</p> <p>Oda sayısı: 4 oda, 1 Mutfak, Mülkiyeti: Kiracı</p> <p>1 Banyo, 2 Balkon Oturulan Süre: 16 yıl</p> <p>Konum: Merkez iç mahalle</p>
	KİŞİSEL BİLGİLER
	<p>Cinsiyeti: Kadın Eşi</p> <p>Yaşı: 52 Yaşı: 53</p> <p>Vatandaşlığı: TC Vatandaşlığı: TC</p> <p>Doğum yeri: Sivas / Türkiye Doğum yeri: Sivas / Türkiye</p> <p>Mesleği: Ev Hanımı Mesleği: İşçi</p> <p>Eğitim Durumu: İlkokul Eğitim Durumu: İlkokul</p> <p>Çocuk Sayısı: 4</p>
	GÖÇ VE KÜLTÜREL ETKİLEŞİM BİLGİLERİ
	<p>Almanya'ya geliş nedeni: Aile ile birlikte</p> <p>Almanya'da yaşanan süre: 35</p> <p>Almanya'daki yaşama uyum: Dil konusunda uyum yok.</p> <p>Yabancılarla İletişim: Yok</p> <p>Türkiye'ye dönme planı: İleride yarı zamanlı</p>
	KONUT VE KÜLTÜR ETKİLEŞİM BİLGİLERİ
	<p>Konutun tercih nedeni: İhtiyaçtan dolayı, mecburiyet</p> <p>Konut memnuniyeti: Memnun değil</p> <p>Komşuluk: Sadece Türkler ile</p> <p>Devam ettirilen gelenekler, davranışlar: Komşularla erzak hazırlama, Uzun ve kalabalık misafir ağırlama, dini faaliyetler bayramlar, Bahçe balkon kullanımı</p> <p>Kültürel Göstergeler: Dini tablolar, geleneksel müzik aletleri, perdeler, halılar, örtüler.</p> <p>Mekânsal Davranışlar: Mahremiyetle ilgili rahatsızlık. (odalar arası geçiş, banyo konum) Kişisel alan yok,</p> <p>Konutun Adaptasyonu: Dekoratif değişiklikler.</p> <p>Mekânsal Gereksinimler: Odalar arası geçişi olması, giriş holünün geniş olması.</p>

Tablo 2.11. 07 nolu görüşme konut tanıtım künyesi

GÖRÜŞME TANITIM TABLOSU	
GÖRÜŞME NO: 07	KONUT BİLGİLERİ
	Tipi: Bahçeli 4 katlı sıra ev Metrekaresi: 180 m ² Oda sayısı: 6 oda, 1 Mutfak, 2 Banyo, 1 Tuvalet, 2 Depo
	Yaşayan Kişi Sayısı: 4 Kişi Başına Düşen Alan: 45 m ² Mülkiyeti: Ev sahibi Oturulan Süre: 13 yıl Konum: Dış mahalle
	KİŞİSEL BİLGİLER
	Cinsiyeti: Kadın Yaşı: 40 Vatandaşlığı: TC Doğum yeri: Niğde / Türkiye Mesleği: Ev Hanımı Eğitim Durumu: Ortaokul
	Eşi Yaşı: 45 Vatandaşlığı: D Doğum yeri: Niğde / Türkiye Mesleği: İşçi Eğitim Durumu: Meslek Lisesi Çocuk Sayısı: 3
	GÖÇ VE KÜLTÜREL ETKİLEŞİM BİLGİLERİ
	Almanya'ya geliş nedeni: Evlilik Almanya'da yaşanılan süre: 25 Almanya'daki yaşama uyum: Dil ve sisteme uyum Yabancılarla İletişim: Yok Türkiye'ye dönme planı: Net bir plan yok, denemek isteniyor
	KONUT VE KÜLTÜR ETKİLEŞİM BİLGİLERİ
	Konutun tercih nedeni: Konumu Konut memnuniyeti: Çok memnun Komşuluk: Almanlarla resmi, Türkler ile daha samimi Devam ettirilen gelenekler, davranışlar: Dini faaliyetler, kalabalık ve uzun süre misafir ağırlama.
	Kültürel Göstergeler: Türkçe kitaplar, dini tablo ve objeler, halılar, perdeler, örtüler, Mekânsal Davranışlar: Kişisel alan yok. Konutun Adaptasyonu: Açık mutfağın kapatılması, giriş holünün kapatılması. Mekânsal Gereksinimler: Çamaşır odası.

Tablo 2..12. 08 nolu görüşme konut tanıtım künyesi

GÖRÜŞME TANITIM TABLOSU		
GÖRÜŞME NO: 08	KONUT BİLGİLERİ	
   	<p>Tipi: Bahçeli 4 katlı sıra ev</p> <p>Metrekaresi: 150 m²</p> <p>Oda sayısı: 5 oda, 1 Mutfak, 2 Banyo, 1 Tuvalet, 3 Depo</p> <p>Yaşayan Kişi Sayısı: 4</p> <p>Kişi Başına Düşen Alan: 37 m²</p> <p>Mülkiyeti: Ev sahibi</p> <p>Oturulan Süre: 6 yıl</p> <p>Konum: Dış mahalle</p>	
	KİŞİSEL BİLGİLER	
	<p>Cinsiyeti: Kadın</p> <p>Yaşı: 31</p> <p>Vatandaşlığı: TC</p> <p>Doğum yeri: Mannheim/ Almanya</p> <p>Mesleği: Muhasebeci</p> <p>Eğitim Durumu: Meslek Lisesi</p>	<p>Eşi</p> <p>Yaşı: 37</p> <p>Vatandaşlığı: D</p> <p>Doğum yeri: Mannheim/ Almanya</p> <p>Mesleği: Mühendis</p> <p>Eğitim Durumu: Üniversite</p> <p>Çocuk Sayısı: 2</p>
	GÖÇ VE KÜLTÜREL ETKİLEŞİM BİLGİLERİ	
<p>Almanya'ya geliş nedeni: Almanya'da doğum</p> <p>Almanya'da yaşanılan süre: 31</p> <p>Almanya'daki yaşama uyum: Dil, sistem ve yaşama uyum</p> <p>Yabancılarla İletişim: İyi</p> <p>Türkiye'ye dönme planı: Yok</p>		
KONUT VE KÜLTÜR ETKİLEŞİM BİLGİLERİ		
  	<p>Konutun tercih nedeni: Konumu, Kiler katı ve bahçesi olması</p> <p>Konut memnuniyeti: Memnun</p> <p>Komşuluk: Türklerle ve yabancılarla, iyi</p> <p>Devam ettirilen gelenekler, davranışlar: Dini faaliyetler, misafir ağırlama, bahçede sebze yetiştirme, aile ziyaretleri</p> <p>Kültürel Göstergeler: Dini tablolar, manzara resimler, süslemeler, danteller, halılar, perdeler, örtüler, ezan okuyan saat</p> <p>Mekânsal Davranışlar: Kişisel alan yok</p> <p>Konutun Adaptasyonu: Mutfakta geniş koltuklu yemek bölümü (kadın erkek ayrı oturduğunda kullanmak için)</p> <p>Mekânsal Gereksinimler: Giriş kısmının kapatılarak sokak ile konut arasını kapatması.</p>	

Tablo 2.13. 09 nolu görüşme konut tanıtım künyesi

GÖRÜŞME TANITIM TABLOSU		
GÖRÜŞME NO: 09	KONUT BİLGİLERİ	
     	<p>Tipi: Çatı dubleksli</p> <p>Yaşayan Kişi Sayısı: 4</p> <p>Metrekaresi: 85 m²</p> <p>Kişi Başına Düşen Alan: 21 m²</p> <p>Oda sayısı: 3 oda, 1 Mutfak,</p> <p>Mülkiyeti: Ev sahibi</p> <p>1 Banyo, 1 Tuvalet, Balkon, Teras</p> <p>Oturulan Süre: 10 yıl</p> <p>Konum: Dış mahalle</p>	
	KİŞİSEL BİLGİLER	
	<p>Cinsiyeti: Kadın</p> <p>Yaşı: 33</p> <p>Vatandaşlığı: D</p> <p>Doğum yeri: Mannheim/ Almanya</p> <p>Mesleği: Tezgahtar</p> <p>Eğitim Durumu: Meslek Lisesi</p>	<p>Eşi</p> <p>Yaşı: 35</p> <p>Vatandaşlığı: D</p> <p>Doğum yeri: Mannheim/ Almanya</p> <p>Mesleği: Lojistik</p> <p>Eğitim Durumu: Teknik Lise</p> <p>Çocuk Sayısı: 2</p>
	GÖÇ VE KÜLTÜREL ETKİLEŞİM BİLGİLERİ	
<p>Almanya'ya geliş nedeni: Almanya'da doğum</p> <p>Almanya'da yaşanan süre: 33</p> <p>Almanya'daki yaşama uyum: Uyum var</p> <p>Yabancılarla İletişim: İyi</p> <p>Türkiye'ye dönme planı: Yok</p>		
KONUT VE KÜLTÜR ETKİLEŞİM BİLGİLERİ		
<p>Konutun tercih nedeni: Konut sahibi olduğu için, imkanlardan dolayı</p> <p>Konut memnuniyeti: Memnun</p> <p>Komşuluk: İyi, Tüm aile aynı apartmanda oturuyor.</p> <p>Devam ettirilen gelenekler, davranışlar: Kalabalık aile buluşmaları, misafir ağırlama,</p> <p>Kültürel Göstergeler: Perdeler, süs eşyaları, dini objeler.</p> <p>Mekânsal Davranışlar: Kişisel alan yok</p> <p>Konutun Adaptasyonu: Terasta çocuk oyun alanları, oturma yerleri, giriş katta tuvalet yaptırılması, misafire yönelik mobilya tercihleri</p> <p>Mekânsal Gereksinimler: İlave bir çocuk odası.</p>		

Tablo 2.14. 10 nolu görüşme konut tanıtım künyesi

GÖRÜŞME TANITIM TABLOSU		
GÖRÜŞME NO: 10	KONUT BİLGİLERİ	
	<p>Tipi: Apartman dairesi</p> <p>Metrekaresi: 76 m²</p> <p>Oda sayısı: 3 oda, 1 Mutfak, 1 Banyo, 1 Balkon</p>	
	<p>Yaşayan Kişi Sayısı: 3</p> <p>Kişi Başına Düşen Alan: 25 m²</p> <p>Mülkiyeti: Kiracı</p> <p>Oturulan Süre: 35 yıl</p> <p>Konum: Merkez iç mahalle</p>	
	KİŞİSEL BİLGİLER	
	<p>Cinsiyeti: Kadın</p> <p>Yaşı: 66</p> <p>Vatandaşlığı: TC</p> <p>Doğum yeri: Trabzon / Türkiye</p> <p>Mesleği: Emekli</p> <p>Eğitim Durumu: İlkokul</p>	<p>Eşi</p> <p>Yaşı: 79</p> <p>Vatandaşlığı: TC</p> <p>Doğum yeri: Trabzon / Türkiye</p> <p>Mesleği: Emekli İşçi</p> <p>Eğitim Durumu: İlkokul</p> <p>Çocuk Sayısı: 1</p>
	GÖÇ VE KÜLTÜREL ETKİLEŞİM BİLGİLERİ	
	<p>Almanya'ya geliş nedeni: Evlilik</p> <p>Almanya'da yaşanılan süre: 48</p> <p>Almanya'daki yaşama uyum: Dil ve sisteme uyum</p> <p>Yabancılarla İletişim: Orta</p> <p>Türkiye'ye dönme planı: Var</p>	
	KONUT VE KÜLTÜR ETKİLEŞİM BİLGİLERİ	
	<p>Konutun tercih nedeni: Büyüklük</p> <p>Konut memnuniyeti: Eski oluşundan rahatsızlık, konum memnuniyeti</p> <p>Komşuluk: Yabancılar ile sınırlı, Türkler ile çok iyi</p> <p>Devam ettirilen gelenekler, davranışlar: Dini faaliyetler, misafirperverlik, komşu - dost ziyaretleri, Bahçede geleneksel sebze yetiştirme, piknik yapmak.</p> <p>Kültürel Göstergeler: Perdeler, halılar, örtüler, dini obje ve tablolar, manzara resimleri, bayrak, saat, takvim.</p> <p>Mekânsal Davranışlar: Kişisel alan yok.</p> <p>Konutun Adaptasyonu: Tuvalet ve banyo eklemek, dekorasyon değişikliği</p> <p>Mekânsal Gereksinimler: Geniş bir balkon</p>	
		

Tablo 2.15. 11 nolu görüşme konut tanıtım künyesi

GÖRÜŞME TANITIM TABLOSU	
GÖRÜŞME NO: 11	KONUT BİLGİLERİ
	<p>Tipi: Apartman dairesi</p> <p>Metrekaresi: 80 m²</p> <p>Oda sayısı: 3 oda, 1 Mutfak, 1 Banyo, 1 Balkon</p> <p>Yaşayan Kişi Sayısı: 4</p> <p>Kişi Başına Düşen Alan: 20 m²</p> <p>Mülkiyeti: Kiracı</p> <p>Oturulan Süre: 5 yıl</p> <p>Konum: Şehir Merkezi</p>
	KİŞİSEL BİLGİLER
	<p>Cinsiyeti: Kadın</p> <p>Yaşı: 45</p> <p>Vatandaşlığı: TC</p> <p>Doğum yeri: Trabzon / Türkiye</p> <p>Mesleği: Ev Hanımı</p> <p>Eğitim Durumu: İlkokul</p> <p>Eşi</p> <p>Yaşı: 46</p> <p>Vatandaşlığı: TC</p> <p>Doğum yeri: Trabzon / Türkiye</p> <p>Mesleği: İşçi</p> <p>Eğitim Durumu: Ortaokul</p> <p>Çocuk Sayısı: 2</p>
	GÖÇ VE KÜLTÜREL ETKİLEŞİM BİLGİLERİ
	<p>Almanya'ya geliş nedeni: Evlilik</p> <p>Almanya'da yaşanılan süre: 26</p> <p>Almanya'daki yaşama uyum: Dil konusunda uyum yok</p> <p>Yabancılarla İletişim: Yok</p> <p>Türkiye'ye dönme planı: Yok</p>
	KONUT VE KÜLTÜR ETKİLEŞİM BİLGİLERİ
	<p>Konutun tercih nedeni: Büyüklüğü, oda sayısı</p> <p>Konut memnuniyeti: Memnun</p> <p>Komşuluk: İyi, Türkler ile daha samimi</p> <p>Devam ettirilen gelenekler, davranışlar: Türk komşular ile ev ziyaretleri, arkadaş ziyaretleri, misafirperverlik,</p> <p>Kültürel Göstergeler: Dini tablolar, perdeler, halılar, çaydanlık</p> <p>Mekânsal Davranışlar: Kişisel alan yok</p> <p>Konutun Adaptasyonu: Dekoratif değişiklikler</p> <p>Mekânsal Gereksinimler: Geniş odalar</p>
	
	

Tablo 2.16. 12 nolu görüşme konut tanıtım künyesi

GÖRÜŞME TANITIM TABLOSU	
GÖRÜŞME NO: 12	KONUT BİLGİLERİ
	<p>Tipi: Apartman dairesi</p> <p>Metrekaresi: 120 m²</p> <p>Oda sayısı: 4 oda, Açık Mutfak, 1 Banyo, 1 balkon</p>
	<p>Yaşayan Kişi Sayısı: 2</p> <p>Kişi Başına Düşen Alan: 60 m²</p> <p>Mülkiyeti: Ev sahibi</p> <p>Oturulan Süre: 18 yıl</p> <p>Konum: Şehir Merkezi</p>
	KİŞİSEL BİLGİLER
	<p>Cinsiyeti: Kadın</p> <p>Yaşı: 47</p> <p>Vatandaşlığı: D</p> <p>Doğum yeri: Eskişehir / Türkiye</p> <p>Mesleği: İşletmeci</p> <p>Eğitim Durumu: Lise</p>
<p>Eşi</p> <p>Yaşı: 51</p> <p>Vatandaşlığı: D</p> <p>Doğum yeri: Eskişehir / Türkiye</p> <p>Mesleği: Teknisyen</p> <p>Eğitim Durumu: Yüksek Okul</p> <p>Çocuk Sayısı: 2</p>	
	GÖÇ VE KÜLTÜREL ETKİLEŞİM BİLGİLERİ
	<p>Almanya'ya geliş nedeni: Evlilik</p> <p>Almanya'da yaşanan süre: 30</p> <p>Almanya'daki yaşama uyum: Uyum sağlamış</p> <p>Yabancılarla İletişim: İyi</p> <p>Türkiye'ye dönme planı: Yok</p>
	KONUT VE KÜLTÜR ETKİLEŞİM BİLGİLERİ
	<p>Konutun tercih nedeni: Konumu ve fiziksel özellikleri</p> <p>Konut memnuniyeti: Memnun</p> <p>Komşuluk: İyi ancak samimiyet yok</p> <p>Devam ettirilen gelenekler, davranışlar: Misafirperverlik, aile ziyaretleri</p> <p>Kültürel Göstergeler: Dini tablolar, geleneksel müzik estrümanları, çiniler, gümüş objeler, örtüler, halılar, minderler, danteller, turistik eşyalar, modern sanat tabloları.</p> <p>Kullanım Farklılıkları: Düzenli tertipli oluşu, evde hayvan beslememe (Almanlara göre)</p> <p>Mekânsal Davranışlar: Kişisel mekân yok, yaz aylarında balkonun kişiselleştirilmesi</p> <p>Konutun Adaptasyonu: İhtiyaca yönelik tadilatlar.</p> <p>Mekânsal Gereksinimler: Yok.</p>
	
	

Tablo 2.17. 13 nolu görüşme konut tanıtım künyesi

GÖRÜŞME TANITIM TABLOSU		
GÖRÜŞME NO: 13	KONUT BİLGİLERİ	
	<p>Tipi: Apartman dairesi</p> <p>Metrekaresi: 87 m²</p> <p>Oda sayısı: 3 oda, 1 Mutfak, 1 Banyo, 1 Tuvalet, 1 Balkon</p>	
	<p>Yaşayan Kişi Sayısı: 2</p> <p>Kişi Başına Düşen Alan: 43 m²</p> <p>Mülkiyeti: Ev sahibi</p> <p>Oturulan Süre: 25 yıl</p> <p>Konum: Şehir Merkezi</p>	
	KİŞİSEL BİLGİLER	
	<p>Cinsiyeti: Erkek</p> <p>Yaşı: 60</p> <p>Vatandaşlığı: TC</p> <p>Doğum yeri: Trabzon/ Türkiye</p> <p>Mesleği: Emekli</p> <p>Eğitim Durumu: Ortaokul</p>	<p>Eşi</p> <p>Yaşı: 54</p> <p>Vatandaşlığı: TC</p> <p>Doğum yeri: Trabzon/ Türkiye</p> <p>Mesleği: Ev Hanımı</p> <p>Eğitim Durumu: İlkokul</p> <p>Çocuk Sayısı: 3</p>
GÖÇ VE KÜLTÜREL ETKİLEŞİM BİLGİLERİ		
   	<p>Almanya'ya geliş nedeni: Aile ile birlikte</p> <p>Almanya'da yaşanılan süre: 40</p> <p>Almanya'daki yaşama uyum: Dil ve sisteme uyum</p> <p>Yabancılarla İletişim: İyi</p> <p>Türkiye'ye dönme planı: Yok</p>	
	KONUT VE KÜLTÜR ETKİLEŞİM BİLGİLERİ	
	<p>Konutun tercih nedeni: Oda sayısı, büyüklüğü ve konumu</p> <p>Konut memnuniyeti: Memnun</p> <p>Komşuluk: İyi</p> <p>Devam ettirilen gelenekler, davranışlar: Aile ziyaretleri, misafirperverlik, bahçede sebze yetiştirme</p> <p>Kültürel Göstergeler: Dini tablolar, objeler, manzara resimleri, perdeler, halılar, örtüler</p> <p>Kullanım Farklılıkları: Banyo-tuvalet kullanımı, dekorasyon (Almanlara göre)</p> <p>Mekânsal Davranışlar: Kişisel alan yok</p> <p>Konutun Adaptasyonu: Banyo eklenmesi, tuvalette taharet musluğu eklenmesi, odalar arası geçişin kapatılması ve ihtiyaçtan doğan tadilatlar.</p> <p>Mekânsal Gereksinimler: Banyoya tadilat yapılması</p>	

Tablo 2.18. 14 nolu görüşme konut tanıtım künyesi

GÖRÜŞME TANITIM TABLOSU	
GÖRÜŞME NO: 14	KONUT BİLGİLERİ
	Tipi: Apartman dairesi (Belediye Evi) Metrekaresi: 102 m ² Oda sayısı: 4 oda, 1 Mutfak, 1 Banyo
	Yaşayan Kişi Sayısı: 5 Kişi Başına Düşen Alan: 20 m ² Mülkiyeti: Kiracı Oturulan Süre: 17 yıl Konum: Merkez iç mahalle
	KİŞİSEL BİLGİLER
	Cinsiyeti : Kadın Yaşı: 58 Vatandaşlığı: TC Doğum yeri: Trabzon / Türkiye Mesleği: Ev Hanımı Eğitim Durumu: Okur yazar Çocuk Sayısı: 4
	Eşi (E) Yaşı: 66 Vatandaşlığı: TC Doğum yeri: Trabzon / Türkiye Mesleği: Emekli İşçi Eğitim Durumu: İlkokul
	GÖÇ VE KÜLTÜREL ETKİLEŞİM BİLGİLERİ
	Almanya'ya geliş nedeni: Evlilik Almanya'da yaşanılan süre: 33 Almanya'daki yaşama uyum: Dil konusunda uyum yok Yabancılarla İletişim: Sınırlı Türkiye'ye dönme planı: Yok
	KONUT VE KÜLTÜR ETKİLEŞİM BİLGİLERİ
	Konutun tercih nedeni: Oda sayısı Konut memnuniyeti: Konutun planından rahatsızlık , konumun memnuniyeti Komşuluk: Var, sadece Türklerle Devam ettirilen gelenekler, davranışlar: Dini faaliyetler, misafirperverlik Kültürel Göstergeler: Dini tablo ve objeler, yöresel süs eşyaları, manzara resimleri, takvim, ezanlı saat, yüklükler, yatak olabilen koltuklar Mekânsal Davranışlar: Kişisel alan yok, mahremiyetle ilgili rahatsızlık Konutun Adaptasyonu: Yatılı misafir için yatak olabilen koltuk seçimi, Mutfak evyesinin yerinin değiştirilmesi, Mekânsal Gereksinimler: -

Tablo 2.19. 15 nolu görüşme konut tanıtım künyesi

GÖRÜŞME TANITIM TABLOSU	
GÖRÜŞME NO: 15	KONUT BİLGİLERİ
 	<p>Tipi: Çatı dubleksli</p> <p>Metrekaresi: 106 m²</p> <p>Oda sayısı: 3 oda, 1 Mutfak, 1 Banyo</p> <p>Yaşayan Kişi Sayısı: 4</p> <p>Kişi Başına Düşen Alan: 25 m²</p> <p>Mülkiyeti: Ev sahibi</p> <p>Oturulan Süre: 4 yıl</p> <p>Konum: Merkez iç mahalle</p>
	KİŞİSEL BİLGİLER
  	<p>Cinsiyeti : Kadın</p> <p>Yaşı: 27</p> <p>Vatandaşlığı: TC</p> <p>Doğum yeri: Ankara / Türkiye</p> <p>Mesleği: Ev hanımı</p> <p>Eğitim Durumu: Lise</p> <p>Çocuk Sayısı: 2</p> <p>Eşi</p> <p>Yaşı: 28</p> <p>Vatandaşlığı: TC</p> <p>Doğum yeri: Mannheim/ Almanya</p> <p>Mesleği: Optisyen</p> <p>Eğitim Durumu: Teknik Lise</p>
	GÖÇ VE KÜLTÜREL ETKİLEŞİM BİLGİLERİ
	<p>Almanya'ya geliş nedeni: Evlilik</p> <p>Almanya'da yaşanan süre: 8</p> <p>Almanya'daki yaşama uyum: Uyum sağlamış</p> <p>Yabancılarla İletişim: İyi</p> <p>Türkiye'ye dönme planı: Var, ileride</p>
	KONUT VE KÜLTÜR ETKİLEŞİM BİLGİLERİ
	<p>Konutun tercih nedeni: Aile büyüklerine yakınlığı</p> <p>Konut memnuniyeti: Konuttan memnuniyet, çevresinden rahatsızlık</p> <p>Komşuluk: İyi, sadece Türkler ile samimiyet</p> <p>Devam ettirilen gelenekler, davranışlar: Aile buluşmaları, bayram ziyaretleri, komşuluk, misafirperverlik</p> <p>Kültürel Göstergeler: Geleneksel müzik aleti (saz), dini tablolar, minderler, perdeler, duvar kağıdı, danteller, örtüler</p> <p>Mekânsal Davranışlar: Kişiselleştirilmiş bir oyun alanı var.</p> <p>Konutun Adaptasyonu: Üst katı tamir edilerek alt kat ile birleştirilmesi</p> <p>Mekânsal Gereksinimler: Balkon, asansör ve ilave bir oda.</p>

Tablo 2.20. 16 nolu görüşme konut tanıtım künyesi

GÖRÜŞME TANITIM TABLOSU			
GÖRÜŞME NO: 16	KONUT BİLGİLERİ		
	<p>Tipi: Apartman dairesi</p> <p>Metrekaresi: 85 m²</p> <p>Oda sayısı: 3 oda, 1 Mutfak, 1 Banyo, 1 Balkon</p>		
	<p>Yaşayan Kişi Sayısı: 6</p> <p>Kişi Başına Düşen Alan: 14 m²</p> <p>Mülkiyeti: Kiracı</p> <p>Oturulan Süre: 9 yıl</p> <p>Konum: Merkez iç mahalle</p>		
	KİŞİSEL BİLGİLER		
	<p>Cinsiyeti : Kadın</p> <p>Yaşı: 32</p> <p>Vatandaşlığı: TC</p> <p>Doğum yeri: Sinop/ Türkiye</p> <p>Mesleği: İlahiyatçı</p> <p>Eğitim Durumu: Yüksekokul</p> <p>Çocuk Sayısı: 4</p>	<p>Eşi (E)</p> <p>Yaşı: 34</p> <p>Vatandaşlığı: TC</p> <p>Doğum yeri: İstanbul/ Türkiye</p> <p>Mesleği: Marangoz</p> <p>Eğitim Durumu: Ortaokul</p>	
	GÖÇ VE KÜLTÜREL ETKİLEŞİM BİLGİLERİ		
	<p>Almanya'ya geliş nedeni: Evlilik</p> <p>Almanya'da yaşamılan süre: 12</p> <p>Almanya'daki yaşama uyum: Dil konusunda yok</p> <p>Yabancılarla İletişim: Orta</p> <p>Türkiye'ye dönme planı: Yok</p>		
	KONUT VE KÜLTÜR ETKİLEŞİM BİLGİLERİ		
	<p>Konutun tercih nedeni: Aileye yakın olması, büyüklük</p> <p>Konut memnuniyeti: Boyut memnuniyetsizliği, konum memnuniyeti</p> <p>Komşuluk: Sadece akraba ile</p> <p>Devam ettirilen gelenekler, davranışlar: Dini faaliyetler, aile ziyaretleri, aile büyükleri ile yaşamak, ev ziyaretleri.</p> <p>Kültürel Göstergeler: Yemek masası olabilen sehpa, yatak olabilen koltuk, perdeler, halılar, örtüler, dini tablolar, takvim, ezan okuyan saat</p> <p>Mekânsal Davranışlar: Mahremiyet ile ilgili rahatsızlık, kişisel alan yok.</p> <p>Konutun Adaptasyonu: Mutfak ve çocuk odası arasındaki geçiş kapatılarak ayrı girişlerin verilmesi, banyo seramiklerinin değişimi. Misafirler için yatak olabilen koltuk, yemek masası olabilen sehpa ve yemek masasının koltuklu olarak seçilmesi</p> <p>Mekânsal Gereksinimler: Bahçe, daha geniş bir oturma odası, odalar arası geçişin olmaması, ilave bir oda.</p>		

Tablo 2.21. 17 nolu görüşme konut tanıtım künyesi

GÖRÜŞME TANITIM TABLOSU	
GÖRÜŞME NO: 17	KONUT BİLGİLERİ
	<p>Tipi: Apartman dairesi (Belediye evi)</p> <p>Yaşayan Kişi Sayısı: 2</p> <p>Metrekaresi: 75 m²</p> <p>Kişi Başına Düşen Alan: 37 m²</p> <p>Oda sayısı: 3 oda, 1 Mutfak, 1 Banyo</p> <p>Mülkiyeti: Kiracı</p> <p>Oturulan Süre: 5 yıl</p> <p>Konum: Merkez iç mahalle</p>
	KİŞİSEL BİLGİLER
	<p>Cinsiyeti : Kadın</p> <p>Yaşı: 42</p> <p>Vatandaşlığı: TC</p> <p>Doğum yeri: Ankara / Türkiye</p> <p>Mesleği: Temizlik İşçisi</p> <p>Eğitim Durumu: Ortaokul</p> <p>Çocuk Sayısı: 2</p>
	GÖÇ VE KÜLTÜREL ETKİLEŞİM BİLGİLERİ
	<p>Almanya'ya geliş nedeni: Evlilik</p> <p>Almanya'da yaşanan süre: 21</p> <p>Almanya'daki yaşama uyum: Sistem ve düzene uyum var.</p> <p>Yabancılarla İletişim: İyi</p> <p>Türkiye'ye dönme planı: İstek var, ileride</p>
	KONUT VE KÜLTÜR ETKİLEŞİM BİLGİLERİ
	<p>Konutun tercih nedeni: Mecburiyet</p> <p>Konut memnuniyeti: Kısmen memnun</p> <p>Komşuluk: İyi, genellikle Türkler ile</p> <p>Devam ettirilen gelenekler, davranışlar: Komşuluk, misafirperverlik, yardım faaliyetleri, Türk yemek kültürü</p> <p>Kültürel Göstergeler: Dini tablolar, aile fotoğrafları, halılar, takvim,</p> <p>Mekânsal Davranışlar: Kişisel alan yok</p> <p>Konutun Adaptasyonu: Bakım tadilatı, depolama alanı eklenmesi</p> <p>Mekânsal Gereksinimler: Balkon ve pencerelerin bakış hizasında olması.</p>

Tablo 2.22. 18 nolu görüşme konut tanıtım künyesi

GÖRÜŞME TANITIM TABLOSU	
GÖRÜŞME NO: 18	KONUT BİLGİLERİ
   	<p>Tipi: Apartman dairesi</p> <p>Yaşayan Kişi Sayısı: 2</p> <p>Metrekaresi: 52 m²</p> <p>Kişi Başına Düşen Alan: 26 m²</p> <p>Oda sayısı: 2 oda, 1 Mutfak, 1 Banyo</p> <p>Mülkiyeti: Ev sahibi</p> <p>Oturulan Süre: 2 yıl</p> <p>Konum: Merkez iç mahalle</p>
	KİŞİSEL BİLGİLER
	<p>Cinsiyeti : Erkek</p> <p>Yaşı: 29</p> <p>Vatandaşlığı: TC</p> <p>Doğum yeri: Mannheim / Almanya</p> <p>Mesleği: İnşaatçı</p> <p>Eğitim Durumu: Meslek Lisesi</p> <p>Çocuk Sayısı: Yok</p> <p>Eşi</p> <p>Yaşı: 22</p> <p>Vatandaşlığı: TC</p> <p>Doğum yeri: Mannheim / Almanya</p> <p>Mesleği: Ev hanımı</p> <p>Eğitim Durumu: Lise</p>
GÖÇ VE KÜLTÜREL ETKİLEŞİM BİLGİLERİ	
	<p>Almanya'ya geliş nedeni: Almanya'da doğum</p> <p>Almanya'da yaşanan süre: 29</p> <p>Almanya'daki yaşama uyum: Uyum sağlamış</p> <p>Yabancılarla İletişim: İyi</p> <p>Türkiye'ye dönme planı: Yok</p>
KONUT VE KÜLTÜR ETKİLEŞİM BİLGİLERİ	
	<p>Konutun tercih nedeni: Aile büyüklerinin tercihi</p> <p>Konut memnuniyeti: Boyutsal memnuniyetsizlik</p> <p>Komşuluk: İyi</p> <p>Devam ettirilen gelenekler, davranışlar: Aile ziyaretleri, Türk yemek kültürü, Kararlarda aile büyüklerinin etkili olması</p> <p>Kültürel Göstergeler: Duvar süslemeleri, duvar kağıdı, perdeler, mobilyalar, halılar, örtüler, aydınlatmalar, dini tablolar</p> <p>Mekânsal Davranışlar: Kişisel alan yok</p> <p>Konutun Adaptasyonu: Depolama alanı eklenmesi, raf ve dolap ilavesi</p> <p>Mekânsal Gereksinimler: Balkon, ilave oda</p>

Tablo 2.23. 19 nolu görüşme konut tanıtım künyesi

GÖRÜŞME TANITIM TABLOSU	
GÖRÜŞME NO: 19	KONUT BİLGİLERİ
	Tipi: Bahçeli apartman dairesi Metrekaresi: 87 m ² Oda sayısı: 4 oda, 1 Mutfak, 1 Banyo, 1 Balkon
	Yaşayan Kişi Sayısı: 6 Kişi Başına Düşen Alan: 14 m ² Mülkiyeti: Ev sahibi Oturulan Süre: 8 yıl Konum: Dış mahalle
	KİŞİSEL BİLGİLER
	Cinsiyeti : Kadın Yaşı: 44 Vatandaşlığı: TC Doğum yeri: Trabzon / Türkiye Mesleği: Ev Hanımı Eğitim Durumu: İlkokul Çocuk Sayısı: 4
	GÖÇ VE KÜLTÜREL ETKİLEŞİM BİLGİLERİ
	Almanya'ya geliş nedeni: Aile ile birlikte Almanya'da yaşanan süre: 29 Almanya'daki yaşama uyum: Dil konusunda tam uyum yok Yabancılarla İletişim: Orta Türkiye'ye dönme planı: İstek var, plan yok
	KONUT VE KÜLTÜR ETKİLEŞİM BİLGİLERİ
	Konutun tercih nedeni: Konumu ve bahçeli oluşu Konut memnuniyeti: Boyut rahatsızlığı, bahçe ve konum memnuniyeti Komşuluk: İyi, Türkler ve akrabalar ile Devam ettirilen gelenekler, davranışlar: Tüm ailenin aynı çatı altında yaşaması, aile ziyaretleri, komşu ziyaretleri, Karadeniz yemek kültürü, bahçede sebze yetiştirmek Kültürel Göstergeler: Dini tablolar, yöresel süs eşyaları, perdeler, halılar, saat, merdiven boşluğunun bitki ve yöresel eşyalar ile süslenmesi Mekânsal Davranışlar: Kişisel alan yok, egemenlik sınır bahçe Konutun Adaptasyonu: İki daire birleştirilerek bir daire elde edilmesi, bakım tadilatları, balkon eklenmesi, Tuvalette musluk eklenmesi Mekânsal Gereksinimler: Mutfakta geniş kullanım alanı, odaların boyutlarının daha geniş olması
	
	
	

Tablo 2.24. 20 nolu görüşme konut tanıtım künyesi

GÖRÜŞME TANITIM TABLOSU	
GÖRÜŞME NO: 20	KONUT BİLGİLERİ
	Tipi: Bahçeli apartman dairesi Metrekaresi: 78 m ² Oda sayısı: 4 oda, 1 Mutfak, 1 Banyo
	Yaşayan Kişi Sayısı: 5 Kişi Başına Düşen Alan: 15 m ² Mülkiyeti: Kiracı Oturulan Süre: 7 yıl Konum: Dış mahalle
	KİŞİSEL BİLGİLER
	Cinsiyeti : Kadın Yaşı: 41 Vatandaşlığı: TC Doğum yeri: Trabzon/ Türkiye Mesleği: Ev Hanımı Eğitim Durumu: Ortaokul Çocuk Sayısı: 3
	Eşi (E) Yaşı: 40 Vatandaşlığı: TC Doğum yeri: Trabzon/ Türkiye Mesleği: Kasap Eğitim Durumu: Lise
	GÖÇ VE KÜLTÜREL ETKİLEŞİM BİLGİLERİ
	Almanya'ya geliş nedeni: Aile ile birlikte Almanya'da yaşanılan süre: 28 Almanya'daki yaşama uyum: Dil ve sistem uyumu Yabancılarla İletişim: Sadece selamlaşma Türkiye'ye dönme planı: Yok
	KONUT VE KÜLTÜR ETKİLEŞİM BİLGİLERİ
	Konutun tercih nedeni: Aile bireylerine yakın olmak Konut memnuniyeti: Memnun Komşuluk: Akraba ve Türkler ile var
	Devam ettirilen gelenekler, davranışlar: Aile bireylerine ile yakın ilişkiler, sık ev ziyaretleri, dini faaliyetler, yöresel yemek kültürü, kışık erzak hazırlamak (turşu, yufka, reçel vb.) bahçede yöresel sebze yetiştirmek.
	Kültürel Göstergeler: Halılar, perdeler, örtüler, dini tablolar, manzara fotoğrafları, duvar süsleri, aydınlatmalar, kitaplar
	Mekânsal Davranışlar: Kişisel alan yok Konutun Adaptasyonu: Misafir odasının çocuk odasına dönüştürülmesi Mekânsal Gereksinimler: Geniş odalar, bakış hizasında geniş pencereler
	
	

Tablo 2.25. 21 nolu görüşme konut tanıtım künyesi

GÖRÜŞME TANITIM TABLOSU	
GÖRÜŞME NO: 21	KONUT BİLGİLERİ
  	<p>Tipi: Bahçeli 3 katlı sıra ev</p> <p>Yaşayan Kişi Sayısı: 4</p> <p>Metrekaresi: 127 m²</p> <p>Kişi Başına Düşen Alan: 31 m²</p> <p>Oda sayısı: 5 oda, 1 Mutfak,</p> <p>Mülkiyeti: Ev sahibi</p> <p>1 Banyo, 1 Tuvalet</p> <p>Oturulan Süre: 11 yıl</p> <p>Konum: Dış mahalle</p>
	KİŞİSEL BİLGİLER
	<p>Cinsiyeti : Kadın</p> <p>Eşi (E)</p> <p>Yaşı: 44</p> <p>Yaşı: 47</p> <p>Vatandaşlığı: TC</p> <p>Vatandaşlığı: TC</p> <p>Doğum yeri: Uşak/ Türkiye</p> <p>Doğum yeri: Uşak/ Türkiye</p> <p>Mesleği: Ev Hanımı</p> <p>Mesleği: Emekli</p> <p>Eğitim Durumu: İlkokul</p> <p>Eğitim Durumu: Ortaokul</p> <p>Çocuk Sayısı: 2</p>
GÖÇ VE KÜLTÜREL ETKİLEŞİM BİLGİLERİ	
  	<p>Almanya'ya geliş nedeni: Aile ile birlikte</p> <p>Almanya'da yaşanılan süre: 26</p> <p>Almanya'daki yaşama uyum: Sadece sistem olarak uyum var</p> <p>Yabancılarla İletişim: İyi</p> <p>Türkiye'ye dönme planı: Var ileride.</p>
	KONUT VE KÜLTÜR ETKİLEŞİM BİLGİLERİ
	<p>Konutun tercih nedeni: Müstakil oluşu, konumu</p> <p>Konut memnuniyeti: Memnun</p> <p>Komşuluk: Türkler ile çok iyi Almanlar ile sınırlı</p> <p>Devam ettirilen gelenekler, davranışlar: Dini faaliyetler, kalabalık ev ziyaretleri, bahçede yöresel bitkiler yetiştirmek, komşuluk, misafirperverlik, Aile ziyaretleri, Yemek kültürü.</p> <p>Kültürel Göstergeler: Türk mobilyası, perdeler, halılar, dini objeler, örtüler, aydınlatmalar, ezan okuyan saat</p> <p>Mekânsal Davranışlar: Kişiselleştirilmiş ibadet alanı</p> <p>Konutun Adaptasyonu: Teras oturma kısmının daha geniş tutulması, açık renk seramik seçimi, ayrı tuvalet tercihi, zemin değişimi</p> <p>Mekânsal Gereksinimler: -</p>

Tablo 2.26. 22 nolu görüşme konut tanıtım künyesi

GÖRÜŞME TANITIM TABLOSU	
GÖRÜŞME NO: 22	KONUT BİLGİLERİ
	<p>Tipi: Apartman dairesi</p> <p>Metrekaresi: 75 m²</p> <p>Oda sayısı: 3 oda, 1 Mutfak, 1 Banyo</p> <p>Yaşayan Kişi Sayısı: 5</p> <p>Kişi Başına Düşen Alan: 15 m²</p> <p>Mülkiyeti: Kiracı</p> <p>Oturulan Süre: 8 yıl</p> <p>Konum: Dış mahalle</p>
	KİŞİSEL BİLGİLER
	<p>Cinsiyeti : Kadın</p> <p>Yaşı: 40</p> <p>Vatandaşlığı: TC</p> <p>Doğum yeri: Trabzon/ Türkiye</p> <p>Mesleği: Ev Hanımı</p> <p>Eğitim Durumu: Ortaokul</p> <p>Çocuk Sayısı: 3</p> <p>Eşi (E)</p> <p>Yaşı: 40</p> <p>Vatandaşlığı: TC</p> <p>Doğum yeri: Trabzon/ Türkiye</p> <p>Mesleği: İşçi</p> <p>Eğitim Durumu: İlkokul</p>
	GÖÇ VE KÜLTÜREL ETKİLEŞİM BİLGİLERİ
	<p>Almanya'ya geliş nedeni: Aile ile birlikte</p> <p>Almanya'da yaşanılan süre: 26</p> <p>Almanya'daki yaşama uyum: Dil olarak uyum var</p> <p>Yabancılarla İletişim: Sınırlı</p> <p>Türkiye'ye dönme planı: Yok</p>
	KONUT VE KÜLTÜR ETKİLEŞİM BİLGİLERİ
	<p>Konutun tercih nedeni: Oda sayısı, büyüklüğü, aynı mahalle olması</p> <p>Konut memnuniyeti: Memnun değil</p> <p>Komşuluk: Eski Türk komşular ile</p> <p>Devam ettirilen gelenekler, davranışlar: Komşuluk ilişkileri, ev ziyaretleri, yemek kültürü, dini faaliyetler</p> <p>Kültürel Göstergeler: Dini objeleri, perde, halı, örtüler, ayna, saat</p> <p>Mekânsal Davranışlar: Kişisel alan yok, mahremiyetle ilgili rahatsızlık var.</p> <p>Konutun Adaptasyonu: Boya- duvar kağıdı, mobilya değişimi</p> <p>Mekânsal Gereksinimler: Daha geniş bir oturma alanı</p>

Tablo 2.27. 23 nolu görüşme konut tanıtım künyesi

GÖRÜŞME TANITIM TABLOSU	
GÖRÜŞME NO: 23	KONUT BİLGİLERİ
	<p>Tipi: Apartman dairesi (Belediye Evi)</p> <p>Yaşayan Kişi Sayısı: 3</p> <p>Kişi Başına Düşen Alan: 32 m²</p> <p>Metrekaresi: 96 m²</p> <p>Mülkiyeti: Kiracı</p> <p>Oda sayısı: 4 oda, 1 Mutfak, 1 Banyo, 1 Tuvalet, 1 Depo</p> <p>Oturulan Süre: 13 yıl</p> <p>Konum: Şehir Merkezi</p>
	KİŞİSEL BİLGİLER
	<p>Cinsiyeti : Kadın</p> <p>Eşi (E)</p> <p>Yaşı: 48</p> <p>Yaşı: 55</p> <p>Vatandaşlığı: TC</p> <p>Vatandaşlığı: TC</p> <p>Doğum yeri: Trabzon/ Türkiye</p> <p>Doğum yeri: Trabzon/ Türkiye</p> <p>Mesleği: Ev Hanımı - Temizlikçi</p> <p>Mesleği: İşçi</p> <p>Eğitim Durumu: İlkokul</p> <p>Eğitim Durumu: İlkokul</p> <p>Çocuk Sayısı: 3</p>
	GÖÇ VE KÜLTÜREL ETKİLEŞİM BİLGİLERİ
   	<p>Almanya'ya geliş nedeni: Aile ile birlikte</p> <p>Almanya'da yaşanan süre: 32</p> <p>Almanya'daki yaşama uyum: Dil konusunda tam uyum yok</p> <p>Yabancılarla İletişim: Orta</p> <p>Türkiye'ye dönme planı: Yok, ileride yarı zamanlı</p>
KONUT VE KÜLTÜR ETKİLEŞİM BİLGİLERİ	
	<p>Konutun tercih nedeni: Büyüklük, yenilik, konum</p> <p>Konut memnuniyeti: Memnun</p> <p>Komşuluk: İyi, Türkler ile ev ziyaretleri</p> <p>Devam ettirilen gelenekler, davranışlar: Ev ziyaretleri, yemek kültürü, iftar yemekleri, bayramlar</p> <p>Kültürel Göstergeler: Perdeler, halılar, Osmanlı savaş tabloları, çaydanlık, örtüler</p> <p>Mekânsal Davranışlar: Kişisel alan yok, mahremiyetle ilgili rahatsızlık</p> <p>Konutun Adaptasyonu: Depolama alanı eklemek, koltuk seçimi, duvar kağıdı boya</p> <p>Mekânsal Gereksinimler: Geniş içerisinde geniş oturma alanı olan ayrı bir giriş kapısı bulunan mutfak.</p>

Tablo 2.28. 24 nolu görüşme konut tanıtım künyesi

GÖRÜŞME TANITIM TABLOSU		
GÖRÜŞME NO: 24	KONUT BİLGİLERİ	
    	<p>Tipi: Apartman dairesi</p> <p>Metrekaresi: 100 m²</p> <p>Oda sayısı: 3 oda, 1 Mutfak, 1 Banyo, 1 Balkon</p> <p>Yaşayan Kişi Sayısı: 3</p> <p>Kişi Başına Düşen Alan: 33 m²</p> <p>Mülkiyeti: Kiracı</p> <p>Oturulan Süre: 3 yıl</p> <p>Konum: Merkez iç mahalle</p>	
	KİŞİSEL BİLGİLER	
	<p>Cinsiyeti : Kadın</p> <p>Yaşı: 46</p> <p>Vatandaşlığı: D</p> <p>Doğum yeri: Samsun/ Türkiye</p> <p>Mesleği: Emekli</p> <p>Eğitim Durumu: İlkokul</p> <p>Çocuk Sayısı: 1</p>	<p>Eşi (E)</p> <p>Yaşı: 49</p> <p>Vatandaşlığı: D</p> <p>Doğum yeri: Samsun/ Türkiye</p> <p>Mesleği: Emekli</p> <p>Eğitim Durumu: Teknik Lise</p>
	GÖÇ VE KÜLTÜREL ETKİLEŞİM BİLGİLERİ	
	<p>Almanya'ya geliş nedeni: Evlilik</p> <p>Almanya'da yaşanılan süre: 26</p> <p>Almanya'daki yaşama uyum: Düzen ve sisteme uyum var</p> <p>Yabancılarla İletişim: Orta</p> <p>Türkiye'ye dönme planı: Yok</p>	
KONUT VE KÜLTÜR ETKİLEŞİM BİLGİLERİ		
<p>Konutun tercih nedeni: Oda sayısı, konumu, balkonlu oluşu</p> <p>Konut memnuniyeti: Memnun</p> <p>Komşuluk: Türkler ile ev ziyareti Almanlarla selamlaşma</p> <p>Devam ettirilen gelenekler, davranışlar: Ev ziyaretleri, komşuluk, sebze yetiştirme</p> <p>Kültürel Göstergeler: Türk mobilyaları, Perdeler, halılar, aydınlatmalar, süs eşyaları, ezan okuyan saat, takvim, dini tablolar</p> <p>Mekânsal Davranışlar: Kişisel alan balkon.</p> <p>Konutun Adaptasyonu: Geniş ve yatak olabilen koltuk seçimi, balkonda oturma alanı ve saksıda bitki yetiştirme</p> <p>Mekânsal Gereksinimler: yok</p>		

Tablo 2.29. 25 nolu görüşme konut tanıtım künyesi

GÖRÜŞME TANITIM TABLOSU		
GÖRÜŞME NO: 25	KONUT BİLGİLERİ	
	<p>Tipi: Apartman dairesi</p> <p>Metrekaresi: 65 m²</p> <p>Oda sayısı: 2 oda, 1 Mutfak, 1 Banyo</p> <p>Yaşayan Kişi Sayısı: 1</p> <p>Kişi Başına Düşen Alan: 70 m²</p> <p>Mülkiyeti: Kiracı</p> <p>Oturulan Süre: 5 yıl</p> <p>Konum: Merkez iç mahalle</p>	
	KİŞİSEL BİLGİLER	
	<p>Cinsiyeti : Kadın</p> <p>Yaşı: 63</p> <p>Vatandaşlığı: TC</p> <p>Doğum yeri: Niğde/ Türkiye</p> <p>Mesleği: Ev Hanımı</p> <p>Eğitim Durumu: Okur yazar</p> <p>Çocuk Sayısı: 2</p>	
	GÖÇ VE KÜLTÜREL ETKİLEŞİM BİLGİLERİ	
	<p>Almanya'ya geliş nedeni: Evlilik</p> <p>Almanya'da yaşanılan süre: 32</p> <p>Almanya'daki yaşama uyum: Dil konusunda uyum yok</p> <p>Yabancılarla İletişim: Sadece selamlaşma</p> <p>Türkiye'ye dönme planı: yok, yarı zamanlı</p>	
	KONUT VE KÜLTÜR ETKİLEŞİM BİLGİLERİ	
	<p>Konutun tercih nedeni: Bulunduğu kat, semti</p> <p>Konut memnuniyeti: Memnun</p> <p>Komşuluk: Sadece selamlaşma</p> <p>Devam ettirilen gelenekler, davranışlar: Bayramlar, dini faaliyetler, Türk örf adetine göre yaşam</p> <p>Kültürel Göstergeler: Halılar, perdeler, takvimler, örtüler, süs objeleri</p> <p>Mekânsal Davranışlar: Kişisel alan yok</p> <p>Konutun Adaptasyonu: Mutfak yenileme, mobilya değişimi, tamir</p> <p>Mekânsal Gereksinimler: Yok</p>	
		

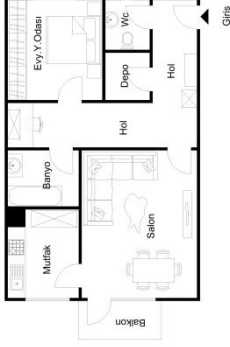

Tablo 2.30. 26 nolu görüşme konut tanıtım künyesi

GÖRÜŞME TANITIM TABLOSU	
GÖRÜŞME NO: 26	KONUT BİLGİLERİ
 	<p>Tipi: Bahçeli çatı dubleksli</p> <p>Metrekaresi: 130 m²</p> <p>Oda sayısı: 5 oda, 1 Mutfak, 2 Banyo, 1 Balkon</p> <p>Yaşayan Kişi Sayısı: 5</p> <p>Kişi Başına Düşen Alan: 26 m²</p> <p>Mülkiyeti: Ev sahibi</p> <p>Oturulan Süre: 11 yıl</p> <p>Konum: Dış mahalle</p>
	KİŞİSEL BİLGİLER
	<p>Cinsiyeti : Kadın</p> <p>Yaşı: 40</p> <p>Vatandaşlığı: TC</p> <p>Doğum yeri: Sivas/ Türkiye</p> <p>Mesleği: Ev Hanımı</p> <p>Eğitim Durumu: Sanat Okulu</p> <p>Çocuk Sayısı: 3</p> <p>Eşi (E)</p> <p>Yaşı: 45</p> <p>Vatandaşlığı: TC</p> <p>Doğum yeri: Amasya/ Türkiye</p> <p>Mesleği: Teknisyen</p> <p>Eğitim Durumu: Teknik Lise</p>
  	GÖÇ VE KÜLTÜREL ETKİLEŞİM BİLGİLERİ
	<p>Almanya'ya geliş nedeni: Aile ile</p> <p>Almanya'da yaşanılan süre: 25</p> <p>Almanya'daki yaşama uyum: Yok</p> <p>Yabancılar İletişim: Yok</p> <p>Türkiye'ye dönme planı: İleride belki</p>
	KONUT VE KÜLTÜR ETKİLEŞİM BİLGİLERİ
	<p>Konutun tercih nedeni: Mecburiyet</p> <p>Konut memnuniyeti: Memnun</p> <p>Komşuluk: Sadece Türklerle</p> <p>Devam ettirilen gelenekler, davranışlar: Aileye ve akrabalara yakın yaşamak, ev ziyaretleri, dini faaliyetler</p> <p>Kültürel Göstergeler: Perdeler, halılar, dini panolar, saat, danteller, örtüler, yapma çiçekler,</p> <p>Mekânsal Davranışlar: Kişisel alan yok, mahremiyetle ilgili rahatsızlık yok.</p> <p>Konutun Adaptasyonu: Mutfak girişinin değiştirilmesi, yemek odası ile birleştirilmesi, tuvalet taharet musluğu eklenmesi, iki katın birleştirilmesi</p> <p>Mekânsal Gereksinimler: Yok</p>

Tablo 2.31. 27 nolu görüşme konut tanıtım künyesi

GÖRÜŞME TANITIM TABLOSU	
GÖRÜŞME NO: 27	KONUT BİLGİLERİ
	Tipi: Bahçeli apartman dairesi Metrekaresi: 100 m ² Oda sayısı: 4 oda, 1 Mutfak, 1 Banyo, 1 Depo
	Yaşayan Kişi Sayısı: 4 Kişi Başına Düşen Alan: 25 m ² Mülkiyeti: Kiracı Oturulan Süre: 3 yıl Konum: Dış mahalle
	KİŞİSEL BİLGİLER
	Cinsiyeti : Kadın Yaşı: 37 Vatandaşlığı: TC Doğum yeri: İstanbul/ Türkiye Mesleği: Anaokulu öğretmeni Eğitim Durumu: Lise Çocuk Sayısı: 2
	Eşi (E) Yaşı: 38 Vatandaşlığı: D Doğum yeri: Mannheim/ Almanya Mesleği: Tekniker Eğitim Durumu: Teknik Lise
	GÖÇ VE KÜLTÜREL ETKİLEŞİM BİLGİLERİ
	Almanya'ya geliş nedeni: Evlilik Almanya'da yaşanılan süre: 19 Almanya'daki yaşama uyum: Uyum sağlamış Yabancılarla İletişim: İyi Türkiye'ye dönme planı: Yok
	KONUT VE KÜLTÜR ETKİLEŞİM BİLGİLERİ
	Konutun tercih nedeni: Semti, oda sayısı Konut memnuniyeti: Memnun Komşuluk: Sadece Türkler ile ev ziyareti, Almanlarla selamlaşma Devam ettirilen gelenekler, davranışlar: Dini öğretiler, dil, Türk yemek kültürü, misafirperverlik, yardımlaşma, bahçede halı yıkama, kalabalık toplantılar, komşuluk Kültürel Göstergeler: Dini tablolar, porselenler, halı, duvar kağıdı, süs eşyaları, resimler Mekânsal Davranışlar: Kişiselleştirilmiş alan yok. Konutun Adaptasyonu: Duvar kağıdı yapımı, misafir yatağı Mekânsal Gereksinimler: Girişte daha geniş bir alan

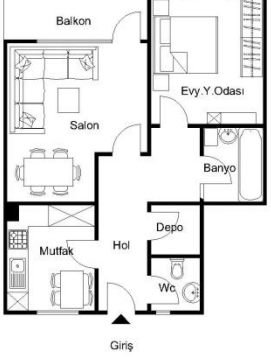

Tablo 2.32. 28 nolu görüşme konut tanıtım künyesi

GÖRÜŞME TANITIM TABLOSU	
GÖRÜŞME NO: 28	KONUT BİLGİLERİ
	<p>Tipi: Toplu konut apartman dairesi</p> <p>Metrekaresi: 60 m²</p> <p>Oda sayısı: 2 oda, 1 Mutfak, 1 Banyo, 1 Tuvalet, 1 Kiler, 1 Balkon</p> <p>Yaşayan Kişi Sayısı: 2</p> <p>Kişi Başına Düşen Alan: 30 m²</p> <p>Mülkiyeti: Kiracı</p> <p>Oturulan Süre: 1,5 yıl</p> <p>Konum: Şehir merkezi</p>
	KİŞİSEL BİLGİLER
	<p>Cinsiyeti : Kadın</p> <p>Yaşı: 26</p> <p>Vatandaşlığı: D</p> <p>Doğum yeri: Mannheim / Almanya</p> <p>Mesleği: Öğretmen</p> <p>Eğitim Durumu: Üniversite</p> <p>Çocuk Sayısı: Yok</p> <p>Eşi (E)</p> <p>Yaşı: 29</p> <p>Vatandaşlığı: D</p> <p>Doğum yeri: Yunanistan</p> <p>Mesleği: Mühendis</p> <p>Eğitim Durumu: Üniversite</p>
	GÖÇ VE KÜLTÜREL ETKİLEŞİM BİLGİLERİ
	<p>Almanya'ya geliş nedeni: Almanya'da doğum</p> <p>Almanya'da yaşanılan süre: 26</p> <p>Almanya'daki yaşama uyum: Uyum sağlamış</p> <p>Yabancılarla İletişim: İyi</p> <p>Türkiye'ye dönme planı: Yok</p>
	KONUT VE KÜLTÜR ETKİLEŞİM BİLGİLERİ
	<p>Konutun tercih nedeni: Mecburiyet</p> <p>Konut memnuniyeti: Kısmen</p> <p>Komşuluk: Sadece selamlaşma</p> <p>Devam ettirilen gelenekler, davranışlar: Kalabalık misafir ağırlamak, Türk yemek kültürü, balkon kullanımı</p> <p>Kültürel Göstergeler: Kuran yazısı, koltuk altı depolama ve değişen sırtlıklar (yaşlı misafirlere yönelik) , nargile</p> <p>Mekânsal Davranışlar: Kişiselleştirilmiş çalışma alanı,</p> <p>Konutun Adaptasyonu: Misafire yönelik yemek masası ve koltuk seçimi, balkonda oturma alanı, kilere raf ekleme</p> <p>Mekânsal Gereksinimler: İlave bir oda</p>
	

Tablo 2.33. 29 nolu görüşme konut tanıtım künyesi

GÖRÜŞME TANITIM TABLOSU	
GÖRÜŞME NO: 29	KONUT BİLGİLERİ
   	<p>Tipi: Apartman dairesi</p> <p>Yaşayan Kişi Sayısı: 2</p> <p>Metrekaresi: 85 m²</p> <p>Kişi Başına Düşen Alan: 42 m²</p> <p>Oda sayısı: 3 oda, 1 Mutfak, 1 Banyo, 1 Tuvalet, 1 Kiler,</p> <p>Mülkiyeti: Kiracı</p> <p>Oturulan Süre: 4 yıl</p> <p>Konum: Şehir merkezi</p>
	KİŞİSEL BİLGİLER
	<p>Cinsiyeti : Kadın</p> <p>Yaşı: 42</p> <p>Vatandaşlığı: D</p> <p>Doğum yeri: Rize/ Türkiye</p> <p>Mesleği: Muhasebeci</p> <p>Eğitim Durumu: Üniversite</p> <p>Çocuk Sayısı: 1</p>
GÖÇ VE KÜLTÜREL ETKİLEŞİM BİLGİLERİ	
<p>Almanya'ya geliş nedeni: Aile ile</p> <p>Almanya'da yaşanan süre: 37</p> <p>Almanya'daki yaşama uyum: Uyum sağlamış</p> <p>Yabancılarla İletişim: İyi</p> <p>Türkiye'ye dönme planı: Yok, sadece istek</p>	
KONUT VE KÜLTÜR ETKİLEŞİM BİLGİLERİ	
<p>Konutun tercih nedeni: Konumu</p> <p>Konut memnuniyeti: Memnun</p> <p>Komşuluk: Sadece selamlaşma</p> <p>Devam ettirilen gelenekler, davranışlar: Aile ziyaretleri, misafirperverlik, yardımlaşma</p> <p>Kültürel Göstergeler: İstanbul resimleri, Türkçe kitaplar, bakır kaplar, tablolar</p> <p>Mekânsal Davranışlar: Kişiselleştirilmiş bir çalışma alanı</p> <p>Konutun Adaptasyonu: Boya ve zemin yenileme, geniş yemek masası ve oturma alanı</p> <p>Mekânsal Gereksinimler: Balkon, bakış hizasında pencereler.</p>	

Tablo 2.34. 30 nolu görüşme konut tanıtım künyesi

GÖRÜŞME TANITIM TABLOSU	
GÖRÜŞME NO: 30	KONUT BİLGİLERİ
	<p>Tipi: Toplu konut apartman dairesi</p> <p>Metrekaresi: 59 m²</p> <p>Oda sayısı: 2 oda, 1 Mutfak, 1 Banyo, 1 Tuvalet, 1 Kiler, 1 Balkon</p>
	<p>Yaşayan Kişi Sayısı: 2</p> <p>Kişi Başına Düşen Alan: 29 m²</p> <p>Mülkiyeti: Kiracı</p> <p>Oturulan Süre: 1,5 yıl</p> <p>Konum: Şehir merkezi</p>
	<p>KİŞİSEL BİLGİLER</p> <p>Cinsiyeti : Kadın</p> <p>Yaşı: 21</p> <p>Vatandaşlığı: D</p> <p>Doğum yeri: Mannheim / Almanya</p> <p>Mesleği: Anaokulu Eğitmeni</p> <p>Eğitim Durumu: Yüksek Okul</p> <p>Çocuk Sayısı: Yok</p>
	<p>Eşi (E)</p> <p>Yaşı: 24</p> <p>Vatandaşlığı: D</p> <p>Doğum yeri: Mannheim / Almanya</p> <p>Mesleği: Kimya teknikeri</p> <p>Eğitim Durumu: Meslek Lisesi</p>
	<p>GÖÇ VE KÜLTÜREL ETKİLEŞİM BİLGİLERİ</p> <p>Almanya'ya geliş nedeni: Almanya'da doğum</p> <p>Almanya'da yaşanan süre: 21</p> <p>Almanya'daki yaşama uyum: Dil ve sisteme uyum</p> <p>Yabancılarla İletişim: İş dışında yok</p> <p>Türkiye'ye dönme planı: Yok</p>
	<p>KONUT VE KÜLTÜR ETKİLEŞİM BİLGİLERİ</p> <p>Konutun tercih nedeni: Bakımlı ve aydınlık oluşu, işe ve aileye yakınlığı</p> <p>Konut memnuniyeti: Fiziksel, işlevsel memnuniyet</p> <p>Komşuluk: Yok</p> <p>Devam ettirilen gelenekler, davranışlar: Toplu iftar yemekleri, aile ziyaretleri, misafirperverlik</p> <p>Kültürel Göstergeler: Dini objeler, dini kitaplar, ezan okuyan saat, dantel ve örtüler, halılar, Türk Televizyon kanalları, Türk yemekleri</p> <p>Mekânsal Davranışlar: Kişiselleştirilmiş bir alan yok. Mahremiyetle ilgili çekinceler var</p> <p>Konutun Adaptasyonu: Tuvalete taharet musluğu ekleme. Misafirler için ikinci bir yemek masası alma ve daha geniş bir koltuk seçimi</p> <p>Mekânsal Gereksinimler: Daha geniş bir salon. Türkiye'den perde ve tül</p>
	
	

3. BULGULAR VE İRDELEMELER

Bu bölümde alan çalışması kapsamında elde edilen görüşme yapılan kişilere ve konutlara ait bilgiler, görüşme verileri, gözlemler, konut fotoğraf ve planları; “Davranışsal İzler” ve “ Fiziksel İzler” temaları çerçevesinde irdelenmiştir.

3.1. Görüşme Yapılan Kişilere ve Konutlarına Ait Bilgileri

Kapalı uçlu sorular ile görüşme yapılan kişilere ait demografik bilgiler ve konut bilgileri öğrenilmek istenmiştir. Görüşme yapılan konut kullanıcılarının demografik bilgileri ve konut bilgileri incelendiğinde aşağıdaki bulgular elde edilmiştir;

Görüşme yapılan kişilerin Almanya’ya geldikleri döneme ve geldikleri yaş göre göç süreçlerin de çeşitlilik gösterdiği belirlenmiştir. Bu çeşitlilikte ilk gurubu 1960’lı ve 1970’li yıllarda 18 ve üzeri yaşlarda Almanya’ya gelen ilk jenerasyon veya eşleri oluşturmaktadır. Almanya’da hiçbir eğitim almayan bu grubun eğitim düzeyi okur- yazar ya da ilkökul seviyesindedir. 30 yılı aşkın bir süredir Almanya’da yaşayan bu grubun tamamı T.C. vatandaşıdır ve neredeyse tamamı mülkiyet yatırımlarını Türkiye’de yapmıştır. Büyük çoğunluğu ucuz olması nedeniyle ilk geldikleri, Almanların pek fazla tercih etmediği, şehir merkezinde ya da şehre yakın iç mahallelerde küçük apartman dairelerinde kiracı olarak ikamet etmektedirler. Eski kiracılara tanınan haklar nedeniyle uzun süredir aynı konutta yaşamaktadırlar. Çocukların evlenmeleri veya evden ayrılmaları nedeniyle konutta genellikle iki kişi yaşamaktadırlar (Bkz. Ek 4 ve Ek 5).

İkinci grubu ise 8- 18 yaşlarında 1970- 1980 li yıllarda Almanya’ya gelen göçmen çocukları oluşturmaktadır. Göçün ilk yıllarında anayurda dönme niyetiyle Türkiye’de bırakılan ve eğitimlerini Türkiye’de alan çocuklar, ilk jenerasyonun artık Almanya’ya yerleşme kararı alması ile vize muafiyetinden yararlanmak için Almanya’ya getirilmiştir. Ara jenerasyon olarak adlandırılan grubun çoğunluğu Almanya’da eğitim almamış bazıları ise 2 ya da 3 sene Almanya’da eğitim alarak ortaokul mezuniyeti almış kişilerden oluşmaktadır. Bu nedenle çoğunluğunun Almancası yetersizdir. Yüksek çoğunluğu T. C. vatandaşı olan bu grup genellikle yakın akrabaların birlikte yaşadığı bahçeli apartman dairelerinde yaşamaktadır. Kimi durumlarda aile büyükleri de konutta yaşamaktadır.

Ancak genellikle konutlarda 4 ve üzeri kişilik çekirdek aile olarak yaşamaktadırlar (Bkz. Ek 4 ve Ek 5).

Görüşme yapılan kişilerin üçüncü grubunu 1960'lı 1970'li yıllarda 0-7 yaş aralığında iken aileleri ile Almanya'ya gelen ikinci jenerasyon veya eşleri oluşturmaktadır. Bu grubun eğitim düzeyi genellikle ortaokul ve lise seviyesindedir ve eğitimlerini Almanya'da almışlardır. Çocukluklarından itibaren Almanya'da yaşayan bu grubun çoğunluğu A.F.C. vatandaşıdır. Mülkiyet edinimleri ise Türkiye ve Almanya olarak çeşitlilik göstermekle birlikte öncelikleri Almanya'dır. Ekonomik durumu iyi olanlar daha çok Almanların yaşadığı dış mahallelerde ev satın alırken, ekonomik durumu iyi olmayanlar düşük kira bedeli nedeniyle, ileride daha iyi bir muhitte ev alabilmek için, ailelerinin yaşadıkları mahallelerde ya da çevresinde kirada oturmaktadır. Genellikle 3 odalı ve üzeri konutlarda çekirdek aile ile yaşamaktadırlar (Bkz. Ek 4 ve Ek 5).

Dördüncü ve son grubu ise anne babaları küçük yaşlarda aileleri ile birlikte Almanya'ya gelmiş olan, Almanya'da doğmuş ve eğitim almış üçüncü jenerasyon veya eşleri oluşturmaktadır. Genellikle Alman vatandaşı olan bu grubun eğitim seviyesi lise, yüksekokul ve üniversite seviyesindedir. Genellikle yeni evli çiftlerden oluşan bu grup çocuklarının olmamasından dolayı 2 odalı evlerde oturmaktadır. Tamamı şehir merkezi ve iç mahallelerde kiracı olarak ikamet etmektedir ileride mülk edinimlerini Almanya'da ve daha çok Almanların oturduğu mahallelerde yapacaklarını belirtmişlerdir (Bkz. Ek 4 ve Ek 5).

3.2. Görüşme Verilerinin Temalar Kapsamında İrdelenmesi

Bu bölümde alan çalışmasında elde edilen veriler “Davranışsal İzler” ve “Fiziksel İzler” temaları kapsamında düzenlenerek incelenmiş ve analiz edilmiştir

3.2.1. Davranışsal İzler

Davranışsal İzler teması kapsamında; görüşme verilerinin, gözlemlerin ve fotoğrafların yardımıyla, göç sonrasında Almanya'daki yaşama uyum, komşuluk ve yabancılar ile iletişim, Türkiye'de yaşama planı, konutun anlamı ve aidiyeti, mekânsal davranışlar ve kültürel göstergeler kategorilerinde analizler yapılmıştır.

Davranışsal İzler temasına ait sayısallaştırmalar ve genel frekans dağılımları Ek 6, Ek 7, Ek 8 ve Ek 9 da verilmiştir.

Göç ve kültürel etkileşime dair bulgular her görüşme yapılan kişi için farklılıklar gösterse de, ilk jenerasyonun ve ara jenerasyonun Türk kültürüne göre Türkçe bir yaşam sürdürdüğü, sadece Türkler ile iletişimde olduğu için uyum sağladıklarını düşündükleri görülmüştür. İlk göç ettikleri yıllarda daha fazla uyum sorunları yaşadıklarını ancak artan Türk nüfusunun her alanda iş sahibi olması ve tüm ihtiyaçlarını Türk çalışanları ile karşılayabilmeleri nedeniyle artık uyum sorunu yaşamadıklarını belirtmektedirler. Dil bilmedikleri için yabancılar ile iletişimleri ise genelde merhabalaşmadan ileriye gitmemekte ve bu nedenle diğer kültürler ile etkileşime geçememektedirler. Görüşme yapılan kişilerin tamamı Türklerle olan arkadaşlık ve komşuluk ilişkilerinin Türkiye’dekinden çok daha iyi olduğunu belirtmiştir. Türkler arasındaki yoğun iletişimin nedeni yabancı kültürü tanımama ve kendi kültüründen ayrılmama isteği olarak görülmektedir. Geride bıraktıkları memleketlerini, ilişkilerini ve geleneklerde yaşattırmaya çalışmışlardır. Türkiye’ye karşı bir vatan özlemi hissetmelerine rağmen, artık Almanya’da kalıcı olduklarını ve ancak yarı zamanlı Türkiye’de yaşayabileceklerini düşünmektedirler.

İlk jenerasyon ve ara jenerasyon Almanya’daki yaşama sağladıkları uyumu aşağıdaki gibi dile getirmişlerdir.

G 2 :“Til olarak yane olmadı, yapamadık ama ortam olarak ayak uydurduğumu sanıyorum yani, her şey burda... çünkü biz köy hayatından çıktık, şehir hayatını da buraya gördük, normal bi hayati da, gençliğimizi yaşlılığımızı da buraya geçirdüğümüz için normal bi hayat olduğunu sanıyorum. Normal bu artık.” (İlk jenerasyon, 65 yaşında), (Bkz. Tablo 2.6.)

G 13 : “Neckarstadt’a geldim. Bi odanın içine geldim, bi çocuğumla geldim. Etrafta Türk yok bi Türk bakkalı vardı o zaman şimdi buralar her şey var. Hele şu aşağıdaki caddeye “Küçük İstanbul” diyolar. Şimdi doktorumuz Türk, mağazalarımız Türk, avukatlarımız Türk, her şeyimiz Türk. Şimdi burda yaşamak bedava, şimdi herkes Türk oldu. Bak benim gene Almanca yok ama dil sorunu yok. Eskiden okullarda Türk de yoktu. Şimdi her şeyi,

dinimizi de Türkçe'yi de öğretiyorlar Alman okullarında. (İlk Jenerasyon, 54 yaşında), (Bkz. Tablo 2.17.)

G 06 : “Valla ben Almanya'dan hiçbi şey anlamadım, Türkiye daha güzel aslında. Çok Türk var o yüzden uyum sağladık pek fazla aramıyorum. Çevrem hep Türk. Türkiye'de oturuyo gibi oluyorum. Bi çalışmaya gidiyorum bi buçuk saat orda biraz Alman görüyorum.” (Ara jenerasyon,52 yaşında), (Bkz. Tablo 2.10.)

G 20: “Yani nasıl anlatayım ki biz gene burda Türk kültürümüze göre yaşıyoruz ama Alman kanunlarına göre nasıl işte hani çocukların eğitimi üzerine onlara uyuyosun direk mecburen. Şu ana kadar bi sıkıntıyla karşılaşmadım.” (Ara jenerasyon, 41 yaşında), (Bkz. Tablo 2.24.)

Erken çocukluk dönemini Almanya'da geçirmiş ikinci jenerasyon ve ikinci jenerasyonun çocukları olan üçüncü jenerasyon uyum konusunda pek fazla sıkıntı yaşamamıştır. Alman eğitim istemi ile yetiştikleri için dil problemleri yoktur bu da sosyal hayatın her alanında olmalarını kolaylaştırmıştır. Yaşama bir uyum vardır ancak gözlemler ve görüşmelerden elde edilen bilgilere göre bir asimilasyon söz konusu değildir. Diğer kültürler ile iletişim vardır ancak din ve geleneksel değerlerde ilk jenerasyon ve ara jenerasyon kadar olmasa bile Türk kültürünün etkisi vardır.

İkinci jenerasyon ve üçüncü jenerasyon ise Almanya'daki yaşama sağladıkları uyumu şu şekilde dile getirmişlerdir.

G 12 : “5 yıl boyunca adapte olmaya çalıştım nerde olduğumu bilmedim. Türkiye'ye izine gidiyosun, geliyosun 11 ay burda Türkiye'yi yaşıyosun. Ben böyle 5 yıl adapte olamadım. Ben burdaydım ama aklım hep Türkiye'deydi. O beş yıldan sonra ondan sonra toparladım kendimi. Ben buradayım, burda yaşıcam. Ne zaman Türkiye'ye dönersem Türkiye'yi Türkiye'de yaşıyım. O yıldan sonra burda yaşadığının farkına vardım. 30 sene geçip “te burda yaşadığını fark etmiyor bazı insanlarımız.” (İkinci jenerasyon ile evli, 47 yaşında), (Bkz. Tablo 2.16.)

G 01 : “ Uyum sağladık evet...yani asimilasyon yok, entegresyon evet, hani mesela dil konusunda işte kanunlara uyma, sosyal faaliyetlere katılma gibi bunlara uyum sağladık. Asimilasyon yok. Çoğu kültürel fark da biz kendi kültürümüzde kalmayı şey yaptık. Din konusunda kültür konusunda bi asimilasyon yok.” (İkinci jenerasyon, 37 yaşında), (Bkz. Tablo 2.5.).

G 27 : Uyum sağlıyorsun ama asla ve asla immm çok önemli bu kadar senedir yaşamak burda çocuk dünyaya getirmek. Sadece kültür değil bizim bir de din faktörü var o çok önemli Hristiyan bir ülkede Müslüman yaşamak Alman bir ülkede Türk gibi yaşamak. Bunu biz kendi ailelerimizin içinde başarıyoruz tabi onlarla direk kontağa girdiğimiz için kültürümüzden ödün vermiyoruz ama bir dilimiz değişiyor . Şey dedi geçen oğlum 15 yaşında. “Biz dedi Almanlar göre şanslıyız, biz iki kültür arasında büyüyoruz yetişiyoruz. Onlar tek kültürle yetişiyorlar biz çift kültürle yetişiyoruz. Alman gibi konuşup Türk gibi yaşıyoruz, Almanca konuşuyoruz Türkçe yaşıyoruz” ...(ikinci jenerasyon ile evli, 37 yaşında), (Bkz. Tablo 2.31).

G 29 : “Eve girince müzik dinlerken, esprilerimizde en çok onlarda, evin içinde sohbetlerimizde Türk’üz...ımmm Kalbimizde, hislerimizde Türk’üz ama kafa olarak Alman’ız tamamen Alman olmasakta Alman’ız. Kafa olarak Alman’ız.”(ikinci jenerasyon, 42 yaşında), (Bkz. Tablo 2. 33.).

G 18 : “Uyum sağlandı çünkü biz doğduğumuzdan beri buradayız ve Almancayı 6 yaşımızdan beri konuşuyoruz ve Almanların istediği gibi yaşama tarzımızda var yani. Sosyalleşme ve yahut Almanlarla işbirliği kontak yapmak şeyimiz var yani. Benim görüşüm uyum sağlanmış görünüyor.” (üçüncü jenerasyon, 29 yaşında), (Bkz. Tablo 2.22.).

G 08: “Çevre, eğitim olarak kesinlikle. Din olarak tabi ki farklılığımız var ama onda da hür yaşama hakkımız olduğu için bi sorun yaşamıyorum yani. %100 uyum sağladığımı düşünüyorum.” (üçüncü jenerasyon, 31 yaşında), (Bkz. Tablo 2. 12.)

Almanya’da Türk göçmenlerin karşılaştıkları en büyük farklılıklardan biri de din ögesidir. Farklı dinlere mensup insanlarla yaşanan ortamlarda dinler arası diyalog kültürlerin birbirlerini tanınması ve birlikte yaşam için sağlanması gereken önemli ortamlardandır. Bu sebeple Almanya’da cami/kilise/sinagog derneklerinin birlikte etkinlikler yaptıkları bu sayede insanları farklı dinlerden insanlar ile diyaloga girmelerini sağladıkları görülmüştür, (Bkz. Şekil 3.1).

Şekil 3.1. Jungbusch mahallesinde aynı sokağın iki yanında bulunan kilise ve cami

Görüşme gerçekleştirilen kişilerin yabancılar ile ilişkilerinin sınırlı olduğu görülmüştür. Kişilerin büyük çoğunluğu yabancı komşuları ile sadece selamlaşmakta, ya da genellikle yabancı arkadaşları ile ev ziyaretleri yapmamaktadır. Buna karşın Türkler ile olan ilişkiler ya da samimi olduğu ve görüşme sıklıklarının daha fazla olduğu saptanmıştır.

İlk jenerasyon ve ara jenerasyon, Almanlarla olan mesafeli ilişkilerini Türk komşu ve arkadaşları ile kurdukları samimiyeti aşağıdaki şekilde ifade etmişlerdir;

G 10 : “Bi de dil bilmiyosun haliyle dil bilmeyince her yere sokulamıyosun. Biraz dillerini öğrendikten sonra daha iyi diyaloglarımız oldu, gidip gelmelerimiz oldu en azından sokaklarda merhabalaştık ...” (İlk jenerasyon, 66 yaşında), (Bkz. Tablo 2.14.)

G 02: “Purda Almanlar ile o şeye girmedik hani bi komşuluğumuz olmadı olsa bile... ama kendi komşularımızden diyelim Sivas, Akçaabat, Yozgat işte her şehirden insanla karşılaştık ve çok sıcak karşılaştık ya vatan

hasretliğinden dolayı oldu....gene vatan hasretliğinden olmuştur yane böyle kardeş gibiydik hep birbirmizla. Mesela ben ilk Almanya'ya bi eve geldim orda hiç Türk yoktu. 7 sene kaldım ee orda çok vatan hasretliği çektik, çok yalnızlık çektik. Sanki dünyada kimsesiziz yani... daha sonra geldiğim binada 13 aile Türk ailesi vardı ve onlar ile 23 sene öyle bir kardeşlik surduk ki puni kendi ailem öz ailem ile 60 seneda bi araya dursam yapamazdım yani. Onlar da aynısını söylüyor çok güzel bi komşuluk yaptık yani.” (İlk jenerasyon, 65 yaşında), (Bkz. Tablo 2.6.)

G 10 : “Komşuluk yok. Nasıl komşuluk imm hasta olsan da arasan koşarlar yardım ederler çok yardım ederler ama böyle evlere girip fazla ısınamadık birbirine. Türklerle ama çok güzel, fevkalade. (İlk jenerasyon, 66 yaşında), (Bkz. Tablo 2.14.)

G 20 : Alman komşularımızla dışarda görünce merabalaşıyosun ama geliş gidış yok. Bizim Türkler gibi olmuyo.” (Ara jenerasyon, 41 yaşında), (Bkz. Tablo 2.24.)

Komşuluk ve arkadaşlık ilişkilerinde ise; ikinci ve üçüncü jenerasyonun eğitim düzeyinin yüksek olması ve çalışmaları nedeniyle komşuluk ilişkilerinin fazla olmadığı ancak yine de Türkler ile olan iletişimlerinin ve ilişkilerinin daha fazla olduğu gözlemlenmiştir. Ev ziyareti geleneğinin Alman kültüründe pek fazla olmaması misafirliklerin daha az olmasına neden olarak gösterilebilir.

G 12 : “Valla 18 senedir şu karşı komşularım Alman çok iyiyiz. Ne olursa olsun kapılarını rahatlıkla çalabilirsin ama bizim Türkler gibi değiller. Sen onları sayıyorsun onlar da seni sayıyor. 18 senedir kapı bir komşumuz evlerine iki kez girmişliğim var. Ama biz tatile giderken anahtarı bırakıyoruz, çiçeklerime falan bakıyorlar da güven var ama içli dışlı bi samimiyet yok. Ama problemsiz oturuyoruz beraber (İkinci jenerasyon ile evli, 47 yaşında), (Bkz. Tablo 2.16.)

G 04 : “Türklerle sık ama Almanlarla yok denecek kadar az belki de hiç. Ev görüşmeleri parantez içine alalım o da sayılırsa, şimdi Türkle evlenen Almanlarımız var onlarla komşuluk yapıyoruz eğer o da içine giriyorsa var, ama ne bileyim karşıdaki Alman komşuyla beraber sokakta gördüğüm zaman konuşuyoruz, merhabalaşıyoruz ama öyle evlere gidip gelme bizim Türkler gibi yok. Ama iş arkadaşlarımız var yıllarca beraber çalıştığımız dışarıda görüşüp kahve içtiğimiz, yemek yediğimiz, birbirimizi iş yerlerinde ziyaret etmemiz ama evlerimiz yok evlerimiz birbirine küs.” (İkinci jenerasyon, 43 yaşında), (Bkz. Tablo 2.8.).

G 27 : “Kapımızı çaldılar un verdik, limon verdik, şeker verdik biz almamak şartıyla onlardan da aldık vermedik öyle öyle öğrettik onlara dedik ödünç değildir bu geri getirmeyin dedik. Onların da hoşuna gitti. Ben verdim almadım onlardan da aldım vermedim biz de böyle dedim.” (ikinci jenerasyon ile evli, 37 yaşında), (Bkz. Tablo 2.31.).

G 08 : “Yan komşum İtalyan, diğer komşum da Hindistanlı. Gidip gelme yok. Yan komşuyla bi kaç kez oldu gidip gelme bi kahve içmeye. Tabi Türk komşular gibi olmuyor gidip gelme ama öyle yaz günlerinde daha çok bi kahve içmeye ya terasta buluşuyoruz ya da evde yani öyle oluyor. Veya arkadaş Alman arkadaşlar var çocukların okulundan tanıştık velileri aynı sınıfa gittiği çocuklarla, onlarla parklarda da buluşuyoruz. Evine gittiğim bi arkadaş da var. Türklerle daha sık görüşüyoruz yani haftada bir kesinlikle bi Türk komşumuzla muhakkak görüşüyoruz.” (üçüncü jenerasyon, 31 yaşında), (Bkz. Tablo 2.12.).

Göçün ilk yıllarında kendileri ya da aileleri Türkiye’ye geri dönme niyeti ile Almanya’ya çalışmak için gelen kişilerin günümüzde Türkiye’ye dönmekle ilgili planları sorulduğunda; görüşme yapılan kişilerin yarıya yakını dönme planları olmadığını, diğer yarısının da ileride Türkiye’ye dönme düşüncelerinin olduğu ancak sadece yarı zamanlı bir dönüş yapabileceklerini dile getirmişlerdir.

Geçici olarak gelen ancak çocuklarının burada doğması ve yerleşmesi ile Almanya'da kalan ilk jenerasyon Türkiye'ye dönme planlarını aşağıdaki şekilde dile getirmiştir;

G 03 : “Tabi dönme niyetiyle geldik buraya, öyle temelli kalmaya gelmedik. 36 senedir buradayım. Ben geldim hemen halıların altına gazete serdim birinci ki yapışmasın ki gidecektük ama kalduk 36 senedir. Bunların Almanların ne şeyine uyucama ben işte mecbur kalıyuruk. Türkiye'ye gidiyruk oraya alışamıyruk mecbur buraya geliyruk. Çocuklar var. Çocuklar burda doğdu daha gitmiyle Türkiye'ye” (İlk jenerasyon, 65 yaşında), (Bkz. Tablo 2.7.)

G 05 : “Temelli zaten dönemeyiz hiç gelmemecesine zaten kesinlikle olmaz yani beyim istese bile ben yapmam. Çoluk çocuk burda ben ne yapıyım orda”(Ara jenerasyon, 47 yaşında), (Bkz. Tablo 2.9.).

Türkiye'de yaşama planı ile ilgili ikinci ve üçüncü jenerasyon ailelerinin yaşadıkları sıkıntıları daha objektif olarak değerlendirdiği ve onların yaşadıkları ikilemleri yaşamadıkları gözlemlenmiştir. Türkiye'de yaşam planı ikinci jenerasyonda bir istek olarak hala mevcutken bazı üçüncü jenerasyon Almanya'nın dışında diğer ülkelerde de yaşayabileceklerini Türkiye'ye dönmeyi düşünmediklerini belirtmişlerdir.

G 01 : “Şimdiki gençler daha bilinçli. Annemlerin döneminde saraylar yapılırdı Türkiye'de, biz burda küçük evlerde ya da ne bileyim eşyalar tavandan yukarı dikilirdi biz gidecez... yani öyle düşünceleri vardı. Şimdi ki gençlik ne yaptı dedi ki biz artık Türkiye'ye yapmıyoruz. Olduğumuz yerde kendimize, başkalarına değil. Artık insanlar buraya yatırım yapıyolar. Eskiden üniversite derdi yoktu. Şimdi çocuğum var üniversiteye gidecek, çocuğum var burda yuva kuracak. Bunlar, bu dertler annemlerin dönemlerinde yoktu. Biz gidecektik çocuklarımız orda evlenecek, orda okuyacaktı. Bunların hepsi kalktı, Türkiye'ye yatırım da kalktı. Sadece orda harcadığımız Türkiye'ye yatırım şimdi. Eskiden apartmanlar dikiyordu Türkiye'de.” (ikinci jenerasyon, 37 yaşında), (Bkz. Tablo 2.5.)

G 04 :“Annem 35-40 yaşında nasıl düşünüyodu. Çocuklarım buraya bırakmıycam, küçük evde oturayım, para artırayım, giderim düşüncesi. Bu gün 35 yaşında olan insan ne düşünüyor, muhtemelen 35 yaşında olan insan da burada doğmuştur benim vatanım burası tamam Türkiye’de vatanım izne giderim, eşim dostum orda ama ben burda en kaliteli nasıl yaşarım? Kaliteli yaşamaktan taviz verilmiyor. Orda bana bi şey lazım değil düşünülüyor yani yaşam farklı düşünce tarzı da değişti, yaşam tarzı da değişti. Eskiden veli toplantısı olurdu benim bi toplantıma annemin babamın gittiğini bilmem zaten Almanları da yoktu. Ama şimdi hiçbi şeyini kaçırmıyosun...” (ikinci jenerasyon, 43 yaşında), (Bkz. Tablo 2.8.).

G 15 : “Birinci nesil kazanmış ama yaşamayı bilmemişler. Küçük bi odada yaşamışlar. 5 çocukla iki odada yaşamışlar bi de her zaman misafir gelirdi bi de. Onlar para kazanıyım. Türkiye’ye gideyim düşüncesindeymişler. Benim eşim burda doğmuş büyümüş, Türkiye’de ben ne iş yapabilirim ne yaparım diye düşünüyor. Ordaki çevreyi bilmiyor, ortamı bilmiyor, sonuçta orda yaşamamış zor tabi. Biz burda yaşıyoruz bu anda ona göre buraya ayak uydurman lazım. Türkiye’den ev alıp ne yapıcam içinde oturamadıktan sonra, burdan ev alıcan tabi. Türkiye’ye gitcem diye biriktir biriktir gidebilecek misin belli değil, daha sonra o parayı ne yapayım.” (üçüncü jenerasyon ile evli, 27 yaşında), (Bkz. Tablo 2.19.).

G 28 : “Her an her şey olabilir. İsviçre olabilir, Avustralya olabilir. Bilemeyiz artık yani böyle kesin bir planımız yok.” (üçüncü jenerasyon, 26 yaşında), (Bkz. Tablo 2.32.).

Sonuç olarak; ilk jenerasyon ve ara jenerasyonun geç yaşlarda Almanya’ya gelmesi, Almanya’da eğitim almaması, Alman diline pek fazla hakim olamaması gibi nedenler dolayı Almanya’daki yaşama uyum sağlamakta zorlanmışlar ve yoğun olarak Türkler ile iletişime geçip onlarla ilişki kurmuşlardır. Yabancılar ile ilişkileri ise dil ve din farklılığı dolayısıyla mesafeli olmalarına rağmen yaşlı Almanlara yardımlaştukları ve onlar ile daha iyi ilişkilerinin olduğu gözlemlenmiştir. Türk kültüründeki yaşlılara saygı ve

yardımın bu ilişkilerde etkili olduğu düşünülmektedir. 30 yılı aşkın bir süredir Almanya’da yaşamalarına rağmen yarı zamanlı da olsa Türkiye’de yaşama planları bulunmaktadır.

İkinci ve üçüncü jenerasyon eğitimlerini Almanya’da tamamlamıştır bu sebeple dil ve uyum problemi yaşamamışlardır. Üçüncü jenerasyonun ise tamamen dil, sistem ve sosyal yaşam olarak uyum sağlandığı görülmektedir. Genel olarak dini ve geleneksel değerlerde Türk kültürüne bağlılık devam etmekle birlikte yabancılar ile kültürel etkileşime girmekten çekinilmediği gözlemlenmiştir. Almanya’da yetişip eğitim aldıkları için ikinci ve üçüncü jenerasyonun artık Almanya’da yerleştiği geri dönüş planlarının olmadığı gözlemlenmiştir.

Göç ve kültürel etkileşiminin kişilerin konut anlamını ve konut aidiyetini de etkilediği düşünülmektedir. Bu sebeple görüşme yapılan kişilere konutun anlamı ve konut aidiyeti ile ilgili sorular yöneltilmiştir.

Görüşme yapılan kişilerin büyük çoğunluğunda konut aidiyetinin olduğu tespit edilmiştir. Kısmen aidiyet hisseden ya da aidiyet hissetmeyenlerin ise genellikle evin negatif fiziksel özellikleri nedeniyle kendilerini ait hissetmedikleri ya da kısmen ait hissettikleri tespit edilmiştir. Uzun süredir aynı mahallede ya da aynı konutta oturdukları için konut aidiyeti hissettikleri saptanmıştır. Konutun anlamlandırılmasında ise ilk jenerasyon ve ara jenerasyonun konutu genellikle aile, sığınak, memleket, kendilerine ait bir yer olarak anlamlandırdığı görülmüştür.

İlk jenerasyon ve ara jenerasyonun konut aidiyetlerini ve konutlarının anlamını aşağıdaki şekilde ifade etmişlerdir;

G 02 :“Tabi mecbur benimsiyosun yani benimdir çevremdir, uzağa evimi alsaydım belki bu kadar benimseyemezdim. Sadece ev değişikliği oldu mahalle aynı, komşular aynı onun için evimi benimsedim yani.”(İlk jenerasyon, 65 yaşında), (Bkz. Tablo 2.6.)

G 03 : “Ne bilem, ilk buraya geldik, çocuklarım burda doğdu, gençliğim burda geçti. Ben kaç yaşında geldim buraya 30 yaşındaymışım buraya gelende gençliğim bu evde geçti kızım. Buraya alıştım kendi evim kibin.” (İlk jenerasyon, 65), (Bkz. Tablo 2.7.)

G 10 : “Yuva, gidiyosun dolaşıyosun geliyosun kuş nasıl kafesine girer biz de gelip biz de buraya giriyoruz. Sığınıyoruz ne bileyim. Burası biraz da

memleket gibi öyle olmasaydı zaten duramazdık. Kendi memleketim gibi kendi evim gibi hani ben burda evime girdikten sonra ben bi yabancı ülkedeyim, yabancı birisinin evindeyim, kiracıyım diye geçmez aklımdan. 20-25 yaşında ben bu eve geldim yani sanki burda gözümü açtım gibi. İyiyi kötüyü biz hep bu evde yaşadık, mutluluğu burda yaşadık. Onun için mecbur başka çaren yok mecbur seveceksin evini.” (İlk jenerasyon, 66 yaşında), (Bkz. Tablo 2.14.)

İlk yada ikinci konutlarında oturan üçüncü jenerasyonlar konutlarını genellikle kendilerine ait bir yer rahatlık olarak tanımlamaktadır. İkinci jenerasyon ile evli kişilerde ise konut anlamlandırmasında vatan memleket kavramlarının öne çıktığı görülmektedir.

G 12 : “Evimden uzaklaşınca gurbetteymişim gibi bir his. Ben burda hiç gurbette gibi hissetmiyorum, evden uzaklaşınca gurbetteymişim gibi hissediyorum ki yani artık gurbetlik kalmadı. Ne gurbetlik hissedicen atla git, imkanlar artık farklı oldu. İlk gelen jenerasyonun hayalleri vardı ve maalesef hayaldi. Çoğu da ne parayı yiyebildi ne memleketine gidebildi, 2. jenerasyon, 3. jenerasyon benim torunum şu an da 4. jenerasyon. Yani o yüzden ben gurbetlik de hissetmiyorum. Buraya bağlandık artık.” (İkinci jenerasyon ile evli, 47 yaşında), (Bkz. Tablo 2.14.)

G 27 : “Burası bizim Türkiyemiz. Burası bizim yuvamız. Burası huzur. Güzel evim bana hep güzel şeyler ifade ediyor. Burası benim için Türkiye. Seviyorum evimi. Şimdi hasret cebindeki meblağla orantılı, paran varsa hasretin yok.” (İkinci jenerasyon ile evli, 37), (Bkz. Tablo 2.31.).

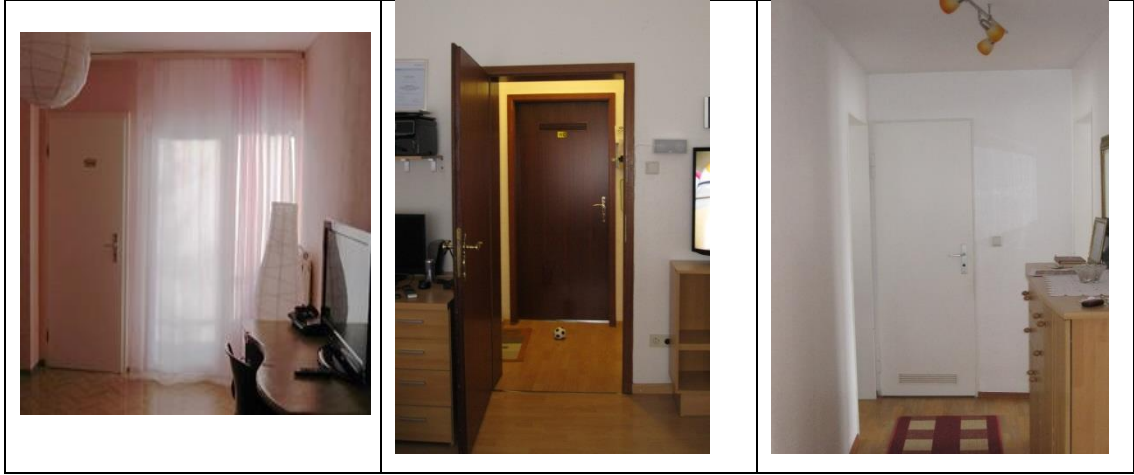
G 15 : “Evimde otururken rahat, huzurlu bir ortamda kendimi hissediyorum. Her bir yerinde bizim emeğimiz var o yüzden kendime ait hissettiğim bi yerdeyim ve mutluyum.” (üçüncü jenerasyon ile evli, 27 yaşında), (Bkz. Tablo 2.19.).

Sonuç olarak; Konut anlamlandırılmasında aile kavramının her jenerasyonda öne çıktığı, Türkiye’de yaşanan yıl sayısı arttıkça konut anlamlandırılmasında memleket vatan kavramlarının da yer aldığı bu nedenle konutun anlamında kültürün etkili olduğu

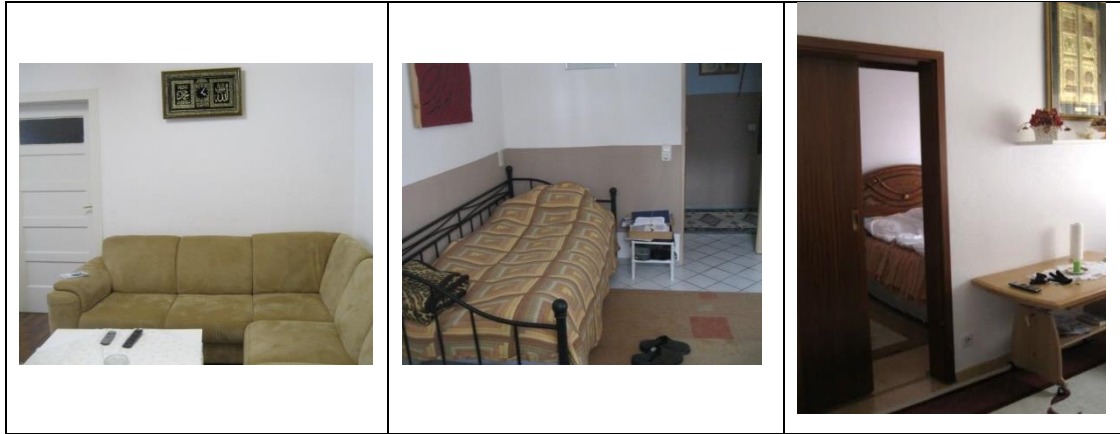
saptanmıştır. Daha iyi konutlarda oturanların konut aidiyetinin fazla olması ise konut aidiyetinin konutun fiziksel özellikleriyle ilgili olduğunu göstermektedir. Kişiler ihtiyaçlarını karşılayan ya da ihtiyaçlarına göre düzenleme yapabildikleri konutları kendilerine ait hissetmektedirler. İlk jenerasyon ve ara jenerasyonun Almanya'da kalıcı olmadıklarını düşünmesi ve konutları da geçici olarak seçmeleri aidiyetin daha az olmasında etkilidir.

Mekânsal davranışlar (mahremiyet, kişisel alan, egemenlik alanı, kişiselleştirme) kültüre dair önemli izler taşımaktadır. Kültüre ait davranışsal izleri belirlemeye yönelik olarak görüşme yapılan kişilere mekânsal davranışlarla ilgili sorular yöneltilmiş ve gözlemler ve saptamalar yapılmıştır.

Konutlarda mahremiyet ile ilgili en önemli rahatsızlık odalar arasında geçişin bulunmasıdır. Odalar arasında geçişlerin bulunması, bir sirkülasyon alanının bulunmaması aile içi mahremiyette kullanıcılar için önem taşımazken tamamı hane halkı dışında kişilerin bu mekânları görmesini istemediklerini ve bu durumdan rahatsız olduklarını dile getirmişlerdir. Görüşme yapılan üç kişinin yeterli oda sayısı olmadığı için oturma odasında ya da geçiş mekânlarında yattıklarını kendilerine ait mahrem bir odaya ihtiyaç duyduklarını dile getirmişlerdir. Eski Alman konutlarda genellikle sirkülasyon odalar arasından sağlanmakta ve banyo- tuvalet apartman boşluğunda bulunmaktadır. Katlarda küçük metrekareli birkaç daire bulunan bu plan tipi yapılan modernleştirme çalışmaları ile birleştirilerek banyo ve tuvalet konut içlerine alınmıştır. Bu çalışmalar sonrasında konutlara eklenen banyo ve tuvaletlerin konumu kimi zaman salon karşısı, mutfak yanı gibi yerlere denk gelmiştir. Bu tür yerleşimler kullanıcılar tarafından mahremiyet dolayısıyla rahatsızlık uyandırmaktadır. Konut girişlerinde salon ve giriş arasında bir bölücünün olmaması da kullanıcıları mahremiyet açısından rahatsız etmektedir. Jenerasyonlar arasında bu tür evlerde oturanların tamamı bu durumdan rahatsız olduklarını dile getirmiştir. Bazı kullanıcılar mahremiyetten kaynaklı rahatsızlık dolayısıyla konutlarında geçişlerin kapatılması, tuvalet konumunun değiştirilmesi ya da ayrı bir tuvaletin eklenmesi gibi tamiratlar yaparak konutlarını kendi ihtiyaçlarına göre düzenledikleri için mahremiyetten kaynaklı bir rahatsızlıklarının olmadığını dile getirmiştir.

Şekil 3.2. Sıklıkla karşılaşılan rahatsızlık tuvalet ve banyonun konumu

Şekil 3.3. Odalar arasında geçişlerin olması ve kişisel alanın bulunmaması

Konut kullanıcıları mahremiyet ile ilgili rahatsızlıklarını aşağıdaki şekilde dile getirmişlerdir;

G 02: Oraya oturulduğu zaman diyelim biz burda oturuyoruz tuvalete gireni görüyorsunuz sen buradasın o seni görüyor o yani başka bi şeyi yok. İsterdim daha bi tenhada olsun mesela ya da girişte kapının o arkasında olsun isterdim ve yahut banyo lavabonun ayrı olmasını isterdim çünkü müslüman'a Osmanlılarımız banyoyla tuvaleti aynı yerde yapmazlar....Onun için ayrı isterdim ama aşağı ki dairede onlar ayrı. Ayrısı de var bi yerde de var yani. (İlk Jenerasyon, 65 yaşında), (Bkz. Tablo 2.6.).

G 16 : “Tuvaletin oturma odasının karşısında olmasını istemezdim, misafir geldiğinde şu kapıyı kapatmak zorunda oluyoruz hani sıkıntı. Hani kapıyı kapatması bile problem...Yatak odasıyla ikisi iç içe olmak zorunda ondan memnun değilim. Misafir falan geldiğinde direk orası yatak odası ondan dolayı bi rahatsızlık... tabi kendi kendimize kaldığımızda çok bi etkisi olmuyo ama misafir geldiğinde yabancıların buraya oturup direk oraya girmek durumunda kaldığında falan o sıkıntıları yaşıyoruz. Şöyle hani eski evlerde demiyim de Türkiye’deki evlerde hep yatak odalarında bi banyo tuvalet olurdu hani buralardaki evlerde onu göremiyoruz. Hatta bazı evlerde dairenin içinde değil başka yerlerde tuvalet banyo. Öyle olması daha uygun olurdu aile içindeki mahremiyetten dolayı. Hatta kayınvalide ile yaşadığım zaman o sıkıntıları çok yaşamıştık.” (Ara jenerasyon ile evli, 32 yaşında) (Şekil 3.4), (Bkz. Tablo 2.20.).

G 01: Mutfaktan salona geçiş olması aslında olumlu ama kapı olsun isterdim. Bizim kültürümüzde kadınların daha rahat oturacağı bi ortam vardır yani gene ayrı ama kapı olsa daha rahat oturulur. (İkinci jenerasyon, 37 yaşında), (Bkz. Tablo 2.5.).

Şekil 3.4. Mahremiyetle ilgili en fazla karşılaşılan rahatsızlık, odalar arasında geçiş bulunması ve banyo/ tuvaletin konumu (16 nolu ve 22 nolu görüşme)

Konut kullanıcıları tüm jenerasyonlarda binaların yakın olması nedeniyle perdelerin sürekli kapalı olması gerektiği, duvarların ince olması nedeniyle sürekli ses geldiği, banyo tuvaletin konumu ve odalar arası geçiş olması nedeniyle rahatsızlık duydukları gibi mahremiyetle ilgili sıkıntılarını, konutlarında iki ayrı tuvaleti bulunması, yatak odası katlarının yabancılar tarafından görülmemesi gibi mahremiyetle ilgili memnuniyetlerini dile getirmiştir. Tüm jenerasyonların mahremiyet ile verdikleri yanıtlar göstermektedir ki mahremiyet kavramı konut yaşamında önemli bir yer tutmaktadır. Eğitim durumu, sosyal statü, yaş gibi değişkenlere rağmen görüşme gerçekleştirilen kişilerin büyük çoğunluğunun konutlarında mahremiyete önem verdiği sonucu ortaya çıkmıştır.

Konutlarda kişisel mekân varlığına bakıldığında ise görüşülen kişilerin büyük bir çoğunluğunun konutlarında kişisel mekân bulunmamaktadır. Konutlarında kişisel mekânları bulunmasa bile görüşme yapılan kişilerin bazıları kişisel mekân olarak balkon, bahçe gibi mekânları belirtmiştir.

Görüşmelerin büyük bir çoğunluğunda kişisel mekân bulunmamaktadır. Üçüncü jenerasyondan iki kişinin konutlarında kişisel mekâna rastlanmıştır, (Bkz. Şekil 3.5.). Bunlardan biri eğlence amaçlı olarak kullanılırken biri çalışma amaçlı kullanılmaktadır. Diğer jenerasyonlardan bazı kişiler balkonlarının kişisel mekânları olduğunu en fazla bu mekânlarda zaman geçirdiklerini ve kişiselleştirdiklerini dile getirmişlerdir.

Şekil 3.5. Üçüncü jenerasyon konutlarında bulunan kişisel mekânlar

Kişisel mekân varlığı ile ilgili görüşme yapılan kişilerin verdikleri cevaplardan bazıları aşağıdaki gibidir;

G 02 : “Yerim yok. Benim köşem evimin köşesi tabi biz yaşlandık artık Müslümanlara ait tabi ibadet edecek olduğun yer.”(ilk jenerasyon, 65 yaşında), (Bkz. Tablo 2. 6.).

G 24 : “Evin her yerine otururum ama yazın olursa balkon. Yazın balkon, kışın oturma odası. Balkonda masam, sandalyem, önlerde çiçek sebze ekerim, biberimi ekerim yeşilliği sevdiğim için, öbür balkonda bahçe yaparım. Hava sıcak olsun güneşli olsun bu saatte burda oturmam balkonda otururum. Her taraf canlı, ışıl ışıl zaman çok güzel geçiyor orda.”(ikinci jenerasyon ile evli, 46 yaşında), (Bkz. Tablo 2.28.), (Bkz. Şekil 3. 6.)

G 15 : “Yukarısı daha öncesinde çocuklar olmadan önce bizim oyun odamız olardı. Hem televizyon seyredip hem sinema keyfi yapabileceğimiz hem oyun oynayabileceğimiz bi odaydı. Daha sonra çocuklar olduktan sonra bu tarafı çocuk odası olarak, yukarıyı da hem yatak odası hem oyun odası olarak kullanıyoruz. Yukarıda oyun konsolumuz var küçük bi alana düzenleme yaptık. Çalışma masamız var bi de yatağımız tabi ki. Onun dışında başka bi şey yapamıyoruz. Çocuk olunca çamaşırlık falan bi şey gibi kullanmaya başladık artık.” (üçüncü jenerasyon ile evli, 27 yaşında), (Bkz. Tablo 2.19.).

Konutlarda kişisel mekânın varlığının az olması bireyselleşmenin olmadığını göstermektedir. Konut kullanıcıları kendi özel ihtiyaçları ve ya hobileri için bir köşe bir bölüm ihtiyacı hissetmemektedir. Jenerasyon ilerledikçe bu ihtiyacın ortaya çıktığı gözlemlenmiştir. Üçüncü jenerasyon konut sahiplerinde kişisel mekânın görülmesi bunun bir göstergesidir. İkinci jenerasyon konutlarında genç odalarında ise yine özel köşeler dikkat çekmektedir. Geleneksel kültüre bağlı tüm mekânların ortak kullanıldığı, bir çok işlevin bir arada gerçekleştirildiği mekânlardan bireylerin kendi ihtiyaçlarına yönelik olarak kişiselleştirdikleri mekânlara bir yönelim söz konusudur. İlk jenerasyon, ara jenerasyon ve bazı ikinci jenerasyon konut kullanıcıların sıklıkla kişisel mekân olarak yarı açık bir mekân olan balkonu göstermeleri kişilerin konutlarını kişileştirmediklerinin, konut

içinde kendilerine ait bir yerleri olmadığının ve dış ortam ile daha fazla ilişki kurmak istediğini gösterdiği düşünülebilir. (Şekil 3.6)

Şekil 3.6. Yarı açık mekânların kişiselleştirilmesi (Görüşme no 6 ve 24)

Görüşme yapılan kişilerin tamamında Türk yemek geleneğinin ve misafirperverlik geleneğinin devam ettirildiği, bir kısmının yün çırpma, halı yıkama, kışlık erzak hazırlama, imece gibi faaliyetleri sürdürdükleri, neredeyse tamamının günlük hayatta Türk dilini kullanmayı sürdürdüğü, aile ve akrabalık ilişkilerinin çok iyi ve sık olduğu belirlenmiştir.

Geleneksel alışkanlık ve davranışlar ilk jenerasyon ve ara jenerasyonların tamamında sürdürülmektedir. Bu davranış ve alışkanlıklar konut iç mekânları ve konut dışı alanları şekillendirmektedirler. İkinci ve üçüncü jenerasyonlarda bu davranışlar daha az görülse bile görüşme yapılan kişilerin büyük bir bölümünün dil, din, akrabalık ilişkileri, gelenek ve görenekler olarak Türk kültürüne bağlı kaldığını göstermektedir.

Görüşme yapılan kişiler devam ettirdikleri kültürel davranışları aşağıdaki şekilde ifade etmişlerdir;

G 13 : “Günlük yaşam aynı, bahçemiz var bahçeye gidiyoruz, camiye gidiyoruz. Bahçemiz bizim dinlenme yerimiz. Bizim Karadeniz insanının bu tür şeysi var, biz mezralara, yaylalara alışkınız, piknik yapmalara alışkınız. Burda eskiden gidiyoduk ormanlara, açık yerlere piknik yapmak için sonra onu yasakladılar. Bizde bu bahçeleri kiraladık böyle 25 metrekare bi odamız var, mutfağımız var. Bahçemiz var bi şeyler dikeriz biber, salata, patlıcan, fasulye gibi. Bi 25-30 metrekarede çimenimiz var. Gril (ızgara) için yerimiz

var bi de balkon gibi bi yerimiz var güzel yani. Dutumuz var, güllerimiz var (fotoğraflarını gösteriyor), çiçeklerimiz, mutfağımız işte bitki dikecek kadar bahçemiz, dıştaki yerimiz, çimenimiz. Torunlarla oynuyoruz, burası çocukların salıncakları var yapmışız...” (ilk jenerasyon, 58 yaşında), (Bkz. Şekil 3.7.), (Bkz. Tablo 2.17).

G 05 : “Allah’a şükür biz kendi kültürümüzü, örfümüzü, adetimizi yaşıyoruz kendimiz yani kimse gelip te niye böyle yaşıyon diyen yok ki. İstedğim gibi yaşıyorum ben günlük hayatımı. Evimiz de buna çok müsait bi de eşim 6 kardeşler sık sık daha görüşmek için diğerlerinin evleri hep küçük en müsait bizim ev, burda buluşuyoruz. Maşallah buraya bi doluyoruz 20 kişi 30 kişi çoluk çocuk, kız, gelin, torun böyle bi aile toplantısı yapıyoruz. Çok rahat çocuklar gidiyo çocuk odasına hanımlar şuraya oturuyoruz, beyler buraya oturuyo o konuda çok rahatız böyle. En müsait yer bura, uzaktan misafir geldiğinde ben daha çok buraya davet ediyorum, burayı kullanalım diye.” (Ara jenerasyon, 47 yaşında), (Bkz. Tablo 2.9.).

G 20 : “Yazın aşağıda ineriz, çayımızı içeriz. Orda bi şeyler yaparız. Sobamız var orda grill (ızgara) yaparız. Bahçemiz var, tavuklarımız var yani güzel oluyor yazdan. Bu taraf aynı köy gibi diyorum, bu taraf şehir. Kuşlarımız var, tavuk var güzel oluyor. Yazın her şeyimiz oluyor. Makarna falan, turşu yapıyoruz, domates konservesi falan yapıyoruz. Fasulye turşusu, reçel yaparız, yufka yaparız. Kiraz ağacımız var aşağıda onun altında oturuyoruz. Çayımızı, kahvemizi içiyoruz yani güzel oluyor ailecek toplanıyoruz komşular geliyor.” (İkinci jenerasyon, 41 yaşında), (Bkz. Şekil 3.7.), (Bkz. Tablo 2.24.).

G 09 : “Biz bence Türk kültürünü yaşıyoruz kendi evimiz hep Türk ailemizle oturuyoruz. Bizim misafirimiz hep olur kalabalık oluruz. Kendi evimiz olması bu yönden rahatlık oluyor. Kimseyi rahatsız etmiyoruz bu yönden. Hepimiz aileyiz burda gelenden gidenden kimse rahatsız olmuyor.

Mesela terasta oturuyoruz müzik bile açıyoruz, Türk radyosu var burda rahatız yani.” (üçüncü jenerasyon, 33 yaşında), (Bkz. Tablo 2.13.)

Şekil 3.7. Bahçeli konutlarda oturmeyen kullanıcıları kiraladıkları bahçeler

Şekil 3.8. Bahçelerde yetiştirilen yöresel sebzeler

Kalabalık aile toplantılarının, geleneksel alışkanlıkların çoğunlukla devam ettirildiği, konutların teraslarında, balkonlarında, bahçelerinde bu yönde düzenlemeler yaptıkları gözlemlenmiştir. Konutlarında yeterli alanı olmayan aileler ise bahçe kiralayarak misafirlerini bu bahçelerde ağırladıkları, yöresel sebzeler yetiştirdikleri tespit edilmiştir (Bkz. Şekil 3.7, Şekil 3.8). Türkiye’de günümüzde genellikle kırsal alanlarda devam ettirilen, şehir yaşamında pek fazla karşılaşılmayan yün çırpma, halı yıkama, kışlık erzak hazırlama gibi geleneksel davranışların Almanya’da şehir merkezlerinde hala devam ettirilmesi kültürel değişimin daha yavaş ve az olduğunu göstermektedir.

3.2.2. Fiziksel İzler

Fiziksel İzler teması kapsamında; göç sonrasındaki süreçte konut değişimi, konut tercih nedeni, konut memnuniyeti, kültürel göstergeler ve izler, konutta yapılan değişimler, mekânsal gereksinimler ve konut farklılaşması kategorilerinde görüşme verilerinin, gözlemlerin yardımı ile analizler yapılmıştır.

Fiziksel İzler temasına ait sayısallaştırmalar ve genel frekans dağılımları Ek 10, Ek 11, Ek 12, Ek 13 ve Ek 14’de verilmiştir.

Göçün ilk yıllarından günümüze kadar uzanan süreçte göçmenlerin konutlarında bir çok değişiklik meydana gelmiştir. İlk olarak görüşme yapılan kişilere geçmiş konut deneyimleri sorularak konut koşullarında meydana gelen fiziksel değişim incelenmiştir.

Almanya’nın sanayi şehirleri ikinci dünya savaşı sırasında büyük zarar görmüş bu sebeple göçün ilk yıllarında konut sorunu yaşanmıştır. İlk jenerasyon kiraların ucuz olduğu düşük gelirli vatandaşların yaşadıkları göçmen mahallelerinde ikamet etmeyi tercih etmişlerdir. Oturum alınabilecek asgari metrekarede genellikle aile büyükleri ile birlikte veya başka aileler ile birlikte yaşadığı tespit edilmiştir. İlk jenerasyonun Almanya’ya gelme amaçları para kazanıp Türkiye’ye dönmek olduğundan uzun yıllar boyunca kötü koşullu, banyonun tuvaletin evin dışında olduğu konutlarda yaşamışlardır. Yerleşik yaşama geçilmesi ile konut alımları artmış, daha geniş evlere, daha iyi mahallelere taşınılmıştır. Türk ailelerin akrabaların genellikle birbirlerine yakın yaşama alışkanlıkları ikinci ve üçüncü jenerasyonun daha iyi standartlarda yaşama isteği ile giderek azaldığı görülmüştür.

Görüşme yapılan kişilerden bazıları geçmiş konut deneyimlerini aşağıdaki gibi ifade etmişlerdir;

G 10 : “İlk gelirirken Almanya’ya arabayla geldik, geldik, München otobanına... arabalar, yollar geniş, aydınlık... Türkiye’dekiler gibi değil dedim herhalde Avrupa budur. Ondan sonra geldik, 4 odalı bi eve geldik. Her odada bi aile 4 aile bir mutfak bi banyo kullanıyoruz. Cumartesi Pazar olunca banyo sırası bazen öyle bi oluyodu saat 12- 1 hala banyo yapamıyoduk. Ondan sonra taşındık başka bi yere, 2 odalı bi yere gene her odada bi aile mutfağı ortak kullanıyoduk. İki gözlü bi ocak onun yemeği oluyor sen de yapıyosun, çok sıkıntı çektik ev yönünden. Ama ondan sonra

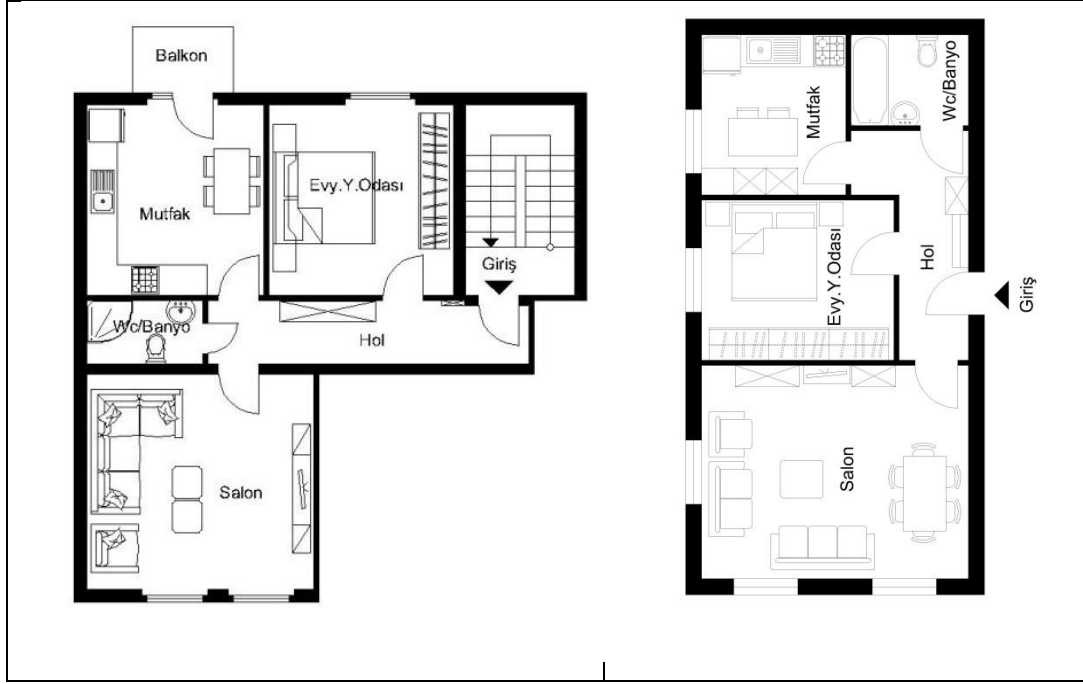
iş bulduk çalıştık böyle geniş evlere çıktık. Tabi sıkıntımız olmadı, tek şeyimiz ev yönünden oldu. Sonraki evlerde hep bi oda bi mutfakta oturdum. Sonra iki odalı bi yerde oturdum oranın yeri mahallesi kötüydü. O evim çok rahattı çevrenin kargaşasından o evden çıktım. Sonra çarşının içine gittim bi oda bi mutfığa orası da rahattı. Ama gelen gidenim çok oldu. Onlar geldikçe yatıracak yerim olmuyodu. Bi de apartman hep Almanlardı. Gelen giden misafir oldukça hep rahatsız oldular. O nedenle o evden çıktım buraya taşındım. Burası çok rahat eski ev ama en azından huzurluyum burda. Daha iyisini de pek aramadım dönicez diye hep aklımızda. O niyetle burda kaldık yıllardır.” (ilk jenerasyon, 66 yaşında)

G 14 : “Hen önce geldiğim bi oda bi mutfığıdi, banyosu yoğıdi, içerisinde mutfak dolabının altinde aynı bi çekmece gibin çekiyodun bu yana. Bi küvet banyo yaptıktan sonra tuğmaya basiyodun süreydin oni o yana kapaniyodu, pelli olmiyodi yani küvet olduğu ordan. Aynı caddede nehrin kenarına taşındım. Orda iki oda bi mutfığıdi. Tuvaleti, banyosi merdiven sahanluğundaydi evin içinde değildi. Ordan da tekrar taşındum iki oda bi mutfığa oranun banyosi var idi. Küveti müveti var idi. İki oda bi mutfığıdi. Ordan da buraya taşındum. Almanya’ya geleli 4 ev oldi yani.” (İlk Jenerasyon, 58 yaşında)

G 23 : “Eski evimde duvar yıkma yaptık, değiştirdik de bi şeyler hep yapıyorduk ama burda yapmadık. Orda oda azdı, holüm vardı holde buzdolabı falan vardı. Buzdolabını mutfığa aldım işte iki ranza koydum altlı üstlü çocukları yatırdım. Perde taktım öyle şeyler yaptık orda. Devamlı değişiklik yapıyorduk daha geniş daha rahat olsun diye. Oda çok küçüktü misafir odasını ölçülerine göre yaptırđık. Yatak odası çok küçüktü 1.50 yatak yerine 1.40 yatak aldık öyle yaptık oda küçük olduğu için ama şimdi öyle değil.” (Ara jenerasyon, 48 yaşında)

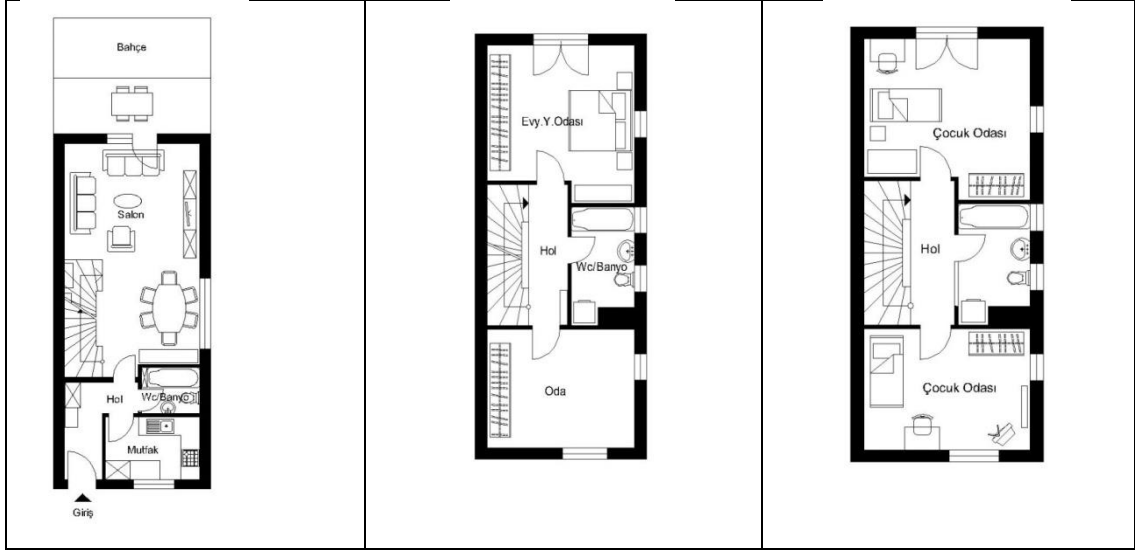
G 07 : “İlk gelin geldiğim ev, çok komik bi evdi. Tren gibiydi. Trenin vagonları gibi... Önce bi vagona giriyosunuz, orası hem banyo, hem mutfak, hem antreydi. Ordan öbür vagona geçiyosunuz oturma odası, ordan öbür

vagon yatak odası. Resmen bir tren misaliydi. Tuvaleti dışarda, koridordaydı. Apartmanın koridorundaydı. Anahtar sadece bana aitti, hani benimdi ama yani, pijamanızla gidemiyodunuz tuvalete. Üstünüzü giyinmek zorundaydınız, çünkü apartman koridoruna çıkacaksınız, birileriyle karşılaşabilirsiniz.” (İkinci jenerasyon ile evli, 40 yaşında)

Şekil 3.9. İlk Jenerasyonların tercih ettikleri düşük metrekareli konutlar (Görüşme No2 ve No 25)

Sonuç olarak; göçebe kültürün etkisindeki ilk jenerasyon ve ara jenerasyonun Türkiye’ye geri dönme amacı ile düşük metrekareli ve eski konutlarda ikamet ettiği tespit edilmiştir (Bkz. Şekil 3.9.). Aile büyükleri ile yaşamın göçün ilk yıllarında sıklıkla görüldüğü ancak yıllar geçtikçe değişen yaşam tarzı nedeniyle azaldığı gözlemlenmiştir. Almanya’da kalıcı olduğunun kabul edilmesi ile göçebe yaşam kültürü giderek azalmış, sosyal ve ekonomik seviyenin yükselmesi ile daha iyi standartlarda ve konumlarda konutlarda yaşama isteği kendini göstermiştir (Bkz. Şekil 3.10.).

Şekil 3. 10. Yerleşme kararı ile edinilmeye başlanan bahçeli müstakil konutlar (Görüşme No 21)

Görüşme yapılan kişilerin şu an oturdukları konutu tercih nedenine bakıldığında genellikle ekonomik nedenler, konum ve oda sayısı dolayısıyla konutlarını tercih ettikleri görülmüştür.

İlk jenerasyon ve ara jenerasyonun konut tercihlerinde alışkanlıklar dolayısıyla aynı mahallede kalmanın önemli olduğu görülmüştür. Düşük metrekareli konutlardan çıkmak ve ekonomik uygunluğu konut tercihinde öne çıkan nedenlerdendir. Aile bireylerine ve akrabalara yakınlık da bu jenerasyonlar için önem taşıdığı tespit edilmiştir.

İlk jenerasyon ve ara jenerasyon görüşülen bazı kişiler konut tercih nedenlerini aşağıdaki gibi ifade etmişlerdir:

G 02 : “Bu sokağın semti çok güzel bi semt idi, sakın bi semt idi şimdi biraz pisleşti tabi ...çok seçenekli Almalar oturuyodu burda. bi da eee bu evin fiyatı çok uygundu, bölmeleri güzeldi, katları güzeldi tüm aile aynı çatı altında olalım dedük yani”(İlk jenerasyon, 65 yaşında), (Bkz. Tablo 2.6.)

G 10: “İşte büyük olduğu için, 3 oda olduğu için. O zamanlar ev sıkıntısı çoktu böyle geniş ev zor buluyoduk. Pek satışlarda yoktu o zaman ki satın alalım. Buraya yerleştikten sonra da bi daha düşünmedik çünkü hep aklımız dönmekte hani Türkiye’deki evlerimizi yapalım bitirelim, kendimize orda bi

gelir sağlayalım dönelim. Niyetimiz öyleydi o yüzden ev de satın almayı burda düşünmedik...(İlk jenerasyon, 66 yaşında), (Bkz. Tablo 2.14.)

G 14 : Çevresi iyi olduğundan... Ama şuni diyim sana geldiğim zaman Almanya taha iyiydi. Bence şimdi her türlü hakaretler kötülükler oluyor. Yani önceden bizim geldiğimiz zamanda böyle bişe yoğ idi. Ama bu da nerden meydana geldi? Nerde bi yabancı var buraya doldu. Bilmem Romanidu bilmem nesidu, ondan oliyi bu olaylar... Buranın mahallesi iyiydi yani böyle...benim taşındığım zaman çok temizdi bura şimdi de ki kötü mi gene kötü değil gene. Neckarstadt'ın en iyi yeri diyebilirim. 4 oda olduğundan geniş olduğundan tolayı zaten taşındık. Çocuklar çok olduğundan çünkü 48 metrekare yerde oturuyodum tabi buraya gelince bize büyük bi daire keldi. (İlk Jenerasyon, 58 yaşında), (Bkz. Tablo 2.18.)

G 05 : “Biz seçmedik ki öyle işte kayınbabam (duraksama) kalabalığız diye hani önceden bir arada yaşamak vardı ya şimdi yok artık onlar bitti de ev büyüktü 2 oda çatı katta vardı 3 oda aşağıda. Sonra biz kayınbabam taşınınca çatı katları verdik aşağıya indik 3 odaya.” (Ara jenerasyon, 47 yaşında), (Bkz. Tablo 2.9.)

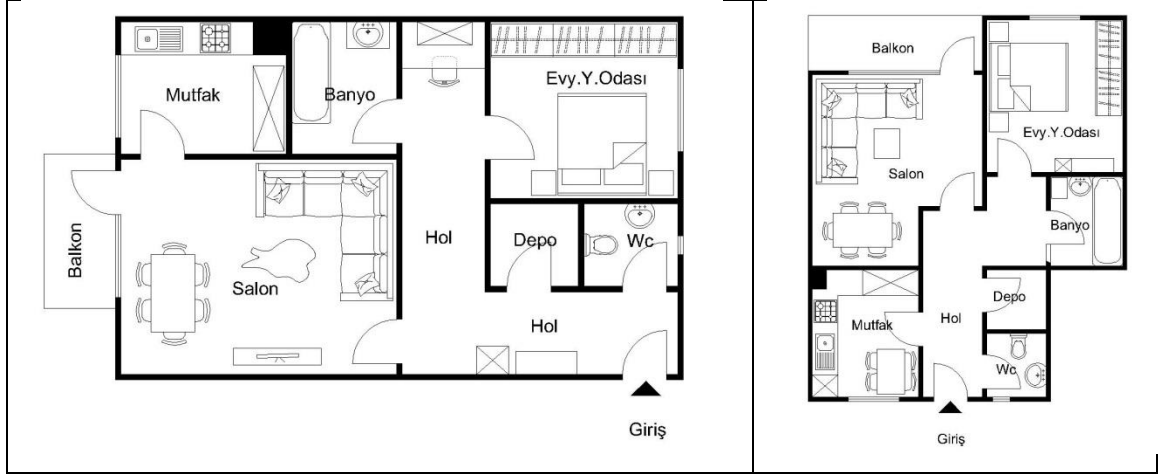
G 11 : “Valla hiç seçme şansım olmadı. Boş mu boş öyle geldim. Ev bulamıyorduk ki ev bulamak çok zordu. Arkadaş tavsiyesiyle o çıkıyordu bana tavsiye etti hiçbi şeyine bakmadım. Yeter ki iki odadan çıkıyım diye geldim.” (Ara jenerasyon ile evli, 45 yaşında), (Bkz. Tablo 2.15.)

G 19 : “Bu çevreden çıkmak ,istemedik, burası böyle daha sakin, kalabalıktan daha uzak, alışveriş her imkanımız var. Bahçemiz var. Yani bu çevreye alıştığımız için daha önceki evimizde iki sokak arkadaydı yani. Okul çok yakın yani sokağa çıktığında, doktor yanımızda, alışveriş yapmak istesen hepsi yanımızda. Bahçe de Karadeniz usulü lahanamızdan, fasulyalarımızdan, meyvelerimizden her şey ekiyoruz yani yazın bahçemizden her şeyi yiyoruz.” (Ara jenerasyon, 44 yaşında), (Bkz. Tablo 2.23.)

İkinci jenerasyon ve üçüncü jenerasyonun ise konut tercihlerinde konutun konumunun önem taşıdığı tespit edilmiştir. Daha iyi şartlarda daha iyi konutlarda yaşamak isteği ile genellikle göçmen mahallesi olmayan, geniş ve bahçeli konutlar bu jenerasyon tarafından tercih edilmiştir. İkinci ve üçüncü jenerasyondan görüşülen bazı kişiler konut tercih nedenlerini aşağıdaki şekilde ifade etmişlerdir;

G 27 : Bu muhit bi kere çok kaliteli ve düzgün insanlardan oluşuyor. Düzgün bir yerde düzgün bir şekilde yaşamak istedik. Bulgarlardan sonra hırsızlıklar falan oldu o taraflar çok karışık bin ülkeden insan vardır oralarda... İstemiyorum çocuklarımın immm bin çeşit şey vardı ummm şuradaki bu sokağın çok Alman oluşu benim için iyiydi. Almanların iyi aile olması buradaki Türklerinde iyi olması... Ev de artık biz rahat bir eve çıkmak zorundaydık çünkü dört büyük insan iki odalı immm ben artık nefret etmiştim çekyatın üzerinde yatmaktan sonra da bulduk burayı girdik, iyi ki de girmişiz. Şurdan iki durak gittiğinizde başka bir dünya ile karşılaşıyorsunuz bambaşka immm daha böyle sosyal binaların olduğu, belediye binalarının olduğu evler.” (İkinci jenerasyon ile evli, 37 yaşında), (Bkz. Tablo 2.31.)

G 08 :“İlk etapta semti çok önemliydi, muhit olarak okul veya doktor, tramvay, otobüs iletişim olmasına dikkat ettik. Diğer taraftan evin kendisine gelince kilerin olmasına dikkat ettik. Kesinlikle bi kileri olsun istedim bi de ufak bi bahçesi. O da vardı yani. Bahçede hem çiçeklerim var hem sebze ekiyorum. Soğandan tut domatisine kadar (gülme). Küçük bi yer ama değerlendirmeye bakıyorum. Çileklerim var, ağaç diktik ne bileyim yaz günlerinde dışarıda otururuz, genelde dışarıda yemek yeriz.” (üçüncü jenerasyon, 31 yaşında), (Bkz. Şekil 3. 11.), (Bkz. Tablo 2.12.)

Şekil 3. 11. Genellikle yeni evli üçüncü jenerasyonun tercih ettiği düşük metrekaireli ve şehir merkezinde bulunan konutlar (Görüşme no 28 ve 30)

Görüşme yapılan kişilerin konutlarında memnun oldukları özelliklere bakıldığında çoğunluğunun konum ve oda sayısından memnun olduğu, bunu oda büyüklükleri, mobilyalar, konutun balkonlu olması ve aile/ akrabaya yakın olmasının izlediği görülmüştür (Bkz Ek 11).

İlk jenerasyon genellikle şehir merkezine çok yakın göçmen mahallelerinde ikamet etmektedir. Konutlarının merkezi konumu nedeniyle ilk jenerasyon konutun konumundan memnun olduklarını dile getirmiştir. İlk jenerasyon kendilerini kalıcı görmedikleri için mobilyalarını daha basit ve geçici seçmiştir bu nedenle mobilya memnuniyeti ikinci ve üçüncü jenerasyonda daha yüksek çıkmıştır. Balkon ve bahçe memnuniyeti her jenerasyonda görüldüğü ilk jenerasyon ve ara jenerasyondan görüşülen kişilerin sıklıkla balkon ve bahçelerinden söz ettikleri saptanmıştır. Türkiye açık alanlarda, bahçelerde daha çok vakit geçirdiklerinden genellikle konutlarında en memnun kaldıkları yerin balkon ya da bahçe olduğunu belirtmişlerdir. Bahçesi olmayan kullanıcılardan bazıları küçük bir kulübe ve bahçenin olduğu arsalar kiralamışlardır. Bu da bahçeye balkona verilen önemi göstermektedir. Mutfağın oturma alanı olarak da kullanılması, tuvaletin ayrı olması gibi özellikler de konut memnuniyetinde Türk kültürünün etkili olduğunu göstermektedir.

İlk jenerasyon ve ara jenerasyon konutlarında memnun oldukları özellikleri aşağıdaki şekilde ifade etmişlerdir;

G 10 : “Bu evin iki kişilik bi balkonu var en memnun kaldığım yer orası. Hava güzel olduğunda orda oturuyorum, güneşleniyorum, hava alıyorum,

çayımı alıyorum. İşte orda oturduğum zaman hep Türkiye'yi hatırlıyorum. Türkiye'de herkesin balkonu var rahat oturuyor. En güzel yeri balkon yani bu evin.” (ilk jenerasyon, 66 yaşında)

G 05 : “Arka ‘*Hof*’ü (avlu) yazın kullanıyorum. Çamaşır sermeye, yorgan falan yıkadığım zaman rahatlıkla dışarı asıyorum. Kendimize ait gibi rahatız Allah’a şükür. ‘*Mietvertrag*’ (kira sözleşmesi)’nde bahçe yok ama biz ‘*Hof*’u da kullanıyoruz. Yazın güzel oluyo, yazın misafirlerim geldiği zaman bu kapıları açıyoruz ikisini de şu karşıda da kapı var “*hof*” çıkmak için hani çoluk çocuk arakaya geçiyo oynuyo rahatça burdan giren çıkan kimse kimseyi rahatsız etmiyo yani rahatsız olan yok kimseden, güzel yani.” (Ara jenerasyon, 47 yaşında)

G 06 : “Ya şimdi şöyle bi şey yazın olduğu zaman daha güzel oluyor burası niye biliyo musun? Kapıyı açıyosun, balkona oturuşosun her tarafı görüşosun ondan memnunum. Ama bi daireye taşınmış olsam ben oturamam. Niye biliyo musun? Kapıyı açtığım zaman dışarıyı görüyorum. Ama daireye gitsem kapıyı açtığım zaman duvarı görecem. Yaz geldi mi balkon en güzel. Balkona oturuyorum asmam da var, kahvemi de alıyorum, komşuları da sesliyorum oturuyoruz şöyle bi çay kahve şeyi yapıyoruz yaz geldiği zaman güzel oluyor o balkon olunca, balkon olmayınca güzel olmaz balkon olunca güzel oluyor ev.” (Ara jenerasyon, 52 yaşında)

G 23 : “Yani modelinden, çiziminden memnunum. Bazı var memnun olmadığım yerler ama diğer çoğu ııı öteki evlerime nazaran çok memnunum. Balkonu rahat yazın oturmak için balkonu. Tuvalet çift rahat ediyoruz misafir gelince. Odalarım bol o yüzden yani çok güzel.”(Ara jenerasyon, 48 yaşında)

G 15 :“Her yerinden memnunuz şimdilik ııı en çok mutfağımı seviyom bi de bu odayı seviyom (mutfak ve yanındaki odada oturma köşesi ve yemek bölümü) öbür odaya girince böyle soğukluk hissediyom. Mutfak yakın olduğu için herhalde hep burayı kullanıyoruz. Orayı da kalabalık misafir

gelince sığmayınca oraya oturuyoruz. Buraya oturunca oraya çocuklar televizyon bakıyor yok diyorum ben oraya gitmem siz buraya gelin. Bura daha şey...”(Ara jenerasyon, 40 yaşında)

İkinci ve üçüncü jenerasyonlardan göçmen mahallelerinde oturanlar konumu merkezi olması açısından olumlu bulurken çok fazla göçmen olmasından rahatsız olduklarını belirtmişlerdir. Balkon, bahçe ve mutfak memnuniyeti ilk jenerasyon ve ara jenerasyon ile benzerlik göstermektedir. Konut memnuniyetinde mahremiyet kavramının etkili olması, geleneksel konutlarda bulunan mutfak mekânında oturma alışkanlığının sürdürülmesi, bahçe/ teras/ balkon kullanımının konut memnuniyetinde önemli bir yerinin olması Almanya’da doğmuş yada erken çocukluk dönemlerinden beri Almanya’da yaşayan ikinci ve üçüncü jenerasyon için dikkat çekicidir.

Görüşmelerde ikinci ve üçüncü jenerasyondan bazı kişiler konutlarında memnun oldukları özellikleri şu şekilde dile getirmişlerdir;

G 01 : “Hem oda sayısından memnunum evde, güzel, ısı konusunda rahatım bi de hani balkonu olduğu için her şey koyulabiliyor, yazın oturulabiliyor. Evin genişliği konusunda odaların eşit dağılması, evin ambarı olması konusunda memnunum. Mutfak geniş, dolapları da geniş ama ambar daha iyi oluyo.” (İkinci jenerasyon, 37 yaşında)

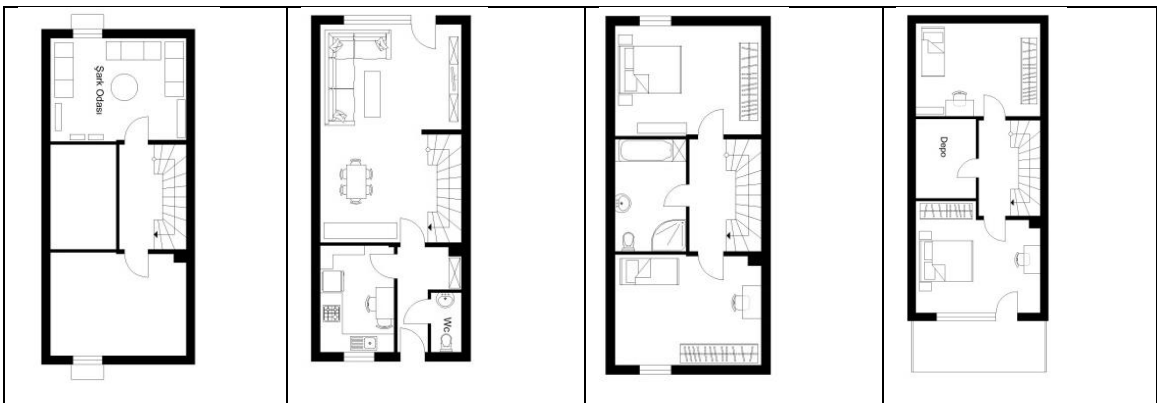
G 29 : “Mutfagım geniş, onu çok seviyorum mesela, banyomun ve tuvaletimin ayrı olmasını seviyorum. En çok banyo tuvalette, en çok misafir açısından, misafir geldiğinde daha rahat oluyor onu gördüm. Yani ben banyodayken başkasını engellemiyorum. Mutfakta kadınlar çok zaman geçiriyor, mutfakta oturmayı da seviyorum, mutfakta yemek yemeyi seviyorum. Mutfakta zaman geçirmeyi sevdiğim için büyük olması güzel. İşte ferah. Siz şimdi türkiyedekiler, çok daha ferah evlere alışkınsınız, bizim için bu bile daha büyük geliyor, normalin üstünde geliyor, ferahlığını seviyorum.” (İkinci jenerasyon, 42 yaşında)

G 08 : “Evimin geniş olmasından çok hoşnutum. Merdivenli olupta her katı herkes görmediğinden dolayı memnunum. Kileri olduğundan dolayı çok

memnunum. Çatı katında çamaşırını yıkayıp, asıp, ütüleyip her işlemi orda yapabildiğimden dolayı memnunum.” (Üçüncü jenerasyon, 31 yaşında), (Bkz. Şekil 3. 12.)

G 09 : “Çocuklar için çok rahat bi ev yani. Terasımız var çocuklar terasa çıkabiliyorlar, orda oynayabiliyorlar. Bahçeye inebiliyorlar. Evin içinden hariç dışarıda da çok imkanımız var o yüzden yani güzel. Terasa burdan direk çıkabiliyoruz, bahçeye de inebiliyoruz. Zaten evde tüm aile oturuyoruz. Kayınvalidem falan oturuyoruz. Evde de oturabiliyoruz, dışarıda da oturabiliyoruz. Çocuklar dışarıda oynayabiliyor o yüzden beğeniyorum fazla bi problemim yok. Biraz daha büyük olmasını isterdim tabi ama. Güzel olan bi de şu durum var banyonun yukarıda olması. Misafir falan geldiğinde biri geldiğinde banyoda olduğunuzda hiçbir problem yaşamıyorsunuz. Direk yatak odanıza geçebiliyorsunuz o çok güzel. Yatak odalarının da yukarıda olması çok güzel. Misafir olduğu zaman yukarı çıkılmıyor çocuk olmadığı sürece o güzel.” (Üçüncü jenerasyon, 33 yaşında)

G 28: “Eşim balkonda oturmayı seviyor yazın. Kapattık orayı da eşim çok değer verdi aslında yerleri tahta yaptı böyle küçük küçük ağaçlarla kapladı. Orda da mobilyalarımız var. Küçük bi ağacımız var. Mangal yapmak isterdik ama yasak.” (Üçüncü jenerasyon, 26 yaşında)

Şekil 3.12. Almanlar tarafından tercih edilen bir muhitte bulunan bahçeli, müstakil, kiler katlı ikinci jenerasyon konutlar (Görüşme no 8)

Sonuç olarak; Tüm jenerasyonlarda memnun olunan özelliklerin başında konut oda sayısı gelmektedir. Geçmiş konut deneyimlerinde düşük metrekareli, konutta yaşayan kişi sayısının fazla olduğu konutlarda ikamet etmiş jenerasyonların şu anki konutlarına taşınma sebeplerinin başında oda sayısı gelmektedir. Bu sebeple konutlarında en memnun oldukları özellik oda sayısıdır. Genellikle merkezi mahallelerde oturan ilk ve ara jenerasyonlar merkezi olması kolay ulaşım nedenleriyle konumlarından memnun olduklarını dile getirirken, dış mahallelerde oturanlar ise göçmen mahallelerinden uzak daha nezih mahallelerde oturdukları için konumlarından memnun olduklarını dile getirmişlerdir. Tüm jenerasyonlarda balkonlu yada bahçeli konutlarda yaşayanlar bu özelliklerinden çok memnun olduklarını dile getirmiştir bu da dış ortama dönük yaşama alışkanlığının jenerasyonlar boyunca aktarıldığını göstermektedir. Ayrıca bahçesi olmayanların ise bahçe kiraladıkları sebze yetiştirme, piknik yapma gibi alışkanlıklarını bu şekilde devam ettirdikleri görülmüştür bu da toprağa bağlı tarım kültürünün bir adaptasyonudur. Akrabalara yakın yaşama alışkanlığı ilk ve ara jenerasyonda memnuniyet olarak kendini gösterirken üçüncü jenerasyonda bu özellik fazla öne çıkmamaktadır bunun nedeni üçüncü jenerasyonun önceki jenerasyonlar kadar akrabalarına yakın yaşamadığı ya da ulaşım imkanları dolayısıyla istedikleri zaman ulaşabilecek olmalarıdır. İlk ve ara jenerasyon gerek yatırımlarını Türkiye'ye gerçekleştirdiği gerekse kalıcı olduklarını düşünmedikleri için daha basit ucuz mobilyalar tercih etmiştir ancak ikinci ve üçüncü jenerasyon kalıcı olduklarının bilincinde olduğu için mobilya seçimlerine önem vermiştir bu nedenle de mobilya memnuniyeti ikinci ve üçüncü jenerasyonda ilk ve ara jenerasyona oranla fazladır.

Görüşme yapılan kişilerin konutlarında memnun olmadıkları özelliklere bakıldığında ise konut planı en fazla memnun olunmayan özelliktir. Konut planını oda büyüklükleri, mutfağın boyutu, konutun eski olması, bahçesi/balkonu bulunmaması, banyo tuvaletin konumu ve çatı katı olmasının izlediği görülmüştür (Bkz. Ek 11).

Görüşmelerde konutlarda memnun olunmayan özelliklerin başında konutun planı gelmektedir. Eski konutlar genellikle banyo ve tuvaletin merdiven boşluğunda olduğu plan tipindedir. Bu konutlarda yapılan tadilatlar ile banyo ve tuvaletler konut içlerine alınsa da odalar arası geçiş yapılan tadilatlarla rağmen hala mevcuttur. Bu yüzden genellikle eski konutlarda oturan ilk ve ara jenerasyondan kullanıcılar konutlarının bu özelliğinden rahatsız olduğunu dile getirmiştir. Yine bu konutlarda banyo ve tuvalet konuta daha sonra eklendiği için konumu oturma odası karşısı mutfak yanı gibi Türk kültürünce uygun olmayan yerlerde bulunmaktadır. Bu durum da kullanıcılar tarafından memnun olunmayan

bir özellik olarak dile getirilmiştir. Mutfakta yemek yeme oturma alışkanlığından dolayı bu ihtiyaçlarını karşılayamayan kullanıcılar mutfak boyutunu yetersiz bulmuştur.(Şekil 3.13) Balkon bulunmayan tüm jenerasyonlar bu özelliğin eksikliğini hissettiklerini belirtmişlerdir.

Şekil 3.13. Küçük boyutlu mutfaklardan örnekler

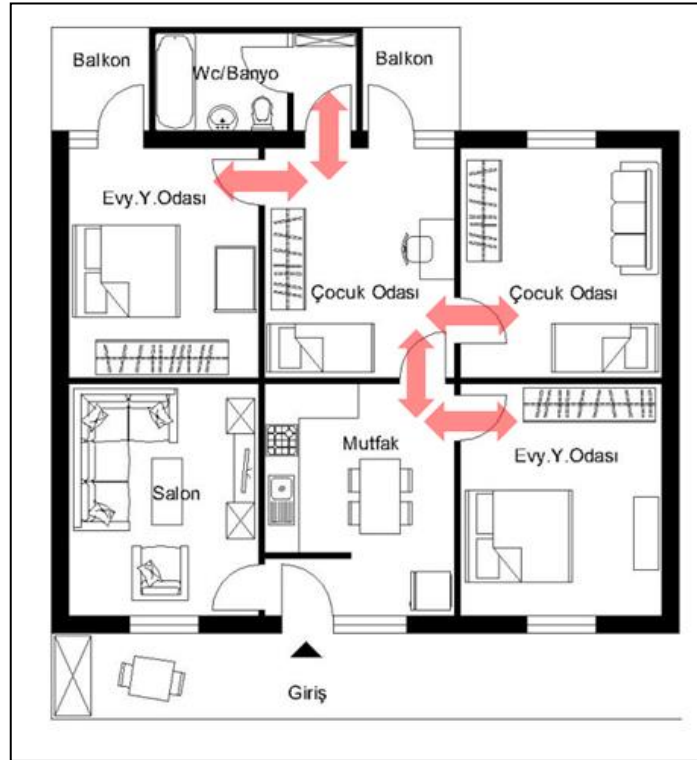
İlk ve ara jenerasyondan bazı kullanıcılar konutlarında memnun olmadıkları özellikleri aşağıdaki gibi dile getirmişlerdir;

G 02: Her şeyinden memnunum evin. Evin içinde yok değiştirmek istediğim bi şey ama evin dışında var. Evimizin arkasında kulübe gibi yerler var arka tarafta evin orayı yıkıp çocuklara bahçe etmek yeri veya oturma yerleri bi de balkonları daha dışarı alıp evlerimize daha büyük balkon yeri vermek Türkiye evleri gibi. Sade o yoksa başka evimizin içinde şu olsa bu olsa demiyorum. (ilk jenerasyon, 65 yaşında)

G 03: Yani eski ev, bakımsız ev. Biz yaşlanduk, bakamıyoruz, şeyini yapamıyorsan yoksa ev geniş Çocuklarım çok güzel evlerde oturuyor. Kaloriferli, asansörlü benim kaloriferli değil evim gaz yakıyorum mesela. Gücüm yok taşınmaya bi de buraya alıştım, burdan çıkmayı istemiyirim. Eski yani ne bileyim tuvaleti bakımsız. Türkiye’de çiçek gibi evlerimiz var ama gelip buraya Almanlar’ın eski evlerinde oturuyoruz ne yapalım. (İlk jenerasyon, 65 yaşında)

G 03: Buraya alışmışız duruyoruz bize göre geniş yani başka yere taşınısak belki daha güzel evler var ama buraya alıştık taşınmak zor geliyor. Bide eski kiracı olduğumuzdan kirası ucuz buranın. (İlk jenerasyon, 73 yaşında)

G 06 : “İşte iç içe olması, odalar ayrı ayrı değil, odadan odaya geçiliyo öylesi yani, mutfak mesela girişte ara holü yok. Şu kapı mesela direkmen buraya giriyosun. Kapı açıldığı zaman direk soğuk buraya giriyor. Odalarda bi misafir geldiği zaman mesela her taraf açılıyor. Çocukların yatak odasına varana kadar her taraf dağılıyor mesela hoşuma gitmeyen o yani ama mecbur kaldığın zaman oturacaksın.” (Ara jenerasyon, 52 yaşında), (Bkz. 3.14).

Şekil 3.14. Küçük metre kareli konutların birleştirilmesi ile oluşturulan sirkülasyon alanı bulunmayan bir konut (Görüşme no 6)

G 16 : “Kalabalık bi aile olduğumuz için hep bir araya gelip bayramlaşmamızı falan hep yapıyoruz. Mesela bahçesi olması evin, çocukların rahatça oynayabileceği bi bahçesinin olması tabi güzel olurdu o eksiklik var. Biraz daha büyük olması buradaki evler daha dar ve iç içe.

Türkiye’de her odanın kapısı ayrıdır, bi bahçesi vardır çocukların oynayabileceği. Balkonumuz var ama kullanamıyorum. Kullanma açısından elverişli değil.” (Ara jenerasyon ile evli, 32 yaşında)

G 17 : “Eski, yüksek yüksekliğinden de vazgeçtim soğuk, soğuk bi ev. Bi de etrafı görmüyorsunuz sadece çatılara bakıyorsunuz çatılar sana bakıyor o kadar, gökyüzünü seyrediyorsunuz. Balkon yok. İnsan bi bunaldığı zaman bi çıkar ferahlanır ve ya da bi fazlalık eşyası olduğu zaman koyabilir ve yahutta bi çay içebilir. Hani her zaman dışarıya gidemiyorsunuz çalışan bi insansın bi de bütün gün çalıştığın için evine gelip bi böyle ferahlanman lazım. Bazen tabi burda fazla yaz olmadığı için de yani o kadar önemli değil balkon ama önemsiyorsunuz istiyorsunuz yani bi hava almak için.” (İkinci jenerasyon, 42 yaşında)

G 29: “Balkonumun olmamasından, banyomun penceresinin olmamasından. Asansörüm olsun isterdim. Mesela şimdi keşke balkonum olsa diyorum, o zaman pek umursamamıştım taşınırken... Daha önceki evimde böyle çok kocamandı terasım vardı, çok güzeldi. Çiçeklerim vardı. Oturuyordum, çay içiyordum. Güzeldi. Küçük bir tatil gibi, kısa tatil gibi...”(İkinci jenerasyon, 42 yaşında)

G 15: “ Bi bahçe olmaması bi balkon olmaması burda büyük sorun çünkü Türkiye’de her evin bi bahçesi, balkonu vardır yani olmayan bi ev düşünemiyorum o yüzden onun eksikliğini baya yaşıyoruz. En azından çıkıp hava almak için illa dışarı çıkmaktansa bi balkona çıkmak yeterli olurdu. Ama burda öyle bi durum yok. ... Türkiye’de alışık olduğum için tüm evler balkonludur. Burda o sorun var onun dışında bi sorunum yok Bahçe olmadığı için ayrıyeten burda ayrı bahçeler var öyle bi bahçemiz var oraya gidiyoruz açık havada oturmak için ancak o şekilde idare edebiliyoruz” (3. Jenerasyon ile evli, 27 yaşında)

G 28: Sokağa çok yakın bu köprüye çok yakın, çok sesli bu taraf öbür taraf değil. Yatak odası tarafı sakın burası çok sesli çok fazla insan olmasını

sevmiyoruz bu evde imm giriş kat merdiven evi çok pis ı çok fazla insan yaşadığı için nerde çokluk orda pislik diyelim immm muhiti sevmiyoruz aslında ama evimiz iyi evin içi olarak. (üçüncü jenerasyon, 26 yaşında))

G 30: Çevre çok berbat bi yer burası yani Bulgar göçmenler falan hani göçmenlerin çok olduğu bi yer bu karşı taraf. Çok olaylar oluyor ...o yönden biraz sıkıntılı. Tek o yönünü aslında pek şe yapmıyoruz evin içinde. Şimdilik bize tam. (üçüncü jenerasyon, 21 yaşında)

Konutların eski oluşu genellikle eski konutlarda oturan ilk ve ara jenerasyon tarafından memnuniyetsizlik olarak belirtilmiştir bu da sonraki jenerasyonun fiziksel koşullarını daha iyi şartlarda olan konutlarda ikamet ettiğinin bir göstergesidir. Çatı katında oturan tüm kullanıcılar pencerelerin bakış hizasında olmamasından duydukları rahatsızlığı dile getirmiştir, pencereler ışık alma havalandırma gibi temel işlevlerini tamamen gerçekleştirdiği halde kullanıcıların çatı pencerelerinden rahatsız olduklarını dile getirmiştir. Konutların cumba, balkon, avlu, bahçe gibi özellikler ile sürekli dış ortam ile bağlantılı olduğu bir kültürden gelen kullanıcıların çatı pencerelerinden rahatsızlık duyması bu tür konutlarda oturmasalar bile hala bu kültürün konut alışkanlıklarını taşıdıklarını göstermektedir. Tüm jenerasyonların çatı pencerelerinden, balkon veya bahçe bulunmamasında rahatsızlık duymaları bu görüşü desteklemektedir. Aynı şekilde mutfakların boyutlarının yetersiz bulunmasının nedeni Türk yemek kültürünün devam ettirecek nitelikte ve mutfakta yemek yeme oturma gibi işlevleri sağlayacak yeterli alan olmamasıdır. Konutları göçmen mahallelerinde bulunan kullanıcılar çok fazla göçmen olmasından rahatsız olduklarını Almanların oturduğu daha sakin yerlerde oturmak istediklerini dile getirmişlerdir. Kendileri de göçmen geçmişine sahip olan bu kullanıcıların göçmenleri dışlaması ve bu bölgelerden uzaklaşmaya çalışmasının sosyal statülerindeki artışın bir sonucu olduğu düşünülmektedir.

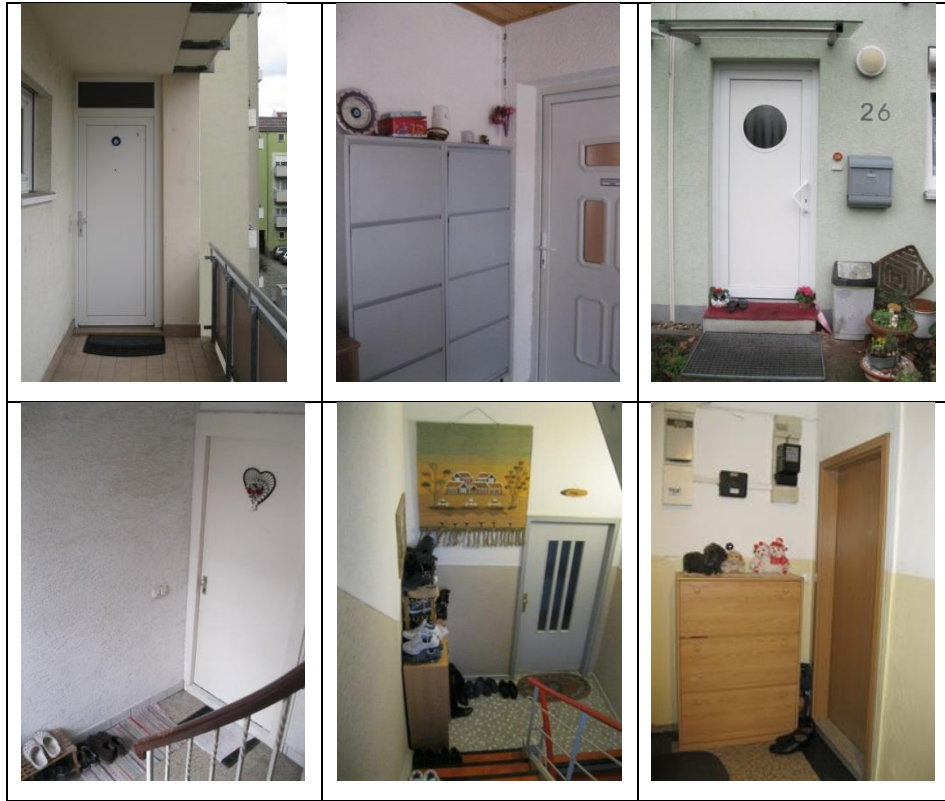
Genel olarak konut memnuniyetine bakıldığında görüşme yapılan kişilerin yarısından fazlasının konutlarından memnun olduğu, diğer yarısının ise kısmen memnun olduğu ya da memnun olmadığı saptanmıştır (Bkz. Ek 11.).

Genel olarak konut memnuniyetine bakıldığında ise geçmiş konut deneyimlerinde daha kötü konutlarda yaşamış olan ilk ve ara jenerasyon şu an daha iyi konutlarda ikamet ettikleri için genellikle konutlarından memnun olduklarını dile getirmişlerdir. Konut

memnuniyeti dile getirirken sıklıkla “mecburen”, “alışkanlık” gibi kelimelerin kullanılması aslında kısmi bir konut memnuniyetinin olduğunu göstermektedir. Zor şartlarda yaşamış olan ilk jenerasyon için konutun fiziki yapısının yeteli olması bir memnuniyet nedeniyken, ikinci ve üçüncü jenerasyonda konutun fiziki yapısından beklentiler artmış ve konut daha çok bir sosyal statü göstergesi olarak görülmeye başlandığı gözlemlenmiştir.

Yapılan görüşmelerde kişilerin birçok kültürel faaliyeti devam ettirdikleri, geleneklere temel olarak bağlı kaldıkları görülmüştür. Bu davranışlara paralel olarak konutlarında birçok kültürel objeye rastlanmıştır. Görüşme verileri, gözlem ve fotoğraflar incelendiğinde en fazla dini obje ve süslemeler ile karşılaşmıştır. Karşılaşılan kültürel objeleri geleneksel el işleri, süslemeler ve Türk malı mobilyalar izlemiştir (Bkz. Ek 12).

Konut kullanıcıların tamamının konutlarına ayakkabı ile girmedikleri gözlemlenmiştir. Bu nedenle genellikle kapı önlerinde ayakkabılıklar bulunmaktadır (Bkz. Şekil. 3.15.).

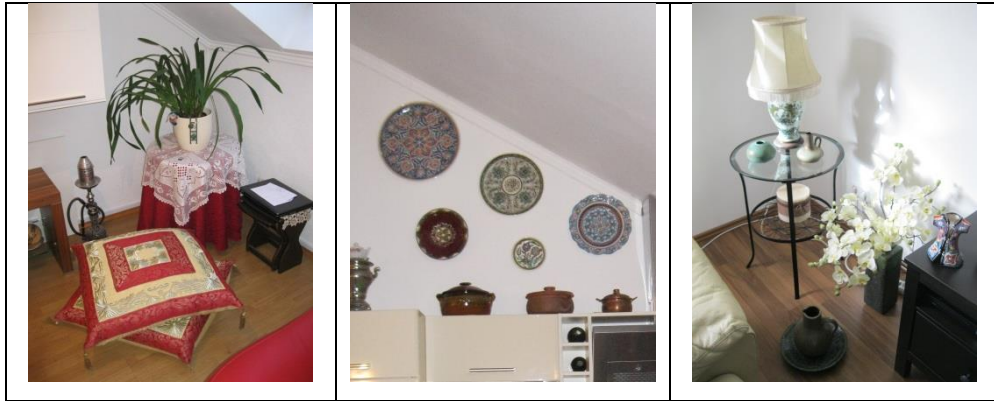
Şekil 3.15. Tüm jenerasyonlara ait konutların kapı girişleri

Görüşmelerde kullanıcılara konutlarında bulunan Türkiye’yi hatırlatan eşyalar, düzenlemeler farklılar sorulmuştur. Kullanıcıların büyük çoğunluğunun konutlarında

Türkiye’de getirdikleri ya da Türk ürünü olan bir çok eşya bulunmasına rağmen farkında olmadıkları gözlemlenmiştir. Konutların neredeyse tamamında dini obje ve süslemeler bulunmaktadır (Bkz. Şekil 3.16.). Türk ürünlerinin daha çok zevklerine hitap ettiğini Alman mobilya ve dekorasyon ürünlerini beğenmediklerini dile getirmişlerdir. Ancak Türk ürünlerinin gümrük birliği dışında olması nedeniyle pahalı olması ancak Türkiye’den getirilebilen, süs eşyası, örtü, perde gibi eşyaların konutlarda daha sık görüldüğü tespit edilmiştir (Bkz. 3. 17).

Şekil 3.16. Konutlarda karşılaşılan bazı dini objeler

Şekil 3.17. Konutlarda bulunan geleneksel objelerden örnekler

Görüşme yapılan kişiler konutlarında bulunan eşyaları ve tercihlerini aşağıdaki şekilde anlatmışlardır;

G 10: Dışarısını her ne kadar kendi memleketini gibi göremese de içerisi senin memleketin öyle döşüyorsun hani kendine ait şeyler koyuyosun kültürüne ait. Keşanlar falan bizim Trabzon yöresine ait mesela imm Kuran,

ayet tabloları Türklere özel eşyalar oluyor. O yüzden kendi evine girince memlekete girer gibi bi his oluyor” (ilk jenerasyon, 66 yaşında)

G 22 : “Perdem var. Halı var, örtüler, resimler, aynamı da Türk export’ından aldım. Türk şeyleri daha iyi oluyor yani Türk mobilyalarını tercih ediyoruz. Daha güzel hani daha gösterişli mesela... Gidiyoruz İstikbalin her şeyi var, koltuğu bile var. Görünüşte tabi ki onlar daha güzel duruyor. Kullanış açısından daha iyi yatak oluyor.” (Ara jenerasyon, 40 yaşında)

G 11: “Türk halılarım, halılar benziyor. Perdeler de Türkiye’nin, örtüler falan Türkiye’nin. İnsan farkına varmıyosun evin içinde aklına bile gelmiyor onların Türkiye’den olduğu.” (Ara jenerasyon ile evli, 45 yaşında)

G 16 : “Aslında Türkiye’yi hatırlatmayan bi şey yok diyebiliriz. Her şey Türkiye’yi hatırlatıyor. Genelde hepsi Türkiye’yi anımsatan şeyler, Türkiye’deki evlerle aynı biçimde olan şeyler. Hepsi Türkiye’den aynı... ben onları hiç düşünmüyorum. Perde, halı diye aynı yani.” (Ara jenerasyon ile evli, 32 yaşında)

G 12 : “Valla evde Türkiye’yi hatırlatan ne yok ki, her şey var. Mesela benim şurda mutfağımın üzerinde çiniler var, o çiniler de şöyle böyle çarşıdan görüp alma değil. Her birinin hatırası var ve her birinin en azından 25 senelik 35, 40, 45 senelik olanlar var ben baktığım zaman hani o. Ortadaki çini tabak var ya babamın hatırası bi tek o var evimde. Ben onu her kafamı kaldırıp baktığımda babamı görüyorum. Türkiye’yi değil aileyi görüyorsunuz, Türkiye’yi görüyorsunuz, yaşadıklarını görüyorsunuz ondan sonra seni bi yerlere götürüyor. Bilmiyorum seviyorum öyle yaşamayı gerçi bazen hüzünleniyor insan da (gözler doluyor). Ne kadar adapte olursan ol bazı yaşadığın şeylerden dolayı buraya ait olmadığını hatırlattıkları zaman diyosun ki ben kendi evimde kendim Türk de olsam Alman da olsam kendi evimde istediğim gibi yaşıyorum. Bu çok önemli bilmiyorum herkes aynı düşünüyor mu?” (İkinci jenerasyon ile evli, 47 yaşında)

G 07 : “E keller’ m var ki keller’ m 3 odadan ibaret. Bi tanesini şark odası gibi döşedik. Her türlü müzik aleti, sedirlerimiz, sinilerimiz falan var. Orda

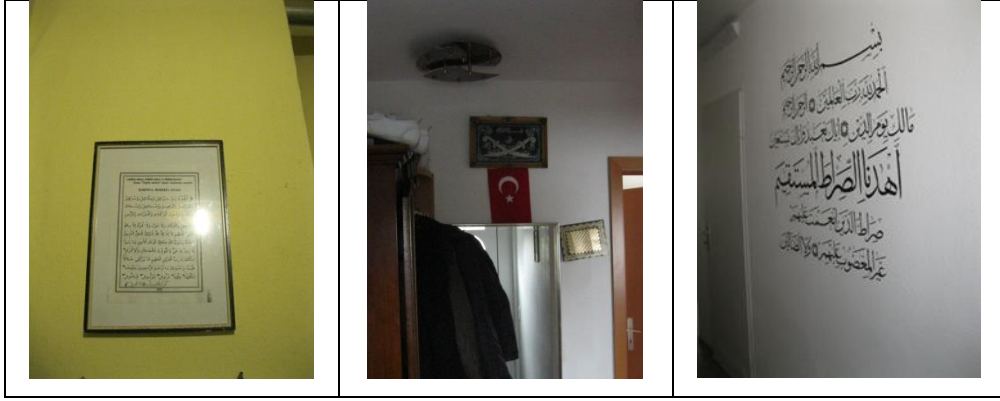
arkadaşlarla toplanırız, ilahiler, böyle sazlar neyler eşliğinde, hani meşk gibi de olur. Namaz kılarız, yaz günlerinde çok serin olur orası.”(ikinci jenerasyon ile evli, 40 yaşında)

G 09 : “Hiç düşünmedim aslında hımm (duraksama). Perdelerim Türkiye’den geldi onlar hatırlatıyor. Pek fazla bi şeyim yok Türkiye’den bazen böyle ufak tefek şeyler getiriyorum. Ama örtüler falan evet hep Türkiye’den aslında evet hiç böyle düşünmemiştim. Ama öyle bi resim falan da hiç yok. Ama danteller, ufak şeyleri Türkiye’den getirmiştim. Daha hoşumuza gidiyor oranın şeyleri, orda daha güzel şeyler var. Ne bileyim bi aralar böyle yastıklar vardı böyle Osmanlı gibi şey çok hoşuma gidiyordu onu baya kullanmıştım.” (üçüncü jenerasyon, 33 yaşında)

G 28 : “Türkiye’yi belki çok fazla değil ama biraz da kendimizden bir şey koymak istediğimiz için besmeleyi koyduk mesela giriş katta Fatıha suresi var onu böyle bizi yansıtıyor diyim aslında modern ama dinimize bağlı olduğumuz için bir resim koymaktansa öyle bir şey tercih ettik. Mesela girişte İstanbul resmi panoraması koymak istemiştik ama sonra nedense yapmadık, diğer resimleri gördük onları aldık.” (üçüncü jenerasyon, 26 yaşında)

G 18 : “Bende de balkon, balkona çıkınca Türkiye aklıma geliyo. Ben büyüyene kadar balkonumuz yoktu. Evlendikten sonra balkonum oldu. Balkona çıkınca Türkiye aklıma geliyo. Çok kullanamıyoruz ama yazın arada bir.” (Üçüncü jenerasyon, 22 yaşında)

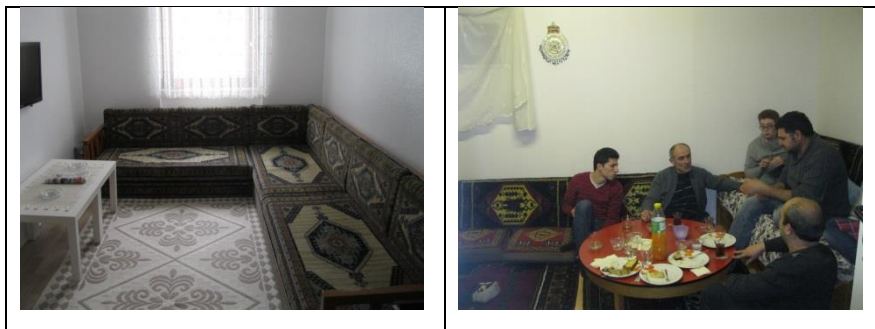
Konutların giriş kapılarında ya da giriş hollerinde genellikle dini objelerle karşılaşmıştır. Görüşme yapılan kişilerin büyük çoğunluğunun evlerine giren kişilere bir Müslüman evi olduğu izlenimini vermek amacıyla bu tür obje ve süslemeler kullandığını dile getirmişlerdir (Bkz. 3.18.)

Şekil 3.18. Tüm jenerasyonlardan kullanıcıların konutlarının girişlerinde karşılaşılan bazı dini obje ve süslemeler

Bir konutta dini bir yazı ile Kandinskiy'ye ait bir tablonun yan yana olduğu gözlemlenmiş ve kullanıcı bunun kendilerini yansıttığını özellikle bu şekilde kullandıkları belirtmiştir. Bu gibi gözlemler ikinci ve üçüncü jenerasyonun kültürel değişim sürecinde olduğu, karşı kültürle etkileşimde bulduklarını ancak kendi kültürel değerlerini koruduklarını göstermektedir.

Yatak olabilen koltuk kullanımı, yemek masası olabilen sehpa kullanımı yine gelinen ülkenin kültürüne ait izler olarak karşımıza çıkmaktadır. Sürekli misafir gelen bir toplumda konutlar ne kadar küçük metrekareli olsa bile bu tür çözümler ile konut kültür ihtiyaçlarına cevap verecek şekilde düzenlenmiştir. Konutların tamında ise perdelerin Türkiye'den getirildiği gözlemlenmiştir. Kültürel zevkler her ne kadar jenerasyonlar ile birlikte değişse bile Türk ürünlerinin tercih edildiği saptanmıştır.

Şekil 3.19. Konutlarda karşılaşılan geleneksel oturma elemanları

Görüşme yapılan kişilerden bazıları konutlarının dekorasyonun şu şekilde dile getirmişlerdir;

G 14 : “Hiçbi şeye dikkat etmedim, aldığım şeyler hep ucuz, basit, geçici yani. Bi şeyin üstüne düşüpte yapamadığım bi şeyi hiç kafada kurcalayıpta şey etmedim. Koltuklarım basit, bi alti yatak oluyo misafirim olırsa gelırsa çekerim bu yana yatar diye ondan öyle aldım. Türkiye’nun mobilyası zaten burda, Türk yerinden aldım.”(ilk jenerasyon, 58 yaşında)

Şekil 3.20. İlk Jenerasyon oturma odaları

G 16: “9 yıl önce taşındığım için o zaman ki fikirlerimle şimdi ki fikirlerim çok farklı. O zaman taşınırken ekonomik olması her zaman ki düşüncemiz. Rahat olması koltukları seçerken. benim sevdiğim bi renkti bordo ama şu anda düşünmüyorum bir daha kesinlikle. Biraz fonksiyonel olmasını düşündük hani 3 odalı olduğu için misafir geldiğinde yatırabileceğimiz bi yerin olmasını düşündük o şekilde karar verdik. Kullanışlı olması tabi ki onu da düşünerek aldık.” (Ara Jenerasyon ile evli, 32 yaşında)

G 20: “İşte gidip bakıyosun hoşuna gideni biraz da fiyatına bakıyosun. Burda hemen hemen her hafta bi şey aneboot (indirim) oluyor. Hani ucuzluyor onlara dikkat ediyosun. Hoşuna giden bi şey olursa yani bu hafta bi şey hoşuna gitmedi öbür haftaya bakıyosun. Belki o zaman daha iyi bi şey olur diye. Yani biraz ona da uyum sağlasın ona da dikkat ediyosun alırken. Rahat, kullanışlı. Hımm önce ki koltuklarım deriydi onlardan pek memnun değildim yani kumaşı tercih ederim. Güzel, kullanışlı olsun. Türkiye’nin de iyisi var kötüsü var yani her koltuğu rahat iyi olmuyor. Burda da aynı her koltuk rahat

olmuyor onu oturup bakıyosun işte bi tercih yapıyosun.” (Ara Jenerasyon, 41 yaşında)

Şekil 3.21. Ara Jenerasyon oturma odaları

G 12 : “En başında gözden evveli rahatlık çok önemliydi, ikinci planda göz zevki önemli. Ben otantik şeyleri çok seviyorum, antika şeyleri de çok severim. Onun dışında tabii insan istiyor Türkiye’yi sanan hatırlatsın bi şeyler. Bende de var o mesela ben evime girdiğim zaman benim Türk olduğumu karşı taraf hissetsin, benim zevkimi bilsin, dantel örtüler, kilimler, yastıklar, duvarda çiniler miniler bu illa güzel görünsün diye değil kendi zevkime göre ben istedim diye. Bi de şöyle bi şey benim kendi hoşuma gittiği için kendimi daha rahat hissediyorum yani çok klasik şeyleri sevmem modern şeyleri severim ama harmanlamayı seviyorum. Mesela yerdeki yastığın öyle işli mişli olması hoşuma gidiyor.” (ikinci jenerasyon ile evli, 47 yaşında)

Şekil 3.22. İkinci Jenerasyon oturma odaları

G 18 : “Kullanışlı yani kullanması pratik olmalıydı. Mutfak hep çekmece, çekip alınsın daha kullanışlı olsun, zaman kaybı olmasın diye daha kolay olsun dedik. Yatak odasındaki dolapta itmeli, hepsini görebiliyosun dolabın içinin. Salonda ilk etapta rahat mı singerleri rahat mı, oturması nasıl. (üçüncü jenerasyon , 29 yaşında)

G 18 (Eşi): Bir de 3’lü 2’li 1’li set olmasına dikkat ettik. Kayınvalidem onu çok istiyodu. Biz köşeli istiyoduk ama kayınvalidemgil gelince rahat oturamazlar diye. Kayınvalidem 3’lü 2’li bi şey alın dedi.” (üçüncü jenerasyon , 22 yaşında)

Şekil 3.23. Üçüncü Jenerasyon oturma odaları

G 28 : “Rahat olması önemliydi ve kullanışlı olması önemliydi mesela bu koltuk ikimiz için çok rahat yatılabilirdi ama mesela bunu çekebiliyoruz böyle itebiliyoruz, kullanışlı olduğu için. Sehpa pek kullanışlı değil daha çok görüntü anlamında imm masamız daha çok evet misafir aslında orda ağırılıyor. Rahat, huzurlu olmamıza dikkat ettik. Çok geliyor misafirimiz. Koltuk istemiştik böyle biraz geniş olsun diye ama sonra babalar anneler nineler geliyor onlar öyle arkaya yaslanamadığı için öyle bir sistem (Bkz. Şekil 3.24) seçtik ımmm (Türkçe’de zorlanıyor). Yani bizim çok fazla misafirimiz geldiği için her yaşta çok gençler de geliyor ama yaşlı insanlar da geldiği için öyle oturmak istemiyorlar ayakları uzatıpta o zaman koltuğu öne çekince daha rahat oluyor. Hem kendimize hitap ettik hem onlara.” (Üçüncü jenerasyon, 26 yaşında)

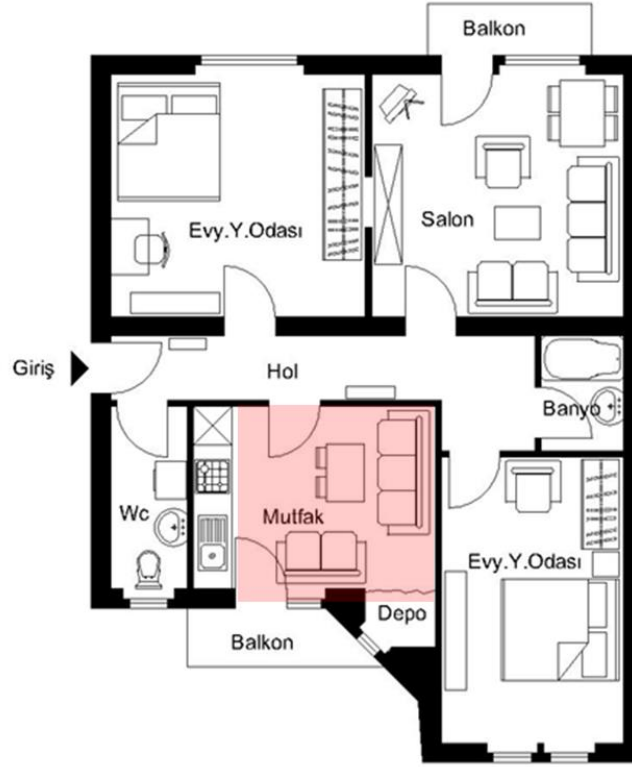

Şekil 3.24. İstenildiğinde sırt bölümünün kaymasını sağlayan mekânizma

Sonuç olarak; konutlarda en fazla rastlanan kültürel öge dini obje ve süslemelerdir. Bu da görüşme yapılan kişilerin milli kimliklerinden çok dini kimliklerini ön plana çıkardıklarını göstermektedir. İlk jenerasyonda ve ara jenerasyondan kullanıcılar mobilya konusunda sıkıntı yaşadıklarını kendi beğenilerine göre mobilya bulmakta zorlandıklarını dile getirmiştir. Bu jenerasyonlar uzun yıllardır Almanya’da yaşamalarına rağmen zevk ve beğenilerini Türk ürünleri yönündedir. İkinci ve üçüncü jenerasyon konutlarında kullanıcılar daha çok Türk ve Alman kültürünü bir araya getirdikleri dekorasyonlar yapmışlardır bu da iki kültür ile yetişmiş olmalarının bir sonucudur.

Konutta yapılan değişimlere bakıldığında en fazla duvar kağıdı-boya değişimi yapıldığı bunu mobilya değişimi, zemin değişimi ve banyo-tuvalet yenilenmesinin (seramik değişimi, taharet musluğu eklenmesi, küvetin kaldırılması vb.) izlediği görülmüştür. Yapılan diğer değişimler tesisat yenilenmesi, depolama alanı ekleme, kapı iptali, duvar ekleme, daireleri birleştirme değişimleridir.

İlk jenerasyon genellikle eski konutlarda yaşadığından konut koşullarını iyileştirmek amacı ile boya, kağıt değişimi, zemin değişimi, tesisat değişimi gibi değişiklikler ile banyo ve tuvaletlerin sonradan eklenmesi nedeniyle tamiratlar yaptıkları saptanmıştır. Konutlarda odalar arasında bulunan kapıları uygun imkanlar doğrultusunda iptal edildiği bu yolla mahremiyetin sağlandığı da belirlenmiştir. Konut metrekarelerinin düşük olması nedeniyle kullanıcıların tamının konutlarında mobilyalar yardımı ile adaptasyon sağlamaya çalıştıkları saptanmıştır (Bkz. Şekil 3.25.).

Şekil 3.25. Mutfağın ikinci bir oturma odası olarak kullanılması
(Görüşme No 13)

Konut kullanıcılarından bazıları konutlarında gerçekleştirdikleri değişiklikleri ve konutlarını nasıl kendi yaşam biçimlerine uyarladıklarını aşağıdaki şekilde ifade etmişlerdir;

G 10 : “Banyosu yoktu...Çoğunlukla eski evlerde banyo yoktur burda da yoktu. Biz mutfığa bi duş kabini koymuştuk sonra baktık olmuyor mutfakta da. Banyoyu komple biz yaptırдық. Tuvalette lavaboda yok, mutfakta da bi taş hiii dedim hayatta ben bunu şeyapmam, izne de gidiyoruz... Başımızı sokalım ama tuvalette gidip mutfakta elimi yıkamam. Neyse yukarda öldü Allah rahmet eylesin bi İspanyol vardı. O gördü dedi ki ben yaparım bunu Bauhaus’a gider alırım, takarım. Gitti aldı hemen taktı onu. (ilk jenerasyon, 66 yaşında)

G 14 : Mutfakta da benden önce oturan insan camin altınaydı su benum ora hoşuma gitmedi. Camin önüne şöyle rahatsızdum tam camin önüne bi bulaşuk yıkıyacasun cami açıyosun sokakta gelen yüzuna bakıyor orda

serbes olamıyosun...Karşı tarafa aldum daha uygun geldi bana. O suyun yerine mutfak masamı koydum haşimdi olduğu gibi ama tamirden sonra belediye onu da değiştirdi. Onların yaptığını da beğenmedim. Banyonun köşesine koydile şeyi. Hiç oraya koymasalardi, düz olsaydi daha güzel kullanışlı olurdi.. (İlk jenerasyon, 58 yaşında)

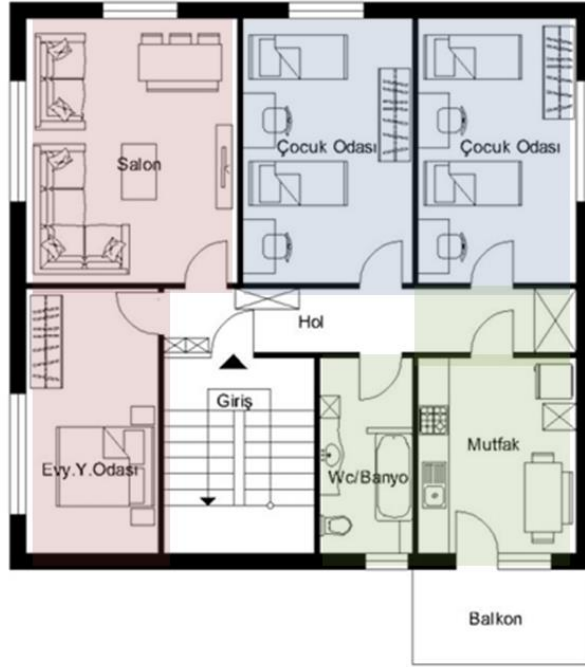
G 16 : “Mesela ilk girdiğimizde mutfağa giriyorduk mutfaktan çocuk odasına giriş vardı. Biz orayı böldük, mutfağın ayrı bi girişi çocuk odasının ayrı bi girişi oldu. Çocukların ayrı bi ders çalışma ortamının daha rahat olması için. Çok içli dışlı olmaması için çocukların uyku saatlerinde rahatça uyuyabilmeleri için. Yani bi misafir geldiğinde erkekler burda bayanlar mutfakta oturuyoruz dedik ayrı olursa daha iyi olur bizim için. Başka da değiştirdiğimiz... Hoşumuza gitmedi banyonun fayanslarıdır vesaire onlarda bi değişiklik yaptık.” (Ara jenerasyon ile evli, 32 yaşında), (Bkz.Şekil 3.26.)

Şekil 3.26. Odalar arasındaki geçişin kapatılması (Görüşme No 16)

G 19: “Evet her taraf bölündü, açıldı küçüktü burdan kapı vardı iç içeydi o kapı kapandı. Burası iki daireydi, küçük küçük iki daire yapmışlar biz

birleştirdik. Mesela yatak odamda küçük bir duş vardı, mutfak vardı onlar hep kalktı. Balkon yoktu sonradan balkon açtık. Baya geniş yaptık onu oturulsun yazları diye. O çok rahatlattı beni fazlaları hep oraya attım. Çamaşırlarımı kurutuyorum. Kızlarımdın odada duvar vardı onu kaldırdık. Mutfakta, yatak odasında yeniden böldük ayırdık. Evi alınca girmeden kendimize göre değiştirdik. En kullanışlı değişiklik benim için bu evde balkonum. En büyük rahatlığım en büyük kullanımım. Yazın hani sürekli balkonda oturuyoruz, mutfağım genişledi gibi oldu yani.” (Ara jenerasyon, 44 yaşında) (Şekil 3.27.)

Şekil 3.27. Küçük dairelerin birleştirilmesi ile oluşturulan konut planı ve sonradan eklenen balkon (19 nolu görüşme)

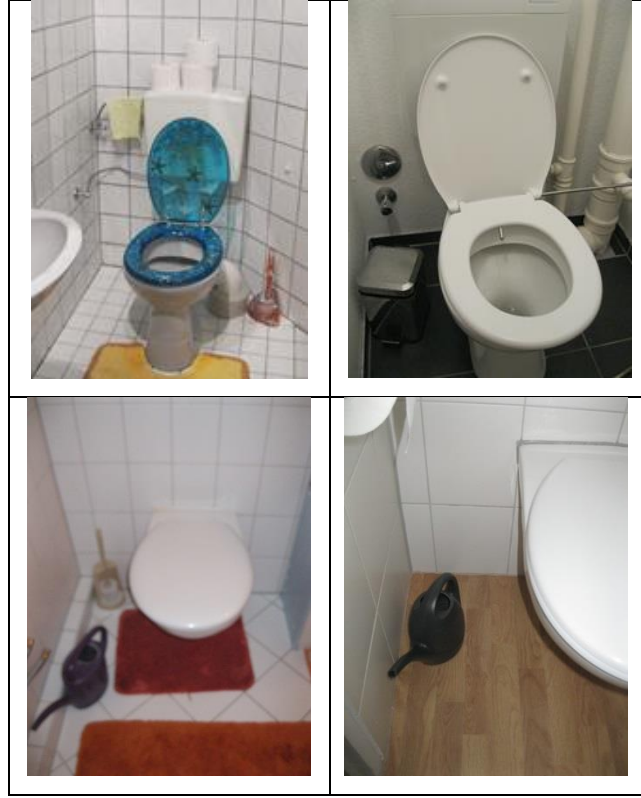
G 21 : “Biz çoğu şeyleri de kendi özelliklerimize göre yaptırma imkanımız vardı hani. Aşağıda istemezsen misafir tuvaleti olmazdı. Ben dedim herkesin namahremi olur. Yukarda olmasın yani yukarda da olsun aşağıda da olsun. Her gelenin yukarı gitmesini istemiyceksin belki müsait değilsin yani...Terasımızı kendimiz düzenledik, bahçe az istedik. Büyük terasımız olsun istedik, büyük teras yaptık. Biz Türkler daha çok beraber büyük ailelerle oturduğumuz için hani böyle daha ferah olsun diye öyle istedik.

Ailecek oturduğumuz zaman bi grill (ızgara) falan yaptığımızda daha geniş oturabilmek için. Komşuların bize nazaran daha küçük yani öyle bahçemiz de çok büyük değildi ama biz terasın büyük olmasını istedik.” (ikinci jenerasyon ile evli, 44 yaşında)

G 16 : “Mobilyalarda mesela masamızın bi yemek masası koyma yerimiz olmadığı için sadece bi orta masası değil de yemek masası olarak da kullanabileceğimiz bi masa olarak seçtik, oturma odamızın büyük olmamasından dolayı. Mutfağımız bizim L tipi idi bi masamız vardı daha sonra o L olan bölümü karşı tarafa aldık, oraya bi oturma grubu gibi bir masa koyduk. Kadın erkek misafirlerimiz geldiğinde ayrı oturduğumuz zaman rahatça oturmak için o değişimi yaptık. Koltuğun biraz fonksiyonel olmasını düşündük hani 3 odalı olduğu için misafir geldiğinde yatırabileceğimiz bi yerin olmasını düşündük o şekilde karar verdik. Kullanışlı olması tabi ki onu da düşünerek aldık.” (Ara jenerasyon ile evli, 32 yaşında)

G 27 : “Bizim misafirimiz gelenimiz gidenimiz oluyor ya ben oraya dikkat ederseniz iki tane yatak odası şeklinde yaptım hatta ilk girişteki odada yatağı bir de çekmeceli böyle onu çektiğiniz zaman orda iki yatak oluyor. Samet de genç bazen arkadaşları geliyor kalmaya, Samet kendi odasında yatıyor arkadaşı orda yatıyor. Ya da misafir geldiği zaman Samet’i buraya alabiliyorum oraya işte karı koca o yatağa veriyorum çocuklara diğer yatağı.” (ikinci jenerasyon ile evli, 37 yaşında)

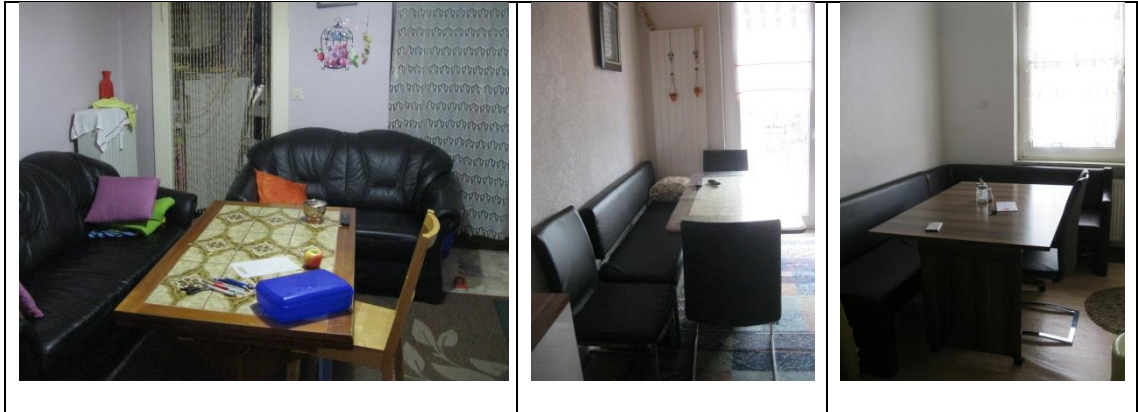
G 30 : “Ev küçük iki aile çağırdın mı tamam.. Yemek masasını mesela misafire göre aldık. Balkonda iftar açmadan zaten misafirden dolayı başladı. Buraya sığmadığımız için dedik oraya da yer açalım. Koltuğu büyük aldık misafir için. İkimize çok büyük ama misafir geldiği zaman rahat edilsin diye onlar ayrıyeten mutfağa da tekrar masa sandalye aldık yer olsun diye daha çok.” (Üçüncü jenerasyon, 21 yaşında)

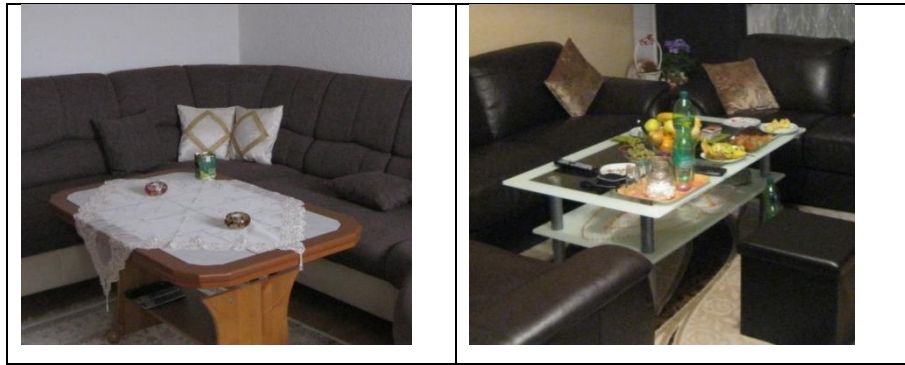
Şekil 3.28. Tuvaletlerde temizlik ile ilgili yapılan değişimler

İlk jenerasyonun daha çok konutlarının fiziki durumlarını iyileştirmeye yönelik Boya- kağıt yapımı, zemin değişimi gibi değişimler yaptıkları belirlenmiştir. Uzun yıllar ekonomik nedenler ile aynı konutlarda oturan kullanıcıların Türkiye'ye dönme fikirleri nedeniyle yaşam koşullarını asgari düzeyde iyileştirdikleri, geçici olduklarını düşündükleri için kalıcı değişimler yapmadıkları gözlemlenmiştir. Duvar kaldırmak, daireleri birleştirmek gibi kalıcı değişimlerin daha çok konut sahibi olan kullanıcılar tarafından yapıldığı tespit edilmiştir. Çoğu kullanıcının tuvaletlerine taharet musluğu eklediği ya da buldukları su kapları ile bu ihtiyaçlarını karşıladıkları tespit edilmiştir (Bkz Şekil 3.28.). En yoğun olarak karşılaşılan adaptasyon tuvaletler bulunan temizlik kültürünün bir göstergesi olan bu uygulamadır. Konut sahipleri satın aldıkları konutlarını kendi yaşayışlarına ve ihtiyaçlarına göre düzenledikten sonra taşındıklarını bu yüzden oturdukları süre içerisinde pek fazla değişim yapmadıklarını dile getirmişlerdir. Tüm jenerasyonların kalabalık ve yatılı misafir ağırlama geleneğini devam ettirdikleri için Türkiye'de alışık oldukları misafir odası kavramının düşük metre kareli konutlarında bir yansıması olan gelen misafirleri yatırabileceği geniş ve yatak olabilen koltukları kullandıkları tespit

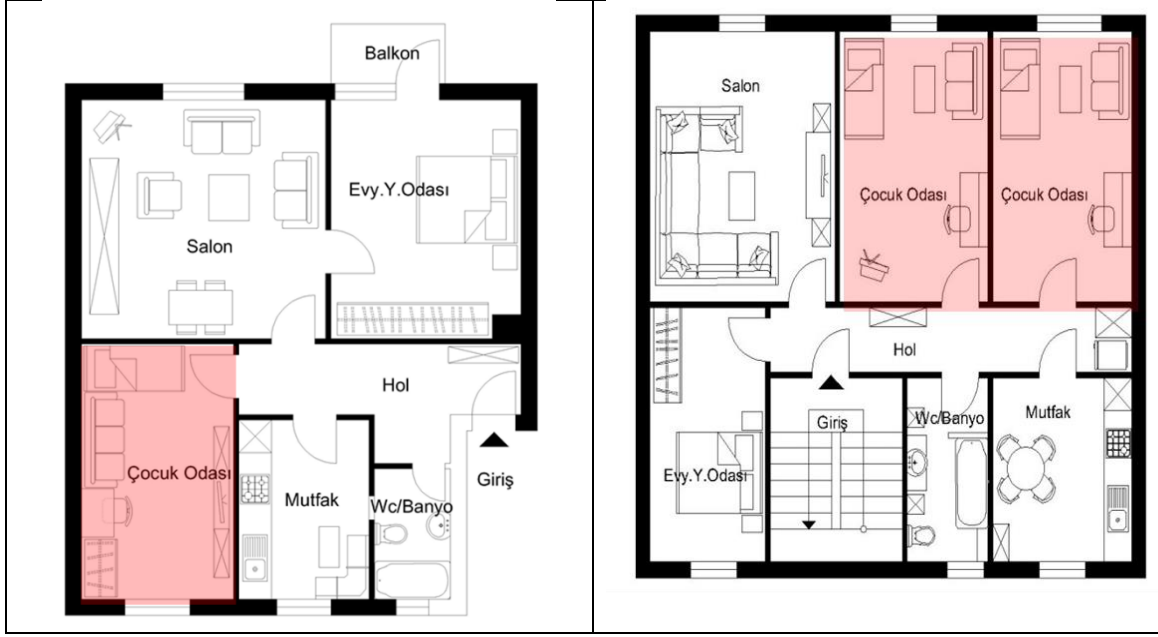
edilmiştir. Bahçe, balkon ve teraslarında kalabalık misafir ağırlama alışkanlığına göre şekillendirildiği, geniş oturma alanları eklendiği ve imkanlar dahilinde genişletildiği saptanmıştır. Bahçesi bulunmayanların ise bahçeler kiralayarak toprağa yakın yaşama ihtiyacını karşıladıkları görülmüştür. Üçüncü jenerasyon harici tüm jenerasyonlarda geleneksel Türk konutlarda görülen haremlik selamlık yaşam düzeninin yine mutfaklarda bulunan koltuk şeklindeki yemek yeme bölümü ile günümüze sürdürüldüğü saptanmıştır (Bkz. Şekil 3. 29.). Haremlik selamlık oturmalarında salonda kullanılmak üzere yer sofrasının yerini masa olabilecek orta sehparların aldığı, çocuk odalarının ikinci bir oturma odası olabilecek şekilde düzenlendiği görülmüştür (Bkz. Şekil 3.30. ve Şekil 3.31). Yapılan görüşme ve gözlemlerde konut adaptasyonunun genellikle mobilyalar ile sağlandığı görülmüştür. Konut metrekarelerinin yetersiz olması ve bazı kullanıcıların kiracı olması kalıcı değişimlerin yapılmamasının önemli iki nedenidir.

Şekil 3.29. İkinci bir oturma odası olarak da kullanılan mutfaklardan örnekler

Şekil 3.30. İkinci bir yemek masasına dönüşen orta sehparlar

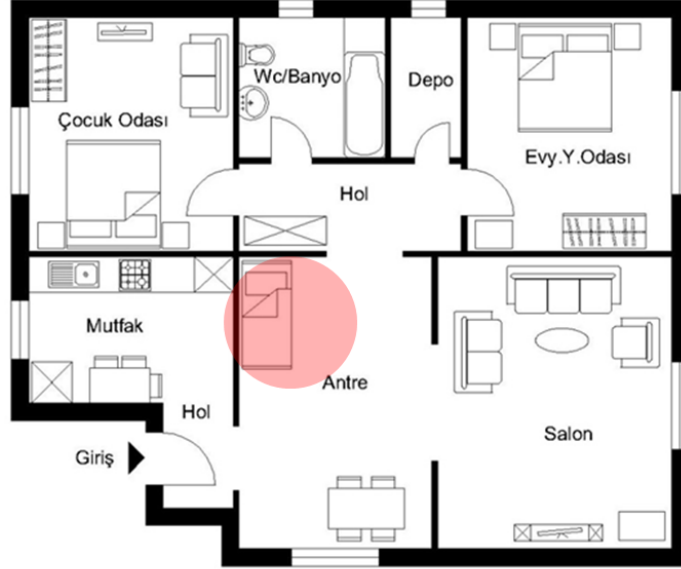

Şekil 3.31. Çocuk odaların ikinci bir oturma odası olabilecek şekilde düzenlenmesi (10 nolu ve 20 nolu görüşme)

Konutta yapılan değişimlerin mekânsal ihtiyaçlar ile paralellik gösterdiği düşünülmektedir. Konutta yapılan değişimlerin konut mülkiyetine sahip olmakla da ilişkili olduğu düşünüldüğünden görüşme yapılan kişilere kendi yaşam biçimleri, kültürlerine yönelik olarak hangi mekânsal ihtiyaçları olduğu sorulmuştur. Alınan cevaplar incelendiğinde, kişilerin en fazla ilave odaya, daha sonra balkon ve bahçeye ihtiyaç duydukları, mekânlar arası geçişin olmamasını ve giriş vestiyer alanı istediklerini belirtmişlerdir. Taharet musluğunun eklenmesi, sokak ve giriş arasının kapatılması, mutfaka yakın yemek alanının eklenmesi gibi mekânsal ihtiyaçlar da az da olsa dile getirilmiştir. (Bkz. Ek 13).

Görüşmelerde kullanıcıların büyük çoğunluğunun ilave bir odaya ihtiyaç duyduklarını belirtmişlerdir. Genellikle küçük metrekareli konutlarda ikamet eden bazı kullanıcıların yeterli alan olmadığı için solanlarını oturma dinlenme işlevinin yanı sıra uyuma işlevi içinde kullandıkları saptanmıştır. İlk jenerasyonların bahçeye gereksinim duyduklarını bu sebeple de bahçeler kiralandıkları konutları dışında misafirlerini bu bahçelerde ağırlayabildiklerini belirtmişlerdir. Kullanıcılardan odalarının arasında geçiş bulunanlar, mahremiyet dolayısıyla geçişlerin olmadığı bir mekân organizasyonu istediklerini dile getirmişlerdir. Yine bazı konutlarda mahremiyet dolayısıyla giriş ile yaşama mekânı arasında bir geçiş alanına ihtiyaç duyulduğu belirtilmiştir. Mutfak alanları

yetersiz bulunurken, mutfakta bir oturma alanı ya da yakın bir yemek yeme bölümü bulunmasının daha kullanışlı olacağı belirtilmiştir.

Şekil 3.32. Oda sayısının yetersizliği dolayısıyla antrenin uyuma dinleme mekânı olarak kullanılması (5 nolu görüşme)

Görüşme yapılan kullanıcılardan bazıları mekânsal gereksinimlerini aşağıdaki şekilde dile getirmişlerdir;

G 02 : “Evin içinde yok değiştirmek istediğim bi şey ama evin dışında var. Evimizin arkasında kulübe gibi yerler var arka tarafta evin orayı yıkıp çocuklara bahçe etmek yeri veya oturma yerleri bi de balkonları daha dışarı alıp evlerimize daha büyük balkon yeri vermek Türkiye evleri gibi. Sade o yoksa başka evimizin içinde şu olsa bu olsa demiyorum.” (İlk jenerasyon, 65 yaşında)

G 10 : Burası tabi eski, mütevazî. Hani evimden memnunum ama misafir odam olmadığı için gelen misafirimi güzel yatırırım, yedireyim, rahat etsin isterdim geniş geniş. Ondan şimdi misafir geldiğinde bahçelere gidiyoruz. Orda yemek yiyoruz daha rahat oluyo. 15 dakika uzakta buraya. 25 metrekare bi ev, 25 metrekare bi teras var. 25 metrekare çimen var 25 metrekare bi yerde ekilen yerimiz var. Çiçeği sebzedem çok severim, her yeri çiçektir benim bahçemin. Orayı kiraladık devlet demiryollarından. 85

bahçe var orda yarısı Türk'tür. Türkler, İtalyanlar çok Alman çok az." (İlk jenerasyon, 66 yaşında)

G 10(Kızı) : Yazın annem zaten hep bahçede. Sabah gidiyor akşam geliyor. Ufak çapta bi Trabzon'umuz var orda. Memleket memlekettir de işte günlük yaşamda pek aramıyoruz yani her şeyimiz var burda bi sıkıntı çekmiyoruz ama işte memleket hasreti. (ikinci jenerasyon, 27 yaşında)

G 13 : "En büyük eksikimiz bahçeydi. İş hayatında pek ihtiyaç olmuyodu ama yaşlanınca torunla dostlarla bahçede gidip zaman geçirmek orda zevkli oluyor yani." (İlk jenerasyon, 58 yaşında)

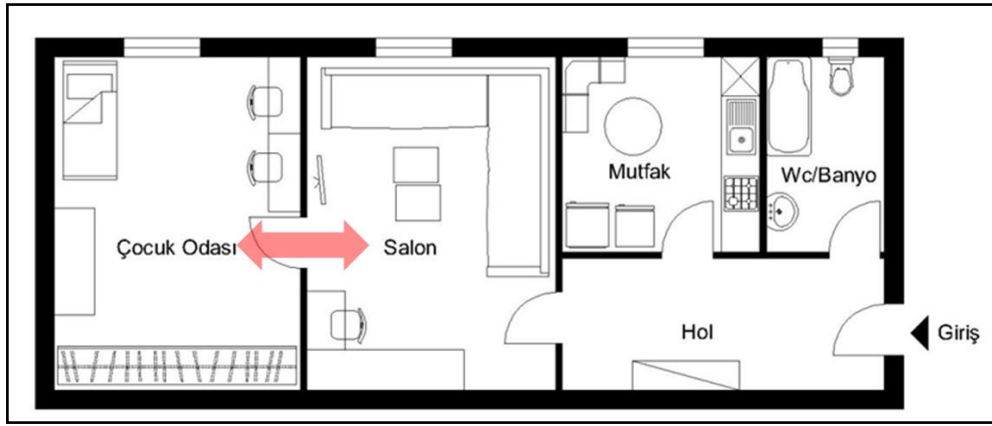
G 05 : "Biz bu mobilyaları alırken mecbur kaldık o ara acil olduğu için hemen aldık yoksa açılıp yatak olan açılan kapanan koltuk bizim için çok önemli. Uzaktan misafir geliyor Hollanda'dan akrabalar var hiç olmasa kızım geliyo hafta sonu kalmak istiyo hani fonksiyonunun çok olması önemli. Önemli olan yataklı olması koltukların falan çünkü bizlere çok misafir gelen insanlarız bi de yatılı." (Ara jenerasyon, 47 yaşında)

G 21 : "Bi mutfağım küçük daha geniş olsun isterdim. Mutfakta bi küçük masam olsa ya da tezgah daha geniş olsa bi hamur işi yaparken. Bi misafir geldiğinde sıkışiyosun, tepsiyi bi yere koyuyosun, kapları bi tarafa yani baya dar mutfağımız. 6 metrekare dar yani dolaplar da az geliyor tabi ki. Hani yok başka şu da şöyle olsaydı dediğim. Tuvaletler de tahret çubuğu olsa bi de." (İkinci jenerasyon ile evli, 44 yaşında)

G 23: "mutfığı küçük, mutfak daha geniş olsaydı ee bütün gün insan mutfakta oluyor böyle. Biz alışkınız yani heralde Türk kültüründen mi bilmiyorum daha bana sıcak geliyor mutfakta oturup yemek. Her şeyin orda olacak başka yeri bulaştırmamak için isterim mutfağım büyük olsun." (Ara jenerasyon, 48 yaşında)

G 19 : “Oturma odamın daha büyük olmasını isterdim, misafirim geldiğinde daha geniş otursun, daha güzel hizmet edeyim onlara isterim” (Ara jenerasyon, 44 yaşında)

G 08 : “Şey düşündük bizim kapıdan daha önce dört basamak var ya yanda da çöpler var, posta kutusu bu evde temelli kalmayı isteseydik planımız şöyleydi; orayı kapatmak merdivenden sonra bir tane daha kapı olmasıydı. Çünkü kış günleri o kadar değil de yazın çat pat çöp doluyo veya posta kutusuna bakacaksınız hep tertipli olmanız gerekiyo çünkü hemen yol ağzı, öyle hemen açıp kapıyı dışarıdaki işinizi de halledebilirdiniz.” (Üçüncü jenerasyon, 31 yaşında)

Şekil 3.33. Odalar arasında geçiş, oda sayısının yetersiz olması (4 nolu görüşme)

Sonuç olarak; Konutlarda yapılan duvar kaldırma, ekleme, katların birleştirilmesi, banyo tuvalet tadilatları gibi değişimlerin konut sahipleri tarafından yapıldığı ancak uzun süredir aynı konutta ikamet eden kullanıcıların ucuz kira dolayısı ile bu tür değişimlerde bulunduğu saptanmıştır. İlk ve ara jenerasyondan kullanıcıların eski konutlarda oturmaları plan organizasyonunun kendi yaşayışlarına uygun olmaması nedeniyle bu tür değişimleri daha fazla yaptığı saptanmıştır. Kullanıcıların büyük çoğunluğunda yarı açık ve açık mekân kullanımının konut yaşamında önemli bir yer tuttuğu görülmüştür. Konut tercihlerinde, konutta yapılan değişimlerde geldikleri ülkede alışık oldukları dış ortamlarla direkt ilişki kurulan mekânlarda toprağa yakın yaşama alışkanlığını bu şekilde Almanya’da da sürdürdükleri görülmüştür.

Konut kullanımları, biçimlenişi kişiden kişiye, kültürden kültüre, coğrafyadan coğrafyaya farklılıklar göstermektedir. Son olarak görüşme yapılan kişilere kendi konutları ile Almanların konutlarını ve Türkiye’deki konutları karşılaştırmaları istenmiştir. Her iki kültür ile dolaylı ya da direk iletişim halinde olan kişilerin kendi konutlarını nasıl farklılaştırdıkları öğrenilmeye çalışılmıştır.

Almanların evleri ile kendi evlerini arasındaki farklılıklara bakıldığında çoğunluğunun temizlik ve düzen olarak kendi konutlarını farklı gördükleri, bunu dekorasyon farklılığı, mobilya (işlev, renk vb.) ve odaların işlevsel kullanım farklılığının izlediği belirlenmiştir. Bazı görüşmeciler bu konuda hiçbir fikirlerinin olmadığını, daha önce bir Almanın konutunu görmediklerini ifade etmişlerdir.

İlk jenerasyon ve ara jenerasyonun genellikle yarı zamanlı olarak temizlik yaptıkları yaşlı Almanların konutlarını gördükleri bu yüzden onların konutları ile bir karşılaştırma yaptıkları saptanmıştır. En önemli farklılık olarak temizlik anlayışı, ayakkabı çıkartılmaması, konut içerisinde hayvan besleme alışkanlığı olarak belirtilmiştir. Tüm jenerasyonlar mobilya seçim kriterlerindeki farklılıktan bahsetmiştir. Görüşmecilerin büyük çoğunluğu Almanların kendi rahatlarına göre Türklerin ise misafirlerine göre mobilya seçtiğini belirtmiştir. Görüşülen kişiler dekorasyon ve zevk olarak ise Almanların daha sade ve soğuk Türklerin ise daha neşeli, süslü ve sıcak olduğunu düşünmektedir. Görüşmecilerin üçte biri ise daha önce bir Almanın evine hiç girmediğini belirtmiştir ancak girmeseler bile yine de bu konutlar hakkında olumsuz fikir besledikleri görülmüştür.

Görüşme yapılan kişiler kendi konutları ile Almanların konutları arasındaki farkları aşağıdaki şekilde dile getirmişlerdir;

G 02 : “Almanların neyi var ise ortada, çok eşya sever insanlar bi şey atmazlar eee... çok eşya oluyor evlerinde, kitapları, dergileri, dosyaları açıkta görünür. Ortalıkta bi köpek döner bi kedi döner ve yahut ayakkabılarıyla evin içine gezer. Allah korusun öyle bi ev ne kadar lükste olsa ben onu istemem yani. Anladığım kadarı kendi rahatlığı ne şekilde ise mobilyasını o şekil koymaya çalışıyor, bu buraya yakıştı mı veya dekoru güzeldir sanmıyorum. Almanlar düşünüyor öyle yani rahatlığı nasılsa öyle yani. Almam Almanların şeyini...Almanlarla Müslüman evi ayrılması lazım sanıyorum yane eve girdiğin zaman bura Müslüman evi midir bi Alman evi

midir ayrılmalı bence. Mesela evine girdiğin zaman köşedeki Kuran yazın olması gerek, kütüphanende kitapların olması gerek, pencereye tül takılı olması gerek, dışarıdan içeri girerken ayakkabıların kapıda olması gerek. Almanların içerde olur ayakkabıları.” (İlk jenerasyon, 65 yaşında)

G 11 : “Ya bizim evlerimiz daha farklı Almanlara göre. Almanlar bi şeyi aldıklarında ömür boyu kullanıyolar hiç atmamak şartıyla, ama biz öyle değiliz, biz yenilemeyi seviyoruz. Temizlik yönünden her yönden biz daha şeyiz temiziz. Onların da temizi var ama tabi bizim kadar değil. Onlar daha sade seviyo, biz daha şen şakrak, cıvıl cıvıl renkleri seviyoruz. Onlar için antika falan değerli biz de yok pek değerli değil.”(Ara jenerasyon ile evli, 45 yaşında)

G 21 : “Bizim evlerimiz onların evlerden daha güzel (gülme). Her yönden. Benim komşularımın oturcak koltukları bile yok bi tane “hokaları” (sofa koltuk) var iki tane de sandalyeleri var bu... Gittiğimizdeki Almanların oturcak koltukları bile yok, halı yok. Immm temizlik olarak daha temiz bizim evlerimiz. Belki de bana öyle geliyor (gülme). Hani çok zengin tanıdığım Alman aileler de var, evde görsen... tabi onun için de onun belki antika olması önemli halı güvelenmiş, yıkattırıyor, yırtık yerlerini tekrar yaptırttırıyor sonra geri seriyor. Ve yahut koltuklarında yine öyle... Biz onlara bakınca ben Türklerin evini daha güzel buluyorum yani.” (İkinci Jenerasyon ile evli, 44 yaşında)

G 01: “Aşağıda bizim kiler katımız var ortak. Kimi Almanlar oraya çamaşırlarını asıyor mesela ben asmıyorum kendi balkonuma asıyorum. Mesela yaşlı karı koca komşum var onlar bizim çocuk odasını hobi odası olarak kullanıyolar. Yanda bi bayan var o hayvanları için kullanıyor o odasını kedisi var. Biz de öyle bi oda hiç yoktur... Biz misafir sever insanlarız, evlerimizin büyük olması, oturma odamızın büyük olmasına önem veririz. Büyük koltuklar ararız, kalabalık otururuz, misafir gelir kalabalık oluruz diye. Ama Almanlarda böyle bi ortam yok onlar evlerini döşediği zaman iki koltuk koyar kendim uzanabileceğim kadar. Gençlerin

hayatı dışarıda geçiyor, görüşmeleri hep dışarıda oluyor. Der ki 25 metrekaare ev bana yeter der. Türk genci biraz koltuğum büyük olsun iki üç arkadaşımı çağırırım, onlar yatar diye düşünür. Yaşlıları da Almanların daha hobi olsun, boyama, koleksiyon öyle şeylerle uğraşıyorlar. Almanların kedi odası oluyor. İçinde kumu, kedi tırmanma yeri, yatma yeri oluyor. O oda biz de olsa misafir odası bi şey yaparız, çekyat atarız. Kedi olsa da onun bi köşesi olur o kadar.”(İkinci Jenerasyon, 37 yaşında)

G 04 : “mmm Alman evlerinde, biz evleri döşerken misafir çok önemli, misafiri rahat ettirebilmek ama Almanlarda bu yok maalesef. Sırf kendilerinin rahatlığına göre ev düzerler, gelen kişi kalıcı olmadığı için kendilerine göre ev düzerlerdi. Bizim kültürümüz, yaşayışımız çocuklarımıza da yansdı, benim oğlum üniversite de oda tuttuk. Mobilyasını alırken koltuk almak istedi yatak yerine. Neden? Akşam ben yatıyım gündüz arkadaşım geldiğinde oturabilsin. Bi Alman genci böyle düşünmez genelde kendi rahatını düşünür. Küçücük yaşta bile o misafirperverliğimiz bilinç altımıza yerleşmiş.”
(İkinci jenerasyon, 43 yaşında)

G 29 : Bilmem, bence bir fark yok. Ne gibi bir fark var... hiçbir fark yok. Bana göre benim evimle alman evinde bir fark var mı? Yok. Gençle yaşlı arasında tabii ki vardır fark, hepimizde olduğu gibi. Biz birazcık daha böyle, daha mı şeyiz... biraz daha rüküş... çok az daha rüküş yaparız evlerimizi, aksesuarlarımız falan dantellerimiz...(ikinci jenerasyon, 42 yaşında)

G 08 : “Almanların evi çok sade az mobilyası var, çoğunda halı yoktur genelde. Ya fayans ya laminant ne döşediyse o vardır. Silip kolay ve basit olan şeyleri tercih ediyorlar. Ben hep derim Türklerin evi girdiğin zaman bi sıcaklık veriyor, dekorundan olabilir, mobilya döşemesinden olabilir hani. Canlı renk seçiminden olabilir. Almanların evi de böyle sanki hastaneye girersin o şeyi veriyö insana soğuk yani en çok fark edilen şey bence o. Soğuk ve sade olması hani bi canlılık olmaması. Bence Türkler genelde modern klasik döşüyorlar süs eşyalarını. Almanlar sadece klasik döşüyorlar.

Yani onlar için pek önem taşıyor onun modası geçti mi geçmedi mi diye. Ama bizim Türklerin daha şaşalı, pullu, taşlı.” (Üçüncü jenerasyon, 31 yaşında)

G 18 (Eşi): Bizim Türkler’de misafir gelecek güzel olsun şöyle olsun şeyi var. Gösteriş diyelim. Gösterişte var mesela, daha çok insan geliyo, daha çok insan oturur ona göre alıyo. Ama onalar kişisine göre, iki kişi yaşıyosa bi tane koltuk alır sade böyle sıhar. (Üçüncü jenerasyon, 22 yaşında)

G 18: Almanlar görüntüye değil kullanışa bakarlar. Benim istediğim özelliği var mı bakmazlar. Öyle uydu mu uymadı mı kaygısı yok.” (Üçüncü jenerasyon, 29 yaşında)

Görüşme yapılan kişilerin üçte biri daha önce hiçbir Almanın konutuna girmediğini belirtmiştir. Bu kişilerden bazıları daha önce hiç görmemesine rağmen Almanların konutlarının karanlık/kasvetli olduğunu düşündüklerini belirtmiştir. Bu yüksek oran Almanlar ile iletişimin ve etkileşimlerinin çok az olduğunu ancak buna rağmen konutları hakkında önyargılı fikirleri olduğunu göstermektedir. İlk ve ara jenerasyonun genellikle evlerine temizlik hizmeti verdikleri Almanların evleri ile kendi evlerini kıyasladıkları tespit edilmiştir. Bu kişilerin Almanların konutlarını temizlik düzen konularında kendi evlerinden negatif farklılıkları olduğunu belirtmişlerdir. İkinci ve üçüncü jenerasyon ise genellikle mobilya zevki, renk, stil gibi konularda kendi konutlarını farklı gördüklerini belirtmiştir. Sadece iki kişi kendi konutlarının tanıdıkları Almanların konutlarından farklı olmadığını dile getirmiştir. Kişilerin kendi konutlarını Almanların konutlarından farklılaştırırken verdikleri cevaplar göstermektedir ki; kişilerin yabancılar ile iletişimi azaldıkça, yabancıların konutları hakkındaki negatif düşünceleri artmaktadır. Sadece yaşlı müşterilerinin konutlarını gören kişiler, Alman konutlarını kasvetli, karanlık, eski, fazla eşyalı olarak nitelendirebilmektedir. Görüşme yapılan kişilerin tamamının mobilya seçimlerinde kendilerinin daha fazla misafire önem verdiğini belirtmesi kendi misafir kültürleri ile Alman misafir kültürünü farklılaştırmalarının bir çıkarımıdır.

Görüşme yapılan kişilerin kendi konutları ile Türkiye’deki konutları nasıl farklılaştırdıklarına bakıldığında kişilerin genellikle oda sayısı, oda büyüklüklerinin farklı olduğunu düşündükleri görülmüştür. Ayrıca mobilyaların, dekorasyonun, konutların

balkonlu/bahçeli olmasının şu an yaşadıkları konutla arasındaki fark olduğunu dile getirmişlerdir. Görüşme yapılan kişilerden bazıları kendi konutları ile Türkiye’deki konutların aynı olduğunu bir fark görmediğini belirtmiştir (Bkz. Ek 14).

Görüşme yapılan kişiler yoğun olarak Türkiye’deki konutları daha olumlu bulduklarını, dekorasyon ve mobilya olarak daha fazla beğendiklerini ifade etmişlerdir. İkinci ve üçüncü jenerasyondan bazı kullanıcılar ise Türkiye’deki konutların daha büyük ve balkonlu olduğunu ancak mobilya ve dekorasyon konusunda zevklerini beğenmediklerini dile getirmişlerdir.

Görüşme yapılan kişilerden bazıları kendi konutları ile Türkiye’deki konutların farklılıklarını şu şekilde dile getirmişlerdir;

G 05 : “Türkiye’nin evlerinde her yerde balkon var. Yatak odasında, mutfakta 4 odadan aşağı ev yok Türkiye’de 120 metrekare 130 metrekare evler gene de küçümsüyolar darmış. İnsan özenmemek elde değil yani. Biz de Türkiye’ye gittiğimiz zaman bi yönden burayı özleyorum bi yönden evi bırakıp gelmek istemiyorum hani imkan olsa da buraya getirsek koysak da rahatça yaşasak. Kocaman saray gibi evler Türkiye’nin evleri. Şimdi çok güzel evler yapılıyo Türkiye’de kaloriferli, geniş... Türkiye’de mobilya çok, çok zevkliler... olmayanlar bile uğraşıyo almaya. Bi de Türkiye’de beğeneceğin mobilya var, seçmekte zorluk çekiyosun hangisini alsam diye. Burda hiç yok ki ama Türkiye’de çok güzel her şey. Türkiye’de her şey güzel de işte gelmişiz buraya güzel evin, mobilyanın da geleni gideni olacak. Türkiye’de ev döşedim dört dörtlük sonra kapıyı çektim geldim buraya. Çoluk çocuk burda, akrabalar burda ne yapıcaz orda tek başımıza. Çoluk çocuk burda olunca olmuyo işte.” (Ara jenerasyon, 47 yaşında)

G 19 : “Türkiye’de girdiğin her ev daha geniş, güzel, daha kullanışlı. Burda hani bahtına ne çıkarsa diyosun fazla bi şeyin olmuyor. Evi kendine göre değil, kendini eve göre ayarlıyosun. Fazla bi şansın olmuyor”(Ara jenerasyon, 44 yaşında)

G 23 : “Türkiye’deki evleriniz çok güzel çok geniş. Şimdi 3 artılar var 4 artılar var, balkonlar her şey çok güzel burdan çok geniş. Ve eşyalar

Türkiye’de çok güzel mobilyalar var. Önceden yoktu ama şimdi bu 10 seneye kadar çok güzel mobilyalar, çok güzel döşeniyor. Türkiye’de misafir odası ayrı o özel. Bizim burda öyle bi avantajımız yok. Bizim yemek odamız, misafir odamız, oturma odamız her şeyimiz bu, tek bi yerimiz var. Biz o kadar lüks yaşayamıyoruz. Ama şimdi ev alanların evlerini gör, çok güzel evlerde oturuyorlar. Bizim evimiz kibrit kutusu gibidir ama kendi şeyimizle güzelleştiriyorum.”(Ara jenerasyon, 48 yaşında)

G 29 : “hep aynı kalıp. Herkeste hep aynı mobilya... tabi değişmiştir ama... herkesin evi aynı gibi geliyor. Misafirlere ayrılan oda, misafir odası... her şey dört dörtlük kusursuz. Hiç böyle kendilerinin ruhu yokmuş gibi. Türkiye’de hakikaten hiçbir evi çok mükemmel mobilyalı ama hiçbir evde ne kadar zevkli bir ev, ne kadar zevkli kadınmiş diye düşünmedim. Hep aynı hep aynı...” (İkinci jenerasyon, 42 yaşında)

G 28 : “En büyük farklılık bence zaten büyüklük. Türkiye’de 2 odalı ev hiç görmedim ben 3- 4 odadan az yok yani. Daha fazla öğrenciler kalıyor küçük evlerde. Burda 1 odalı ev acayip çok, 2 odalı ev acayip çok 3 odalı bulmak çok zor 4 odalı hele ki bulamazsın da ödeyemezsin de. Böyle bi sade evi Türkiye’de hiç görmedim. Hem misafir odası var hem televizyon baktıkları oda var. Şaşalı mobilyaları var hangi dönemden romantik, barok...imm Türkçe nasıl o... daha değişik daha böyle sade mobilya pek yok, daha çok dantel işlemler, masa örtüleri. Bi çekyat bile olsa üç dört renkten oluşuyor. Koltuğun üzerine örtü örtme alışkanlığı var. Annelerinde masasının üzerinde muşamba var içi görünüyor masa pisenmesin diye. Koltukların üzerine battaniye serilir bozulmasın diye. Kullanıyoruz sonuçta bir gün yırtılır bozulursa bozulur yani imm sıkmak istemiyoruz kendimizi de evin için de rahat olmak istiyoruz.” (üçüncü jenerasyon, 26 yaşında)

G 09 : “Almanya’nın evleri Türkiye’ye göre çok küçük oluyor. Türkiye’de daire bile olsa büyük oluyor. Oturma odasından hariç bi de salon oluyo. Onların mobilyaları daha farklı ben gördüm tek kişilik koltuklar bile açılıyor, onu gördüm ben. Heralde onlar çok fonksiyonel şeyleri seviyorlar

zannedersem. Her fonksiyonu olsun açılısı ne bileyim altına bi şeyler koymak istiyolar, yatak olsun. Bi de halılarla yerleri çok kaplıyolar buradaki gibi açık bırakmıyolar halılarla kaplıyolar hep. Koridorda bile halı oluyo böyle upuzun kocaman burası öyle değil mesela. Burda daha çok küçük halılar tercih ediliyo. Orda daha çok büyük halılar konuluyor. Hep dolaplar oluyor her yerde.” (üçüncü jenerasyon, 33 yaşında)

Görüşme yapılan kişiler kendi konutları ile Türkiye’deki konutları büyük oranda oda sayısı ve oda boyutu olarak farklılaştırmışlardır. Almanya’daki konutlarda geniş balkonların, bahçelerin olmaması en fazla karşılaştırılan özelliklerden biridir. Konut dekorasyonu ve mobilyalarda ise ilk ve ara jenerasyonun beğenilerinin Türkiye’deki konutlar yönünde olduğu, ikinci ve üçüncü jenerasyondan kullanıcıların ise genellikle Almanya’daki konutların dekorasyon ve mobilyalarını kalite ve tasarım olarak beğendiği saptanmıştır.

Sonuç olarak; görüşme yapılan kişilerin büyük çoğunluğunun kendi konutlarını Almanya’daki ve Türkiye’deki konutlardan farklılaştırdıkları görülmüştür. Kültürel farklılıklar nedeniyle, Almanların konutları ile olan farklılaştırmalar genellikle değerler ve zevkler üzerinde yoğunlaşırken, Türkiye’deki konutlar ile olan farklılaştırmalar fiziksel özelliklerin daha çok ön plana çıktığı görülmüştür.

3.3. Bölüm Değerlendirmesi

Görüşme yapılan kişilerin kültürel değişimine ve etkileşimine bakıldığında Almanya’da yaşadıkları süreden çok Almanya’ya geldikleri yaş ve yılın etkili olduğu saptanmıştır. Bu sebeple jenerasyonlar ayrılırken bu iki durum göz önünde bulundurularak jenerasyonlar ayrılmıştır. 1980 yılı öncesinde 18 yaş üzerinde Almanya’ya gelenler ilk jenerasyon, 8-18 yaş aralığında iken gelenler ara jenerasyon, İlk jenerasyonun 0-7 yaş aralığında iken Almanya’ya gelen çocukları ikinci jenerasyon, İkinci jenerasyonun Almanya’da doğan çocukları ise üçüncü jenerasyon olarak adlandırılmıştır. Konutlar ve kültürel etkileşim bu jenerasyonlar bağlamında incelenmiştir.

Yapılan görüşmelerde kültürel değişim süreçlerinin benzer olmasından dolayı ilk jenerasyon ve ara jenerasyon konutları benzer özellikler göstermektedir. Dil kültürel etkileşimde en önemli bileşenlerden biridir. Kişiler dil sayesinde diğer kültürler ile

iletişime geçmekte ve bunun sonucunda bir etkileşim olmaktadır. İlk ve ara jenerasyonun büyük bir bölümü dil konusunda problemler yaşadığı için diğer kültürler ile etkileşime geçememişlerdir. Uzun yıllarca Alman kültürü ile bir arada ancak etkileşime geçmeden yaşadıklarından dolayı konutlarında bu kültürden fazla bir iz bulunmamaktadır. Kendilerini geldikleri ülkede kalıcı görmeyen bu jenerasyonların konutları göçebe kültürün izlerini taşımaktadır. Geçici konutlar ve mobilyalar tercih eden bu jenerasyonların, konut organizasyonunun Türk yaşayış biçimine göre şekillendiği, adapte edildiği, zevk ve beğenilerinin yaşadıkları ülkenin kültürü ile değil geldikleri ülkenin kültürü ile ilişkili olduğu görülmektedir. Konutların fiziki özelliklerinin yeterli olmadığı durumlarda mobilyalar, dekorasyon öğeleri ve değişimler ile konutu kendi yaşam biçimlerine adapte etmişlerdir. Konutlarda geleneksel değerlerin, alışkanlıkların ve mahremiyet, mobilya seçimi ve organizasyonunda etkili olmaktadır. Türkiye'deki misafir odasının yerini, yatak olabilen geniş koltuklar ve kadınlar ve erkeklerin ayrı oturabildiği mutfaklarda kullanılan koltuklu yemek masaları almıştır.

İkinci jenerasyonla birlikte kültürel etkileşimin artarak devam ettiği ve kültürel bir değişim yaşandığı görülmektedir. Almanya'da kalıcı olunduğunun kabul edilmesi ile birlikte artık jenerasyonların göçebe yaşayış biçiminden kalıcı yaşam biçimine geçtiği görülmektedir. Konut edinimi ve kalitesi artmış, göçmen mahallelerinde kötü şartlardaki konutlar yerine, genellikle Almanların yaşadığı, müstakil konutların bulunduğu mahallelerdeki konutlar satın alınmaya başlanmıştır. Konut yatırımları Türkiye'den Almanya'ya yön değiştirmiştir. Tüm jenerasyonlarda konutlarda geleneksel obje ve süslemelere rastlanması, misafirlere yönelik organizasyonlar yapılması, çok fonksiyonlu mobilyalar kullanılması, geleneksel değerler ve mahremiyet ile ilgili konutlarda değişimler yapılması, bahçe/balkon gibi yarı açık, açık mekân kullanımının yoğun konut yaşamında önemli bir yer tutması, yarı açık ve açık mekân kullanımı ihtiyacı ve bu ihtiyaca yönelik, geniş teraslar, balkonlar yapılması, bahçeler kiralanması kültürel etkileşim ve değişimin konutlar üzerindeki izleri olarak karşımıza çıkmaktadır.

4. SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Araştırma kapsamında Almanya’da yaşayan Türk kökenli vatandaşların konutları incelenmiş, konut kullanıcıları ile görüşmeler gerçekleştirilmiş, gözlemler yapılmış ve elde edilen veriler analiz edilerek sonuçlara ulaşılmıştır. Ulaşılan sonuçlar bir genelleme yapmayı amaçlamamakla birlikte, görüşme yapılan kişiler ve konutlarını kapsamaktadır.

Yapılan çalışma sonucunda göç, kültür, konuta dair davranışsal ve fiziksel izlere ulaşılmıştır. Göçün kültürde ve konutlarda meydana getirdiği değişim jenerasyonlar arasında doğal farklılıklar göstermektedir.

“Davranışsal İzlere” dair aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır;

- Kültürel etkileşimin ilk ve ara jenerasyonlarda dil sorunu ve uyum politikalarındaki eksiklikler dolayısıyla çok az ve sınırlı olduğu, ancak ikinci ve üçüncü jenerasyonların giderek artan bir biçimde yaşamın her alanında uyum sağladıkları görülmüştür. Bu uyumun yabancılarla olan ilişki ve etkileşime de yansıdığı görülmüştür.
- İlk ve ara jenerasyonlarda göçün ilk yıllarından itibaren olan Türkiye’ye dönme planının yerini yarı zamanlı Türkiye’de yaşama planına bıraktığı görülmüştür. İkinci jenerasyonda yarı zamanlı yaşama düşüncesinin mevcut olduğu ancak üçüncü jenerasyonun Türkiye’de yaşama ile ilgili düşünce ve planının olmadığı saptanmıştır. Bu sonuç ikinci ve üçüncü jenerasyonlar ile birlikte göçebelikten , yerleşik hayata geçildiğini göstermektedir.
- Konut aidiyetinin konut kalitesi ile de ilişkili olduğu, kendi yaşayış biçimlerine uygun konutlarda yaşayan kişilerin konut aidiyetinin fazla olduğu saptanmıştır.
- İlk ve ara jenerasyonlarda aile, huzur, sığınak, memleket tanımlar öne çıkarken ikinci ve üçüncü jenerasyonlarda rahatlık, kendine ait bir yer olması gibi tanımlar öne çıkmaktadır. Bu da konutun anlamlandırılmasında değişen kültürün etkili olduğunu göstermektedir. İlk jenerasyonların Türk kültürünün yoğun etkisi ile aile kavramını öne çıkardığı, son jenerasyonların ise değişen ve etkileşen kültür nedeniyle daha çok rahatlık, aidiyet gibi kavramları kullandığı sonucuna varılmıştır.
- Aile içi ve aile dışı mahremiyetin tüm jenerasyonlarda görülmektedir. Mahremiyet sınırlarının Türk kültürüne daha yakın olması ve tüm jenerasyonda görülmesi,

kültürel değişimin mekânsal davranışlardaki etkisinin yavaş ya da az olduğunu göstermektedir.

- Konutlarda kişisel mekân varlığının az olması, bireyselleşmenin az olduğunu göstermektedir. Tüm ailenin bir arada vakit geçirdiği aile kültürünün hala devam ettirildiğini göstermektedir.
- Göç sonucunda farklı bir kültürel ortamda yaşamaya başlayan ilk jenerasyonun konutlarında geleneksel davranışları ve değerleri sürdürdükleri ve konutlarını bu şekilde düzenledikleri görülmüştür. Kalabalık yemeklerin yenildiği, ailenin bir arada olduğu yaşayış şekli Almanya’da tüm ailenin aynı apartmanda yaşaması, bahçelerin kiralanması, şark odalarının yapılması kültürel göstergeler ortaya çıkarmaktadır.

Davranışsal izler ile fiziksel izlerin oluşumu birbirleri ile ilişkilidir. Mahremiyet, misafirperverlik gibi kimi geleneksel davranışlar konutlarda fiziksel değişimlere neden olmuştur. Göç, kültür, konut etkileşimine dair “Fiziksel İzler” aşağıdaki gibidir;

- Almanya’da kalıcı olunduğunun algılanmasının konut edinimleri ve kaliteleri ile birebir ilişki içinde olduğu tespit edilmiştir. İlk ve ara jenerasyonlarda konut edinimleri Türkiye ağırlıklı iken ikinci ve üçüncü jenerasyonların konut edinimlerinin Almanya’ya yönelik olduğu ve daha iyi koşullarda ikamet ettikleri görülmüştür.
- Göçün ilk yıllarında konut sorununun bulunduğu, bu nedenle ilk jenerasyonun hemen hemen tamamının göçmen mahallelerinde, kötü fiziksel koşullu, kimi zaman paylaşımlı konutlarda yaşadıkları saptanmıştır. İlk jenerasyonun ekonomik nedenler ve alışkanlıklar dolayısıyla hala bu mahallelerde ikamet etmeyi tercih ettiği görülürken, ikinci ve üçüncü jenerasyondan kişilerin ise genellikle şehrin dış mahallelerinde, müstakil konutları tercih ettikleri görülmüştür.
- Konutta yaşayan kişi sayısının fazla olması nedeniyle konut tercihlerinde en önemli etkenin konutun boyutu ve oda sayısı olduğu görülmüştür. İlk jenerasyonlarda her birey için ayrı bir oda ihtiyacı aranmazken, ikinci ve üçüncü jenerasyonda kültürel değişim ile birlikte bu ihtiyaç ortaya çıkmıştır. İlk jenerasyon daha içe dönük bir şekilde yaşadığı için, genellikle Türklerin bulunduğu, akrabalarına yakın mahallelerde ikamet etmeyi tercih ederken, ikinci ve üçüncü jenerasyonlarda bu ihtiyacın giderek azalmıştır Almanya’daki yaşama uyumun sağlanması ve kültürel

değişimle birlikte daha iyi özelliklerde ve konumda ancak akraba ve tanıdıklara uzak konutlar tercih edilmeye başlanmıştır.

- Konut kalitesinin ikinci ve üçüncü jenerasyon ile birlikte artmakta bu nedenle konut memnuniyeti ikinci ve üçüncü jenerasyonlarda daha fazla bulunmaktadır.
- Türkiye’de dış mekân kullanımının toprağa yakın yaşam alışkanlığının fazla olduğu bir yaşayıştan Almanya’ya gelen ilk ve ara jenerasyonun konutlarında balkon olmaması, bahçe olmaması gibi memnuniyetsizliklerin olduğu, bu yaşayış biçiminin ikinci ve üçüncü jenerasyonlara da aktarıldığı görülmüştür.
- Konut mobilyalarının tercihinde ilk ve ara jenerasyonun yaşayacakları konutu Türkiye’de hazırlamaları nedeniyle Almanya’daki konutlarında geçici ve düşük kalite mobilyalar tercih ettikleri görülmüştür. İkinci ve üçüncü jenerasyonların ise bu anlayıştan uzaklaşarak kaliteli, rahat ve fonksiyonel mobilyalar tercih ettiği görülmüştür.
- Küçük metrekareli konutlarda yaşayan kullanıcıların misafirleri nedeniyle yatak olabilen geniş koltuklar, yemek masası olabilen sehpa seçerek imkanları ölçüsünde misafirperverlik değerini konutlarında yaşattıkları diğer jenerasyonlara aktardıkları görülmektedir.
- Kullanıcıların tamamının konutlarında kendilerinin farklı bir kültürden geldiğini gösteren obje veya süslemeler kullandıkları görülmüştür. Bu obje ve süslemelerde dini kimliklerin ise ön plana çıktığı saptanmıştır. Üçüncü jenerasyon konutlarında bu öğeler ile sıklıkla karşılaşılması kültürel değişimin ve uyumun olduğunu ancak dini kimliklere bağlı kalındığını göstermektedir.
- İlk ve ara jenerasyonlarda konutlarda genellikle mahremiyet ile ilgili değişimler yapılmaktadır. Odaların aralarındaki geçişlerin kapatılması, kadın ve erkeklerin ayrı oturabilecekleri mekânlar oluşturulması gibi değişimler yapılmaktadır. En basit yöntemle, genellikle Türkiye’den getirilmiş olan perdeler sürekli kapalı tutularak komşular ile mahremiyet sağlanmaktadır.
- Görüşme yapılan ilk ve ara jenerasyondan kişilerin büyük çoğunluğunun konutlarında halı, perde, örtü gibi dekorasyon öğelerinin Türkiye’den getirildiği ya da Türk mağazalarından satın alınmaktadır. Kimi konutların Türk mobilyalarını tercih ettiği görülmüştür.
- Konutlarında bir çok Türk ürünü bulunmasına rağmen kendi konutları ile Almanların konutlarını karşılaştırdıklarında genellikle temizlik, düzen anlayışı ve

misafir ağırlama olarak farklı olduğunu belirtmeleri fiziksel farklılaşmadan çok davranışsal farklılıkların farkında olduklarını göstermektedir. İkinci ve üçüncü jenerasyon kişilerin beğeni, davranış ve tercih önceliği olarak farklılıkları değerlendirmesi bu jenerasyonların diğer toplumlar ile ilişkili ve etkileşim halinde olduklarını göstermektedir.

Sonuç olarak; Göç geçmişine sahip kullanıcıların geldikleri kültür ile yaşadıkları kültür arasında az ya da çok iletişim kurdukları ve bu etkileşim sonucunda yaşadıkları konutları ve çevrelerini değiştirdikleri sonucuna ulaşılmıştır. Mahalle kültürü, aile ve akrabalık ilişkileri, komşuluk ilişkileri, mahremiyet, dini öğeler Türk yaşayış biçiminde önemli yer tutmaktadır. Birbirleri ile iletişime geçme imkanı bulamayan toplumlar bir arada yaşıyor olsalar bile etkileşimde bulunmadıkları için bir kültürel değişim söz konusu olmamaktadır. Bunun sonucu olarak aradan yıllar geçmesine rağmen geldikleri ülkede günümüzde devam ettirilmeyen bazı alışkanlık ve davranışların bu kapalı toplumlarda sürdürüldüğü ve mekânlarını bu şekilde değiştirdikleri görülmektedir.

Çok kültürlü ortamlarda yapılacak olan konut çalışmalarında kültürlerin birbirleri ile etkileşime geçmelerine olanak verecek sosyal ve fiziki imkanlara sahip, farklı kültür ve jenerasyonların bir arada yaşadığı, komşuluk ilişkilerini ve mahalle yaşamını güçlendirecek projelerin yapılması, sürdürülebilir, esnek ve katılımcı tasarım anlayışlarının uygulandığı, konut tasarımlarının büyük önem taşıdığı düşünülmektedir. Tez kapsamında incelenen göç deneyimi yaşamış Türk kökenli vatandaşların konutlarında ve çevrelerinde bıraktıkları izler yaptıkları değişimler aslında onların kültür ve yaşam biçimlerini geldikleri ülkeye adapte etme çabalarını bir sonucudur. Bu izler ve değişimler referans alınarak, kullanıcıların kültür ve yaşam biçimlerini destekleyecek kaliteli yaşam alanları oluşturulabilir bu yolla ekonomik ve sosyal sürdürülebilirlik sağlanabilir. Balkon, bahçe kullanımının desteklendiği, mahalle yaşamının olduğu, çocukların güvenle konut çevrelerinde oynayabildiği ve her kültür ve jenerasyona hitap eden esnek ve çeşitli plan tiplerinin bulunduğu konut alanlarının tasarlanması ile farklı kültürlerden toplulukların ihtiyaçlarına cevap vermenin yanında bu kültürlerin iletişim ve etkileşim halinde olmalarını sağlayacağı düşünülmektedir.

Gelecek araştırmalarda;

- Daha geniş örneklem grupları ile görüşmeler yapılarak daha geniş sonuçlara ulaşılabilir.

- Üçüncü ve dördüncü jenerasyon farklı milletlerden kullanıcılar ile karşılaştırmalı çalışmalar yapılabilir.
- Ülkeler arasında kültür- mekân ilişkisine yönelik çok kültürlü, disiplinler arası ortak araştırmalar yürütülebilir.
- Jenerasyonlar arasında karşılaştırmalı araştırmalar yapılabilir.
- Birlikte yaşam ve katılımcı yaklaşımlar ile düzenlenmiş konut yerleşmeleri kullanıcılarına yönelik araştırmalar yapılabilir.

5. KAYNAKLAR

- Abadan-Unat, N., 2000. Bitmeyen Göç, Konuk İşçilikten Ulus-ötesi Yurttaşlığa, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul.
- Abadan- Unat, N., 2007. Türk Göçünün Aşamaları: 1950'li Yıllardan 2000 'li Yıllara, Kökler ve Yollar (Derleyen: Kaya, A., Şahin, B.), Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul.
- Abadan-Unat, N, 2009. Kadın ve Mekân, Tutsaklık mı? Sultanlık mı? (Der. Akpınar A vd.), Turkuvaz Kitap, İstanbul.
- Akcan, E., 2006. Ev ev İsyân, Cogito:44-45 Ten:Derinden, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul.
- Akcan, E., 2012. Kentsel Yenileme İle İlgili Memnuniyetsizlikler, Musibet, 1. İstanbul Tasarım Bienali, 13 Ekim-12 Aralık 2012, İstanbul Kültür ve Sanat Vakfı, İstanbul.
- Aksoy, Z., 2012. Uluslararası göç ve kültürlerarası iletişim. Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi; 5(20), 292-303.
- Altman, I., 1975. The Environment and Social Behavior: Privacy, Personal Space, Terrortory,Crowding, Brooks/Cole, Montorey, CA.
- Altman, I., vd.,1980. Human Behavior and Environment. Plenum Press, New York and London.
- Altman, I ve Chemers, M. M., 1980. Culture and Environment, Cambridge: Cambridge University Press.
- Arin, C., 1979. Analyse der Wohnverhältnisse ausländischer Arbeiter in der Bundesrepublik Deutschland – Mit einer Fallstudie über Türkische Arbeiterhaushalte in Berlin-Kreuzberg,Dissertation am Fachbereich 8 der TU Berlin.
- Atik, D. ve Erdoğan, N., 2007. Geleneksel Konut Mimarlığını Etkileyen Sosyo-Kültürel Faktörler: Edirne'de Şinasi Dörtok Evi, Trakya Univ J Sci, 8(1), Edirne, 21-27
- Aysu, E. 1977. Eski Kent Mekânlarını Düzenleme İlkeleri, Doktora Tezi, İstanbul Devlet Mühendislik ve Mimarlık Akademisi, Mimarlık Bölümü, İstanbul.
- Bachelard, G., 1996. Mekânın Poetikası, Kesit Yayıncılık, (Çeviri Aykut Derman) İstanbul.
- Baker, J., 1986. The Role of The Environment in Marketing Services: The Consumer Perspective, The Services Challenge: Integrating for Competitive Advantage, American Marketing Association, Chicago.

- Bektaş, C., 1999. Kültür Sanat Gelenek Mimarlık, Mimarlık, Mimarlar Odası Yayınları, Ankara, 287, 33.
- Berger, H., 1983. Kulturelle Identität und Wohnverhalten, Ausländerarbeit im Aohnbeich, (Derleyen: Hamburger F, vd) Sozialarbeit und Ausländerpolitik, Darmstadt-Neuwied.
- Bilgin, N., 1991. Eşya ve İnsan. Gündoğan yayınları, Ankara.
- Bouiver, M., 1988. Marksist Ekonomi Sözlüğü, (Çev. B. Aren), Sosyal Yayınlar, İstanbul.
- Castles, S., ve J. Miller, M., 2003. The Age of Migration, International Population Movements in the Modern World, Palgrave- Macmillan, New York.
- Colomina, B., 2011. Mahremiyet ve Kamusalılık, Kitle iletişim Aracı Olarak Modern Mimari (Çev. Kılıç, A. U.), Metis Yayın Evi, 1. Basım, İstanbul.
- Çevik, S., 1991. Mekân-Kimlik Kimliklendirme, Trabzon Sokakları Örneği, Doktora Tezi, KTÜ. Müh.Mim.Fak. Mimarlık Bölümü, Trabzon.
- Çevik, S., 2010. Yoğun Görüşme-Sohbet Tekniği Basılmamış Ders Notları, KTÜ. Müh.Mim.Fak. Mimarlık Bölümü, Trabzon.
- Demirbaş, T. 1990. Almanya'daki Türklerin sorunları, bunların suç etkileri. Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Döner Sermaye İşletmesi Yayınları:12, Ankara.
- Depeli G., 2010. Görsellik ve Kültürel Bellek İlişkisi: Göçmenin Evi Kültür ve İletişim, Ankara.
- DOMiD, 2013. Documentation Center and Museum of Migration in Germany Arşivi
- Dovey, K., 1985. Home and Homelessness, Home environments: Human Behaviour and Environment, Plenum, New York.
- Duncan, J.S., 1982. Housing and Identity: Cross-Cultural Perspectives, Holmes&Meier Duncan, New York.
- Durugönül, E., 1997. "Sosyal Değişme, Göç ve Sosyal Hareketler", 2. Ulusal Sosyoloji Kongresi, D.İ.E Yayınları, Ankara.
- Düzgün, A., 2009. Romantik ve Rasyonalist Gelenekler Arasında Göçmen Kültürler, Yurt Dışındaki Türkler: 50. Yılında Göç ve Uyum, 21-23 Mayıs 2009, Orion Kitabevi, Ankara, 485-489.
- Euwals, R. vd., 2007. The Labour Market Position of Turkish Immigrants in Germany and the Netherlands: Reason for Migration, Naturalisation and Language Proficiency, Forschungsinstitut zur Zukunft der Arbeit Institute for the Study of Labor.

- Erman, E., 2009. Mimarlıkta Bilimsel Araştırma Yöntemleri ve Tez Yazım Teknikleri, Murat Kitabevi, Ankara.
- Faist, T., 2003. Uluslararası Göç ve Ulusaşırı Toplumsal Alanlar, (Çev. C. Nacar), Bağlam Yayınları, İstanbul.
- Göregenli, M., 2013. Çevre Psikolojisi İnsan Mekân İlişkileri, (2. Basım), İstanbul Bilgi Üniversitesi yayımları, İstanbul.
- Gündüz, S., 2009. Almanya’da “Aile Birleşimi Yasası” Uygulamasının Türk Azınlığa Yansımaları, Yurt Dışındaki Türkler: 50. Yılında Göç ve Uyum, 21-23 Mayıs 2009, Orion Kitabevi, Ankara, 315-323.
- Güneş, N., 2007. Die Entwicklung Der Wohnformen Türkischer Migranten In Deutschland Am Beispiel Von Fallstudien In Kassel, Fakultät VI der Technischen Universität Berlin zur Erlangung des akademischen Grades Doktorin der Ingenieurwissenschaften, Dr.-Ing -Genehmigte Dissertation, Berlin.
- Gür, Ş., 1996. Mekân Örgütlenmesi, Gür Yayıncılık, Trabzon.
- Gür, Ş., Ö., 2000. Doğu Karadeniz Örneğinde Konut Kültürü, Yapı Endüstri Merkezi Yayınları, 1. Baskı, İstanbul.
- Güvenç, B., 1974. İnsan ve Kültür, İkinci Basım, Remzi Kitabevi, İstanbul.
- Güvenç, B., 2007. Kültürün ABC’si, Yapı Kredi Yayınları, 6. Basım, Ankara.
- Han, P., 2000. Soziologie der Migration: Erklärungsmodelle, Fakten, Politische Konsequenzen, Perspektiven, Lucius&Lucius, Stuttgart.
- Hançerlioğlu, O., 2000. Türk Dili Sözlüğü, Remzi Kitabevi, İstanbul.
- Hasırcı, N., 2008. Almanya’daki Türklerin Siyasal Katılımı: Köln Örneği, Doktora Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Hasol, D., 2005. Ansiklopedik Mimarlık Sözlüğü, YEM Yayınları, İstanbul.
- Heynen, H., 2011. Mimarlık ve Modernite, Bir Eleştiri (Çev. Bahçekapılı N., Ögdül, R.), Vesus Kitap, İstanbul.
- Ilgın, C., 2005. Konut Çevrelerinde Göç / Aidiyet İlişkisinin Belirlenmesi İçin Model: Berlin / Kreuzberg Örneği, Doktora Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Israel, T., 2003. Some Place Like Home: Using Design Psychology to Create Ideal Places, Wiley-Academy, Chichester, England.
- İzgi, U., 1999. Mimarlıkta Süreç, Kavramlar – İlişkiler, YEM Yayınları, İstanbul.

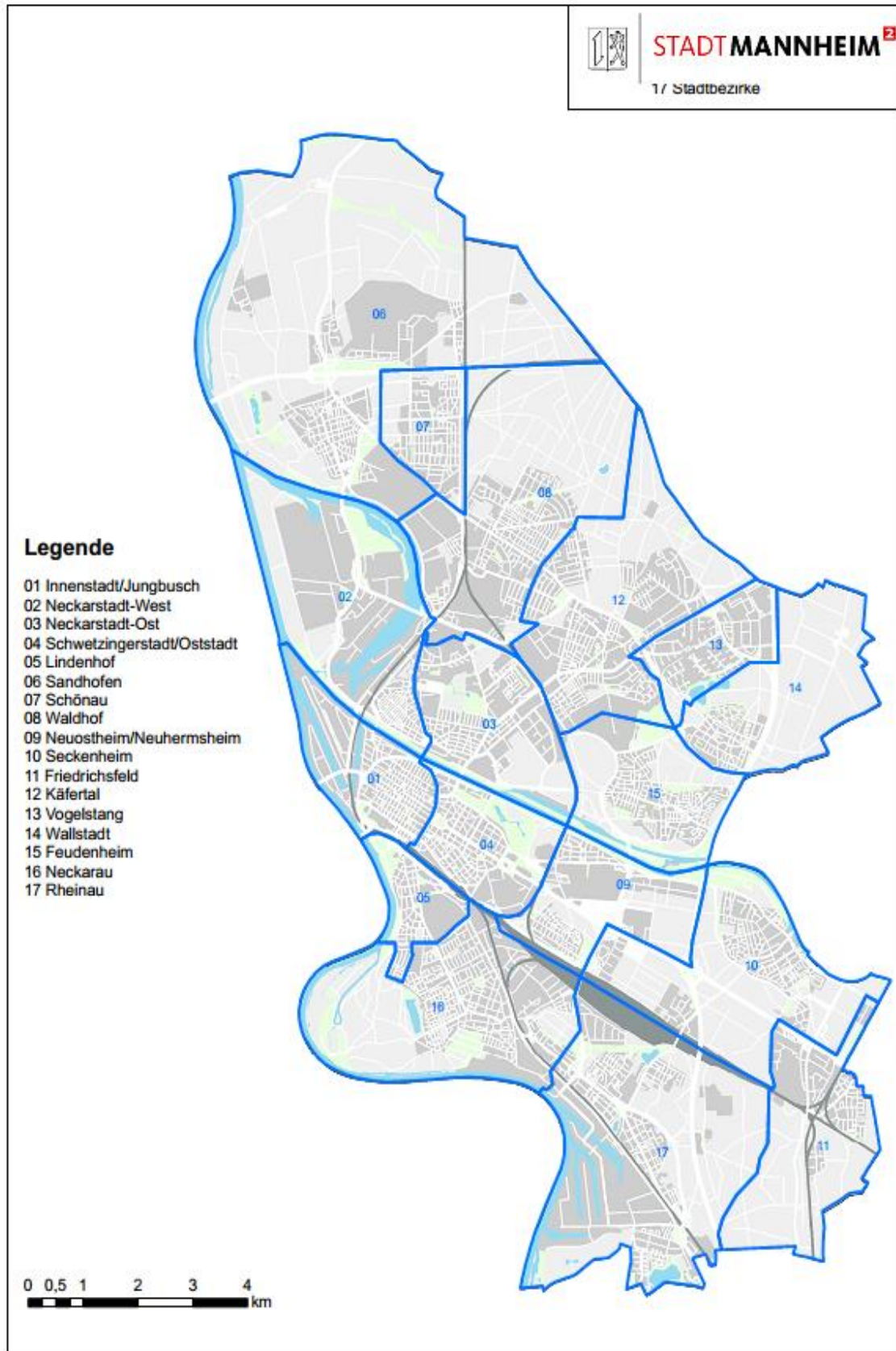
- Kaplan, S., 1981. Bilimsel Araştırma Teknikleri ve İstatistik Yöntemleri, Bilim Kitabevi ve Kırtasiye Ltd. Şti. Ankara.
- Kaya, A., 2000. Sicher in Kreuzberg: Berlin'deki Küçük İstanbul:Diyasporada Kimliğin Oluşması, Büke Yayınları, İstanbul.
- Kaya, A. ve Kentel, F., 2005. Euro-Türkler Türkiye ile Avrupa Birliği Arasında Köprü mü,Engel mi?, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul.
- Keleş, R., 2009. Konut Sempozyumu, Mimarlar Odası İstanbul Büyükkent Şubesi, İstanbul.
- Kılıçbay M., 2013. Kişisel Fotoğraf Arşivi.
- Kılıçgün, M., 2013. Erken Çocukluk Eğitimi Ders Notları, Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Erzincan.
- Köksal, S., 1986. Refah Toplumunda Getto, Teknografik Matbaacılık, İstanbul.
- Kula, B. O., 2012. Almanya'da Türk Kültürü, Çok- Kültürlülük ve Kültürlerarası Eğitim (Çev. Keskin, A.), İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 1. Basım, İstanbul.
- Küçükcan T. ve Güngör V., 2006. EuroTurks and Turkey – EU Relations: The Dutch Case, Türkevi Research Centre, Amsterdam.
- Lefebvre, H., 2002. The Production of Space, Yalçın Yusifoğlu (çev.), Mimar. İst, İstanbul, 6.
- Lawrence,R., 1987. Housing, dwellings and homes, Design Theory, research and practice, John Wiley + Sons, Great Britain.
- Lee, E., 1996. "A Theory Of Migration", Theories of Migration, Robin Cohen (ed.), Edward Elgar Publishing, Cheltenham.
- Marshall, G., 1999. Sosyoloji Sözlüğü, (Çev. O. Akınyay), Bilim ve Sanat Yayınları, Ankara.
- Maslow, A. H., 1954. Motivation and Personality, Harper and Row, New York.
- Mazumdar, S. ve Mazumdar, S., 1994. "Societal Values and Architecture: A Socio-Physical Model of Interrelationships" Journal of Architecture and Planning Research, Locke Serence Publishing company, Inc. Chicago.
- Mutluer, M., 2003. Göç Sorunsalı Üzerine Kuramsal Çerçeve, Çantay Kitabevi, İstanbul.
- Norberg-Schulz, C., 1985. The Concept of Dwelling: on the Way to Figurative Architecture. New York: Rizzoli International Publications, New York.

- Ödekan, A., 2013. Tarihi Çevre Koruma, Bilim Mi? İcraat Mı?, Mimari ve Kentsel Koruma (Yayına hazırlayan: Eyüpgiller, K. K. ve Eres, Z.), YEM Yayınları, Birinci Basım, İstanbul, 233-242.
- Özer, İ., 2004. Kentsel Değişme, Ekin Kitabevi, Bursa.
- Perşembe, E. 2008. Türklerin Entegrasyon Sorunlarında Kültürel Kimliğin Değerlendirilmesi ve Öneriler. I.Uluslararası Eğitim ve Kültür Bağlamında Avrupa Türkler Kongresi, Cilt I, 187-206.
- Rapoport, A., 1969. House, Form and Culture ,Prentice- Hall, New Jersey.
- Rapoport, A.,1977. Human Aspects of Urban Form, Pergamon Press, Oxford.
- Rapoport, A, 1981. Cross- Cultural Aspects of Environmental Design, Human Behaviour and Environment, Plenum Press, N.Y.
- Rapoport, A, 2004. Kültür, Mimarlık, Tasarım, Çev. Selçuk Batur, Yapı-Endüstri Merkezi Yayınları, İstanbul.
- Roth, L. M., 2000. Mimarlığın Öyküsü. Çev. Ergün Akça, İstanbul.
- Sarıyel, A., 2001. Kuzey Kıbrıs Cumhuriyeti'nde Toplum Yaşantısı ve Toplu Konut Tasarımı, Yüksek Lisans Tezi, Y.T.Ü., Fen Bilimleri Enstitüsü , İstanbul.
- Tosun, A. F., 2006. Almanya'da Yaşayan Türk Yönetmenlerin Filmlerinde Göçmen Olgusu, Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, İzmir.
- Turgut, H., 1990. Kültür- Davranış-Mekân Etkileşiminin Saptanmasında Kullanılabilecek Bir Yöntem, Doktora Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Turgut, H., 1990. Çevre ve Kültür Çalışmalarında Temel Kavramlar, Kültür ve Mekân Y. Dersi Ders Notları, İstanbul Teknik Üniversitesi, İstanbul.
- Ulu, S. 2008. Almanya'da kimlik sorunu ve Türkler. http://politikadergisi.com/sites/default/files/almanyada_kimlik_sorunu_ve_turkler_-_soner_ulu.pdf , 21/06/2013.
- URL-1, http://www.mfa.gov.tr/yurtdisinda-yasayan-turkler_.tr.mfa, 04 Aralık 2013.
- URL-2, <https://www.destatis.de/DE/ZahlenFakten/GesellschaftStaat/Bevoelkerung/MigrationIntegration/AuslaendischeBevolkerung/Tabellen/Geschlecht.html>, 06 Mayıs 2014.
- URL-3, <http://www.fazschule.net/project/die-welt-in-bewegung2011/897> , 27 Aralık, 2013.

- URL-4, http://www.pavlidiscartoons.com/fun_stuff_3_en.php, 06 Ağustos2013.
- URL-5, <http://www.istanbul.diplo.de/Vertretung/istanbul/tr/01-willkommen-in-deutschland/02-bundeslaender/00-uebersicht-bundeslaender.html>, 06 Ekim 2013.
- URL-6, http://almanca.netfast.org/ulkebilgisi_ve_harita/almanca_ulkebilgisi_ve_harita_.htm ,. 24 Nisan 2014.
- URL-7, <https://www.mannheim.de/en/shaping-city>, 24 Aralık 2013.
- URL-8, https://www.mannheim.de/sites/default/files/page/19913/2011_11_16_epsa_workshop_-_change_mannheim_1_.pdf). 24 Nisan 2013.
- Uygur, N., 1996. Kültür Kuramı, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul.
- Yıldırım, A.ve Şimşek, H., 2013. Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri,9. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- Zorlu, T., 2004. Müstakil Konut Sitelerinde Değişim/Dönüşüm Sorunsalı ve Kimlik: Trabzon Örneği, Doktora Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.
- Zorlu, T., 2010. Konut İç Mekân Örgütlenmesinde Kültürel Boyut, Mekân Tasarımında Kültürel Yaklaşımlar, 2. Ulusal İç Mimarlık Sempozyumu, 20-22 Ekim 2010, MSGSÜ Yayınları, İstanbul, 214-236.

EKLER

Ek 1. Mannheim haritası

Ek 2. Mannheim şehrinin istatistik bilgileri

Statistische Daten 2013

Mannheim

Datenstand: 31.12.2012

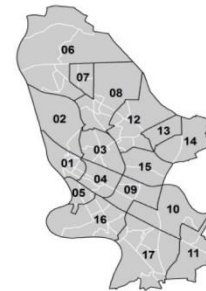

2

Stadtbezirke und Fläche

- 01 Innenstadt/Jungbusch
- 02 Neckarstadt-West
- 03 Neckarstadt-Ost
- 04 Oststadt/Schwetzingenstadt
- 05 Lindenhof
- 06 Sandhofen
- 07 Schönau
- 08 Waldhof
- 09 Neustheim/Neuhermsheim

- 10 Seckenheim
- 11 Friedrichsfeld
- 12 Käfertal
- 13 Vogelstang
- 14 Wallstadt
- 15 Feudenheim
- 16 Neckarau
- 17 Rheinau

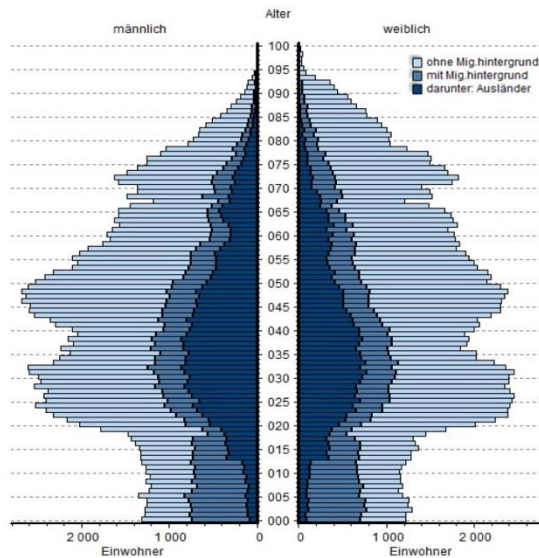
Stadtgebiet in km²

144,98

Einwohner je km²

2.111

Bevölkerungsstruktur

Wohnberechtigte Bevölkerung	327.708
Bevölkerung am Ort der Hauptwohnung	306.088
männlich	49,7% 152.112
weiblich	50,3% 153.976
ledig	44,3% 135.712
verheiratet/verpartnert	41,2% 126.173
geschieden	7,9% 24.283
verwitwet	6,5% 19.920
evangelisch	25,1% 76.943
katholisch	29,5% 90.310
sonstige	0,7% 2.117
keine Angabe	44,7% 136.718
ohne Migrationshintergrund	59,7% 182.642
mit Migrationshintergrund	40,3% 123.446
darunter: Ausländer	68.083

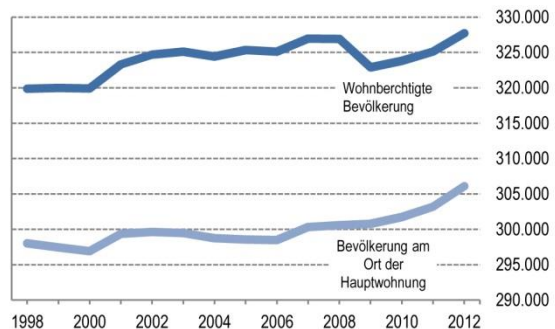
Altersdurchschnitt in Jahren

42,7

Geburten	2.628
Sterbefälle	3.163
Saldo	-535
Zuzüge	24.161
Fortzüge	20.810
Saldo	+3.351

Bevölkerungsprognose bis 2030 in %

-4,16

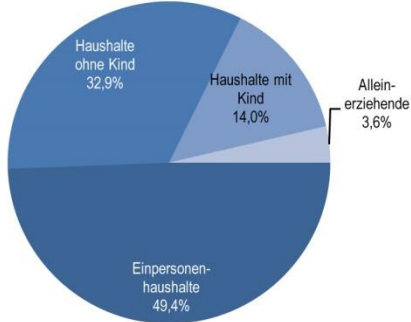

Ek 2'nin devamı

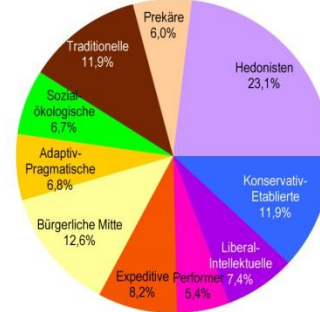
Statistische Daten 2013

Mannheim

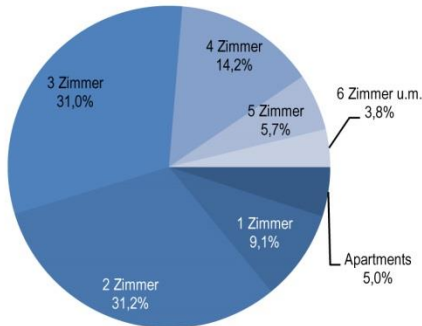
Privathaushalte

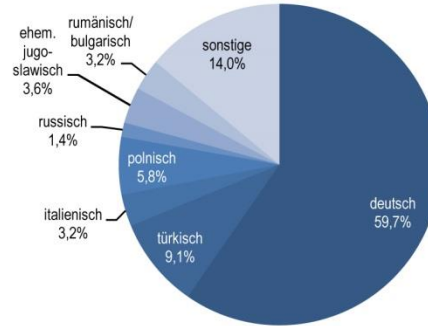
Sinus-Milieus 2010

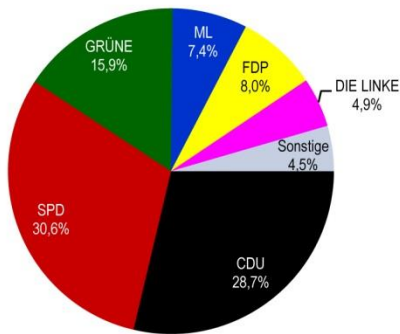
Wohnungen

Ethnische Zusammensetzung

Gemeinderatswahl 2009

Arbeitsmarkt

Einwohner 15 bis unter 65 Jahre	210.713
Beschäftigte	108.379
Beschäftigungsquote	51,4%
Arbeitslose	9.046
Arbeitslosenquotient	4,3%

Kraftfahrzeuge

Zugelassene Privat-Pkw	120.555
Privat-Pkw je 1.000 Haushalte	754

Impressum

STADTMANNHEIM²
Kommunale Statistikstelle

68030 Mannheim
Tel. 0621 293-7492
Fax 0621 293-7750
E-Mail: statistikstelle@mannheim.de
www.mannheim.de/statistik
Mannheim, September 2013

Ek 3. Katılımcılarla gerçekleştirilen görüşme formu

KTÜ MİMARLIK FAKÜLTESİ TRABZON/ TÜRKİYE GÖÇ, KÜLTÜR VE KONUT ETKİLEŞİMİ GÖRÜŞME FORMU

Yüksek lisans tez çalışması kapsamında göç ve kültür etkileşimi üzerine bir araştırma yapmaktayım. Bu görüşme ile Almanya’da bulunduğunuz süre içerisinde yaşadığınız konut değişimini ve konut kullanımınızı belirlemeyi amaçlıyorum. Verdiğiniz cevapların doğruluğu araştırma için önem taşımaktadır.

Görüşmemiz araştırma yönteminin özeliği nedeniyle izin verirsiniz kayıt altına alınacaktır. Görüşme verileri hiçbir şekilde içerdiği kişisel bilgiler açısından araştırma amacının dışında kullanılmayacak ve cevaplar gizli tutulacaktır. Zaman ayırdığınız ve yardımcı olduğunuz için teşekkürler...

Arş.Gör. Merve Kılıçbay

Görüşme No:

Konut tipi: Apartman dairesi Bahçeli müstakil konut

Kat sayısı:

Oda sayısı: Oda +Mutfak+.....+.....

A. KONUTTA YAŞAYANLARA YÖNELİK BİLGİLER

1. Kendinize ve var ise eşinize ait aşağıdaki bilgileri lütfen doldurunuz.

	Yaş	Cinsiyet	Vatandaşlığınız (tâbiyetiniz)	Meslek	Eğitim durumu	Doğum Yeri	Almanya’ya geliş tarihi	Çocuk sayısı
Siz								
Eşiniz								

B. KÜLTÜREL ETKİLEŞİME YÖNELİK BİLGİLER

2. Almanya’da ki yaşama uyum sağladığınızı düşünüyor musunuz?(Sistem, Yaşam Tarzı, Dil, Çevre, Din, Eğitim)

.....

3. Komşuluk ilişkileriniz nasıldır? (Ne sıklıkta ve hangi komşularınızla görüşürsünüz? Nasıl görüşürsünüz?)

.....

4. Türkiye’ye dönmekle ilgili bir planınız var mı?

.....

C. KONUT TANITIM BİLGİLERİ

5. Kaç yıldır bu konutta oturuyorsunuz?

1-5 yıldır 5-10 yıldır 10-20 yıldır 20-30 yıldır

6. Daha önce yaşadığınız konutlar nasıldır?

.....

7. Konutunuzda kaç kişi yaşamaktadır?

1 2 3 4 5 6 ve üzeri

8. Oturduğunuz konuttaki mülkiyet durumunuz nasıldır?

Kiracı Ev sahibi

9. Konutunuz kaç metrekaredir?

.....

D. KÜLTÜR - KONUT ETKİLEŞİMİNE YÖNELİK BİLGİLER

10. Oturduğunuz evi seçerken nelere dikkat ettiniz? Neden bu evi seçtiniz?

.....

11. Kendinizi evinize ya da evinizi kendinize ait hissediyor musunuz?

.....

12. Eviniz sizin için ne ifade ediyor? Konutunuzu seviyor musunuz?

.....

13. Evinizin nelerinden memnunsunuz? Neden? (boyut, oda, mobilya, konum...)

.....

14. Evinizin nelerinden memnun değilsiniz? Neden? (boyut, oda, mobilya, konum...)

.....

Ek 3'ün devamı

15. Memnun olmadığınız neleri değiştirdiniz? Neleri yeniden düzenlemek isterdiniz?

16. Evinizde, kendinize ait bir yeriniz/ odanız var mı? Kendinize has ne gibi bir değişiklik yaptınız? Memnun musunuz?

17. Odalar arasında geçiş olması Mutfağın açık olması
 Yatak odalarının ayrı bir holünün olmaması Banyo- tuvaletin girişinin sürekli göz önünde olması
 Diğer

Sizi rahatsız ediyor mu? Neden? Nasıl olmasını isterdiniz?

18. Evinizin mobilyalarını seçerken nelere dikkat ettiniz? Sizin için nasıl olması önemlidir?(Ekonomik olması, Estetik olması, Anısının olması, Kullanışlı olması, Size özel yapılması, Markası olması, Türkiye'de kullanılanlara benzer olması, Dekorasyona uyumlu olması...)

19. Evinizde size Türkiye'yi hatırlatan neler var? Neden bu eşyalar size Türkiye'yi hatırlatıyor?

20. Evinizi dekore ederken neleri kullandınız? Nasıl mobilyalar, renkler, malzemeler....

21. Türkiye'deki yaşamınız ile buradaki yaşamınızı karşılaştırabilir misiniz? Gündelik hayatınızda neler değişti?

22. Evinizde gündelik yaşantınız için eksik olan şeyler var mı? Evinizin artıları eksileri nelerdir? Evinizde bir şeyleri bu yönde değiştirdiniz mi? Türkiye'den farklı ya da eksik neler var?

23. Oturduğunuz süre içerisinde evinizde aşağıdaki değişimlerden hangilerini yaptınız?

	Boya, duvar kâğıdı, seramik değişimi	Zemin yenileme	Mobilya değişikliği	Odalar arasındaki duvarı kaldırmak	Odayı duvar ile bölerek oda elde etmek	Tesisat değişimi	Kapı / Pencere Değişimi	Ek yapmak
Oturma Odası								
Mutfak								
Çalışma Odası								
Eb. Yatak Odası								
Çocuk Odası								
Tuvalet/Banyo								
Koridor								
Balkon/Teras								
Bahçe / Garaj								
Diğer								

24. Gündelik yaşamınıza göre yaptığınız hangi değişiklikler ile eviniz daha kullanışlı ve anlamlı olmuştur?

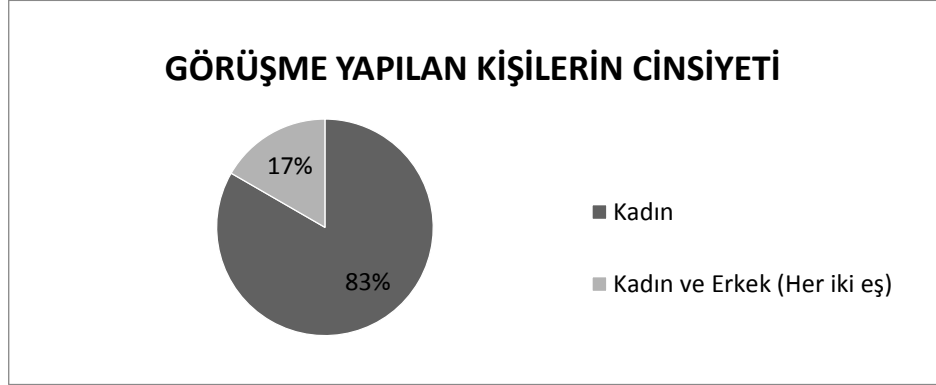
25. Almanların evleri ile kendi evlerinizi karşılaştırmak gerekirse, sizce ne tür farklılıklar vardır?

26. Türkiye'de yaşadığınız ev ya da akrabalarınızın evleri ile kendi evinizi karşılaştırmak gerekirse, sizce ne tür farklılıklar vardır?

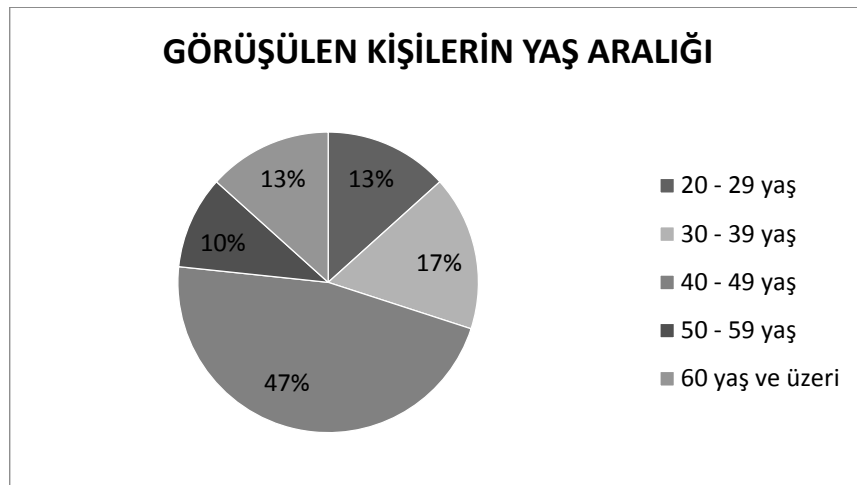
27. Tüm soruların sonunda, tekrar düşündüğünüzde size göre evinizde en güzel, en hoş, en memnun kaldığınız şeyler nelerdir? Bunlara ulaşmak için değişimler yaptınız mı? Sonuç olarak evinizden memnun musunuz?

Ek 4. Görüşme yapılan kişilere ait kişisel bilgi tabloları

Görüşülen kişilerin cinsiyeti	Görüşme Yapılan Kişiler																														Σ	%	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30			
Kadın	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	25	83
Her iki eş	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	5	17

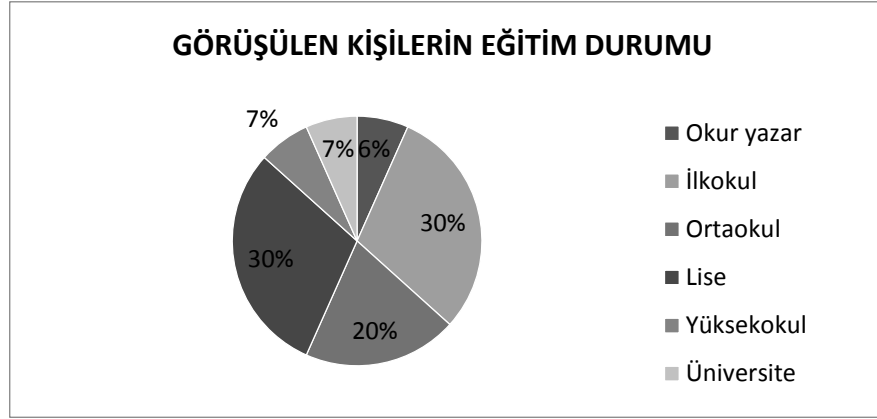

Görüşülen kişilerin yaş aralığı	Görüşme Yapılan Kişiler																														Σ	%	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30			
20-29 yaş															■			■														4	13,3
30-39 yaş	■															■																5	16,7
40-49 yaş				■	■							■	■																			14	46,7
50-59 yaş						■																										3	10,0
60 yaş ve üzeri			■	■																						■						4	13,3

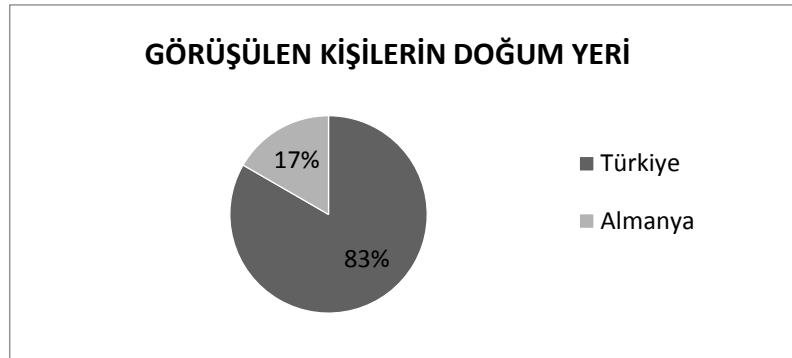

Ek 4'ün devamı

Görüşülen kişilerin eğitim durumu	Görüşme Yapılan Kişiler																														Σ	%	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30			
Okur- yazar																																2	6,7
İlkokul																																9	30,0
Ortaokul																																6	20,0
Lise																																9	30,0
Yüksekokul																																2	6,7
Üniversite																																2	6,7

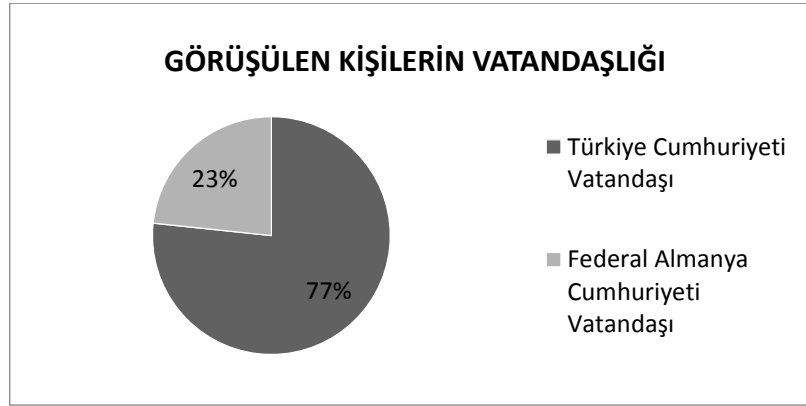

Görüşülen kişilerin doğum yeri	Görüşme Yapılan Kişiler																														Σ	%	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30			
Türkiye																																25	83,3
Almanya																																5	16,7

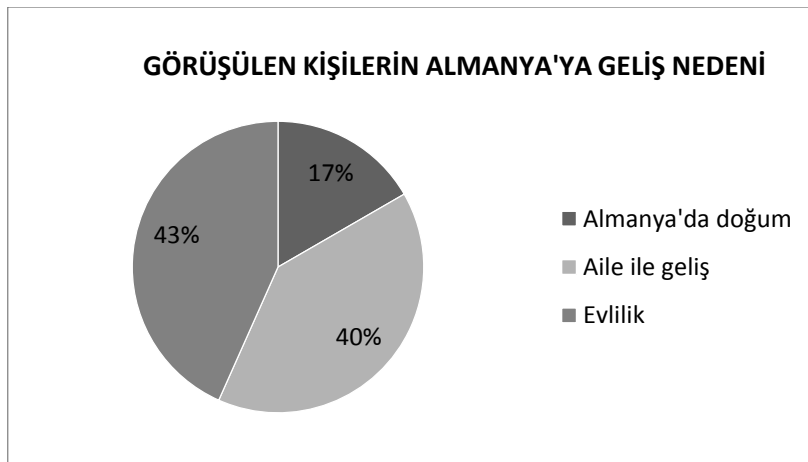

Ek 4'ün devamı

Görüşülen kişilerin vatandaşlığı	Görüşme Yapılan Kişiler																														Σ	%						
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30								
T.C. Vatandaşı																																				23	76,7	
A.F.D Vatandaşı																																					7	23,3

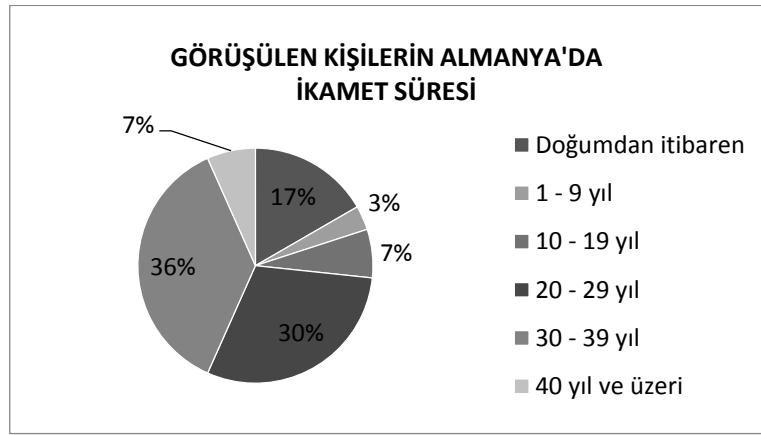

Görüşülen kişilerin Almanya'ya geliş nedeni	Görüşme Yapılan Kişiler																														Σ	%								
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30										
Almanya'da doğum																																						5	16,7	
Aile ile geliş																																							12	40
Evlilik																																							13	43,3

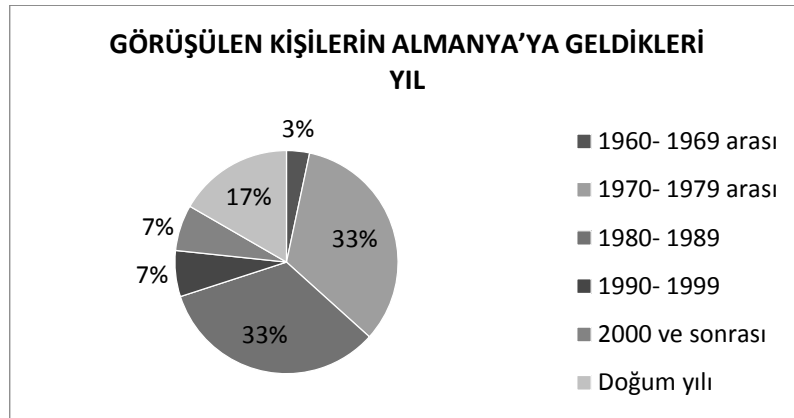

Ek 4'ün devamı

Görüşülen kişilerin Almanya'da ikamet süresi	Görüşme Yapılan Kişiler																														Σ	%				
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30						
Doğum itibari ile																																		5	16,7	
1-9 yıl																																			1	3,3
10-19 yıl																																			2	6,7
20-29 yıl																																			9	30,0
30-39 yıl																																			11	36,7
40 yıl ve üzeri																																			2	6,7

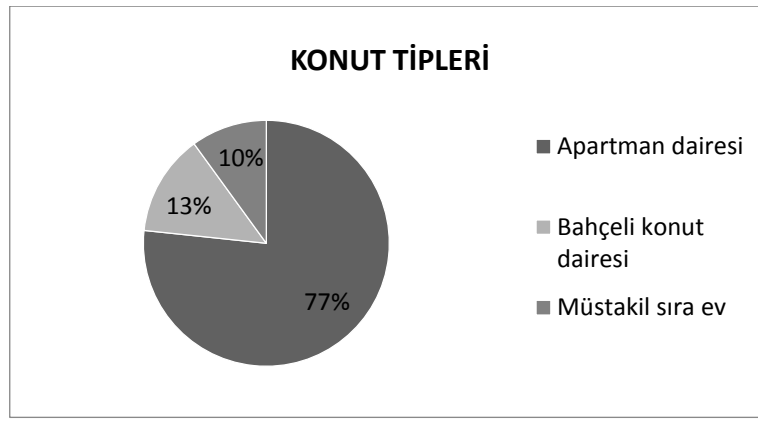

Görüşülen kişilerin Almanya'ya geldikleri yıl	Görüşme Yapılan Kişiler																														Σ	%					
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30							
1960- 1969 arası																																			1	3,3	
1970- 1979 arası																																				8	26,7
1980- 1989																																				12	40,0
1990- 1999																																				2	6,7
2000 ve sonrası																																				2	6,7
Doğum yılı																																				5	16,7

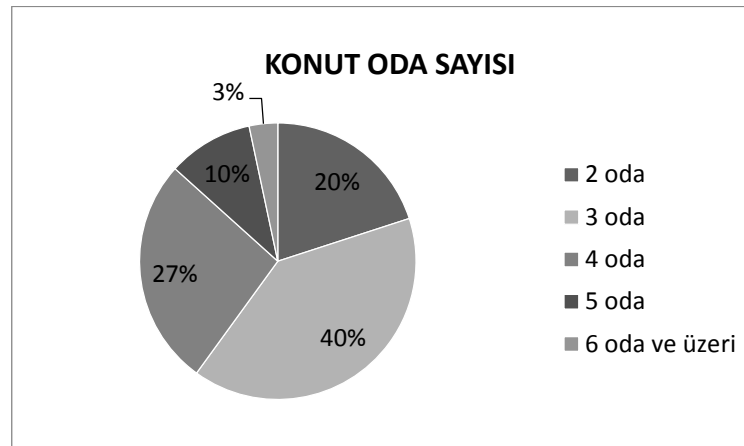

Ek 5. Görüşme yapılan kişilerin konut bilgileri tabloları

Konut Tipleri	Görüşme Yapılan Kişiler																														Σ	%	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30			
Apartman dairesi																																23	76,6
Bahçeli konut dairesi																																4	13,3
Müstakil sıra ev																																3	10

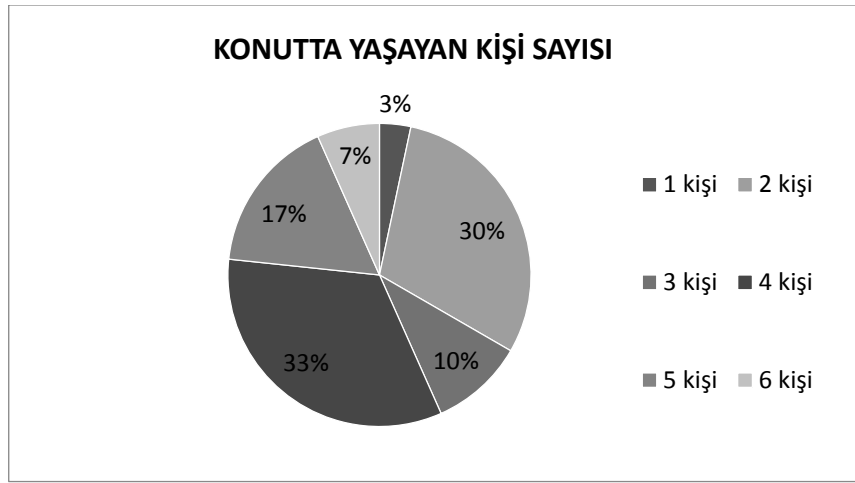

Konut Oda sayısı	Görüşme Yapılan Kişiler																														Σ	%	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30			
2 oda																																6	20,0
3 oda																																12	40,0
4 oda																																8	26,7
5 oda																																3	10,0
6 oda ve üzeri																																1	3,3

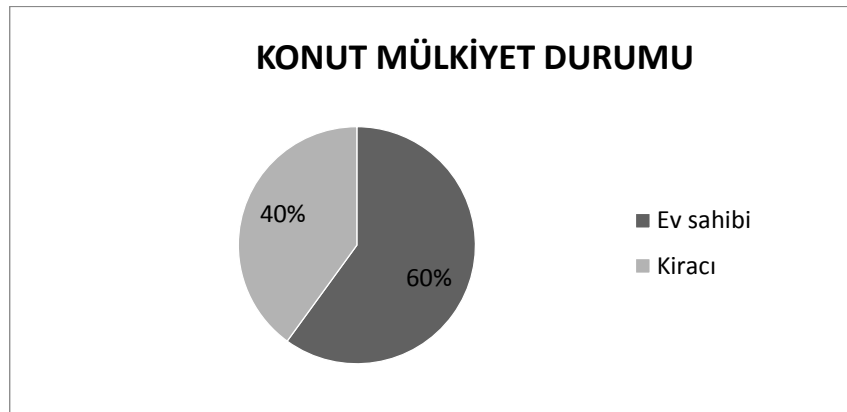

Ek Tablo 5'in devamı

Konutta yaşayan kişi sayısı	Görüşme Yapılan Kişiler																														Σ	%	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30			
1 kişi																															1	3,3	
2 kişi																																9	30,0
3 kişi																																3	10,0
4 kişi																																10	33,3
5 kişi																																5	16,7
6 kişi ve üzeri																																2	6,7

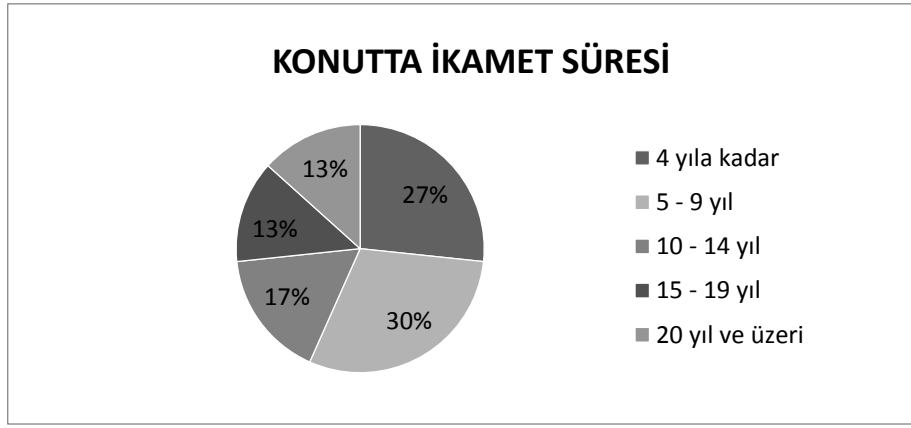

Konut mülkiyet durumu	Görüşme Yapılan Kişiler																														Σ	%		
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30				
Ev sahibi																																12	40,0	
Kiracı																																	18	60,0

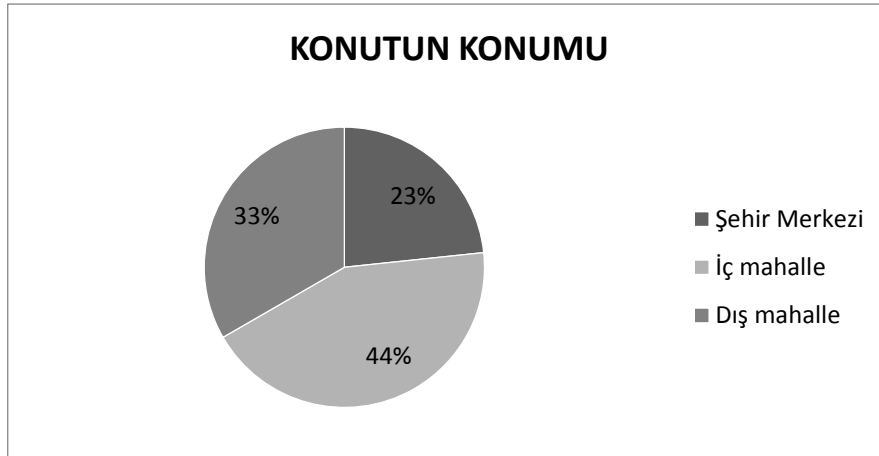

Ek Tablo 5'in devamı

Konutta ikamet süresi	Görüşme Yapılan Kişiler																														Σ	%				
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30						
5 yıla kadar	■																																	8	26,7	
5-9 yıl		■																																	9	30,0
10- 14 yıl																																			5	16,7
15- 19 yıl																																			4	13,3
20 yıl ve üzeri																																			4	13,3

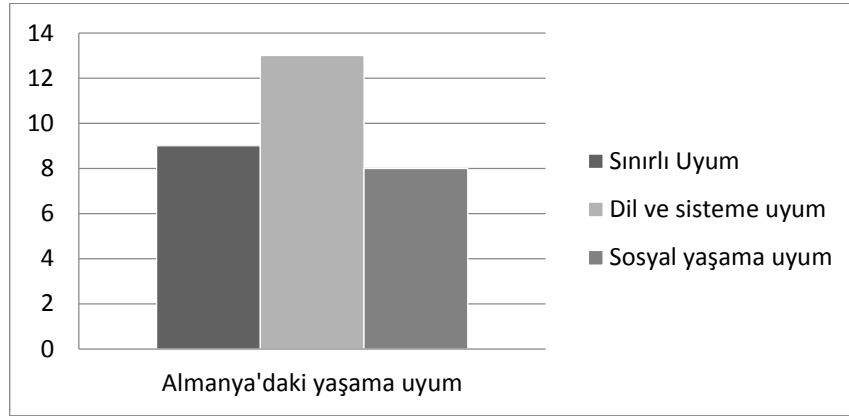

Konutun konumu	Görüşme Yapılan Kişiler																														Σ	%					
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30							
Şehir merkezi																																			7	23,3	
İç mahalle																																				13	43,3
Dış mahalle																																				10	33,3

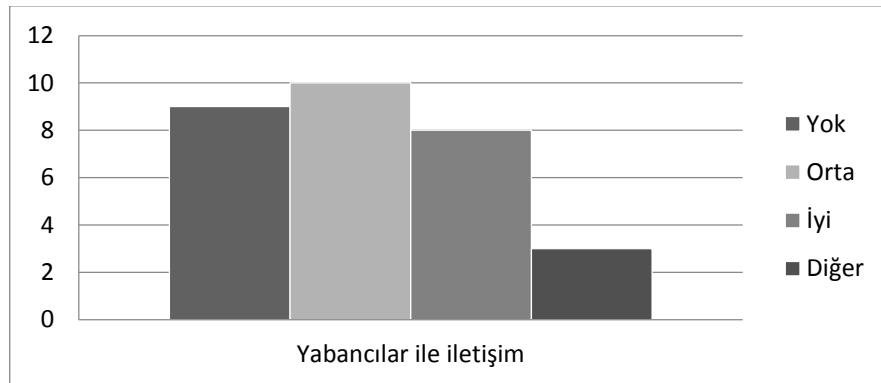

Ek 6. Görüşme yapılan kişilerin Almanya’da uyum/iletişim kurma geri dönme isteği tabloları

Almanya’daki Yaşama Uyum Sağlama	Görüşme Yapılan Kişiler																														Σ	%	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30			
Sınırlı uyum																																9	30,0
Dil ve sisteme uyum																																13	43,3
Sosyal yaşama Uyum																															8	26,7	

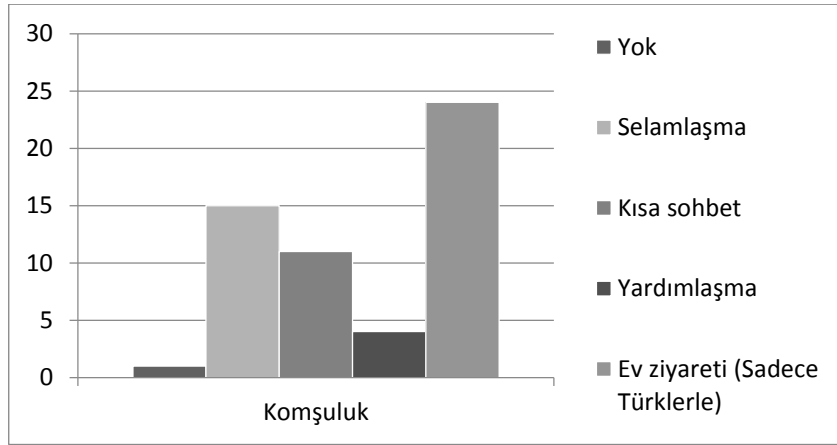
Yabancılar ile İletişim	Görüşme Yapılan Kişiler																														Σ	%
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30		
Yok																															9	30,0
Orta																															10	33,3
İyi																															8	26,7
Diğer*																														3	10,0	

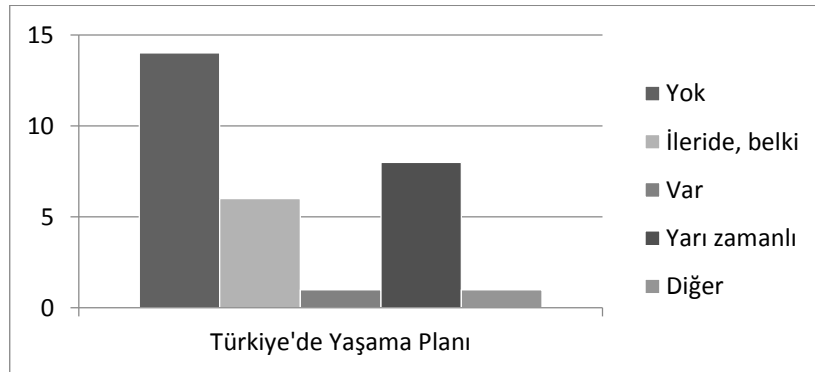
*Diğer: Yaşlı Almanlara yardım

Ek Tablo 6'nın devamı

Komşuluk	Görüşme Yapılan Kişiler																														Σ	%				
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30						
Yok																																		1	3,3	
Selamlaşma																																			15	50,0
Kısa sohbet																																			11	36,7
Yardımlaşma																																			4	13,3
Ev ziyareti*																																			24	80,0

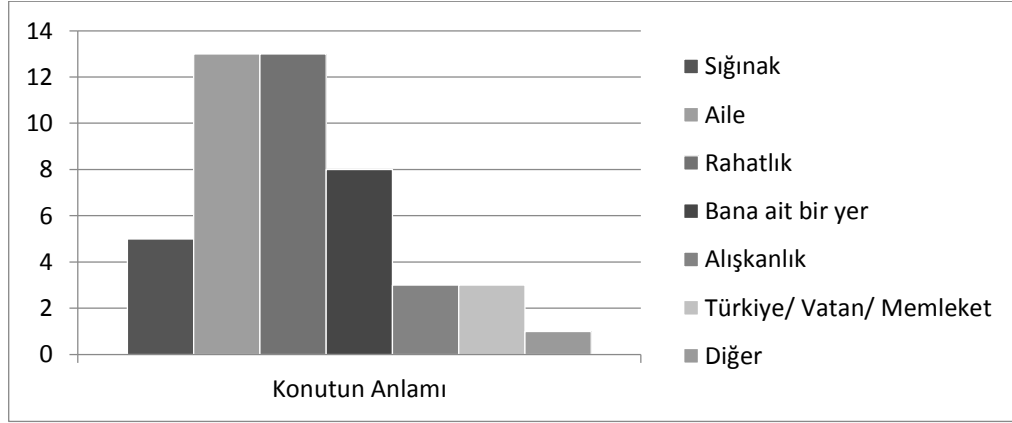

Türkiye'de yaşama planı	Görüşme Yapılan Kişiler																														Σ	%					
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30							
Yok																																			14	46,7	
İleride, belki																																				6	20,0
Var																																				1	3,3
Yarı zamanlı																																				8	26,7
Diğer*																																				1	3,3

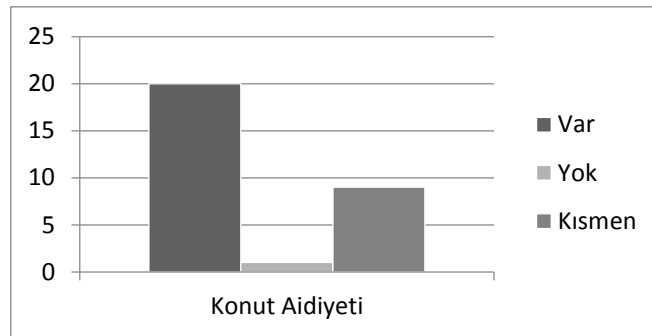

Ek 7. Görüşme yapılan kişilerin konut anlamı ve aidiyeti tabloları

Konutun Anlamı	Görüşme Yapılan Kişiler																														Σ	%	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30			
Sığınak																																5	16,7
Aile																																13	43,3
Rahatlık																																13	43,3
Bana ait bir yer																																8	26,7
Alışkanlık																																3	10,0
Türkiye/ Vatan/ Memleket																																3	10,0
Diğer*																																1	3,3

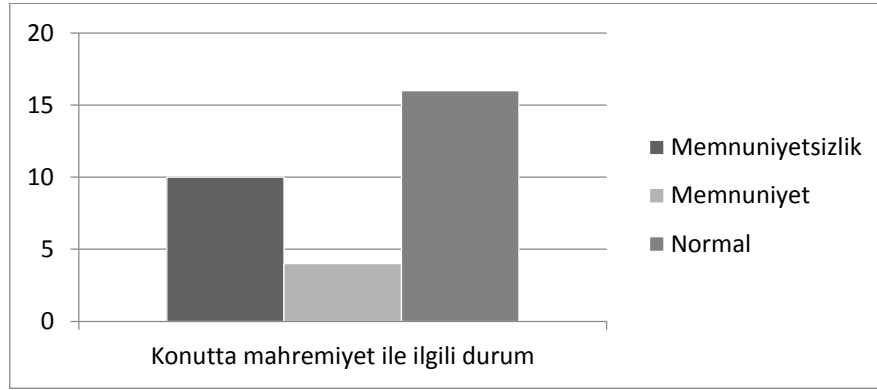

Konut Aidiyeti	Görüşme Yapılan Kişiler																														Σ	%	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30			
Var																																20	66,7
Yok																																1	3,3
Kısmen																																9	30,0

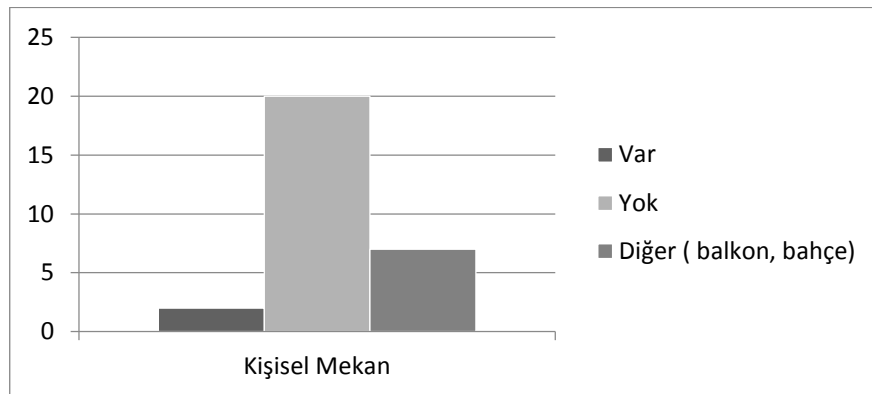

Ek 8. Görüşme yapılan kişilerin konutlarındaki mahremiyet, kişiselleştirilmiş alan ve tabloları

Konutta Mahremiyet	Görüşme Yapılan Kişiler																														Σ	%	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30			
Memnuniyetsizlik	■	■		■	■	■								■		■						■	■								■	10	33,3
Memnuniyet							■	■	■													■										4	13,3
Kısmen memnuniyet			■							■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■			■	■	■	■	■	■	■		16	53,3

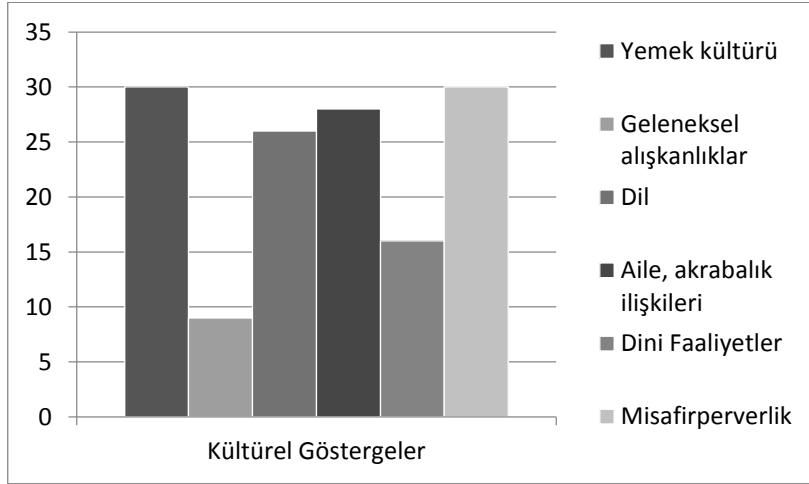

Kişiselleştirilmiş alan	Görüşme Yapılan Kişiler																														Σ	%	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30			
Var																■														■	■	3	10,0
Yok	■	■	■	■	■		■	■	■		■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■		■	■	■	■	■	■	■	20	66,7
Diğer*						■				■		■							■		■	■	■								7	23,3	

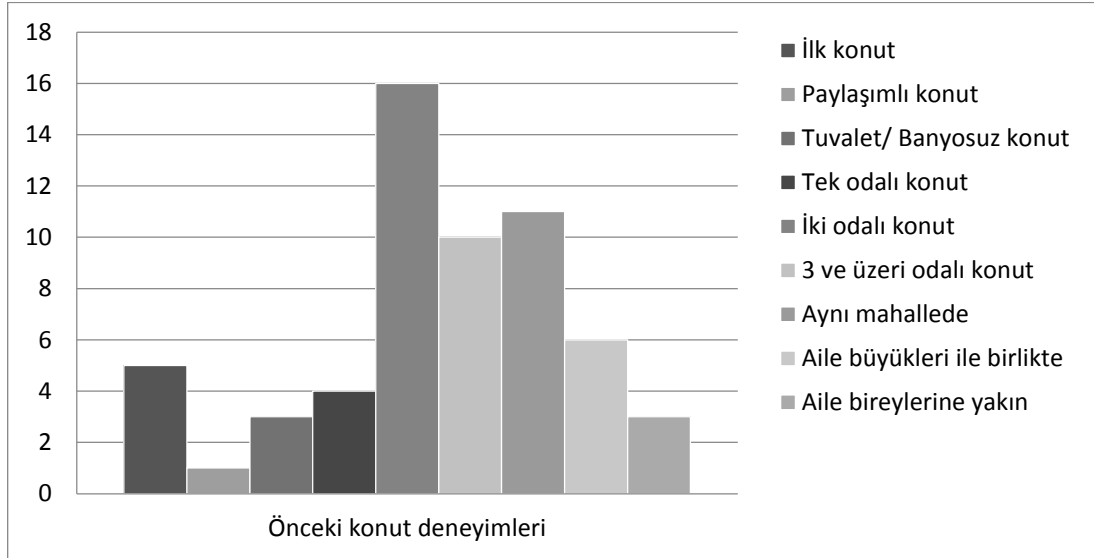
Ek 9. Kültürel göstergeler ve İzler

Kültürel göstergeler	Görüşme Yapılan Kişiler																														Σ	%	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30			
Dini objeler	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	29	96,7
Mobilya*				■	■													■			■										6	20,0	
Geleneksel el işleri/süslemeler	■		■																												23	76,7	
Yemek Kültürü																															30	100	
Geleneksel alışkanlıklar***		■	■							■																					9	30,0	
Dil	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	26	86,7	
Aile, akrabalık ilişkileri																															28	93,3	
Dini faaliyetler	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	16	53,3	
Misafirperverlik	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	30	100	

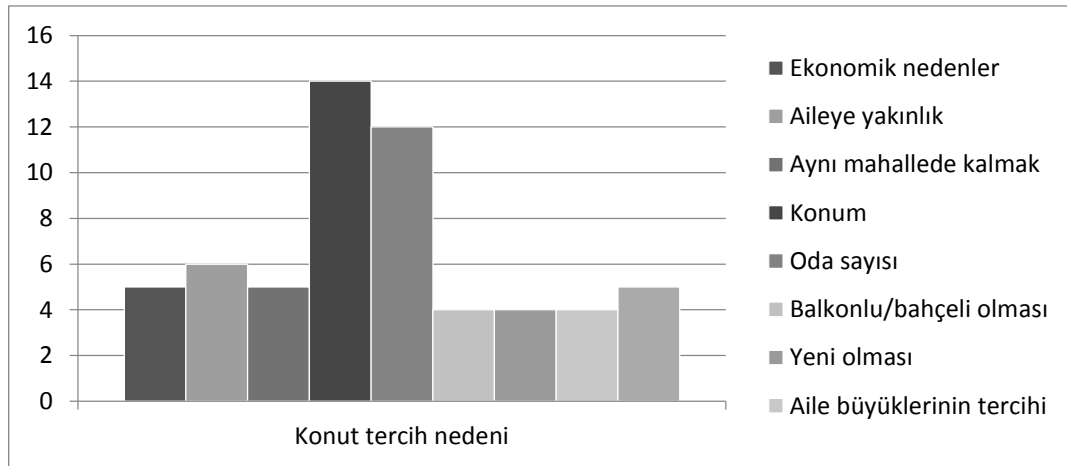
Ek 10. Görüşme yapılan kişilerin konut değişimi tabloları

Geçmiş konut deneyimleri	Görüşme Yapılan Kişiler																														Σ	%
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30		
İlk konut*			■						■				■															■		■	5	16,6
Paylaşımlı konut										■																					1	3,3
Tuvalet/Banyosuz konut							■			■			■																		3	10
Tek odalı konut				■							■											■									4	13,3
İki odalı konut	■	■				■				■	■	■	■	■							■	■	■	■	■	■	■	■	■	16	53,3	
3 ve üzeri odalı konut		■			■		■	■							■	■	■	■	■										■		10	33,3
Aynı mahallede		■			■						■	■			■	■	■	■			■		■	■	■	■					11	36,6
Aile büyükleri ile birlikte					■						■	■		■	■	■	■														6	20
Aile bireyelerine yakın	■																			■						■				3	10	

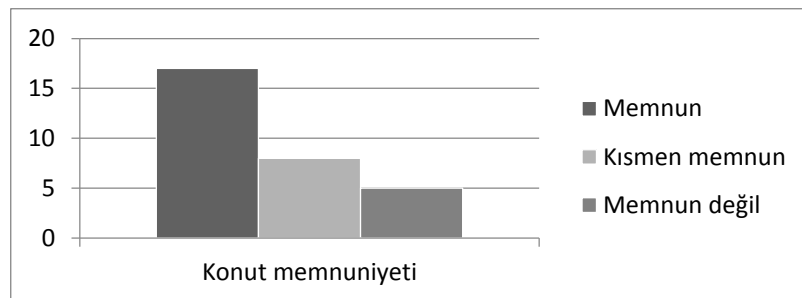

Ek 11. Görüşme yapılan kişilerin konut tercihi ve memnuniyeti tabloları

Konut tercih nedeni	Görüşme Yapılan Kişiler																														Σ	%			
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30					
Ekonomik nedenler	■	■	■			■				■								■								■								4	23,3
Aile ile yakınlık		■		■												■	■				■											■	6	20,0	
Aynı mahallede kalmak		■									■	■							■			■											5	16,7	
Konum		■					■	■				■	■	■						■		■	■	■	■		■	■	■	■	■	■	15	50	
Oda sayısı	■									■	■	■	■	■			■				■		■	■	■								12	40	
Balkon/ bahçe olması	■							■											■		■												4	13,3	
Yeni olması	■											■											■										■	4	13,3
Aile büyüklerinin tercihi					■				■										■														4	13,3	

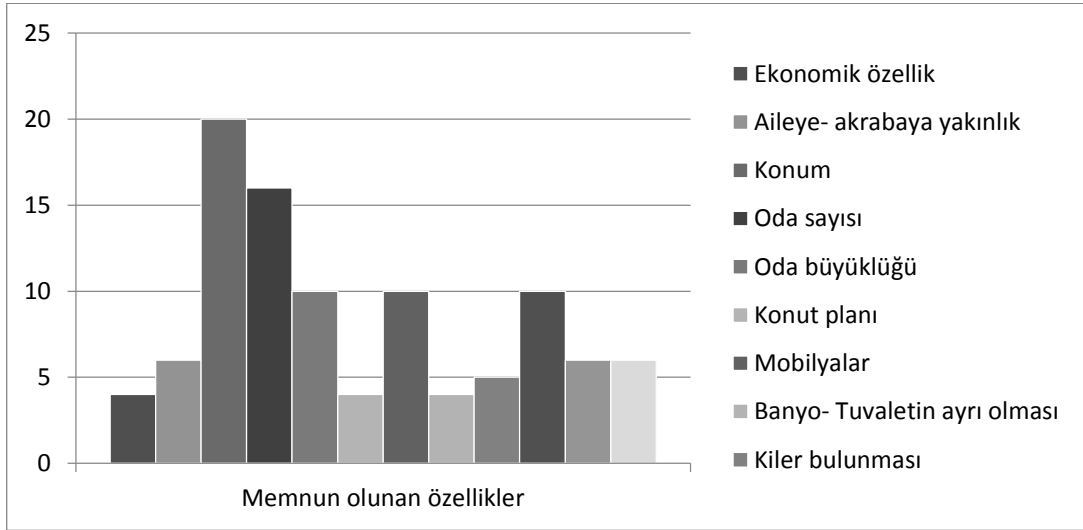

Konut memnuniyeti	Görüşme Yapılan Kişiler																														Σ	%			
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30					
Memnun	■	■			■		■	■		■	■	■	■							■		■	■	■	■		■	■	■	■	■	■	17	56,7	
Kısmen memnun			■	■						■						■										■								8	26,7
Memnun değil						■								■	■	■		■					■											5	16,7

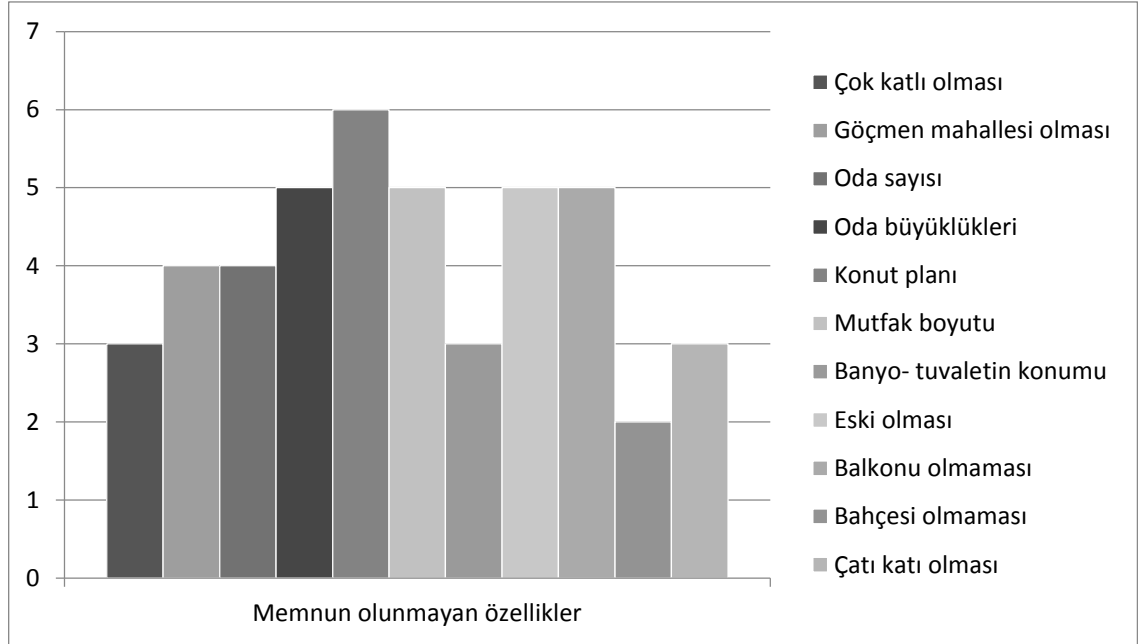
Ek 11'in devamı

Memnun olunan özellikler	Görüşme Yapılan Kişiler																														Σ	%
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30		
Ekonomik özellik																															4	13,3
Akrabalara yakınlık																															6	20,0
Konum																															20	66,7
Oda sayısı																															16	53,3
Oda büyüklüğü																															10	33,3
Konut Planı																															4	13,3
Mobilyalar																															10	33,3
Banyo- Tuvaletin ayrı olması																															4	13,3
Kiler bulunması																															5	16,7
Balkonlu olması																															10	33,3
Bahçeli olması																															6	20,0
Diğer*																															6	20,0

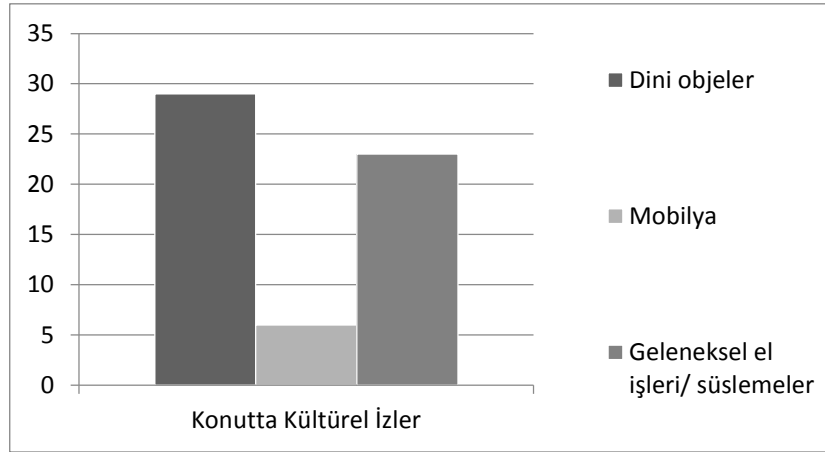
Ek 11'in devamı

Memnun olunmayan özellikler	Görüşme Yapılan Kişiler																														Σ	%		
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30				
Çok katlı olması																																	3	10,0
Göçmen mahallesi olması																																	4	13,3
Oda sayısı																																	4	13,3
Oda büyüklükleri																																	5	16,7
Konut planı																																	6	20,0
Mutfak boyutu																																	5	16,7
Banyo – tuvaletin konumu																																	3	10,0
Eski olması																																	5	16,7
Balkonu olmaması																																	5	10,0
Bahçesi olmaması																																	2	16,7
Çatı katı olması																																	3	16,7
Diğer*																																	6	20,0

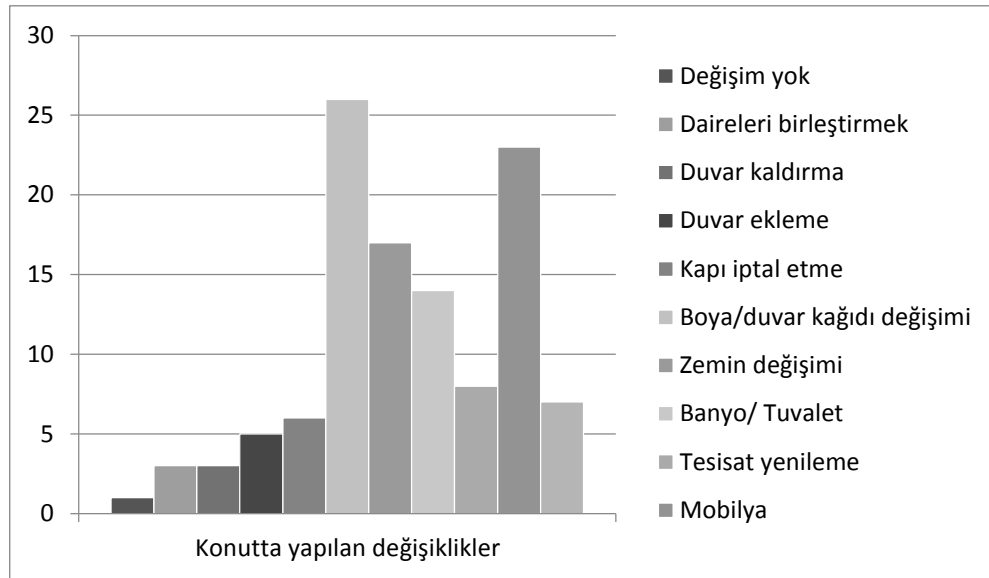
Ek 12. Kültürel göstergeler ve İzler

Kültürel göstergeler	Görüşme Yapılan Kişiler																														Σ	%		
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30				
Dini objeler	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	29	96,7
Mobilya*				■	■													■			■											6	20,0	
Geleneksel el işleri/süslemeler	■	■	■														■															23	76,7	
Yemek Kültürü																																30	100	
Geleneksel alışkanlıklar***		■	■								■																					9	30,0	
Dil																																26	86,7	
Aile, akrabalık ilişkileri																																28	93,3	
Dini faaliyetler	■	■		■	■																											16	53,3	
Misafirperverlik																																30	100	

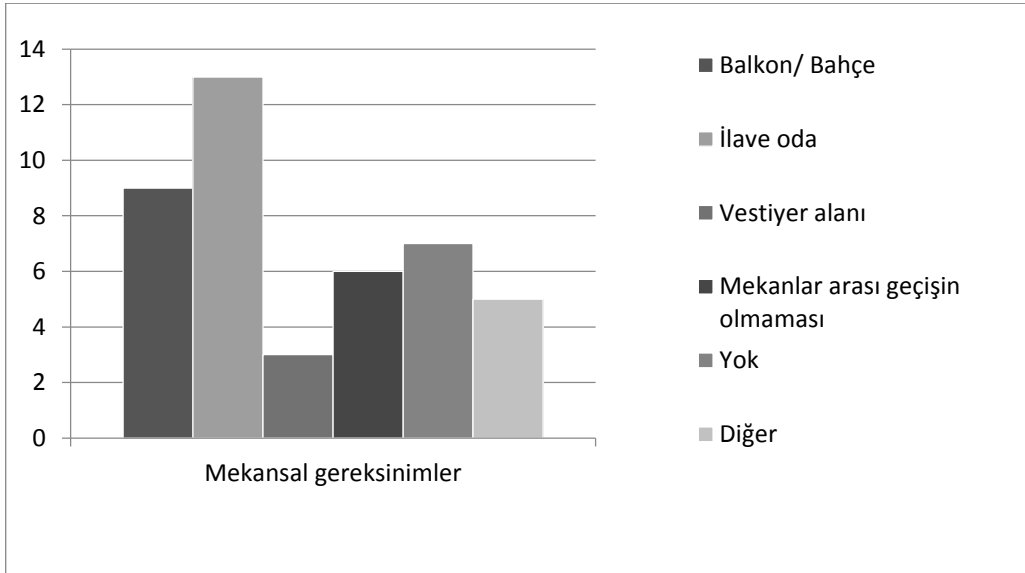
Ek 13. Görüşme yapılan kişilerin konut-mekânda yaptıkları değişiklikler ve konut-mekân gereksinimleri tabloları

Yapılan değişimler	Görüşme Yapılan Kişiler																														Σ	%	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30			
Değişim yok																																1	3,3
Daireleri birleştirmek																																3	10,0
Duvar kaldırma																																3	10,0
Duvar ekleme																																5	16,7
Kapı iptal etmek																																6	20,0
Boya/ Duvar kağıdı değişimi																																26	86,7
Zemin değişimi																																17	56,7
Banyo/ Tuvalet*																																14	40,0
Tesisat yenileme																																8	26,7
Mobilya																																23	76,7
Depolama alanı ekleme																																7	23,3

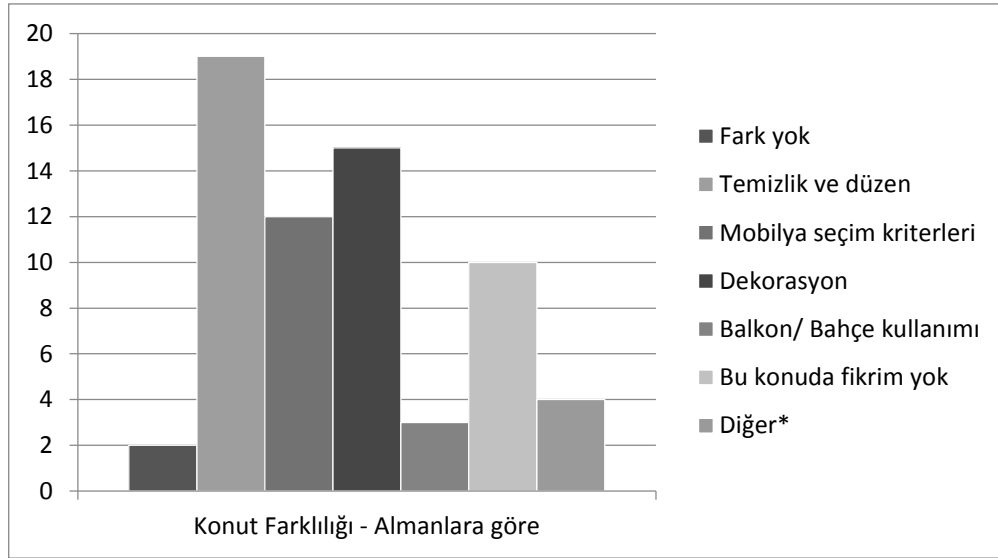
Ek 13'ün devamı

Mekânsal gereksinimler	Görüşme Yapılan Kişiler																														Σ	%	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30			
Geniş balkon, Bahçe		■	■	■						■					■	■	■	■												■		9	30
İlave oda				■	■				■		■				■	■		■	■	■			■	■					■	■	13	43,3	
Giriş vestiyer alanı						■		■																			■				3	10	
Mekânlar arası geçişin olmaması	■			■		■									■								■	■							6	20	
Yok							■					■	■	■											■	■	■				7	23,3	
Diğer*			■					■						■	■							■									5	16,6	

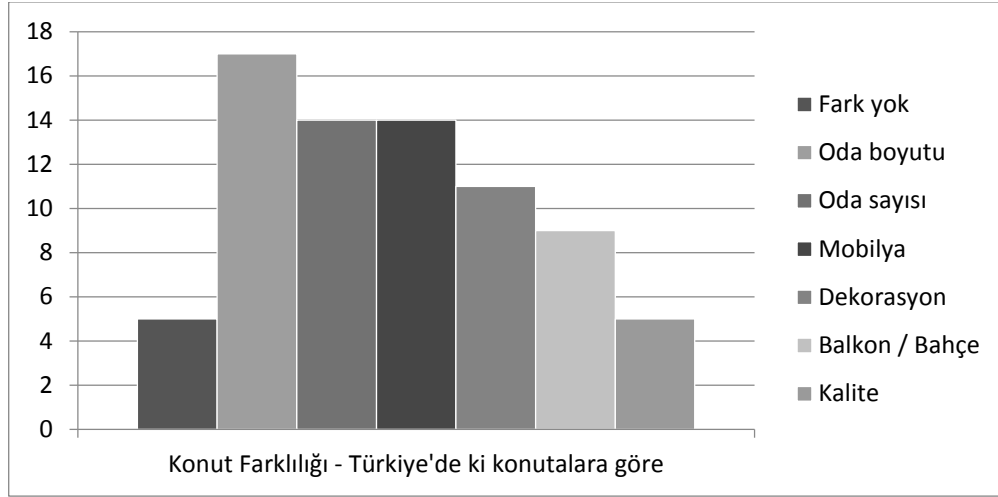
Ek 14. Görüşme yapılan kişilerin konutları ile Almanların konutları ve Türkiye'deki konutlar arasındaki fark tabloları

Almanlara göre konut farklılığı	Görüşme Yapılan Kişiler																														Σ	%
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30		
Fark yok																															2	6,7
Temizlik ve düzen																															19	63,3
Mobilya																															12	40,0
Dekorasyon																															15	50,0
Balkon/ Bahçe kullanımı																															3	10,0
Bu konuda fikrim yok																															10	33,3
Diğer*																															4	13,3

Ek 14'ün devamı

Türkiye'deki konutlara göre konut farklılığı	Görüşme Yapılan Kişiler																														Σ	%
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30		
Fark yok																															5	16,7
Oda boyutu																															17	56,7
Oda sayısı																															14	46,7
Mobilya																															14	46,7
Dekorasyon																															11	36,7
Balkon/ Bahçe																															9	30,7
Kalite																															5	16,7

ÖZGEÇMİŞ

1987 yılında Samsun'da doğdu. 2005 yılında Rize Anadolu Lisesinden mezun oldu. 2009 yılında Karadeniz Teknik Üniversitesi İç Mimarlık Bölümü'nden üçüncülük ile lisans derecesini aldı. 2011 yılında Amasya Üniversitesi Mimarlık Fakültesi İç Mimari ve Çevre Tasarımı Bölümü'nde ÖYP araştırma görevlisi olarak göreve başladı. 2013 yılında kazandığı Erasmus staj bursu ile Technische Universität Kaiserslautern'de staj yaptı. 2013 yılı itibari ile ÖYP kapsamında Karadeniz Teknik Üniversitesi Mimarlık Bölümü'nde araştırma görevlisi olarak çalışmaktadır.